

Strategie komunitně vedeného místního rozvoje MAS Pobeskydí

verze 2015.2.0

MAS Pobeskydí, z. s.

Třanovice, 2015

Tým pro tvorbu strategie:

Ing. Dana Nováková (gestor tvorby strategie)

Ing. Krystyna Nováková (koordinátor tvorby strategie)

RNDr. David W. Novák, Ph.D. (zpracovatel analytických podkladů a odborný poradce)

Ing. Oto Onderek (gestor a koordinátor tvorby strategie do ledna 2014)

Mgr. David Rucki (facilitátor a externí expert)

Členové programového výboru MAS Pobeskydí

Zaměstnanci MAS Pobeskydí

Tato strategie byla vypracována za finanční podpory Moravskoslezského kraje v rámci projektu

„Integrovaná strategie rozvoje území v působnosti MAS Pobeskydí“.

OBSAH

OBSAH	1
1 Úvodní informace	2
ANALYTICKÁ ČÁST	7
2 Socioekonomická analýza	8
3 SWOT analýza a analýza problémů a potřeb	37
NÁVRHOVÁ ČÁST	49
4 Vize a cíle strategie	50
5 Priority, specifické cíle a opatření	56
6 Hierarchie a významnost cílů a priorit	79
7 Integrované a inovativní rysy strategie	81
8 Návaznost na koncepce a strategie	83
9 Akční plán	86
10 Horizontální témata	120
IMPLEMENTAČNÍ ČÁST	122
11 Řídicí a realizační struktura MAS	123
12 Popis postupů na úrovni MAS Pobeskydí	130
13 Popis animačních aktivit	136
14 Spolupráce mezi místními akčními skupinami	138
15 Sledování a hodnocení na úrovni MAS	140
16 Závěrečné shrnutí	142
Přílohy	145

1 ÚVODNÍ INFORMACE

Strategie komunitně vedeného místního rozvoje MAS Pobeskydí je Integrovanou strategií rozvoje území v působnosti MAS Pobeskydí (dále jen „strategie“), která byla zpracována na základě potřeby aktérů rozvoje venkovského regionu Pobeskydí rozvíjet současné a inicializovat další, nové aktivity. Jejím účelem je efektivně využít místní zdroje a koordinovat společné i individuální aktivity subjektů veřejného, soukromého podnikatelského i neziskového sektoru k prospěchu obyvatel regionu.

Strategie navazuje na dlouhodobou tradici strategického plánování a uplatňování principu LEADER v Pobeskydí. Počátky strategického plánování v regionu lze datovat k přelomu století, kdy zde vznikaly první strategie rozvoje svazků obcí, které v Pobeskydí působí. Historie obnovy venkova a rozvoj spolupráce v území však sahá ještě hlouběji do minulosti. V roce 2004 vznikly první strategické dokumenty MAS Pobeskydí, které systematicky uplatňovaly metodu LEADER v tomto venkovském území. V roce 2007 vznikly Strategie rozvoje Pobeskydí a navazující Strategický plán LEADER MAS Pobeskydí, jejichž hlavní těžiště spočívalo v orientaci na programové období EU 2007–2013.

Tato strategie je zpracovávána na období od jejího schválení nejvyšším orgánem MAS Pobeskydí do roku 2023. Její hlavní těžiště spočívá v orientaci na programové období EU 2014–2020 a v koordinaci s nástroji regionální politiky Evropské unie, České republiky a Moravskoslezského kraje, které se od principů tohoto programového období odvíjejí. Nositelem strategie je MAS Pobeskydí, z. s., (dále jen „MAS Pobeskydí“)¹ a je schválena nejvyšším orgánem MAS Pobeskydí.

Dokument se skládá ze tří stěžejních částí. První, analytická část obsahuje socioekonomickou analýzu a analýzu problémů a potřeb území, včetně SWOT analýzy. Tato část vychází z veřejně dostupných a veřejnými institucemi poskytnutých statistických dat a informací a z výstupů zapojení veřejnosti (komunity). Druhá, návrhová část stanovuje vizi, strategické a specifické cíle, včetně indikátorů hodnocení úspěšnosti strategie, opatření a programové rámce, jejichž prostřednictvím bude strategie implementována. Poslední, implementační část se zaměřuje především na popis procesu implementace, způsoby řízení, monitorování a hodnocení. Součástí dokumentu je rozsáhlý aparát příloh (map, tabulek, dílčích textů), detailněji rozebírajících vybrané pasáže strategie.

1.1 ÚZEMÍ PŮSOBNOSTI STRATEGIE

Území působnosti strategie, Pobeskydí, se skládá ze správních území 43 obcí, které souhlasily s působností MAS Pobeskydí na jejich území v programovém období EU 2014–2020. Na území těchto obcí byla realizována předchozí Strategie rozvoje Pobeskydí a na ni navazující Strategický plán LEADER MAS Pobeskydí v programovém období EU 2007–2013 a velká část tohoto území byla zahrnuta i do realizace prvních strategických dokumentů MAS Pobeskydí, které do tohoto venkovského území zaváděly metodu LEADER.

Výběr území působnosti strategie byl logickým důsledkem dlouholeté spolupráce místních aktérů v území a deseti-letých zkušeností s uplatňováním metody LEADER, resp. komunitně vedeného místního rozvoje a se zapojením do programů typu LEADER. Místní aktéři projevíli zájem o společné řešení potřeb území a hledání cest jeho dalšího rozvoje i v příštích letech. Je nutno upozornit, že území působnosti dané strategie je rozsahem menší než území působnosti Strategie rozvoje Pobeskydí v programovém období EU 2007–2013, a to z důvodu „osamostatnění“ části území (dvanácti obcí), na kterém místní aktéři založili novou místní akční skupinu. Zmenšení území působnosti MAS Pobeskydí a potažmo i působnosti strategie je bráno místními aktéry jako příležitost pro posílení vzájemné spolupráce a koordinace rozvojových aktivit v území.

1.2 NOSITEL STRATEGIE A JEHO ZKUŠENOSTI

MAS Pobeskydí, z. s., která je nositelem této strategie, je právnickou osobou, spolkem podle § 214 a následujících ustanovení zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku. Organizace byla v roce 2004 založena jako Místní akční skupina Pobeskydí – zájmové sdružení právnických osob podle ustanovení § 20f a následujících ustanovení zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku, ve znění pozdějších předpisů. V roce 2014 byla nejvyšším orgánem

¹ Organizace byla založena v roce 2004 jako zájmové sdružení právnických osob s názvem Místní akční skupina Pobeskydí – zájmové sdružení právnických osob. V prosinci 2014 schválil nejvyšší orgán organizace změnu právní formy na spolek a současně i změnu názvu na MAS Pobeskydí, z. s.

schválena změna právní formy na spolek v souladu s § 174 a následujícími ustanoveními zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku. Současně došlo ke schválení změny názvu místní akční skupiny. MAS Pobeskydí, z. s., je místní akční skupinou v souladu s předpisy Evropské unie, tj. s kapitolou II nařízení Evropského parlamentu a rady č. 1303/2013.

Tabulka č. 1: Základní údaje o MAS Pobeskydí

Název	MAS Pobeskydí, z. s.
Právní forma	Spolek
IČ	712 12 612
Sídlo	739 53 Třanovice č. p. 1
Kontaktní údaje	mas@pobeskydi.cz +420 558 431 068
Počet členů	34 ²

Vznik MAS Pobeskydí byl přirozeným důsledkem procesů, které byly nastartovány v průběhu druhé poloviny devadesátých let minulého století. V té době byla v území řešena řada problémů a hledaly se vhodné cesty obnovy a rozvoje jednotlivých obcí i celého území. Jedním z významných projektů té doby byla revitalizace bývalého státního statku v Třanovicích do podoby venkovské podnikatelské zóny. Tento projekt přispěl nejen k vytvoření týmu lidí zabývajících se rozvojem daného území ale i k rozvoji spolupráce mezi veřejným a neveřejným sektorem. V té době docházelo i k navazování a prohlubování spolupráce mezi obcemi, ke vzniku jejich svazků a ke zpracování a realizaci jejich prvních strategií. Se vstupem do Evropské unie se otevřela možnost uplatnění metody LEADER a spolufinancování realizace integrovaných strategií území z programů typu LEADER. Této příležitosti bylo v území využito a v roce 2004 vznikla v Pobeskydí jedna z prvních místních akčních skupin v České republice.

MAS Pobeskydí je jednou z mála místních akčních skupin v České republice, fungujících nepřetržitě od roku 2004 s podporou programů typu LEADER, od LEADER ČR (2004, 2005, 2006) financovaného ze státního rozpočtu přes LEADER+ (podopatření 2.1.4 Operačního programu Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství) spolufinancovaného EU až po LEADER v Programu rozvoje venkova 2007–2013 (osa IV). Od roku 2004 MAS Pobeskydí vyhlásila patnáct výzev k předkládání žádostí o dotace a podpořila cca 140 projektů s celkovou výší dotace přesahující 110 mil. Kč. Podpořené projekty byly zaměřeny zejména na následující témata:

- využívání obnovitelných zdrojů energie,
- zemědělství,
- cestovní ruch,
- kulturní dědictví a tradice,
- občanská vybavenost,
- veřejná prostranství a infrastruktura.

Činnost MAS Pobeskydí se nesoustředí pouze na administraci programů typu LEADER. Stěžejní je podpora realizace integrovaných strategií, a to také iniciací projektů, animací území a základním dotačním poradenstvím. Dále se zaměstnanci MAS zabývají propagační a přednáškovou činností a poradenstvím v oblasti projektového a strategického managementu. Během své desetileté historie se MAS Pobeskydí zapojila do řady projektů (mimo administrovaných projektů v programech typu LEADER), a to buď jako zpracovatel odborných studií a žádostí o dotace, tak i jako partner. Lze vyjmenovat například tyto projekty: Posílení kapacity při plánování a realizaci programů v Moravskoslezském kraji (realizátor: Moravskoslezský kraj), Profesionálové moravskoslezského venkova (realizátor: Národní observatoř venkova, o.p.s.), LEADERSYSTEMS (společný projekt MAS Vladař, MAS Krajina srdce a MAS Pobeskydí), Zelené centrum v Třanovicích (realizátor: Třanovice služby, o.p.s.). Významným přínosem bylo zapojení MAS Pobeskydí do vzniku Národní sítě místních akčních skupin ČR a nastartování vzájemné výměny zkušeností a spolupráce s ostatními místními akčními skupinami. V poslední době nejpřínosnější byla spolupráce při vzniku a předávání zkušeností nově vzniklým místním akčním skupinám v sousedství Pobeskydí (MAS Jablunkovsko, MAS Slezská brána).

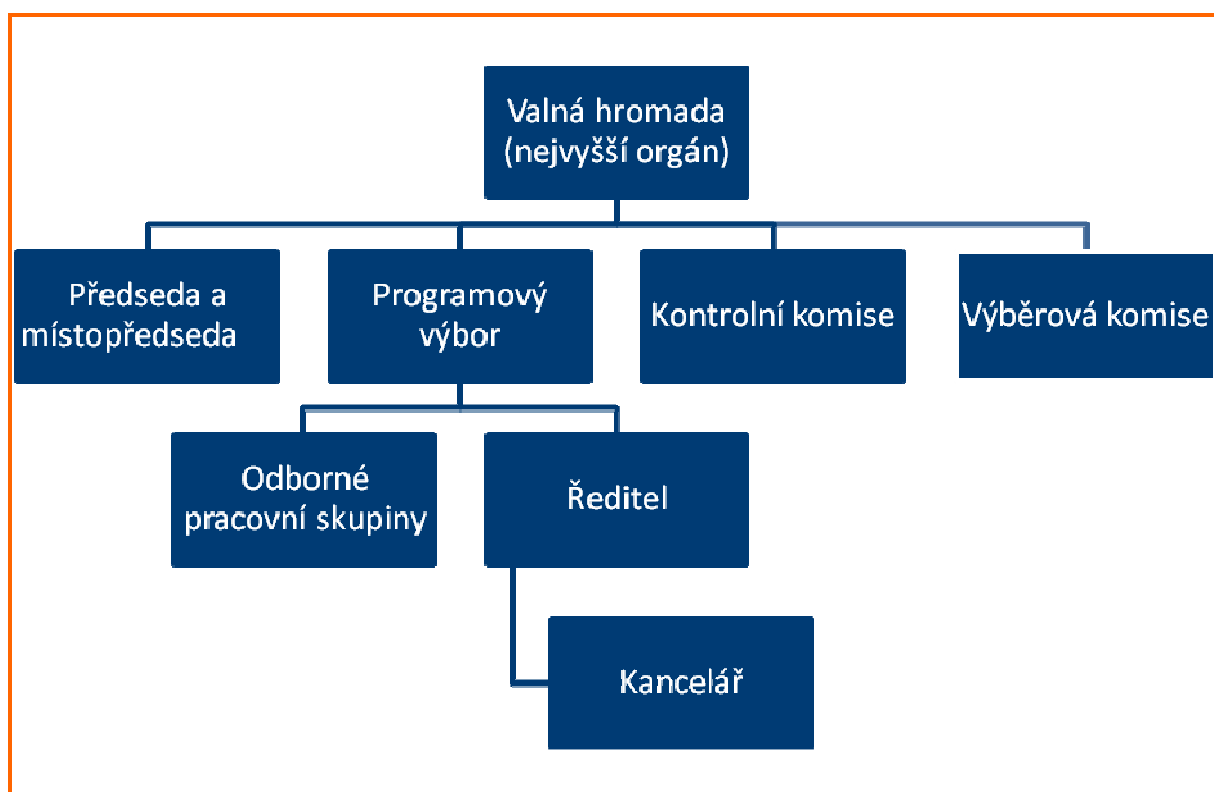
MAS Pobeskydí disponuje kvalitním týmem a organizačním zázemím pro podporu realizace této strategie. Kromě zaměstnanců s dlouholetými zkušenostmi z oblasti projektového a strategického řízení místní akční skupina spolupracuje s širokým týmem lidí, kteří se podíleli coby zástupci veřejnosti a místních organizací na zpracování této strategie a mají jasně stanovené úkoly při její implementaci. Jedná se v první řadě o členy místní akční skupiny a jejich zástupce v jednotlivých orgánech a dále o členy odborných pracovních skupin (dále jen „pracovních skupin“), obce a další místní aktéry.

² K 4. prosinci 2014.

Tabulka č. 2: Zkušenosti MAS Pobeskydí s programy typu LEADER

Program	Poskytnutá dotace	Počet projektů
LEADER ČR 2004 ³	4,6 mil. Kč	5
LEADER ČR 2005 ⁴	5,2 mil. Kč	8
LEADER ČR 2006 ⁵	2,7 mil. Kč	5
LEADER+ ⁶	20,8 mil. Kč	19
LEADER ⁷	85,0 mil. Kč ⁸	110 ⁹

Členská základna MAS Pobeskydí se postupně vyvíjela. V prvních letech byla tvořena dvanácti klíčovými místními aktéry, tj. svazky obcí, zemědělskými i nezemědělskými podnikateli a neziskovými organizacemi. Postupem času se členská základna rozrostla na současný počet 34 členů¹⁰ a zahrnuje nyní široké spektrum organizací, které zastupují různé zájmové skupiny účastníků se implementace této strategie.

Obrázek č. 1: Hierarchická organizační struktura MAS Pobeskydí

³ Strategický dokument: Příroda a lidé Pobeskydí – zdroj bohatství v regionu.

⁴ Strategický dokument: Pobeskydí – místo pro život.

⁵ Strategický dokument: Pobeskydí – tradicemi k budoucnosti.

⁶ Operační program Rozvoje venkova a multifunkční zemědělství, podopatření 2.1.4. Strategický dokument: Integrovaná územní strategie rozvoje venkova.

⁷ Program rozvoje venkova ČR na období 2007–2013, opatření IV.1.2. Strategický dokument: Strategický plán LEADER MAS Pobeskydí.

⁸ Jedná se o odhadovaný údaj. Realizace bude ukončena v červnu 2015.

⁹ Jedná se o odhadovaný údaj. Realizace bude ukončena v červnu 2015.

¹⁰ K 4. prosinci 2014.

1.3 POSTUP ZPRACOVÁNÍ STRATEGIE

Tato strategie byla zpracována asociativním způsobem, který kombinoval participativní komunitní přístup se zapojením veřejnosti a expertní přístup při zpracování analytických podkladů, facilitaci a finální kompletaci dokumentu. Organizační struktura plánovacího procesu byla vytvořena v druhé polovině roku 2012 a doplňována podle aktuální potřeby. Tým pro tvorbu strategie tvořili:

- gestor tvorby strategie: předseda statutárního orgánu MAS Pobeskydí (Ing. Oto Onderek, od února 2014 Ing. Dana Nováková),
- koordinátor tvorby strategie: ředitel MAS Pobeskydí (Ing. Oto Onderek, od ledna 2014 Ing. Krystyna Nováková),
- facilitátor a externí expert (Mgr. David Rucki, EVS Consulting, s.r.o.),
- zpracovatel analytických podkladů a odborný poradce (RNDr. David W. Novák, Ph.D.),
- členové programového výboru MAS Pobeskydí a
- zaměstnanci MAS Pobeskydí.

Klíčovými součástmi týmu pro tvorbu strategie byly odborné pracovní skupiny Společnost, Hospodářství a Životní prostředí a infrastruktura. Pracovní skupiny tvořili zástupci členů místní akční skupiny, zástupci obyvatel a místních obcí, soukromých podnikatelských a neziskových organizací. Pracovní skupiny byly po celou dobu svého fungování otevřenými strukturami, do jejich činnosti se mohl zapojit kdokoli, kdo projevil zájem, a k účasti na pracovních skupinách byla veřejnost opakovaně vyzývána při různých příležitostech. Pracovní skupiny na svých zasedáních projednávali analýzu výchozí situace, identifikaci problémů a příležitostí dalšího rozvoje, strategickou vizi, cíle a priority a formulovali z pozice expertního orgánu návrhy opatření.

Tabulka 3: Časový průběh přípravy strategie

Aktivity	4Q/12	1Q/13	2Q/13	...	1Q/14	2Q/14	3Q/14	4Q/14	1Q/15	2Q/15
Sestavení týmu a zahájení prací	X									
Průběžné informování veřejnosti a zveřejňování dílčí výstupů k připomínkování	X	X	X		X	X	X	X	X	
Analytické podklady a sběr dat	X	X	X	X	X	X				
Literární a výtvarná soutěž pro děti					X					
Dotazníkové šetření mezi místními aktéry					X					
Anketní šetření mezi veřejností					X	X				
Jednání pracovních skupin						X	X		X	
Projednání analytické části						X				
Analýza problémů a potřeb vč. SWOT analýzy						X				
Stanovení vize						X				
Návrh strategie							X			
Veřejné projednání strategie							X			
Připomínkování a dokončení strategie							X	X	X	
Ukončení připomínkování a schválení strategie									X	X

Do přípravy strategie byla zapojena veřejnost, a to s použitím různých nástrojů na různých úrovních intenzity zapojení. Snahou MAS Pobeskydí bylo zapojit do plánování co nejširší spektrum místních zainteresovaných aktérů, včetně obyvatel, a přispět tak k vytvoření dokumentu, který bude odrážet všechny relevantní zájmy a názory. Veřejnost byla důkladně informována o průběhu přípravy strategie a byla seznamována s dílčími výstupy na veřejných projednáváních, setkáních místních aktérů a tematických setkáních, prostřednictvím článků v místních periodikách a zpravodajích, prostřednictvím internetových stránek, facebooku MAS Pobeskydí a prostřednictvím e-

mailové komunikace. Dílčí výstupy byly prostřednictvím těchto kanálů předkládány veřejnosti k připomínkování. V analytické i návrhové fázi byla organizována dotazníková a anketní šetření a soutěže pro děti a mládež a kdokoli měl možnost stát se členem pracovních skupin. Nezbytnou součástí metodiky byly osobní rozhovory zástupců MAS Pobeskydí s místními opinion leadery (starosty obcí, místními podnikateli, představiteli neziskového sektoru). Podrobnější popis zapojení komunity je přílohou této strategie.

Práce na strategii byly započaty v druhé polovině roku 2012. V této době byli místní aktéři, včetně veřejnosti, informováni o záměru. V první polovině roku 2013 byly zpracovány prvotní analytické podklady. Následně došlo k pozastavení přípravy strategie z důvodu opoždění příprav České republiky na programové období 2014–2020 a absence souvisejících dokumentů, s nimiž by připravovaná strategie měla být v souladu. Začátkem roku 2014 byly práce obnoveny. V téže době došlo ke změně územní působnosti strategie, v důsledku čehož vyvstala potřeba aktualizace analytických podkladů. Následovala jednání pracovních skupin, která vyvrcholila formulováním návrhové části. Průběžně byly výsledky konzultovány s místními aktéry, zveřejňovány a připomínkovány veřejností. Stěžejní veřejné projednání návrhu strategie se uskutečnilo 4. září 2014. Připomínkování návrhů strategie bylo ukončeno v březnu 2015 a konečná verze strategie byla po nezbytných úpravách předložena ke schválení valné hromadě MAS Pobeskydí 27. dubna 2015.

1.4 POSTUP ZMĚN A AKTUALIZACÍ STRATEGIE

Strategie je aktualizována dle potřeby, přičemž musí být respektovány požadavky příslušného orgánu státní správy v souvislosti s využíváním podpory integrovaného nástroje komunitně vedeného místního rozvoje.

O aktualizaci rozhoduje programový výbor na základě výsledků monitoringu a evaluace strategie či na doporučení jiného orgánu MAS, případně na základě požadavku příslušného orgánu státní správy v souvislosti s využíváním podpory integrovaného nástroje komunitně vedeného místního rozvoje.

Aktualizace probíhá schválením příslušných změn či strategie s příslušnými změnami. Pokud se jedná o podstatné a významné změny (o čemž rozhoduje programový výbor MAS Pobeskydí), je potřeba schválení valné hromady MAS Pobeskydí a jedná se o aktualizaci. Pokud se jedná o nepodstatné a nevýznamné změny, postačí schválení programového výboru a jedná se o zpřesnění. Každá verze strategie je příslušně označena. Označení verze má podobu XXXX.Y.Z a je uváděno na začátku dokumentu na zadní obálce strategie. Přehled verzí a jejich schvalování je uváděno na konci této kapitoly.

XXXX – označuje rok schválení strategie či aktualizace (podstatné a významné změny strategie)

Y – pořadové číslo schválení strategie či aktualizace (číslování se nepřerušuje bez ohledu na změnu XXXX)

X – pořadové číslo zpřesnění strategie, nepodstatné a nevýznamné změny dané verze strategie Y (číslování se začíná znova po každé aktualizaci strategie)

Aktuálně platná verze strategie:

2015.2.0 – strategie s podstatnou a významnou změnou schválenou valnou hromadou MAS Pobeskydí 10. listopadu 2015

Starší verze strategie:

2015.1.0 – strategie schválená valnou hromadou MAS Pobeskydí 27. dubna 2015

Postup změn strategie v monitorovacím systému MS2014+ se řídí příslušnými metodickými pokyny Ministerstva pro místní rozvoj ČR.

ANALYTICKÁ ČÁST

11

¹¹ Autorka fotografie: Krystyna Nováková.

2 SOCIOEKONOMICKÁ ANALÝZA

Socioekonomická analýza byla zpracována kombinací komunitních metod se zapojením veřejnosti (dotazníková a anketární šetření, soutěže pro děti a mládež, jednání pracovních skupin, viz příloha č. 2) a expertních metod (desk research založený na datech a informacích z veřejně dostupných zdrojů a od veřejných institucí). Přináší základní údaje o území ve formě podkladů pro identifikaci jeho problémů a potřeb. V první části analýzy je Pobeskydí vymezeno prostřednictvím základních údajů o jednotlivých obcích, mikroregionech a území jako celku. Následuje stručná fyzickogeografická charakteristika zdůrazňující ty prvky, které mají nebo mohou mít význam pro socioekonomickou oblast. Na tyto nezbytné úvodní části navazují detailní socioekonomická analýza a analýza institucionálního zázemí rozvoje regionu. Text analýzy je doplněn grafickými výstupy v podobě grafů, v přílohách č. 3 a 4 této strategie jsou údaje prezentovány formou map a tabulek.

2.1 VYMEZENÍ

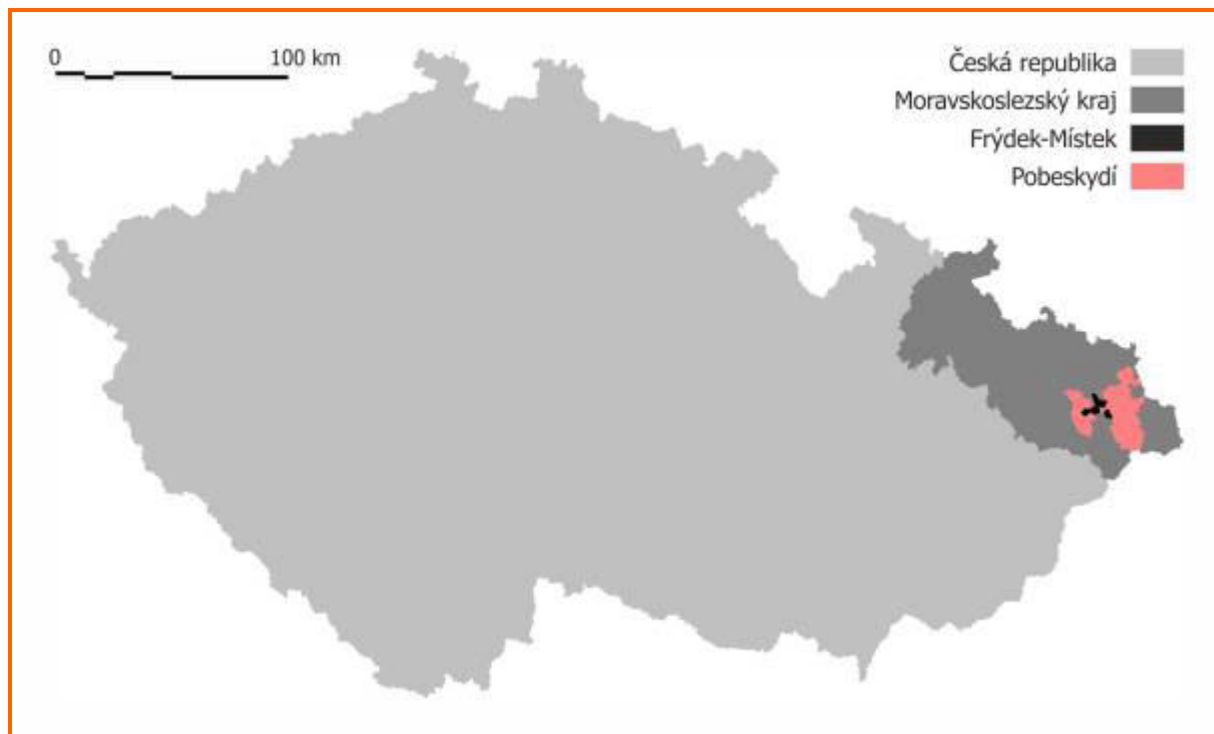
Pobeskydí se nachází ve východní části Moravskoslezského kraje, v nejvýchodnější části České republiky. Jeho území je definováno jako vnitřně koherentní region vymezený územími obcí, které jsou členy následujících svazků obcí:

- Mikroregion Žermanické a Těrlické přehrady,¹²
- Sdružení obcí povodí Stonávky,
- Sdružení obcí povodí Morávky a
- Sdružení měst a obcí povodí Ondřejnice,¹³

a územími čtyř dalších obcí,¹⁴ které nejsou členy žádného z výše vyjmenovaných svazků.

Vymezení tohoto území na úrovni obcí a jejich svazků znázorňují přílohy č. 1. Polohu Pobeskydí a základní údaje o území přibližují následující mapy a tabulky.

Obrázek č. 2: Lokalizace Pobeskydí v územně-správním členění České republiky

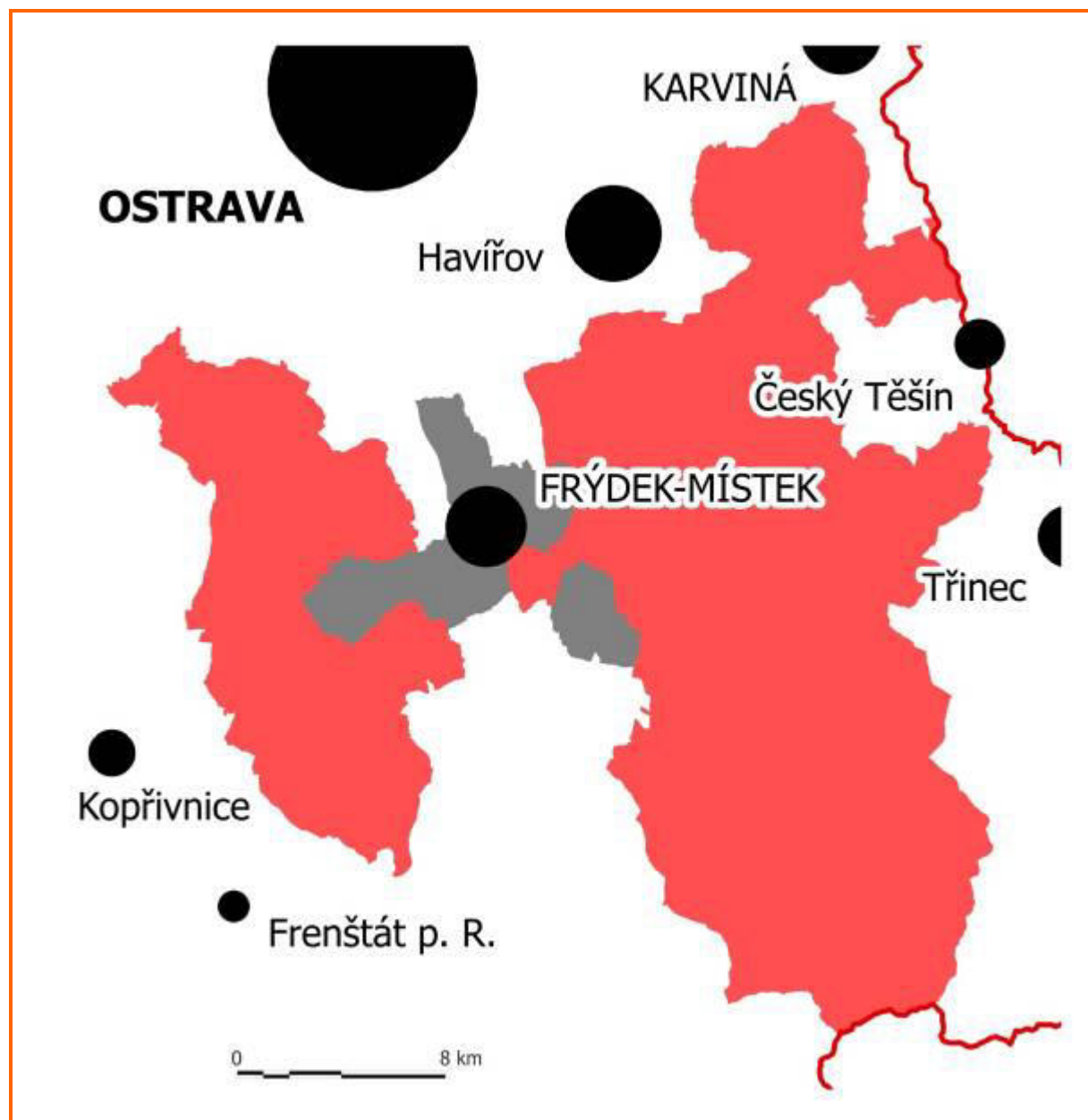
¹² S výjimkou statutárního města Havířova, jehož území není do Pobeskydí zahrnuto.

¹³ S výjimkou obce Kateřinice, jejíž území není do Pobeskydí zahrnuto.

¹⁴ Horní Suchá, Chotěbuz, Staré Město a Stonava.

Tabulka č. 4: Lokalizace Pobeskydí v územně-správním členění České republiky

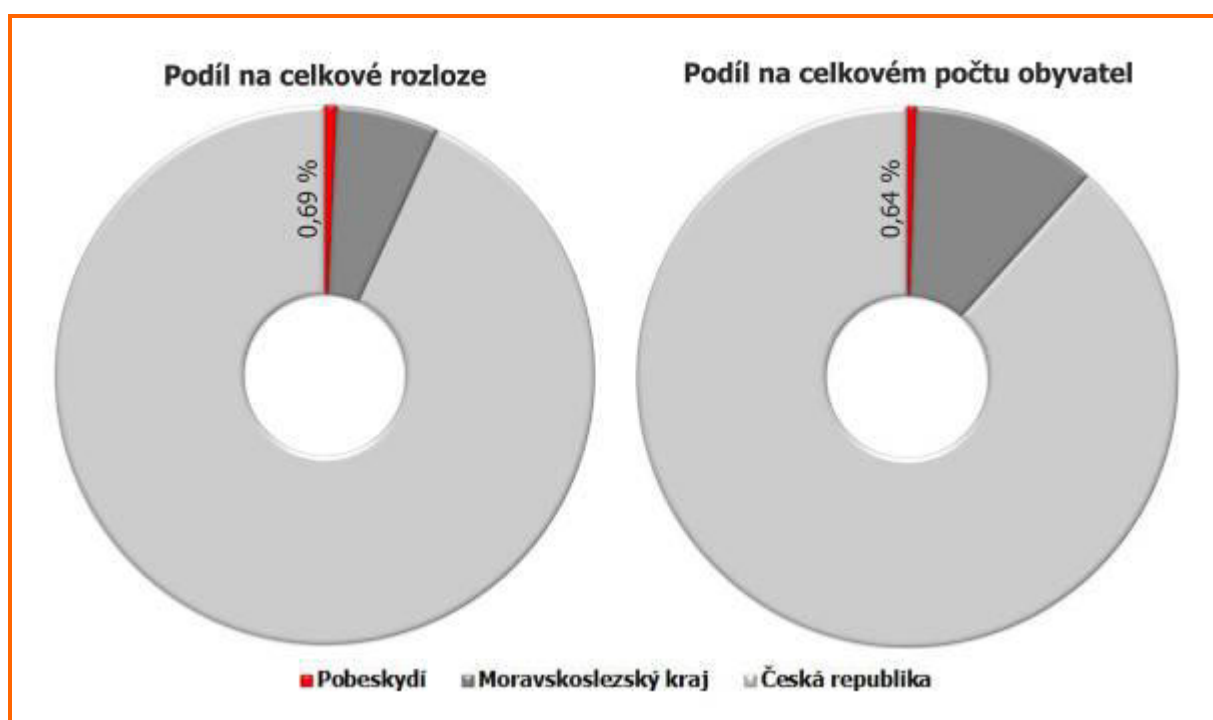
Hierarchická úroveň	Celek
NUTS II (region soudržnosti)	Moravskoslezsko
NUTS III (kraj)	Moravskoslezský kraj
NUTS IV / LAU I (okres)	Frýdek-Místek, Karviná, Ostrava-město

Obrázek č. 3: Lokalizace Pobeskydí v zázemí ostravsko-karvinské aglomerace

Tabulka č. 5: Základní údaje o Pobeskydí¹⁵

Údaj	Hodnota
Rozloha	541,65 km ²
Počet obyvatel	67 544
Míra lidnatosti	124,70 obyvatel/km ²
Počet obcí	43
Počet místních částí	53

Pobeskydí se podílí přibližně půl procentem na celkové rozloze území České republiky a necelým jedním procentem na jejím celkovém počtu obyvatel.

Obrázek č. 4: Podíl Pobeskydí na celkové rozloze a celkovém počtu obyvatel České republiky¹⁶

2.2 KRAJINA

Rozmanitost krajiny a jejích složek na relativně malém území je bohatstvím Pobeskydí. Je určujícím faktorem sídelní struktury, ekonomických aktivit a současně zdrojem potenciálů a limitů dalšího rozvoje území. Atraktivní a pestrá kulturní krajina s relativně zachovalým životním prostředím je aktéry účastnicími se přípravy této strategie považována za jednu z nejsilnějších stránek území. Z dotazníkových a anketárních šetření vyplynulo, že přírodní dědictví je jedním z nejvýznamnějších zdrojů hrdosti místních obyvatel. Krajina, příroda a potřeba její ochrany patří k nejčastějším námětům prací dětí a mládeže ve výtvarných a literárních soutěžích, které pořádá MAS Pobeskydí.

Z fyzickogeografického pohledu lze Pobeskydí rozdělit na tři základní celky:

- horský masiv Beskyd – jižní část regionu,
- okrajové části Ostravské pánve – severní část regionu a
- přechodnou oblast – neostře vymezená oblast pahorkatin a vrchovin.

¹⁵ K 31. prosinci 2013, zdroj: Český statistický úřad.

¹⁶ K 31. prosinci 2013, zdroj: Český statistický úřad.

Beskydy jsou z geologického hlediska utvářeny různě odolnými mezozoickými a paleogenními sedimenty Západních Karpat, zatímco Ostravská pánev je vyplněna převážně neogenními a kvartérními sedimenty. Odolnost geologického podkladu a procesy, které na jeho tvarování působily, se podílely na utváření specifického reliéfu. Pro Beskydy je charakteristické rytmické střádání horských hřbetů a místy poměrně ostře zaříznutých hlubokých říčních údolí, Ostravská pánev má reliéf mírně zvlněný. Pobeskydí zasahuje svým severním okrajem na území ostravsko-karvinského revíru s dosud probíhající těžbou černého uhlí. Na dalších místech území jsou těženy stavební materiály. Geologická stavba a morfologie krajiny vytváří podmínky pro četné svahové deformace a hloubkovou i plošnou erozi.

V důsledku značné vertikální členitosti reliéfu jsou klimatické poměry Pobeskydí velmi pestré. Jsou zde zastoupena území s teplým i území s velmi chladným klimatickým typem. Vertikální členitost reliéfu spolu s otevřeností území k severu (Ostravská pánev) způsobuje značnou proměnlivost povětrnostních činitelů, specifickou v rámci celé České republiky (s výrazným vlivem ze severu). S rostoucí nadmořskou výškou teplota klesá, poměrně často se vyskytují teplotní inverze a meteorologické stavy podmíněné místní konfigurací terénu. V severních částech blízkých ostravsko-karvinské průmyslové aglomeraci tyto stavy způsobují místy nepříznivé rozptylové podmínky a hromadění exhalací z dopravy a hospodářské činnosti. Rozložení srážek souvisí jak s výškovými poměry, tak se směrem převládajících vlhkých větrů a polohou území směrem k nim. Horské polohy jsou deštivější, než by jim příslušelo podle nadmořské výšky (o 30–60 %), což souvisí s nekrytou nárazovou polohou nejvyšších beskydských hřbetů. Čas od času bývá Pobeskydí postiženo extrémními meteorologickými jevy typu přívalových nebo několika-denních vytrvalých srážek, které v kombinaci s dalšími vlivy mohou vést ke vzniku povodní, nebo orkánů. Potenciální hrozbou, jejíž průběh a dopady lze v současnosti obtížně vyhodnotit, mohou být dlouhodobé klimatické změny.

Obrázek 5: Vodní nádrž Žermanice¹⁷

Současná říční síť Pobeskydí je výsledkem složitého vývoje v třetihorách a čtvrtohorách. Hlavními vodními toky odvodňujícími území jsou Olše, Ondřejnice, Morávka, Lučina, Stonávka a Ropičanka, které se přímo nebo prostřednictvím toků vyššího řádu vlévají do Odry. Rozkolísanost průtoků jednotlivých vodních toků, podmíněná klimatickými a geomorfologickými vlivy a také působením člověka na krajinu, se projevuje čas od času povodňovými

¹⁷ Autor fotografie: Alex Nováček.

stavy, které působí značné hospodářské škody. Výraznými hydrologickými prvky, podílejícími se na utváření charakteru krajiny, jsou vodní nádrže Morávka (na stejnojmenné řece), Žermanice (na Lučině) a Těrlícko (na Stonávce). Tyto a další, rozsahem menší vodní plochy plní úlohu zásobáren pitné i užitkové vody a mají rekreační, retenční a další významné vodohospodářské funkce. Jako součást protipovodňové prevence jsou postupně realizována opatření zaměřená na revitalizaci vodních toků a drobných vodních ploch.

Přirozený krajinný pokryv (bučiny, dubina, v nižších polohách luhy a olšiny) se v Pobeskydí téměř nedochoval. Byl nahrazen smrkovou monokulturou, antropogenizovanými loukami a vegetací typickou pro zemědělsky obhospodávanou kulturní krajinu. Druhotně v této krajině nalézájí útočiště i vzácné druhy rostlin a živočichů. V současné době dochází k nárůstu podílu listnatých dřevin (buk, jedle, javor klen a další) a k mírnému nárůstu rozlohy lesů. Zejména v Beskydech se můžeme setkat s řadou chráněných a ohrožených druhů rostlin, např. s chrpou měkkou, vstavačem mužským a vstavačem osmahlým, střevíčníkem pantoflíčkem, prstnatcem bezovým, lilí zlatohlávkem, rosnatkou okrouhlostou nebo d'áblíkem bahenním. Na loukách a pastvinách se dochovaly vzácné orchideje, kopretiny nebo zvonky. V meandrech řek i u dalších vodních ploch lze nalézt stanoviště některých druhů lakušníků, porosty růžkatce, rdestů a bublinek. Okolí vodních toků je silně ohroženo invazními druhy rostlin, zejména netýkavkou žláznatou a křídlatkou, případně bolševníkem velkolepým. Nebezpečí představují rovněž původní domácí expanzivní druhy (druhy druhotné sukcese).

Typickými obyvateli lesů a luk jsou jelení a srnčí zvěř, prase divoké, liška, kuna, jezevec či kočka divoká. Postupně se do Pobeskydí vrací velké šelmy – rys, vlk či medvěd. Vedle běžných drobných savců, jako jsou rejsek obecný, veverka obecná, myšovití hlodavci a další, se vyskytují i vzácné druhy plcha lesního, rejska alpského či chránění netopýři (velký, vousatý, ušatý). Intenzivní zemědělství ohrožuje řady polní zvěře – zajíců a koroptví. Předmětem ochrany mezi ptactvem jsou např. čáp černý, jeřábek lesní, tetřev hlušec, datel černý (v Beskydech) nebo ledňáček říční, kopřivka obecná (při meandrech řek a v Poodří). V Pobeskydí se lze setkat s řadou druhů obojživelníků a plazů, např. s mlokem skvrnitým, čolkem horským a čolkem velkým, kuňkou žlutobřichou nebo obecnou, zmijí obecnou, užovkou hladkou nebo slepýšem. Bohatost místní fauny doplňují chráněné druhy hmyzu a bezobratlých, např. otakárek fenyklový a otakárek obecný, roháč obecný, rak kamenáč a rak říční. Potenciální hrozbu pro ekosystémy představují nepůvodní druhy živočichů, např. rak signální a rak pruhovaný, střevlíček východní či norek americký.

2.3 SPOLEČNOST

2.3.1 HISTORIE

Klíčem pro pochopení současných problémů a výzev Pobeskydí je jeho historie. Život pod Beskydami nebyl nikdy snadný. Těžké přírodní podmínky dlouho bránily trvalejšímu osídlení. Díky své poloze se region v průběhu historie často stával prostorem, ve kterém se střetávaly mocenské zájmy okolních států. Početné válečné konflikty vedly k častým posunům hranic, podobu místní společnosti dotvářelo míšení různorodých etnických a kulturních vlivů. Historie Pobeskydí je spojena především s Těšínským knížectvím a samotným městem Těšín. Ten se nacházel na křižovatce starých obchodních tras a postupně se stal kulturním, hospodářským a politickým centrem východní a severní části regionu. Západní část území připadala k místeckému a hukvaldskému panství. Pro osídlení území bylo významných několik velkých kolonizačních vln: od 12. století lesní lánová kolonizace a ve 13. století německá kolonizace. Pronikání do blízkosti a centra Beskyd probíhalo o několik století později a až do období valašské kolonizace nemělo nikdy delšího trvání. Lidé osídlující horský masiv Beskyd se nejprve živilí salašnictvím a později těžbou a zpracováním dřeva.

Od počátku 19. století docházelo v souvislosti s průmyslovou revolucí k rychlému hospodářskému rozvoji regionu. Jedním ze směrů rozvoje se stala hutní výroba založená na místních zásobách železné rudy a později též na zásobách uhlí v nedalekých pánevních oblastech. Novým impulzem dalšího rozvoje území se stala výstavba železnice a formování nového průmyslového centra na nedalekém Ostravsku. Novým prvkem způsobu života se stalo tzv. kovozezemědělství, zvláštní kombinace životního stylu propojující tradiční silnou vazbu ke krajině s intenzivní průmyslovou výrobou v továrnách. Spolu s industrializací Ostravska postupně docházelo k odlivu obyvatel z venkovských obcí.

Po rozpadu habsburské monarchie po prohrané první světové válce byl region jedním z hlavních center národnostních sporů mezi Poláky a Čechy, které neskončily ani s rozdělením území podél hraniční řeky Olše v roce 1920. Obnovení sporů se region dočkal v roce 1938, kdy byla část území obsazena polskou armádou. V průběhu druhé světové války bylo území až do osvobození v dubnu 1945 zčásti součástí nacistického Německa, zčásti součástí protektorátu Čechy a Morava. Těžce přístupný horský masiv Beskyd byl přitom zejména na sklonku války jedním z center intenzivního protihitlerovského odboje. Po osvobození Československa a změně politického režimu došlo postupně k centrálně řízené přeměně venkovského charakteru Pobeskydí.

V období padesátých až osmdesátých let dvacátého století pokračovala industrializace nedalekých městských center a na ni vázaný odliv obyvatel z venkovských obcí. Některá sídla zanikla na dně vybudovaných přehradních nádrží nebo na poddolovaných územích, jiná nově vznikla nebo byla znovuvybudována. Základem venkovského hospodářství byla centrálně řízená jednotná zemědělská družstva a státní statky, v jejichž předimenzovaných areálech našla útočiště nejen zemědělská, ale také přidružená výroba a služby. V důsledku mechanizace a industrializace zemědělství došlo k zásadním změnám krajinné struktury. Podstatný vliv na rozvoj Pobeskydí měla středisková soustava obcí: ve významnějších venkovských sídlech byla rozvíjena základní infrastruktura a obslužnost, zatímco nejmenší sídla byla v rozvoji omezována. Řada z nich postupně získala novou, rekreační funkci prostřednictvím chataření, chalupaření a podnikové rekreace.

Neudržitelnost státem ovládaného socialistického zřízení se projevila po roce 1989, kdy došlo ke zhroucení významné části místních, uměle udržovaných sociálních a ekonomických vazeb. Využití krajiny se pozvolna vrací do podoby blízké původnímu charakteru, méně dynamicky jsou obnovovány původní sociální vazby. Obnovením obecní samosprávy v roce 1990 a vznikem krajů v roce 2001 došlo k posílení možností samosprávné lokální a regionální politiky. Řada problémů vyvstala s potřebou navrátit znárodněné majetky původním vlastníkům, častěji však jejich potomkům v druhé nebo třetí generaci, z nichž mnozí o vrácení majetku z různých důvodů nemohli nebo nechtěli pečovat. Nevyřešené či nepřehledné majetkové vztahy komplikují nebo dokonce znemožňují realizaci potřebných záměrů i čtvrt století po pádu totalitního režimu.

Struktura venkovského hospodářství a trhu práce byla ovlivněna přechodem k tržnímu systému fungování ekonomiky a privatizací. Řada provozů nevydržela související tlaky a zanikla, úspěšnější prošly výraznou transformací. V návaznosti na blízkou ostravsko-karvinskou průmyslovou aglomeraci pokračují rozsáhlé investice do infrastruktury a dochází k příchodu nových investorů, z nichž nejvýznamnější našel útočiště v nově vybudované průmyslové zóně v Nošovicích. Tvářnost krajiny a charakter místních společenství kromě toho ovlivňují selektivně působící a geograficky polarizované procesy migrace. Ve většině obcí Pobeskydí v posledních dvou dekadách dochází k přílivu nových obyvatel.

Obrázek 6: Hrad Hukvaldy¹⁸

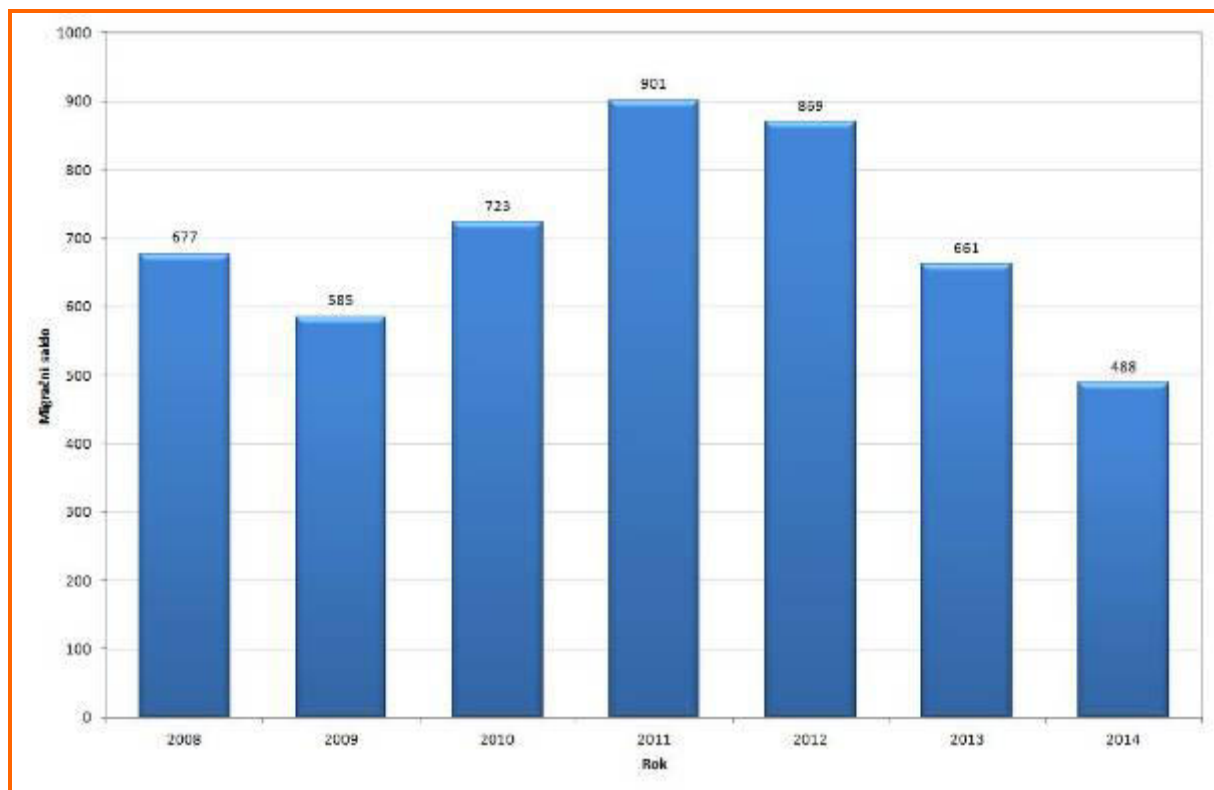

¹⁸ Autor fotografie: Miroslav Lysek.

2.3.2 OBYVATELSTVO

V Pobeskydí žilo k 31. prosinci 2013 celkem 67 544 obyvatel. Jejich rozmístění znázorňuje mapa,¹⁹ která je součástí přílohy č. 3. Z mapy vyplývá, že míra lidnatosti je v jižní části území, kterou vyplňují hřbety Moravskoslezských Beskyd, výrazně nižší než v severních oblastech, jež postupně přecházejí do Ostravské pánve. Celková míra lidnatosti území dosahuje 124,70 obyvatel/km² s maximem v obci Horní Suchá (468,08) a minimem na Morávce (12,76). Populačně nejsilnějším je mikroregion měst a obcí povodí Ondřejnice (22 044 obyvatel²⁰). Nejlidnatější obcí Pobeskydí je Horní Suchá (4 585 obyvatel), nejmenší obcí regionu jsou Nižní Lhoty (265 obyvatel). Pod konvenční hranici vymezení obcí venkovského typu (méně než 3 000 obyvatel) spadá 37 obcí, z toho pět náleží do kategorie nejmenších obcí (méně než 500 obyvatel).

Obrázek 7: Vývoj přírůstku/úbytku obyvatel stěhováním v letech 2008 až 2014²¹

Sídelní struktura a populační velikost obcí Pobeskydí prošla v průběhu dvacátého a počátku dvacátého prvního století zásadními změnami v důsledku urbanizace, suburbanizace, budování vodohospodářské infrastruktury a těžby uhlí. Od roku 1991 došlo k nárůstu celkového počtu obyvatel Pobeskydí o více než 14 %, ²² přičemž větší na obcí regionu v tomto období populačně získala (některé velmi významně – obce Horní Bludovice, Žermanice, Dolní Domaslavice, Horní Domaslavice a Vělopolí o více než 40 %) nebo alespoň neztratila, pouze obec Pražmo zaznamenala více než devítiprocentní populační úbytek (viz mapy, ²³ které jsou součástí přílohy č. 3). Hnací silou tohoto vývoje je migrace praceschopného obyvatelstva do obcí v zázemí okolních měst. ²⁴ Pro rozvoj bydlení jsou atraktivní především podhorské obce s dobrou dopravní dostupností a fungujícími službami. Významnou část nově příchozích tvoří mladé rodiny s dětmi, které opustily městské prostředí. Ve střednědobém výhledu lze očekávat

¹⁹ Rozmístění obyvatelstva.

²⁰ Bez Kateřinic, jejichž území není do Pobeskydí zahrnuto.

²¹ K 31. prosinci daného roku, zdroj: Český statistický úřad.

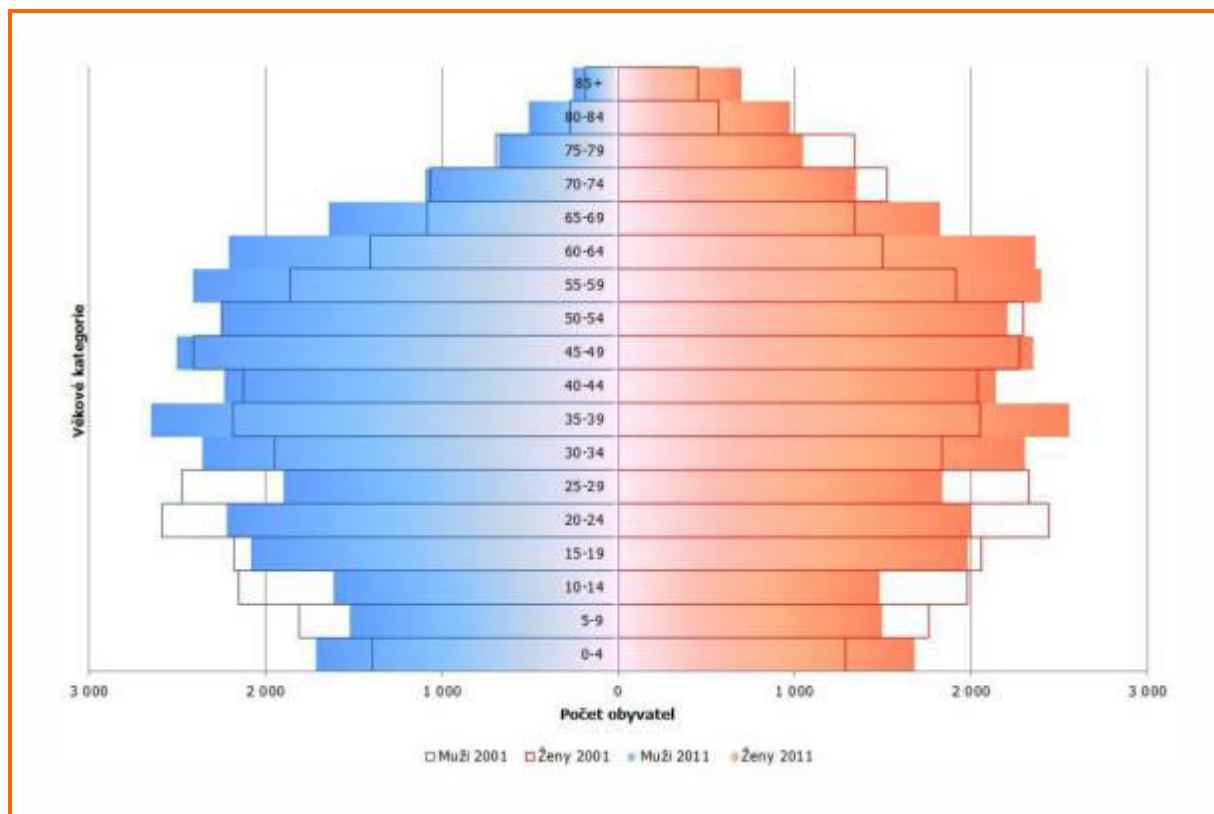
²² K 31. prosinci 2013.

²³ Index vývoje počtu obyvatel I a II.

²⁴ Tuto skutečnost dokládá analýza dynamiky obyvatelstva Webbovou metodou (viz stejnojmenná mapa, která je součástí přílohy č. 3). Většina obcí náleží k přírůstkovým populačním typům C (19 obcí), D (18) a k přechodnému typu C/D (1), v nichž je určujícím faktorem celkového přírůstku kladné migrační saldo. Dvě obce náleží k celkově přírůstkovým, přirozenou reprodukci taženým typům A a B. Tři obce jsou celkově úbytkové, přičemž ve dvou případech je příčinou nedostatečná přirozená reprodukce (typ E) a v jednom případě záporné migrační saldo (typ H).

pokračování tohoto trendu, přičemž jeho intenzita se bude postupně snižovat. Byť je příliv nového obyvatelstva chápán jako signál toho, že Pobeskydí je dobrou adresou, vzniká zde potenciál pro prohlubování stávajících a vznik nových problémů. V některých obcích existuje výrazný rozdíl mezi počty obvykle bydlících a trvale bydlících obyvatel, což vyvolává tlaky na obecní rozpočty. Některé obce nejsou připraveny na příliv nových obyvatel po stránce infrastruktury a služeb. Novousedlíci často obtížně hledají cestu vlastního zapojení do místního společenství, pokud o takové zapojení mají vůbec zájem, což vytváří podmínky pro vzájemnou animozitu, konflikty či dokonce sociopatogenní jevy.

Obrázek č. 8: Věková struktura obyvatelstva²⁵

V souladu s obecnými populačními trendy dochází i v Pobeskydí k demografickému stárnutí,²⁶ jehož průběh však v jednotlivých obcích výrazně deformuje selektivní charakter migrace. Některé, především migračně atraktivní obce tento proces zasahuje prozatím s menší intenzitou nebo zde dokonce krátkodobě dochází k demografickému mládnutí, obce s nižšími hodnotami migračních přírůstků však demograficky stárnou velmi výrazně. Index demografického stárnutí²⁷ dosahuje průměrně hodnoty 1,0763, přičemž maxima dosahuje v Soběšovicích (1,5182) a minima v Žermanicích (0,7404; viz mapa,²⁸ která je součástí přílohy č. 3). Do budoucna lze předpokládat celkové demografické stárnutí populace žijící v Pobeskydí, přičemž ve střednědobém horizontu bude tempo tohoto procesu zvláště intenzivní v obcích, jejichž populace jsou dosud relativně mladé. Zatímco podíl předproduktivní složky obyvatelstva (0–14 let) zůstane v nejbližších deseti letech více méně na současné úrovni (15,09 %), podíl poproduktivní složky (65 a více let) se ze současných 16,24 % zvýší na hodnoty 25–30 % – na úkor podílu obyvatel v ekonomicky produktivním věku. Změny v rozmístění obyvatelstva a v jeho věkové struktuře kladou vysoké nároky na přizpůsobení kapacity a struktury sítí infrastruktury a služeb v jednotlivých obcích.

V období mezi sčítáními lidu, domů a bytů 2001 a 2011 došlo v Pobeskydí k výraznému zlepšení vzdělanostní struktury obyvatelstva. Podíl obyvatel s vysokoškolským vzděláním na počtu obyvatel starších patnácti let zde vzrostl o více než čtyři procentní body (na 11,95 %), čímž se Pobeskydí téměř vyrovnalo průměru celé České republiky (12,46 %) a výrazně překročilo úroveň Moravskoslezského kraje (11,24 %). Tuto skutečnost lze z větší části přičíst migraci vzdělaných (a dostatečně finančně zabezpečených) obyvatel z měst do jejich venkovského zázemí, jak napovídá mapa,²⁹ která je součástí přílohy č. 3. Z ní je patrná koncentrace vysokoškolsky vzdělaného obyvatelstva do obcí, které zaznamenávají v posledních deseti letech vysoké migrační přírůstky a které disponují

²⁵ K 26. březnu 2011 a k 1. březnu 2001, zdroj: Český statistický úřad.

²⁶ Viz znázornění věkové struktury obyvatelstva prostřednictvím věkových pyramid za roky 2001 a 2011.

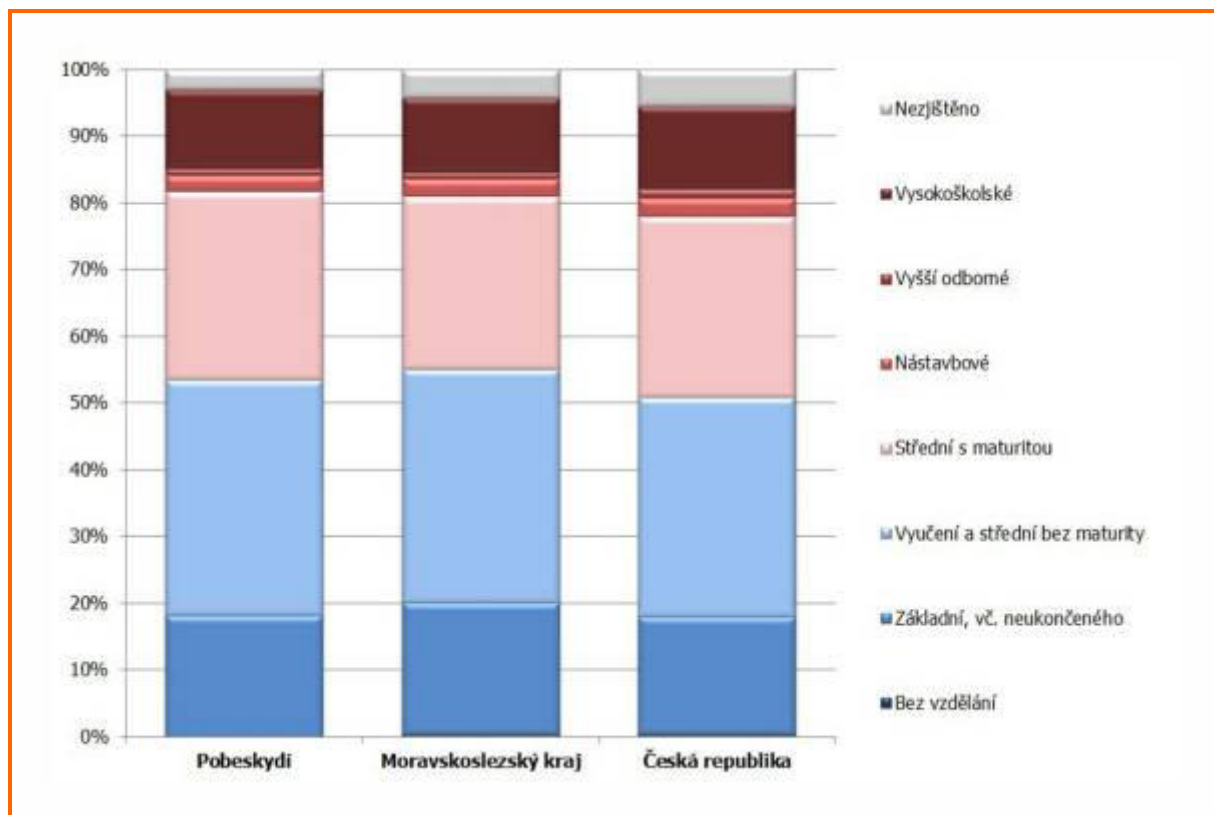
²⁷ Poměr počtu obyvatel v poproduktivním věku a počtu obyvatel v předproduktivním věku.

²⁸ Index demografického stárnutí.

²⁹ Vzdělanostní struktura obyvatelstva.

dobrou dopravní dostupností městských center, v nichž vysoce kvalifikované pracovní síly nacházejí své uplatnění. Podobně variabilní (s opačnou polaritou) je situace v prostorové koncentraci obyvatelstva s nižší vzdělanostní úrovní.

Obrázek č. 9: Vzdělanostní struktura obyvatelstva³⁰

2.3.3 HOSPODÁŘSTVÍ

Pobeskydí je horským a podhorským regionem, jehož hospodářský význam úzce souvisí s vývojem blízké ostravsko-karvinské průmyslové aglomerace. Když počátkem devadesátých let minulého století postihly Ostravsko vážné hospodářské problémy, důsledky pocítili lidé i ve venkovských obcích Pobeskydí. Hospodářské problémy byly způsobeny souběhem několika procesů. Předně celý systém domácího hospodářství musel projít přeměnou centrálně plánované ekonomiky na ekonomiku založenou na tržních principech, otevřít své trhy zahraniční konkurenci a vytvořit příležitosti pro příchod zahraničních investorů. Zároveň se Ostravsko muselo, podobně jako jiné tradiční průmyslové, strukturálními deformacemi postižené regiony v bývalých socialistických státech, vypořádat s náhlým hospodářským propadem, jehož přímým důsledkem byl pokles celkové zaměstnanosti v jádru průmyslové oblasti i v jejím širším zázemí. Celý region byl dále znevýhodněn chybějícím dálničním napojením na růstové regiony, periferní polohou v rámci České republiky, horší vzdělanostní strukturou obyvatelstva, v samotném Ostravsku pak i nižší kvalitou životního prostředí a nepříznivým image udržovaným sdělovacími prostředky. Ve venkovských oblastech Pobeskydí byla situace o to obtížnější, že transformaci procházelo rovněž místní zemědělství i lesnictví.

V roce 2013 bylo v Pobeskydí evidováno 7 136 aktivních podnikatelských subjektů. Koeficient podnikatelské aktivity (10,56 aktivních subjektů na 100 obyvatel za rok 2013)³¹ řadí území na úroveň Moravskoslezského kraje a pod úroveň České republiky (10,56, resp. 14,39), což souvisí s přítomností velkých zaměstnavatelů v suburbánní části Pobeskydí a v jeho blízkosti.³² Ve struktuře podnikatelských subjektů, jimi generovaných pracovních míst i ve struktuře zaměstnanosti místních obyvatel (viz předchozí graf a mapy,³³ které jsou součástí přílohy č. 3) je ve srovnání s celostátními i krajskými hodnotami výrazněji zastoupen průmysl. Zemědělství a lesnictví má srovnatelnou pozici pouze ve struktuře podnikatelských subjektů, zatímco ve struktuře zaměstnanosti obyvatel nedo-

³⁰ K 26. březnu 2011, zdroj: Český statistický úřad.

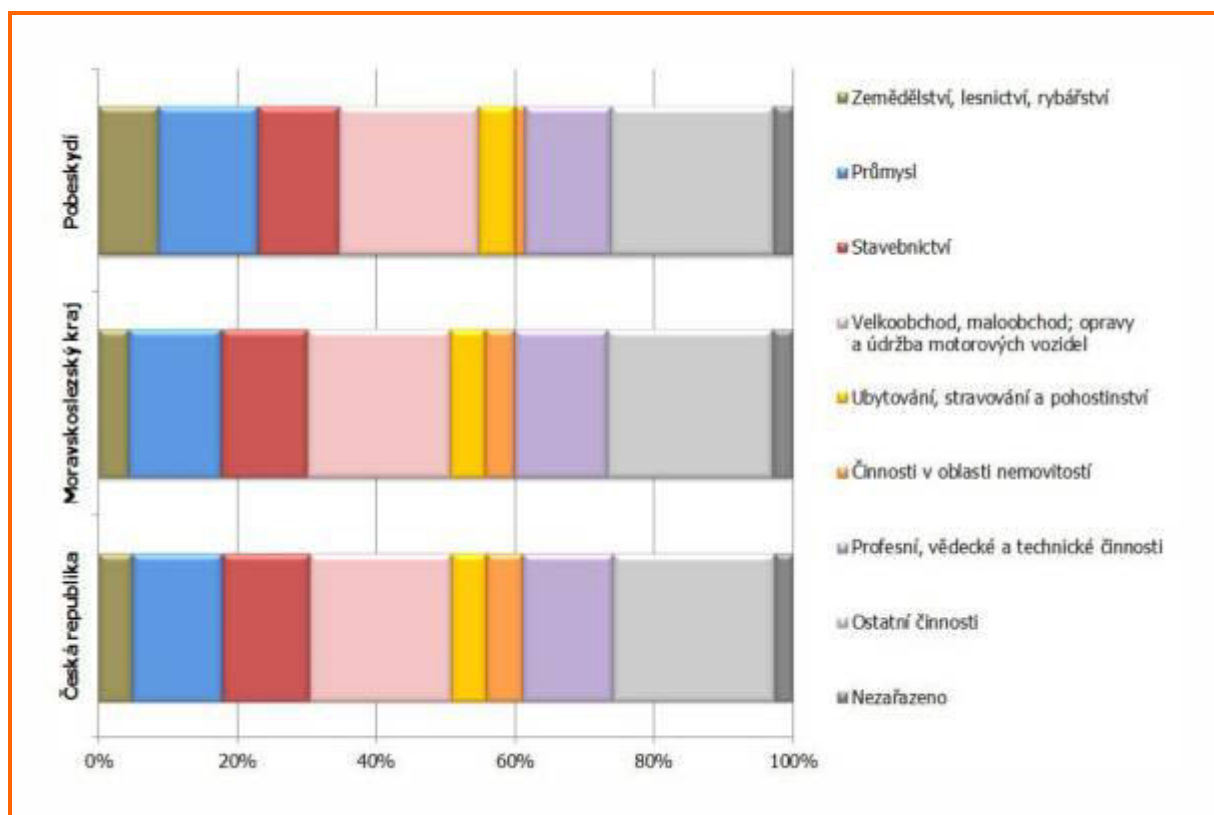
³¹ Viz stejnojmenná mapa, která je součástí přílohy č. 3.

³² Viz mapy Zaměstnavatelé I a II, které jsou součástí přílohy č. 3.

³³ Zemědělství, lesnictví, rybářství I a II, Průmysl I a II, Stavebnictví I a II.

sahuje celostátních hodnot. S výjimkou ubytování a stravování je podprůměrně rozvinut sektor služeb. Řada významných zaměstnavatelů, kteří působí v Pobeskydí, má své sídla lokalizovaná mimo toto území.

Obrázek č. 10: Sektorová struktura podnikatelské činnosti (počet aktivních subjektů)³⁴

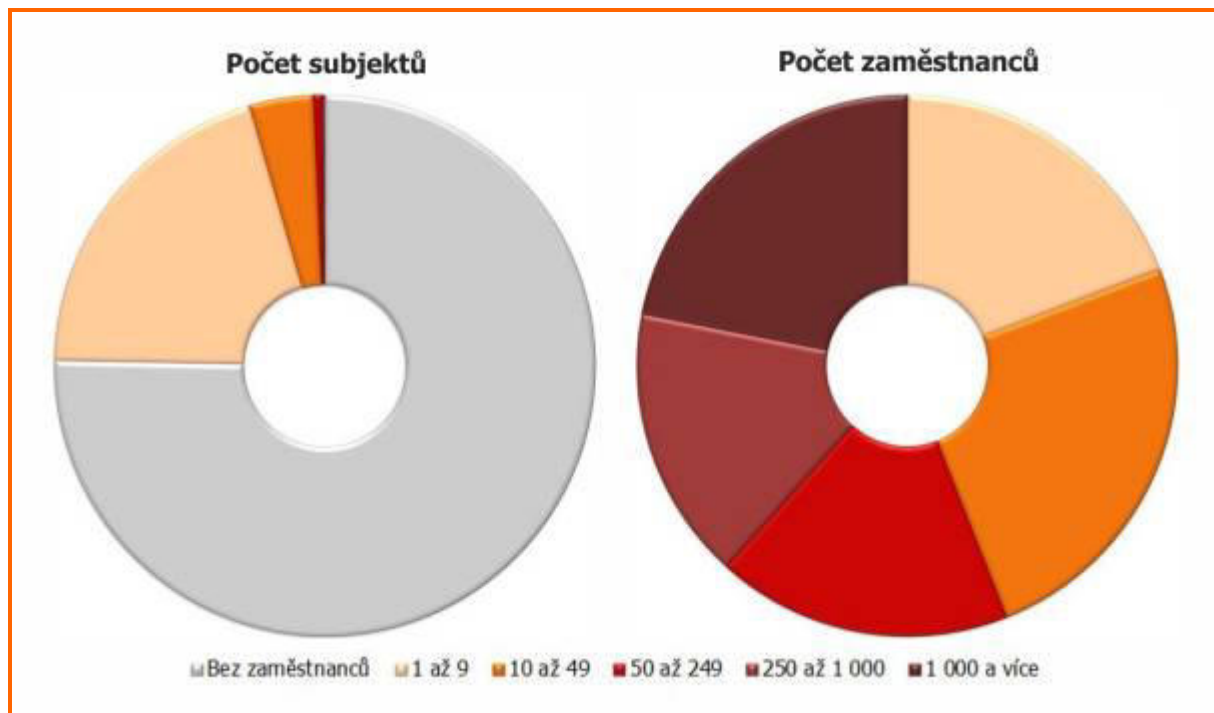
Pro Pobeskydí je charakteristický vyšší počet spíše středních nebo menších společností. Velcí zaměstnavatelé sídlí ve městech v bezprostřední blízkosti území Pobeskydí. Jedná se především o podniky těžkého průmyslu a těžby nerostných surovin (OKD a.s. – přibližně 12 000 zaměstnanců, VÍTKOVICE HOLDING, a.s. – přibližně 7 500 zaměstnanců, ArcelorMittal Ostrava a.s. – více než 7 000 zaměstnanců a TRINECKÉ ŽELEZÁRNY, a. s. – přibližně 6 000 zaměstnanců). Negativní vliv na celkovou zaměstnanost by mohl mít útlum činnosti a následné hromadné propouštění v některém z těchto podniků. Nejvýznamnějšími zaměstnavateli v Pobeskydí jsou:

- Hyundai Motor Manufacturing Czech s.r.o. v Nižních Lhotách,
- Mobis Automotive Czech s.r.o. v Nošovicích,
- Befra electronic, s.r.o. v Horní Suché,
- Beskyd Fryčovice, a.s. ve Fryčovicích,
- VÚHŽ a.s. v Dobré,
- Pivovar Radegast v Nošovicích (sídlo mimo území) atd.³⁵

Místní aktéři považují vysokou závislost místního hospodářství a trhu práce na dodavatelích, odběratelích a zaměstnavatelích sídlících a působících mimo region za závažný problém. Ekonomické vazby mezi místními producenty, zpracovateli a spotřebiteli jsou v Pobeskydí dosud velmi slabé, ačkoli je zde významný potenciál tvorby dodavatelsko-odběratelských sítí a ve společnosti obecně roste zájem o místní produkty a služby (zejména s vysokou přidanou hodnotou). Využití těchto příležitostí a rozvoji podnikání obecně brání jak interní faktory na straně stávajících subjektů a zájemců o podnikání (především nedostatečná motivace), ale také přebujelá a nekvalitní legislativa a systémy norem a nedostatečné poradenství a nabídka dalších služeb. Z těchto a dalších důvodů jsou v hospodářské struktuře Pobeskydí významně zastoupeny subjekty s nízkou rentabilitou a přidanou hodnotou produkce, nízkou produktivitou práce a mnohdy zastaralým technickým a technologickým vybavením.

³⁴ Za rok 2013, zdroj: Český statistický úřad.

³⁵ Přehled významných zaměstnavatelů v obcích je uveden v příloze č. 4.

Obrázek č. 11: Velikostní struktura ekonomických subjektů³⁶

Zemědělství

Původní zemědělská výroba byla orientována převážně na živočišnou výrobu. V horské krajině, kde klimatické podmínky, půda i reliéf snižují ekonomickou efektivitu rostlinné produkce na minimum, byla tato orientace účelná. Pouze v nižších polohách přiléhajících k Ostravské pánvi převládala výroba smíšeného, živočišně-rostlinářského typu. V období před rokem 1989 byla tato výroba soustředěna do relativně malého množství kolektivních farem (JZD, státní statky), které se vyznačovaly nízkou produktivitou výroby, což se projevilo po přechodu ekonomiky na tržní model fungování zánikem řady z nich. Podstatná část naddimenzovaných zemědělských objektů ztratila v průběhu let své původní využití, což vedlo k jejich degradaci a vzniku zemědělských brownfieldů. Úspěšnou transformaci prošly závody, na jejichž základech stojí nejvýznamnější zemědělské subjekty současného Pobeskydí:

- Beskyd Agro a.s. Palkovice nebo
- TOZOS spol. s r.o.

Zemědělství v Pobeskydí je v současné době významně závislé na systému dotací a plateb, který nedostatečně motivuje jednotlivé producenty a zpracovatele k zavádění inovací do tržně nekritické produkce s vyšší přidanou hodnotou. Pozvolna dochází k posilování alternativních funkcí zemědělství, zejména v souvislosti s ochranou a tvorbou krajiny. Značný a dosud nedostatečně využitý potenciál představuje vzhledem k rostoucí poptávce po zavádění alternativních zdrojů energie účelově pěstovaná biomasa. Zvyšující se zájem o zdravý životní styl a o kvalitní a bezpečné potraviny vybízí k orientaci směrem k ekologickému zemědělství a agroturistice. Hlubší transformaci zemědělského sektoru však kromě demotivujícího systému dotací a plateb komplikují dosud nedostatečně vyřešené vlastnické vztahy a rozsah, v jakém je zemědělská půda obhospodařována na základě nájemních vztahů.

Lesnictví

Lesnictví je rozvíjeno zejména v jihovýchodní a jižní části území v oblasti Beskyd a Podbeskydské pahorkatiny. V oblasti CHKO Beskydy lesy mají kromě produkční funkce také významnou vodoochranou a rekreační funkci. Velká část lesů (zejména v oblasti Beskyd) je ve vlastnictví státu a jejím obhospodařováním se zabývají Lesy České republiky, s. p. V posledních letech se stává významným vlastníkem také Biskupství ostravsko-opavské (zejména v Moravské západní části území). Dalšími vlastníky jsou zejména soukromé subjekty a osoby, v menší míře obce. Hospodaření v lesích a navazující dřevozpracující průmysl je do značné míry ovlivněn vlastnickou struk-

³⁶ Za rok 2012 zdroj: Český statistický úřad.

turou, s čímž se bylo možno setkat i v minulosti (zadávací řízení státního podniku, nevyřešené majetkové vztahy), ale také náročnosti těžby v horských oblastech a potřebou specializované techniky. Lesnictví a navazující dřevozpracovatelský průmysl má určitou perspektivu ve vytváření místních dodavatelských řetězců, energetickém využívání biomasy a to zejména v návaznosti na lesy v soukromém či obecním vlastnictví.

Průmysl

Po roce 2002 dochází na Ostravsku k postupné stabilizaci hospodaření většiny velkých průmyslových podniků, což má pozitivní dopad i na zaměstnanost a výkonnost firem působících v Pobeskydí. Přestože podstatná část ekonomicky aktivního obyvatelstva nadále vyjíždí za prací do blízkých měst mimo vlastní Pobeskydí, postupně se v regionu prosazují transformované nebo nové, dynamicky se vyvíjející společnosti střední velikosti, např.:

- Befra electronic, s.r.o.,
- Mayr-Melnhof Holz Paskov s.r.o.,
- Motor Lučina spol. s r.o.,
- BORCAD cz s.r.o.,
- Optimont 2000 s.r.o. nebo
- T METAL Fryčovice, spol. s r. o.

Obrázek č. 12: Venkovská podnikatelská zóna v Třanovicích³⁷

Příkladem významné regionální firmy, která úspěšně překonala transformaci a dále prosperuje, byť pod novým vlastníkem, je Radegast v Nošovicích, součást Plzeňský Prazdroj, a. s. V souvislosti s celkovým oživením národní ekonomiky a začleňováním do evropských struktur se po letech přehlížení zvýšil zájem velkých, převážně zahraničních společností umisťovat své investice na území Moravskoslezského kraje. Zásadním impulzem pro rozvoj hospodářství v Pobeskydí byl příchod korejského investora do průmyslové zóny v Nošovicích (a Nižních Lhotách). Společnost Hyundai Motor Manufacturing Czech s.r.o. zde investovala více než 32 miliard korun. Příchod automobilky, kterou doprovází řada asijských subdodavatelů, dále zvyšuje atraktivitu regionu pro cizí i tuzemské investory a z průmyslové zóny v Nošovicích činí nové jádro hospodářství a zaměstnanosti regionu. Rozsáhlé investice do průmyslových zón budovaných na zelené louce vzbuzují oprávněné obavy z dopadů na stav životního prostředí a život obyvatel v regionu, v případě jednostranně zaměřených gigantických investic navíc ze závislosti regionálního hospodářství na ekonomických cyklech globální ekonomiky.

Příprava dalších ploch pro podnikání proto bývá provázána konflikty s občany a s neziskovými organizacemi. Méně kontroverzí, zato zpravidla více výdajů a komplikací pro investory přináší revitalizace nevyužitých objektů a ploch,

³⁷ Autor fotografie: David W. Novák.

jejímž úspěšným příkladem je venkovská podnikatelská zóna v Třanovicích. Pro další hospodářský rozvoj území je mimořádně důležitá intenzita podnikatelské aktivity místních obyvatel a kvalita místního inovačního prostředí³⁸.

Služby

Sektor služeb navazuje na místní zemědělskou a průmyslovou výrobu a na soustředění obyvatelstva v sídlech. Koncentrace nabídky je závislá na velikosti sídel: malá venkovská sídla jsou charakteristická místy nižší nabídkou služeb, nabídka ve větších sídlech je s ohledem na regionální podmínky uspokojivá. V závislosti na nutnosti změn hospodářské struktury, ale také na investičních možnostech místních podnikatelských subjektů, se sektor služeb po roce 1989 pozitivně rozvíjel, ale v současné době se jeho rozvoj zpomalil a zejména v sídlech s nižší poptávkou dochází k tlakům na ekonomickou racionalizaci rozmístění nabídky. Silnou konkurenci místním poskytovatelům tvoří nabídka blízkých měst, především pak síla rychle se rozvíjející sítě hyper- a supermarketů. Velké zahraniční obchodní společnosti se díky propracovanější kultuře prodeje, lepšímu marketingu a systému nízkých cen dokážou snadněji prosadit na domácím trhu a vytlačit tak část domácích prodejců. Uzavírání provozoven služeb a maloobchodu (často jediných svého druhu v obci) zvyšuje tlak na mobilitu obyvatel Pobeskydí a činí část z nich kriticky závislou na veřejné dopravě.

Obrázek č. 13: Sochovy slavnosti v Lhotce³⁹

Cestovní ruch

V regionu existují příhodné podmínky pro rozvoj cestovního ruchu, který má především v jižních částech území dlouhou tradici. Nachází se zde několik významných středisek cestovního ruchu, například Morávka, Komorní Lhotka, Řeka nebo Krásná. Možnosti rekreace rozšiřují přehradní nádrže Žermanice a Těrlicko, které jsou využívány ke koupání a k některým vodním sportům. Pobeskydí nabízí výborné podmínky pro letní i zimní rekreaci i poznávací turistiku zaměřenou na přírodní i kulturně-historické zajímavosti.⁴⁰ Za zmínku stojí především vesnická památková rezervace Komorní Lhotka, městská památková zóna Brušperk, hrad Hukvaldy, Archeopark v Chotěbuzi-Podoboře, národní kulturní památka „Noční přechod“ na Morávce a další⁴¹. Nabídku atraktivit doplňují kulturně-

³⁸ Viz tabulka Rozvojové plochy, brownfieldy a průmyslové zóny součástí přílohy č. 4.

³⁹ Autor fotografie: Miroslav Lysek.

⁴⁰ Viz mapa Atraktivita cestovního ruchu, která je součástí přílohy č. 3.

⁴¹ Viz tabulka Kulturní nemovité památky, která je součástí přílohy č. 4.

společenské i sportovní akce regionálního i nadregionálního významu. Ubytovací kapacity se v Pobeskydí koncentrují v nejnavštěvovanějších střediscích cestovního ruchu, především v jižní, hornaté části území a v okolí přehradních nádrží (viz mapy,⁴² které jsou součástí přílohy č. 3). Kromě zařízení volného cestovního ruchu region disponuje značnými lůžkovými kapacitami v objektech individuální rekreace, z nichž však pouze nepatrný zlomek je komerčně využíván pro volný cestovní ruch.

V České republice dlouhodobě roste zájem turistů o domácí destinace, Moravskoslezské Beskydy přitom patří mezi nejatraktivnější turistické cíle v zemi. Mezi jejich návštěvníky však převažují obyvatelé Moravskoslezského kraje a nejbližšího okolí, což se odráží v nadprůměrném zastoupení jednodenních návštěv a relativně krátké průměrné době pobytu vůbec a v nízkých částkách, které značná část návštěvníků a turistů v cílových destinacích utrácí za služby cestovního ruchu. Další rozvoj cestovního ruchu, jenž se zaměřuje na využití místních kulturních a přírodních zajímavostí, limituje nedostatečně rozvinutá turistická a volnočasová infrastruktura, která ve srovnání s konkurenčními regiony zaostává jak rozsahem, tak kvalitou nabízených služeb. Rozsáhlejší investice naráží na nedostatek kapitálu řady vlastníků a v některých lokalitách se dostávají do přímého konfliktu s potřebami ochrany životního prostředí a se zájmy obyvatel. Potenciál spolupráce jednotlivých poskytovatelů, tvorby integrovaných turistických balíčků a cíleného marketingu prozatím zůstává nevyužit. Turistický potenciál severní části Pobeskydí, zasahující do průmyslové ostravsko-karvinské aglomerace, naráží na přetrvávající negativní image regionu.

2.3.4 TRH PRÁCE

Situace na trhu práce v Pobeskydí je dána směsicí vlivů, které jsou charakteristické pro většinu venkovských oblastí, a vlivů, které jsou dány specifiky ekonomického a sociálního vývoje v podmínkách celé České republiky, Moravskoslezského kraje i jednotlivých obcí, které jsou součástí Pobeskydí. Na jedné straně je nabídka pracovních míst na venkovském trhu práce výrazně omezená a zpravidla lokálně silně specifická, což snižuje potenciál uplatnění kvalifikovaných specializovaných pracovních sil nebo osob se znevýhodněním v místě jejich bydliště a je jedním z hnacích motorů vysoké míry vyjížděky nebo dokonce emigrace za prací, zvláště u osob mladšího a středního ekonomicky produktivního věku. Na druhou stranu omezená nabídka pracovních sil s jejich převažující kvalifikační strukturou a pracovní morálkou omezuje rozvoj hospodářství v odvětvích s vyšší přidanou hodnotou.

Začátkem devadesátých let v souvislosti s přeměnou dřívější centrálně plánované ekonomiky na ekonomiku založenou na tržních principech a se změnou vnějších podmínek došlo k razantnímu propadu průmyslové a zemědělské výroby, který byl doprovázen rychlým poklesem počtu pracovních míst v těchto sektorech. V počáteční fázi transformace dokázal následky propadu zaměstnanosti v tradičních odvětvích zmírnit dynamicky se rozvíjející sektor služeb, ale již od roku 1997 docházelo v regionu, zejména díky kritické situaci většiny velkých průmyslových podniků na Ostravsku, k opětovnému nárůstu celkové nezaměstnanosti. K dalšímu prohloubení neutěšeného stavu na regionálním trhu práce došlo na přelomu let 2008 a 2009 v souvislosti s tzv. ekonomickou a finanční krizí.

V obcích s nedostatkem pracovních míst se v důsledku selektivního charakteru pracovních podmínek emigrace zvyšuje podíl ekonomicky neaktivních osob. Zároveň jsou tyto obce charakteristické vyšší intenzitou podnikatelské aktivity obyvatel, pro které je vlastní podnikání jedinou reálnou alternativou dojížděky za prací na velké vzdálenosti nebo kariéry na úřadu práce.⁴³ K 26. březnu 2011 vyjíždělo mimo obec svého obvyklého pobytu za prací 39,56 % ekonomicky aktivních osob, což je hodnota typická pro venkovské oblasti, vysoká ve srovnání s údaji za celý Moravskoslezský kraj či celou Českou republiku (19,65, resp. 18,94 %). Převažovala dojížděka na relativně krátké vzdálenosti, proto podíl vyjíždějících osob klesal úměrně vzdálenosti od míst koncentrace pracovních příležitostí.⁴⁴

Dostupnost informací o aktuální situaci na trhu práce se po roce 2011 výrazně snížila a údaje za jednotlivé obce nebyly v období let 2012 až 2013 zpracovávány a publikovány vůbec. Údaje zveřejňované od roku 2014 jsou věcně neporovnatelné s údaji dostupnými do roku 2011. Vzhledem k tomuto nedostatku a výrazné dynamice trhu práce je vypovídající schopnost následující analýzy omezená.⁴⁵

Míra registrované nezaměstnanosti se v Pobeskydí dlouhodobě pohybovala na vyšší úrovni ve srovnání s územím celé České republiky, v krajském kontextu však byla podprůměrná. V prosinci 2011 činila hodnota tohoto ukazatele 9,47 % (ve srovnání s hodnotami 11,18 % za Moravskoslezský kraj a 8,62 % za Českou republiku jako celek). Podle údajů ze Sčítání lidu, domů a bytů 2011 byla míra nezaměstnanosti dokonce nepatrně pod průměrem celé

⁴² Ubytovací kapacity I a II.

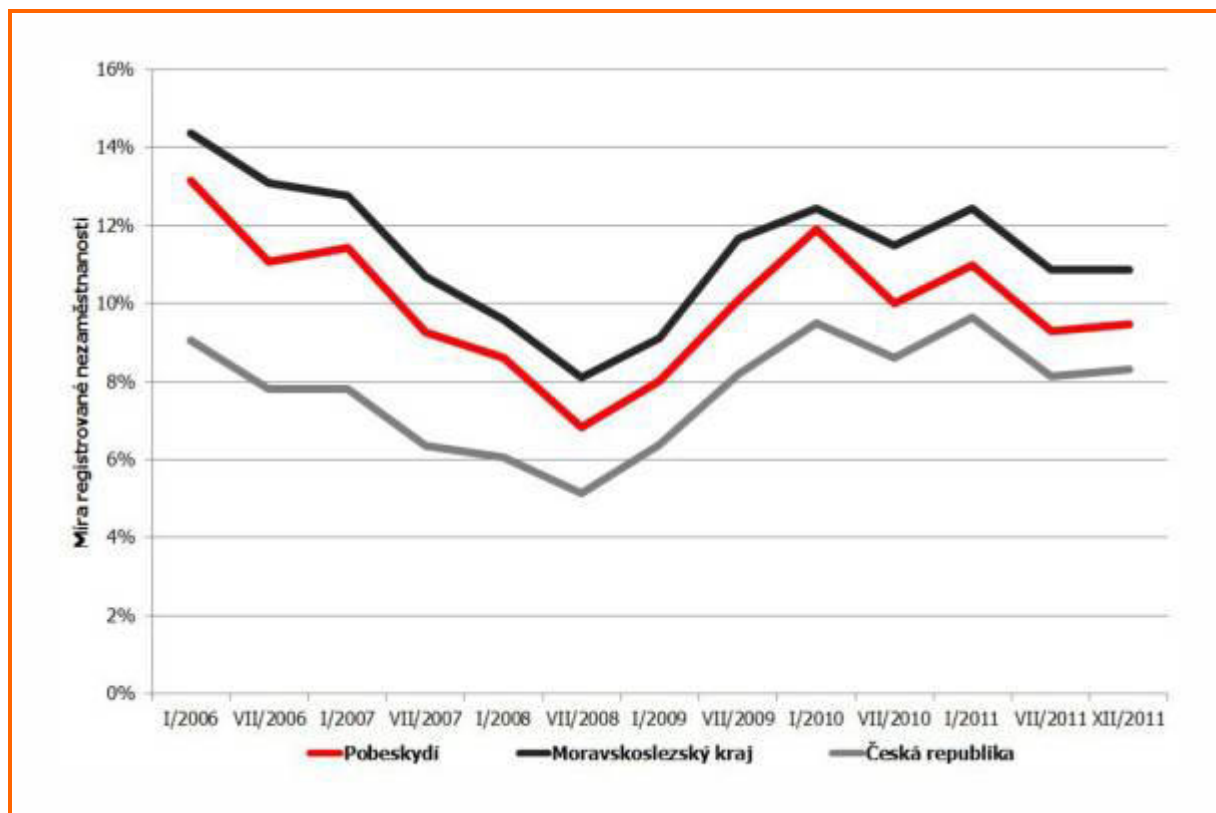
⁴³ Viz mapy Podíl ekonomicky aktivních osob a Koeficient podnikatelské aktivity, které jsou součástí přílohy č. 3.

⁴⁴ Viz mapa Vyjížděka do zaměstnání, která je součástí přílohy č. 3.

⁴⁵ V tabulce Vývoj podílu nezaměstnaných, která je součástí přílohy č. 4 jsou uvedeny podíly nezaměstnaných v jednotlivých obcích Pobeskydí (údaje za celé Pobeskydí nebyl ČSÚ poskytnut).

České republiky (9,79, resp. 9,84 %).⁴⁶ Nově sledovaný ukazatel podílu nezaměstnaných osob⁴⁷ dosáhl v Pobeskydí v roce 2014 podprůměrných hodnot (6,77 %) ve srovnání s hodnotami jak za Moravskoslezský kraj (10,24 %), tak za Českou republiku jako celek (7,77 %).

Obrázek č. 14: Vývoj míry registrované nezaměstnanosti⁴⁸

Odlišný obraz poskytuje analýza vývoje převisu poptávky na trhu práce. Počty uchazečů o práci na jedno volné pracovní místo za Pobeskydí, Moravskoslezský kraj i Českou republiku se v letech 2006–2011 sblíží a hodnoty tohoto ukazatele za Pobeskydí se v jednotlivých časových řezech dostávají pod krajskou i republikovou úroveň. V roce 2011 připadalo v Pobeskydí na jedno volné pracovní místo průměrně⁴⁹ 7,53 uchazečů (v celé České republice 13,68 a v celém Moravskoslezském kraji 16,02 uchazečů) v roce 2014 již tento ukazatel dosahoval v Pobeskydí hodnoty 13,49 uchazečů na jedno pracovní (v celé České republice 10,94 a v celém Moravskoslezském kraji 18,60 uchazečů). Pro období let 2012 a 2013 jsou dostupná pouze data za úroveň okresů.⁵⁰ V okrese Frýdek-Místek připadalo v prosinci 2013 na jedno volné pracovní místo 22,60 uchazečů, v okrese Karviná 80,90 a v okrese Ostrava-město 41,60. Vzhledem k nedostupnosti přesných dat lze pouze spekulovat, zda údaje za Pobeskydí odpovídají údajům za Moravskoslezský kraj (39,50) nebo za Českou republiku jako celek (17,00).

Horší postavení na trhu práce mají osoby starší 55 let, zdravotně hendikepovaní, ale také ženy po mateřské dovolené a osoby pečující o závislé osoby. Omezené možnosti pro sladění profesního a rodinného života a pro získávání praxe a pracovních dovedností komplikují přístup na trh práce další významné části ekonomicky aktivních osob. V Pobeskydí samotném tvořili v letech 2008–2011 z celkového počtu nezaměstnaných 33,20 % uchazeči starší padesáti let a 18,35% uchazeči evidovaní více než 24 měsíců a v letech 2008–2011 a 2014 z celkového počtu

⁴⁶ Míra registrované nezaměstnanosti a míra nezaměstnanosti nejsou identické ukazatele. Údaje o míře registrované nezaměstnanosti vychází z dat úřadů práce, údaje o míře nezaměstnanosti ze Sčítání lidu, domů a bytů 2011. V prvním případě je za nezaměstnanou považována osoba registrovaná na úřadu práce, v druhém ten, kdo se za nezaměstnaného označil ve sčítacím archu.

⁴⁷ Podíl nezaměstnaných osob vyjadřuje podíl dosažitelných uchazečů o zaměstnání ve věku 15–64 let na všech obyvatelích stejného věku. Dříve sledované ukazatele míry nezaměstnanosti poměří počty nezaměstnaných k počtům ekonomicky aktivních osob.

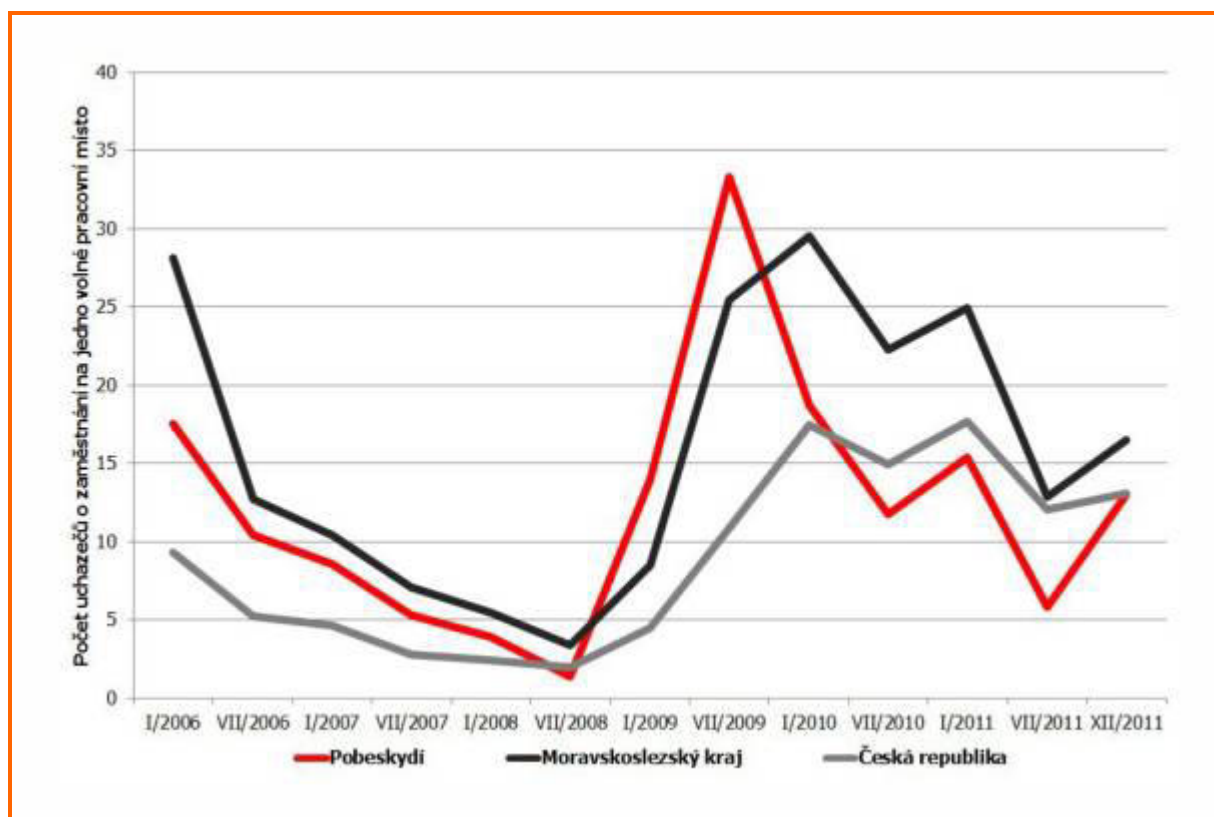
⁴⁸ Zdroj: Český statistický úřad.

⁴⁹ Průměr za měsíce březen, červen, září a říjen daného roku.

⁵⁰ O situaci na trhu práce v Pobeskydí tato data vypovídají pouze orientačně, neboť populačně jsou tyto okresy (v součtu) ve srovnání s Pobeskydí téměř dvanáctkrát větší.

nezaměstnaných 14,26 % osoby se zdravotním postižením, 6,50 % absolventi. S výjimkou dlouhodobě nezaměstnaných, u kterých je situace o něco příznivější ve srovnání s hodnotami za Moravskoslezský kraj, byla situace ostatních znevýhodněných skupin uchazečů o zaměstnání v Pobeskydí nepříznivější ve srovnání s hodnotami za Moravskoslezský kraj nebo Českou republiku jako celek.⁵¹

Obrázek č. 15: Vývoj převisu poptávky na trhu práce⁵²

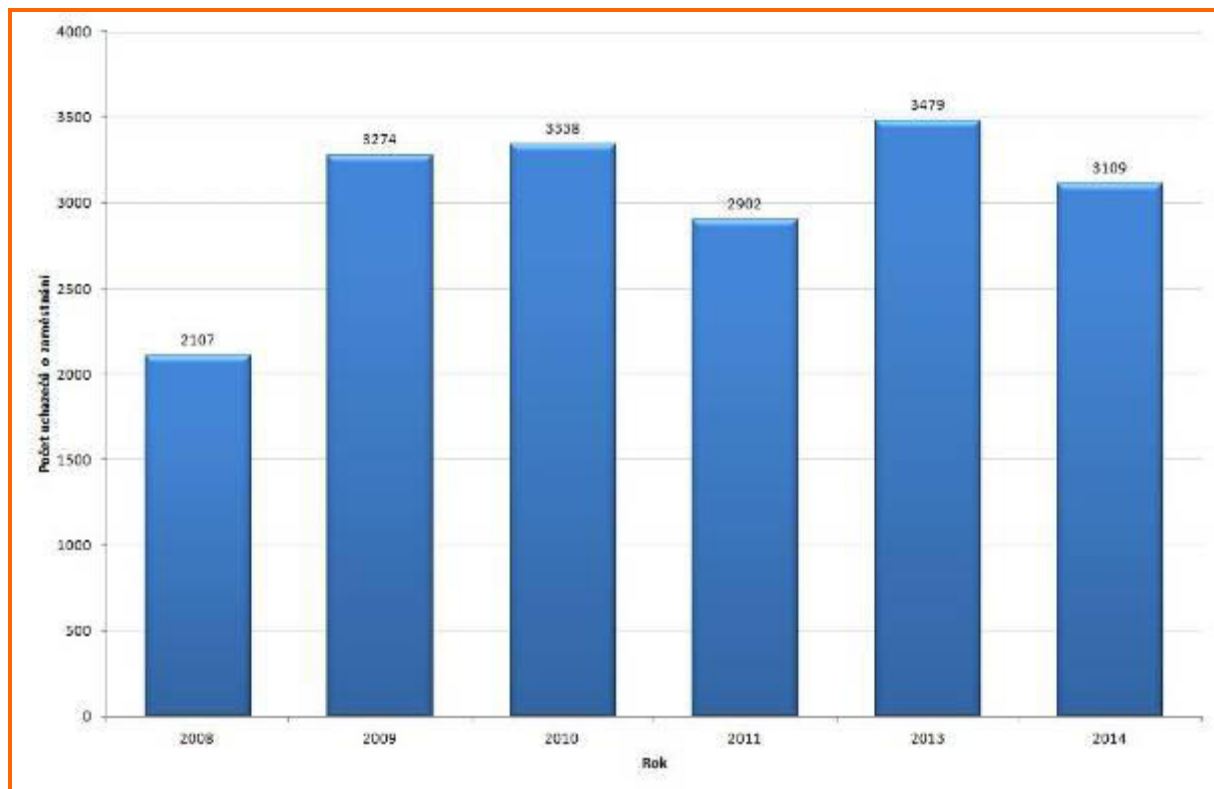

Míra nezaměstnanosti (resp. podíl nezaměstnaných) i převis poptávky na trhu práce jsou v Pobeskydí nerovnoměrně rozděleny, jak je patrné ze stejnojmenných map, které jsou součástí přílohy č. 3. Extrémních hodnot míry nezaměstnanosti dosahují obce, jejichž obyvatelstvo se dříve ve větší míře věnovalo práci v těžbě nebo v hutnictví, nebo v obcích, které se nacházejí v hornaté, periferní části regionu. Navzdory celkově spíše pozitivní situaci a dosavadním trendům na trhu práce v Pobeskydí se v regionu vyskytují obce s nepoměrně vyšším podílem nezaměstnaných. Maxima jeho hodnoty v prosinci 2014 dosahovaly v Horní Suché (13,35 %), v některých obcích (Smilovice a Krmelín) oproti tomu nedosahovaly ani pěti procent (4,10, resp. 4,33 %). Převis poptávky po volných pracovních místech přitom na úrovni jednotlivých obcí nekoreluje s výší registrované míry nezaměstnanosti. Příčinu nezaměstnanosti je proto nutné hledat nejen na straně nabídky pracovních míst, ale také na straně poptávky, a to v horší kvalifikační struktuře, v nízké adaptabilitě volné pracovní síly, neochotě pracovat za nízkou mzdou a vysoké závislosti dlouhodobě nezaměstnaných na štědrém systému sociální pomoci.

Na situaci na trhu práce v Moravskoslezském kraji i v Pobeskydí má výrazný vliv masivní příliv státem i krajem podporovaných investic, který vyvrcholil příchodem společnosti Hyundai Motor Manufacturing Czech s.r.o. a jejích subdodavatelů do nově vybudované průmyslové zóny v Nošovicích a do zón lokalizovaných v zázemí blízkých měst. Vznik tisíců nových pracovních míst se projevil především ve snížení převisu poptávky na trhu práce, avšak výrazněji nepřispěl ke snížení celkové míry registrované nezaměstnanosti v Pobeskydí. Nakolik přispěl k jejímu nezvyšování, lze spekulovat. Z důvodů popsaných výše proto byla nově vytvořená pracovní místa z velké části obsazena pracovníky žijícími mimo nejbližší okolí Nošovic a mimo Pobeskydí.

51 Viz tabulka Struktura nezaměstnaných, která je součástí přílohy č. 4.

52 Zdroj: Český statistický úřad.

Obrázek 16: Vývoj počtu uchazečů o zaměstnání v letech 2008 až 2014/53

2.3.5 SOCIÁLNÍ VYLOUČENÍ

Sociální vyloučení lze označit jako proces, kterým jsou jednotlivci nebo celé skupiny obyvatel zbavováni přístupu ke zdrojům nutným pro zapojení se do sociálních, ekonomických a politických aktivit společnosti jako celku. V Pobeskydí se nachází jedna sociálně vyloučená lokalita, a to na území obce Horní Suchá. Obývá ji asi 100 až 150 osob převážně romské národnosti. Do budoucna se zde plánují projekty zaměřené na integraci romské menšiny, hlavní cílovou skupinou mají být romské děti a mládež. Další sociálně vyloučené lokality se nacházejí ve městech, které s Pobeskydím bezprostředně sousedí (Frýdek-Místek, Havířov, Karviná, Třinec). Problémem zůstává velmi nízká úroveň bydlení, vysoká nezaměstnanost a nezaměstnatelnost, vysoká zadluženost a nedostatečná úroveň vzdělání obyvatel těchto lokalit.

Problémem, dle místních aktérů, je omezená či praktická nemožnost identifikace osob ohrožených sociálním vyloučením a související nedostatek možnosti zprostředkování pomoci a poradenství. Mezi možné indikátory kumulace osob sociálně vyloučených v území může patřit míra nezaměstnanosti (resp. podíl nezaměstnaných), vyšší podíl nájemního bydlení, zvýšená kriminalita, výše poskytnutých dávek v hmotné nouzi.⁵⁴ Nejvyššího podílu domácností pobírajících příspěvky na živobytí dosahovaly v roce 2014 obce Horní Suchá (9,11 %), Stonava (4,59 %) a Albrechtice (4,08 %). V těchto obcích byl rovněž ve sledovaném roce nejvyšší podíl domácností pobírajících doplatek na bydlení: Horní Suchá (5,75 %), Albrechtice (2,59 %) a Stonava (2,27 %). Intenzita sociálních problémů a podíl obyvatelstva ohrožených chudobou je zde vyšší než v jiných částech Pobeskydí. Pozitivní je vývoj poskytovaných příspěvků na živobytí i vývoj doplateků na bydlení mezi lety 2007 a 2014, kdy se lokalizační kvocient ve většině obcí Pobeskydí v daném období snižuje.⁵⁵ Z tohoto hlediska je sociálním vyloučením ohroženo zejména obyvatelstvo obcí v severní části území. Ovšem stále přetrvává existence ohrožení sociální vyloučení vybraných skupin obyvatel v celém území.

Ke skupinám obyvatel v Pobeskydí, kterým je potřeba věnovat větší pozornost při snaze o lepší zapojení do sociálního a kulturního života společnosti patří osoby se zdravotním postižením, senioři, děti, dospívající a rodiny s

⁵³ Zdroj: Český statistický úřad.

⁵⁴ Viz tabulky Vývoj počtu nezaměstnaných, Bytový fond, Index kriminality na 10 tis. obyvatel, Poskytnutých dávek v hmotné nouzi které jsou součástí přílohy č. 4.

⁵⁵ Dle dat vyplývajících z Mapy sociálně vyloučených lokalit v ČR zpracovanou v rámci projektu Ministerstva práce a sociálních věcí - Analýza sociálně vyloučených lokalit v ČR.

děti. Osoby se zdravotním postižením jsou specifickou skupinou obyvatel, se kterou se setkáváme v celém území Pobeskydí. Moderní trendy v péči o tuto cílovou skupinu zdůrazňují potřebu zapojení jejích členů do běžného života (vč. pracovního) a jejich udržení v domácím prostředí, což vyžaduje vznik či rozšíření stávajících (soustředěných v okolních městech) sociálních služeb terénních a ambulantních. V Pobeskydí žilo k 26. březnu 2011 celkem 10 078 obyvatel starších 65 let. V Pobeskydí podobně jako v jiných regionech České republiky dochází k procesu stárnutí populace. Lze očekávat, že rostoucí množství starších osob bude potřebovat nějakou formu podpory nebo pomoci. Hrozba sociálního vyloučení seniorů se zvyšuje také v kontextu měnící se role rodiny a dlouhodobého rozvolňování sociálních vazeb v obcích. Žádoucí jsou aktivity umožňující starším občanům aktivně se účastnit společenského života podle jejich možností a žít zdravým a důstojným způsobem života. Děti a dospívající jsou ohrožováni nejen selháváním vlastních rodin při výchově a socializaci, ale také omezeným výběrem přátel a kamarádů, pronikáním sociopatogenních jevů, konkurencí virtuálního světa a virtuálních společenství, nízkou mobilitou a závislostí na veřejné dopravě nebo na dopravních prostředcích svých rodičů. V nelehké situaci se nachází část mladých rodin s dětmi. Vhodné jsou intervence podporující zapojení rodičů pečujících o děti do společenského života i podpora snadnějšího návratu do pracovního procesu.

Obrázek č. 17: Kolonie finských domků v Horní Suché⁵⁶

V souvislosti s existencí blízkých sociálně vyloučených lokalit a pronikáním sociopatogenních jevů se stává v Pobeskydí důležité téma bezpečnosti a pocitu bezpečnosti. Území Pobeskydí je poměrně poklidné s nižším indexem kriminality (index kriminality na 10 tis. obyvatel tj. podíl trestných činů k počtu obyvatel za rok 2014 v dotčených obvodních odděleních dosahuje v průměru 158,3) zejména v porovnání s okolními městy (vyjimku tvoří obce Horní Suchá a Stonava se srovnatelným indexem kriminality okolních měst). Pocit bezpečí se bohužel do značné míry snižuje vlivem změn v organizaci odvodních oddělení a obav s přesunu kriminality z měst na venkovské obce. Místní aktéři v této oblasti vidí největší potřebu v obcích sousedících s velkými městy a rekreačních oblastech. Specifické postavení v této oblasti mají Vyšší Lhoty v souvislosti s obnovením fungování uprchlického tábora. Výhledově lze očekávat možnost zvýšení potřeby sociálního začleňování uprchlíků a dalších skupin cizinců.

Příležitosti pro snížení sociálního vyloučení představuje sociální podnikání. Dle dostupné databáze sociálního podnikání⁵⁷ v Pobeskydí se přímo nenachází žádný sociální podnik. Sociální podniky (z databáze i mimo ní) se nachází v sousedních velkých městech např. Český Těšín (CLEAR SERVIS, o. p. s.; TED Group s.r.o., TRIANON, z.s.; o.s. Ergon-Crháněná dílna), Havířov (Centrum krásy a odpočinku); Karviná (UnikaCentrum, o.p.s.). Vlastním šetřením bylo nalezeno pár organizací i v Pobeskydí, které částečně splňují kritéria sociálního podnikání, např. Handicapchráněná dílna s.r.o. (zaměstnávání hendikepovaných osob), Třanovice služby, o.p.s., III. dům, o.p.s. (zaměstnávání nezaměstnaných a sociálně znevýhodněných osob). Většinou se jedná o malé zaměstnavatele do 50 zaměst-

⁵⁶ Autorka fotografie: Michaela Prymusová.

⁵⁷ Dostupné na www.ceske-socialni-podnikani.cz.

nanců. Organizace působí ve službách pro domácnost a rodinu, komunálních službách, zpracovávání potravin apod.

2.3.6 INFRASTRUKTURA A SLUŽBY

Dopravní infrastruktura a služby

Hlavní komunikační osu silniční dopravy v regionu vytváří komunikace tzv. slezského kříže. Jedná se o silnici E462 (R48) v ose severovýchod – jihozápad a silnici I/11 ve směru východ – západ. Intenzita dopravy v jednotlivých úsecích těchto komunikací v Pobeskydí přesahovala při sčítání dopravy v roce 2010 hodnoty 16 000 (z toho více než 4 000 těžkých motorových), resp. 8 000 vozidel za den. Nejbližšími hraničními přechody do Polska jsou Choťbuz (na území Pobeskydí), Český Těšín, Horní Lištná a Bukovec, na Slovensko Bumbálka, Bílá a Mosty u Jablunkova.

Silniční síť v Pobeskydí sice disponuje dostatečnou hustotou dopravních komunikací umožňující dobrou propustnost krajiny, ale kvalita povrchu komunikací především nižších tříd je nízká úměrně možnostem jejich správců investovat do jejich údržby, obnovy a modernizace. Kapacita dopravní sítě, jež vyhovovala potřebám objemu přepravy v minulosti, neodpovídá dnešním nárokům. Páteřní komunikace a na ně navazující silnice nižších tříd jsou nadměrně zatěžovány nákladní tranzitní dopravou, což se zpětně projevuje na jejich technickém stavu. Tam, kde jsou vytiženy dopravní tahy vedeny intravilány obcí (ve Staré Vsi nad Ondřejnicí, Krmelíně, Hnojníku, Těrlícku a v dalších obcích) je intenzivní dopravní zátěž zdrojem snížené bezpečnosti provozu a horších životních podmínek obyvatel. Významným negativním faktorem ztěžujícím dopravní konektivitu území je periferní poloha některých částí regionu vůči hlavním dopravním tahům. Dostupnost zejména horských oblastí je zvláště v zimním období problematická v důsledku vysokých nároků na zajištění sjízdnosti silnic.

V tomto kontextu představuje významnou perspektivu probíhající modernizace hlavních dopravních cest. Jejich klíčovou součástí je výstavba rychlostní komunikace R48, jejíž úseky procházející Pobeskydí již byly uvedeny do provozu. Prioritní je rovněž budování rychlostní komunikace v úseku Třanovice – Nebory – Jablunkov. V návaznosti na investici společnosti Hyundai Motor Manufacturing Czech s.r.o. a jejích subdodavatelů je plánována rovněž modernizace a rozšíření regionální železniční trati č. 322 (Český Těšín – Frýdek-Místek). Realizace projektů, které jsou součástí modernizace dopravní sítě, jsou komplikovány neutěšenou situací ve veřejných rozpočtech a v jednotlivých lokalitách se stávají předmětem střetů se zájmy ochrany životního prostředí a vlastníků nemovitostí.

Značná část Pobeskydí spadá do působnosti Integrovaného dopravního systému Moravskoslezského kraje. Spojení osobní autobusovou dopravou mezi obcemi regionu je zajišťováno především společnostmi ARRIVA MORAVA a.s., ČSAD Frýdek-Místek a.s., ČSAD Havířov a.s. a ČSAD Karviná a.s. Osobní železniční dopravu v Pobeskydí zajišťují České dráhy a.s. Počet spojů zastavujících v jednotlivých sídlech je úměrný jejich vzdálenosti od regionálních center, poloze vůči hlavním dopravním trasám a významu sídel. Zatímco ve větších sídlech ležících v suburbánním zázemí okolních měst a na hlavních dopravních tazích je situace prakticky bezproblémová, malá periferní sídla jsou v pracovní dny a zejména o víkendech dostupná hromadnou dopravou mnohem hůře⁵⁸. Kvalita služeb osobní autobusové dopravy je na průměrné úrovni. Služby v nákladní dopravě poskytují desítky soukromých přepravců.

Nejbližší mezinárodní veřejné letiště se nachází v těsné blízkosti západních hranic regionu v Mošnově. Tamní letiště Leoše Janáčka Ostrava prošlo intenzivní přestavbou, nicméně jeho reálné využití zůstalo daleko za očekávaními. Územím prochází ostatečně hustá síť značených turistických tras a cyklotras⁵⁹ (v menší míře samostatně vedených cyklostezek), a to zejména v atraktivních horských a podhorských částech území. Pouze část cyklotras je vhodná pro cyklodopravu do práce, škol a za službami.

Technická infrastruktura a služby

Technická infrastruktura zahrnuje vybavení obcí inženýrskými sítěmi, tj. napojení domů na přípojky elektrické energie, plynovodu, vodovodu, kanalizace, na čistírnu odpadních vod apod. Správci inženýrských sítí v regionu jsou energetická společnost ČEZ, a.s. (dodávky elektrické energie), Telefónica Czech Republic, a.s. (sítě telekomunikačního vedení), Severomoravské vodovody a kanalizace Ostrava a.s. (sítě vodovodů a kanalizací) a společnosti koncernu RWE (dodávky plynu). Vybavenost území technickou infrastrukturou se liší podle jednotlivých obcí.⁶⁰ Jejím indikátorem je vybavenost bytového a domovního fondu napojením na jednotlivé sítě. Zatímco

⁵⁸ Viz tabulka Obslužnost obcí hromadnou veřejnou dopravou, která je součástí přílohy č. 4.

⁵⁹ Viz tabulka Cyklotrasy a cyklostezky, která je součástí přílohy č. 4.

⁶⁰ Viz mapy Vodovod, Plynofikace a Kanalizace, které jsou součástí přílohy č. 3.

v případě zásobování elektřinou a pitnou vodou je pokrytí domů a bytů relativně uspokojivé, negativní situace trvá v oblasti nakládání s odpadními vodami a v oblasti zásobování plynem. V roce 2011 bylo vodovodem vybaveno 82,39 % domů (ve srovnání s 83,99 za Moravskoslezský kraj a 76,73 % za Českou republiku jako celek), plynem však pouze 57,38 % domů (ve srovnání s 64,36, resp. s 50,44 %) a přípojkou na kanalizační síť jen 23,78 % domů (ve srovnání s 40,24, resp. s 50,97 %).

Na uvedených hodnotách se různým dílem spolupodílí veřejná infrastruktura a soukromá řešení jednotlivých domácností a jiných vlastníků. Vzhledem k členitému terénu a značným vzdálenostem mezi jednotlivými obydlími jsou budování a následný provoz veřejné technické infrastruktury spojeny se závažnými technickými a finančními problémy a již existující veřejná technická infrastruktura je v mnoha obcích ve stavu, který vyžaduje značné investice. Nároky na výstavbu nové a modernizaci stávající vodohospodářské infrastruktury v Pobeskydí vyčíslené krajským plánem rozvoje vodovodů a kanalizací dosahují výše 2,0 miliardy korun, s ohledem na použité zdroje informací však lze předpokládat, že tento údaj není ani zdaleka konečný. Vzhledem k finančním a technickým problémům spojeným s výstavbou a provozem sítí veřejné technické infrastruktury je nutné v jednotlivých lokalitách hledat lokálně specifické a individuální způsoby řešení. Neplynofikované domy v Pobeskydí představují například potenciál pro zavádění alternativních způsobů vytápění, především biomasou⁶¹. V Pobeskydí se nachází dvě bioplynové stanice zemědělského typu (Stonava, Dolní Tošanovice), tři středně velké fotovoltaické elektrárny s instalovaným výkonem po cca 2 MW (Bruzovice, Krmelín, Vojkovice), několik malých vodních elektráren a zařízení na využívání vodní energie (celkový instalovaný výkon cca 1 MW). Dále se setkáváme s využíváním sluneční energie jak pro ohřev vody, tak pro výrobu elektrické energie zejména u soukromých obytných i neobytných objektů. Potenciál představují obnovitelné zdroje energie, zejména jako doplňkové zdroje pro ostrovní a hybridní systémy. Samostatnou kapitolou je vysoká energetická náročnost provozu řady, morálně i technicky zastaralých soukromých i veřejných objektů, které přestávají vyhovovat stále náročnějším legislativním i technickým normám.

Obrázek č. 18: Transformační stanice v Nošovicích⁶²

⁶¹ Vytápění byty pomocí kamen na dřevo/brikety představují cca 1,64 % všech obytných bytů v Pobeskydí dle SLDB 2011.

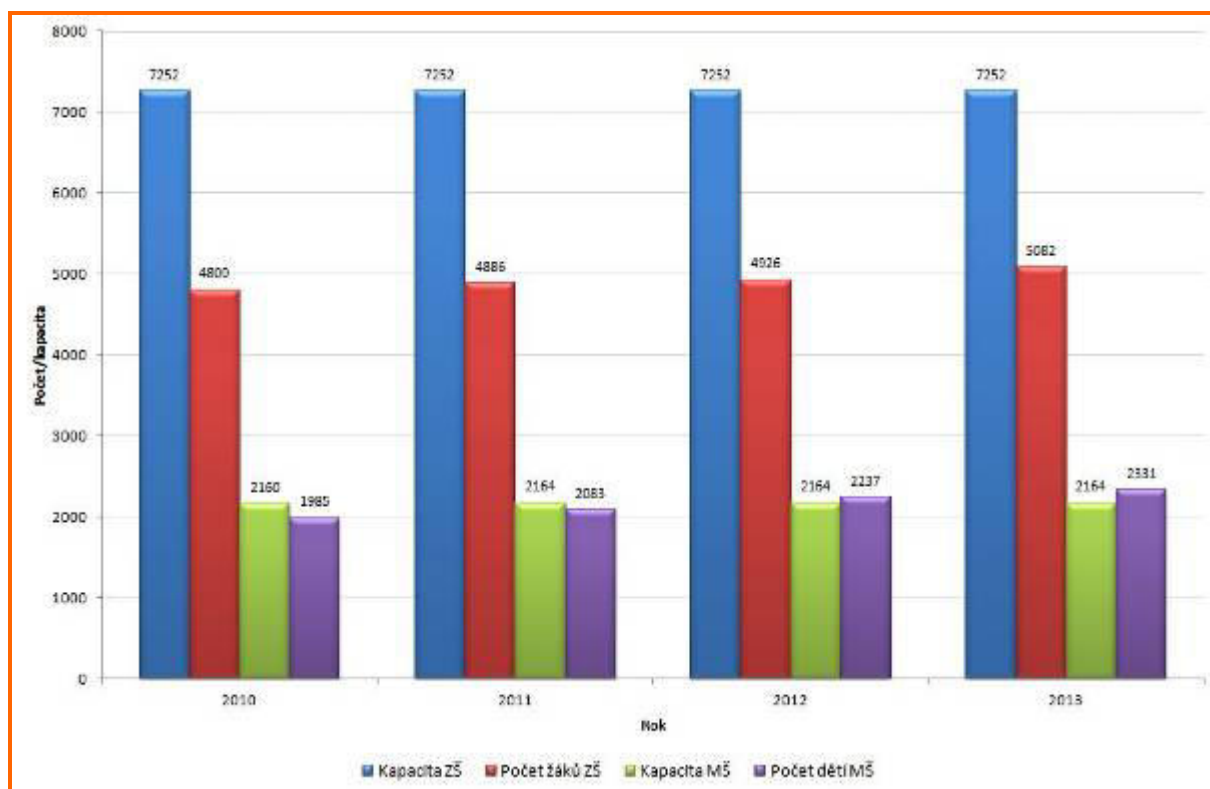
⁶² Autor fotografie: David W. Novák.

Sociální infrastruktura a služby

Sociální infrastrukturou se rozumí nabídka školských, zdravotnických, sociálních a jim podobných zařízení a služeb, které přispívají k zabezpečení celkově kvalitních životních podmínek v dané lokalitě. Jejich koncentrace v sídlech Pobeskydí je úměrná významu sídla v sídelní struktuře území a je ovlivněna řadou protisměrně působících vlivů, zahrnujících neúprosný tlak ekonomické racionalizace sítí služeb, rostoucí nároky na jejich kvalitu, turbulentní demografické trendy (zejména suburbanizaci a demografické stárnutí) a faktory mobility obyvatel Pobeskydí.⁶³ Tyto vlivy vyžadují intenzivní a efektivní spolupráci samospráv a dalších zřizovatelů jednotlivých zařízení, sdílení kapacit a nákladů a hledání alternativních způsobů zajištění základních služeb pro obyvatele regionu.

Ve školním roce 2012/2013 se v Pobeskydí nacházelo celkem 39 základních škol (z toho 21 prvostupňových). Ve dvanácti obcích základní škola chybí. V 37 obcích regionu se nacházelo celkem 44 mateřských škol. V šesti obcích se mateřská škola nenacházela. Střední školství není v Pobeskydí zastoupeno a většina studentů navštěvuje některou ze středních škol v blízkých městech Třinci, Českém Těšíně, Frýdku-Místku, Havířově, Frýdlantu nad Ostravicí nebo Ostravě. Dostupnost a kapacity zařízení předškolní péče i základního a středního školství jsou konfrontovány s realitou dlouhodobého poklesu počtu dětí v Pobeskydí jako celku,⁶⁴ s dočasnými a lokálně působícími výkyvy v důsledku suburbanizace a stěhování rodin s malými dětmi do obcí v zázemí měst a s existující konkurencí městských škol. Z krátkodobého hlediska je potřeba řešit nedostatečnou kapacitu mateřských škol v obcích v zázemí měst (viz následující obrázek). Dlouhodobá udržitelnost venkovského školství je kromě výše uvedeného spojena s otázkou hledání a nalézání jeho alternativních funkcí, k nimž přispívá tradiční poslání venkovských škol jako hybatelů místního společenského života. Zajímavou perspektivu představuje využití stávajících zařízení pro potřeby komunitního vzdělávání. Obavy místních aktérů vyvolává stále klesající důraz na rozvoj kompetencí (manuálních, technických, jazykových apod.) podstatných pro pozdější uplatnění žáků a studentů na trhu práce. Neméně znepokojujícím jevem je nárůst sociopatogenních jevů na školách, zvláště ve spojení s chybějícími kapacitami odborníků, vyškolených pro jejich prevenci a řešení.

Obrázek 19: Vývoj počtu dětí v mateřských a základních školách v letech 2010 až 2013⁶⁵

⁶³ Viz mapy Školství, Zdravotnictví, Sociální péče, Kultura a Sport, které jsou součástí přílohy č. 3 a tabulky, které jsou součástí přílohy č. 4.

⁶⁴ Ve srovnání se sedmdesátými a osmdesátými lety dvacátého století. Nárůst počtu dětí v mateřských a základních školách, zaznamenaný v letech 2010–2013 souvisí s doznívající vlnou zvýšené vlny porodnosti v druhé polovině první dekády tohoto století a s migrací reprodukčně aktivních rodin do Pobeskydí. Po odeznění této vlny lze očekávat návrat porodnosti na úroveň přelomu století a strmý propad počtu dětí v předškolním a školním věku.

⁶⁵ Zdroj: Rejstřík škol a školských zařízení; vlastní šetření.

V Pobeskydí působí ve 29 obcích celkem 34 školních družin a dva školní kluby. Ve 14 obcích se školní družina ani školní klub nenachází. Celková kapacita školních družin (nejvyšší povolený počet žáků v zařízení) činí 2139 žáků. Tuto kapacitu lze považovat za dostatečnou. Otvírací doba šetřených školních družin se liší, nejčastěji bývají školní družiny otevřeny od 11.30 do 16.30 hodin. Mezi evidovanými dětskými skupinami⁶⁶ se mi na území Pobeskydí nevyskytovaly žádné. Většina se nachází v okolních větších městech (Frýdek-Místek, Třinec, Havířov). Určitý potenciál představují kluby maminek či rodinná centra (neformálního charakteru či spolky), které představují prostor pro neformální hlídání dětí a vzájemnou výpomoc.

Nabídka příměstských táborů je v obcích Pobeskydí relativně omezená. Pestřejší nabídka je k dispozici ve městech, které bezprostředně s územím Pobeskydí sousedí – v Ostravě, Havířově, Frýdku-Místku, Českém Těšíně a v Třinci. Nejčastěji je příměstský tábor pořádán místní základní školou (např. SPORTOVNÍ PŘÍMĚSTSKÝ TÁBOR – „TĚRLICKÁ OLYMPIÁDA“, PŘÍRODOVĚDNÝ PŘÍMĚSTSKÝ TÁBOR – „TĚRLICKÝ BADATEL“) nebo základní školou ve spolupráci s neziskovými organizacemi („Příměstský tábor Raškovice“ - Modrý delfínek o.s., Lumpíkov z.ú.). Pořadatelé příměstských táborů v území jsou i církevní organizace a sportovní organizace (Sbor SCEAV Komorní Lhotka, Školní sportovní klub Beskydy, o.s.). Specifickou podobu mají příměstské tábory zaměřené na péči o koně (2. příměstský tábor – „Stáj M“ Ropice, Pirátské léto – JK Chotěbuz o.s., Táborové soustředění - Stáj Václav v Horní Suché). Cena za pobyt dítě za pobyt na příměstském táboře se obvykle pohybuje v rozmezí 0,00 Kč až 2000,00 Kč.

Ordinace praktického lékaře pro dospělé se nachází v 25 obcích, ordinace stomatologů ve 20 obcích, ordinace praktického lékaře pro děti a dorost v osmnácti obcích, lékárny ve třinácti obcích a ordinace ostatních specialistů ve dvanácti obcích Pobeskydí. Čtrnáct obcí regionu je bez jakéhokoli zařízení zdravotní péče. Náročnější odbornou péči poskytují nemocnice v okolních městech – Frýdek-Místek, Ostrava, Český Těšín, Havířov, Třinec, Nový Jičín. V jedenácti obcích Pobeskydí se soustřeďuje osmnáct významnějších zařízení sociální péče. Jedná se o pobytová zařízení sociálních služeb pro seniory a osoby se zdravotním postižením či chronickým onemocněním a domovy s pečovatelskou službou. Zjištěná kapacita sociálních zařízení se pohybuje kolem tří set lůžek. Terénní služby jsou vázány zejména na okolní města či domovy s pečovatelskou službou. Zatím v území není registrovaná žádná ambulantní služba. Lze předpokládat, že dostupnost zdravotnických a sociálních služeb bude perspektivně jedním z hlavních faktorů kvality života demograficky stárnoucí populace Pobeskydí. Již v současnosti působí v regionu řada neziskových organizací, věnujících se práci pro sociálně potřebné osoby.

Z pohledu dostupnosti infrastruktury kulturních zařízení je relativně uspokojivá síť venkovských veřejných knihoven, které nejsou obyvatelům k dispozici pouze v jedné obci regionu. Z dalších zařízení nutno zmínit patnáct muzeí a galerií a devatenáct středisek pro volný čas dětí a mládeže. Pro potřeby sportovního využití disponuje Pobeskydí základní sítí téměř osmdesátky hřišť, více než padesáti tělocvičnách, třinácti koupališť, jedenácti otevřených a dvou krytých stadionů. Pokrytí území volnočasovou infrastrukturou je v hrubých rysech poměrně rovnoměrné. Každá z obcí Pobeskydí disponuje alespoň jedním kulturním a jedním sportovním zařízením, otazníky však vyvstávají nad jejich strukturou a užitnou hodnotou v souvislosti s jejich technickým stavem a současnými potřebami cílových skupin. Kulturnímu a sportovnímu využití obyvatel Pobeskydí se věnuje řada organizací. Kromě výše zmiňovaných venkovských škol jsou klíčovým tradičním aktérem společenského života v řadě obcí náboženské organizace a spolky⁶⁷.

2.3.7 ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ A JEHO OCHRANA

Stav jednotlivých složek životního prostředí je ovlivňován množstvím znečišťujících vstupů a jiných škodlivých vlivů a jejich charakterem. V devadesátých letech dvacátého století došlo k zásadnímu zlepšení prakticky všech složek životního prostředí, u kterých byl takový vývoj v omezeném čase z věcné podstaty možný. Přesto nelze stav životního prostředí v regionu považovat za zcela uspokojivý.

Tvářnost krajiny je určována kromě jiného vegetačním krytem. Původní vegetace, která se dochovala pouze v nepatrných zbytcích, byla v průběhu historie nahrazena zčásti druhotnými lesy s poměrně homogenní skladbou dřevin a zčásti ustoupila obytné zástavbě a plochám využívaným pro extenzivní, zejména živočišnou zemědělskou výrobu. Jak dokládají následující graf a mapy,⁶⁸ které jsou součástí přílohy č. 3, současné skladbě krajinného pokryvu Pobeskydí dominují lesní plochy, orná půda a trvalé travní porosty. Této struktuře krajinného pokryvu odpovídají hodnoty indexu ekologické stability,⁶⁹ pohybující se za celé Pobeskydí výrazně nad úrovní hodnot za Moravskoslezský kraj i celou Českou republiku. Nejvyšších hodnot dosahuje tento ukazatel v hornaté, řídké zalidněné a lesnaté jižní části Pobeskydí. Ekologicky méně stabilní zemědělská krajina s výrazným zastoupením orné půdy převládá v morfologicky přístupnějších, hustěji zalidněných a intenzivněji využívaných částech regionu.

⁶⁶K 31. srpnu 2015 dostupné na <http://www.mpsv.cz/cs/20982>.

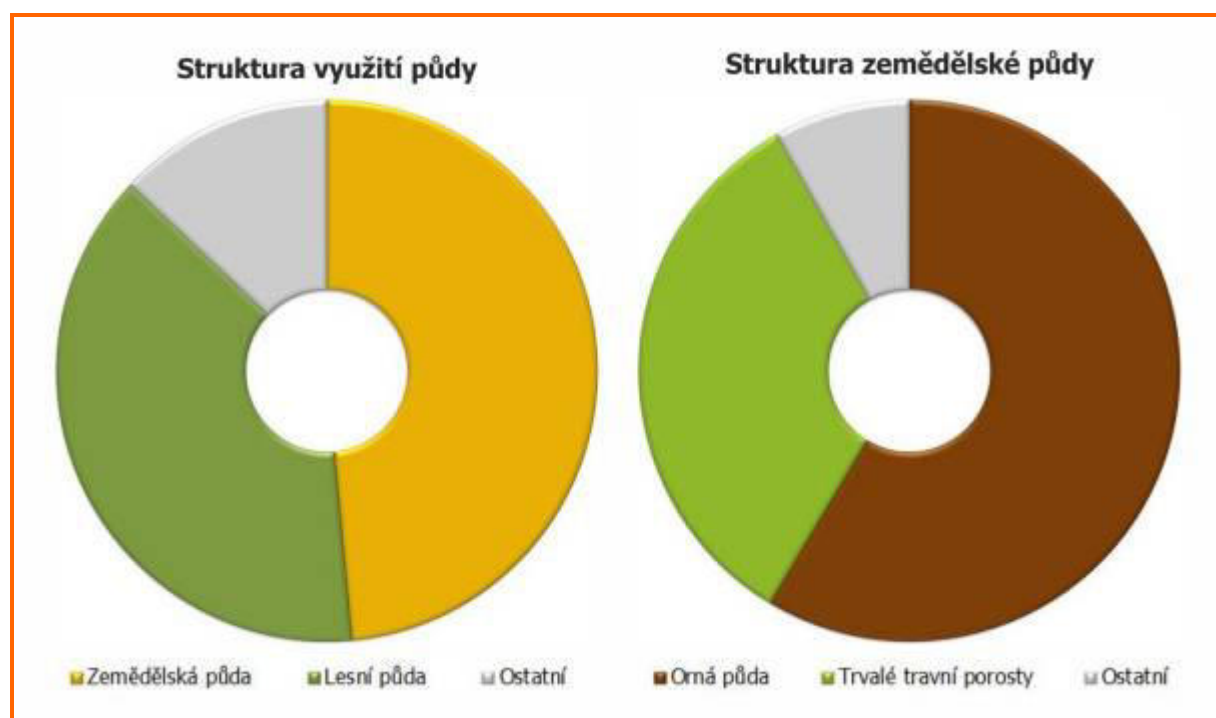
⁶⁷ Viz tabulka Spolková činnost v obcích, která je součástí přílohy č. 4.

⁶⁸ Struktura využití půdy a Struktura zemědělské půdy.

⁶⁹ Viz stejnojmenná mapa, která je součástí přílohy č. 3.

Dlouhodobě vysoké jsou nároky na zábor zemědělské půdy v důsledku komerční i rezidenční suburbanizace, doprovázené krajinářsky, urbanisticky a nekoncepční novou výstavbou, a budování dopravní infrastruktury. Část zemědělské půdy zůstává neobdělávaná a pozvolna dochází k poklesu její celkové výměry a ke snížení stupně jejího zornění ve prospěch nárůstu výměry trvalých travních porostů a ploch lesů. Těžba černého uhlí zčásti zasahující do Pobeskydí je spojena s řadou povrchových ekologických zátěží a s faktickou devastací rozsáhlých ploch krajiny, které jsou postupně revitalizovány. Další zdevastované plochy a nevyužívané objekty, opuštěné pozůstatky někdejších socioekonomických aktivit, se nachází v řadě obcí regionu⁷⁰. Jejich nové využití nebo regeneraci jednotlivých lokalit do přírodě blízkého stavu komplikuje řada specifických problémů, mezi nimiž na předních místech figurují neprůhledné majetkové vztahy a vysoké výdaje spojené s odstraňováním stávajících staveb. Řada dalších objektů a ploch v obcích se nachází v neutěšeném stavu a bez výrazných investic je čeká osud brownfieldů. Odolnost krajiny vůči plošné a hloubkové erozi a její retenční schopnost byla v minulosti výrazně snížena nedomyšlenými terénními úpravami. Zejména v posledních deseti letech však dochází k realizaci projektů zaměřených na obnovení těchto klíčových krajinných funkcí.

Obrázek č. 20: Struktura využití půdy a struktura zemědělské půdy v Pobeskydí⁷¹

Jedním z nejpálčivějších ekologických problémů v regionu je vysoké znečištění ovzduší, které je způsobené především koncentrací velkých zdrojů v nedaleké ostravsko-karvinské průmyslové aglomeraci (hutě, koksovny, energetika). Lze konstatovat, že celkově dochází k postupnému snižování emisí ze všech zdrojů. Na zlepšování kvality ovzduší se v devadesátých letech podílelo především snižování objemu průmyslové výroby a investice do ekologizace výroby v mnohých provozech. Současný nárůst průmyslové výroby ve velkých podnicích lokalizovaných v blízkosti Pobeskydí je zpravidla doprovázen změnou technologie výroby. Vzhledem k vývoji cen paliv se opět zvyšuje nebezpečí nárůstu znečištění ovzduší prostřednictvím místních zdrojů znečištění. Se znepokojením ve vztahu ke kvalitě ovzduší v tranzitě dotčených lokalitách je sledován nárůst intenzity osobní i nákladní automobilové dopravy.

V území se nachází vodárenská nádrž Morávka, která je napojena na ostravský oblastní vodovod, který zásobuje pitnou vodou ostravsko-karvinskou aglomeraci. K zabezpečení kvality pitné vody je v souladu se zákonem v okolí této nádrže vyhlášeno pásmo hygienické ochrany. Spolu s dalšími vodními nádržemi (Žermanice, Těrlíčko) je důležitým prvkem ochrany před povodněmi a zajišťování minimálních průtoků. Na kvalitu povrchových vod má výrazný vliv nedostačující míra odkanalizování obcí s napojením na čistírny odpadních vod. Potřeba investic do vodohospodářské infrastruktury je vnímána místními aktéry zvláště intenzivně s ohledem na nutnost splnit stále přísnější zákonné a technické normy. Ke zhoršování kvality vod přispívají i občasné povodňové stavy především horských toků, plošná eroze půdy a eutrofizace.

⁷⁰ Viz tabulka Rozvojové plochy, brownfieldy a průmyslové zóny součástí přílohy č. 4.

⁷¹ K 31. prosinci 2013, zdroj: ČSÚ.

Část území zabírá CHKO Beskydy, svým okrajem Pobeskydí zasahuje na území CHKO Poodří a nachází se zde řada maloplošných chráněných území (viz mapa,⁷² která je součástí přílohy č. 3) a dalších lokalit a objektů se zvláštními formami ochrany⁷³. Tato skutečnost má pozitivní vliv na stav životního prostředí a udržování jeho stability, významně však limituje možnosti místního hospodářského rozvoje. Řada rozvojových záměrů naráží na odpor ze strany orgánů ochrany životního prostředí a ekologických organizací nebo na individuální zájmy jednotlivců.

Relativně stabilní (i když stále nedostatečná) je síť zařízení sloužících k ekologicky šetrnému nakládání s odpady⁷⁴ a řeší se otázky efektivnějšího využití některých druhů odpadů, např. potenciálních biopaliv a bioodpadů. Postupně se daří snižovat rozsah živelného skládkování odpadů v místech, která k tomu nejsou určena.

Rizika živelných a mimořádných událostí se postupně daří v území snižovat realizací preventivních opatření (např. protipovodňových), vznikem integrovaného záchranného sboru Nošovice a fungováním jednotek požární ochrany obcí⁷⁵. Do budoucna je potřeba posílit resilienci území a připravenost jednotlivých složek integrovaného záchranného systému i obyvatelstva na živelné a mimořádné události, jejichž četnost a důsledky se zvětšují vlivem klimatických změn a tlaku lidstva na životní prostředí.

Obrázek č. 21: Pobeskydská zemědělská krajina⁷⁶

2.4 ÚZEMNÍ ROZVOJ

Přirozenými vlastnostmi územních celků jsou tendence ke změně a tendence k nerovnováze. Přirozenou vlastností lidí, kteří v těchto územích žijí a pracují, je snaha těmito tendencím vzdorovat a usměrňovat vývoj žádoucím směrem. Změnám, ke kterým došlo na území Pobeskydí v devadesátých letech dvacátého století a v první dekádě následujícího století a které mají své kořeny ve více či méně vzdálené minulosti, čelili aktéři soukromého podnikatelského, veřejného i neziskového sektoru na lokální, regionální i vyšších hierarchických úrovních svými systematickými aktivitami, které zahrnovaly přípravu a realizaci mnoha rozvojových projektů, které si kladly za cíl zkvalit-

⁷² Chráněná území.

⁷³ Viz tabulky Chráněná území a NATURA 2000, Památné stromy, Významné krajinné prvky registrované, Významné krajinné prvky ze zákona, Územní systém ekologické stability, které jsou součástí přílohy č. 4.

⁷⁴ Viz tabulka Sběrné dvory a kompostárny, která je součástí přílohy č. 4.

⁷⁵ Viz tabulka Jednotky požární ochrany kategorie I až III, která je součástí přílohy č. 4.

⁷⁶ Autor fotografie: Alex Nováček.

nění místního životního a ekonomického prostředí a životních podmínek místních obyvatel. Soustavně přitom naráželi a naráží na chronický nedostatek vlastních i cizích (podpůrných) finančních prostředků, nezbytných k dosažení požadované úrovně rozvoje, v konkrétních případech i k zachování stávajícího stavu území.

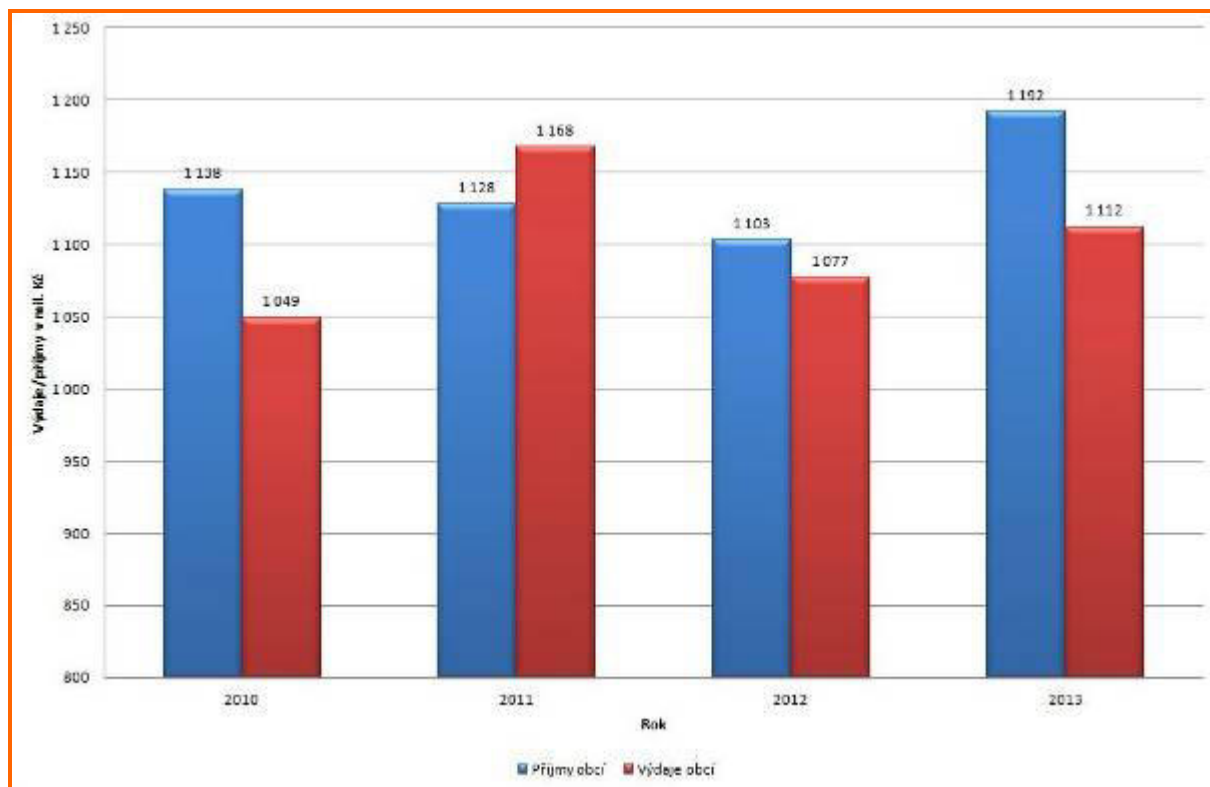
Není možné na tomto místě podat kompletní přehled o všech těchto aktérech a jejich projektech. Z těch nejvýznamnějších, které profilovaly a profilují směřování rozvoje území, lze zmínit venkovskou podnikatelskou zónu v Třanovicích, soubor projektů využívajících biomasu pro energetické účely nebo sportovně rekreační centra na Morávce, Žermanické nebo Těřické přehradě. Příprava a realizace mnoha rozvojových projektů byla umožněna nebo alespoň usnadněna dlouhodobým procesem utváření vhodného institucionálního prostředí a využíváním externích finančních zdrojů. Budoucí vývoj lze se značnou dávkou nejistoty předvídat na základě dosavadních trendů, deklarovaných záměrů formulovaných v dlouhodobých plánech a jejich diskutovaných alternativ a současných a předpokládaných budoucích kapacit jednotlivých aktérů.

2.4.1 AKTÉŘI

Na současnou situaci v Pobeskydí a jeho budoucí vývoj působí nepřehledné množství aktérů soukromého, podnikatelského i neziskového sektoru, domácnosti a jednotlivci, z nichž zdaleka ne všichni mají v regionu sídlo nebo bydliště. Je jisté, že pouze část těchto osob a institucí se bude podílet na tvorbě strategie a bude mít odpovědnost za její podobu a že ještě menší část z nich bude reálně odpovídat za její naplňování. Trendem posledních dvaceti let je postupné zahušťování vnitřního a vnějšího institucionálního prostředí územního rozvoje. Vzhledem k tomu, že jednotliví aktéři nedisponují sdíleným rozpočtem a jinými společnými nástroji rozvoje Pobeskydí (s výjimkou místní akční skupiny), je jejich závazek naplňovat společnou strategii dobrovolný a fakticky nevymahatelný.

Komunikace a spolupráce mezi jednotlivými aktéry dosud zaostává za svými možnostmi, což se týká i komunikace a spolupráce v mikroregionech a v místní akční skupině. Jednotliví aktéři nedostatečně využívají výsledků vědy a výzkumu a dostupných příkladů dobré praxe, v důsledku čehož dochází k velmi pomalému pronikání inovací do praxe v hospodářství, ve veřejné správě i v neziskovém sektoru. Rozvoj území brzdí také celkově slabá pozice venkova v systému řízení kraje a státu (v krajských a celostátních politických reprezentacích).

Obrázek 22: Vývoj celkových příjmů obcí v Pobeskydí v letech 2010 až 2013 (v mil. Kč)⁷⁷

⁷⁷ Zdroj: Rozpočet Veřejně o.s. (<http://www.rozpocetobce.cz/>).

Obce

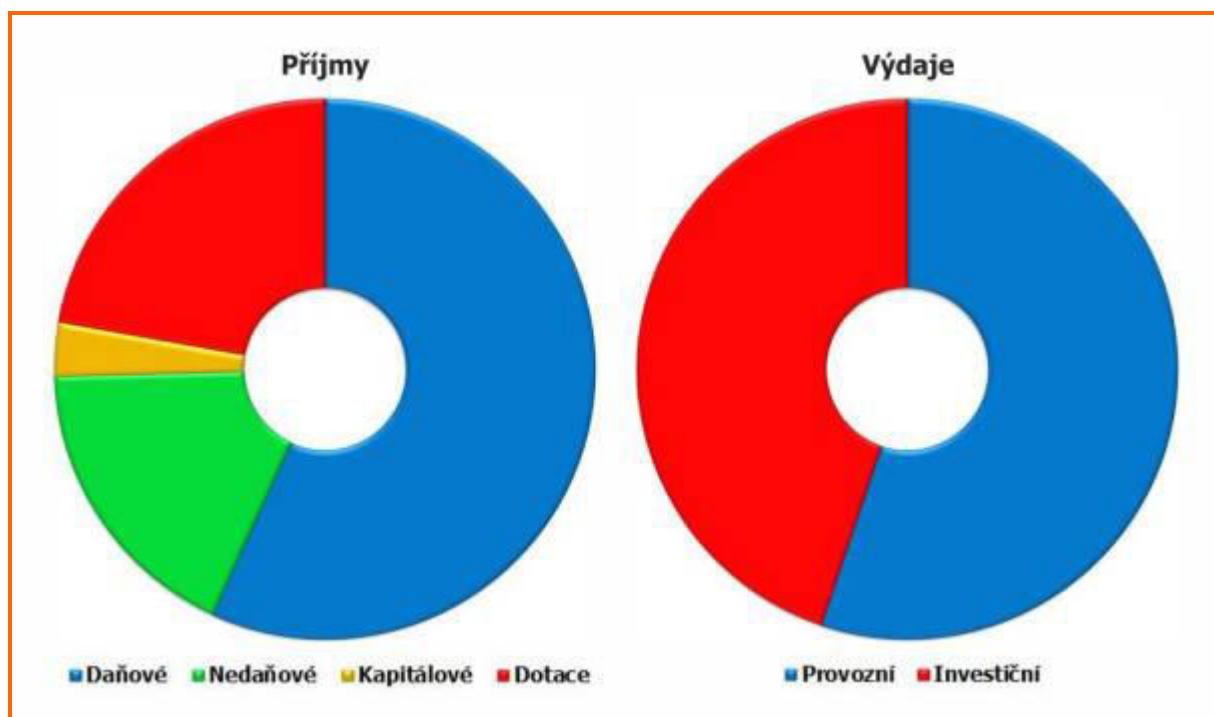
Primárním nositelem odpovědnosti za rozvoj území ve své působnosti je 43 obcí, které tvoří Pobeskydí a které ze zákona pečují o všestranný rozvoj svého území a o potřeby svých občanů. Klíčovými faktory ovlivňujícími efektivitu výkonu jejich samosprávních funkcí jsou aktivita, stabilita a kapacity politických, řídicích a administrativních aparátů a objem a struktura zdrojů, s nimiž obce nakládají. Organizační potenciál jednotlivých obcí je značně omezený a nejmenší z nich zvládají nanejvýše běžné fungování obce a administraci banálních projektů. Příprava a realizace náročnějších projektů nebo systematické strategické řízení jsou zcela mimo jejich možnosti, což je zčásti kompenzováno aktivitami mikroregionů a místní akční skupiny.

V období let 2010–2013 převyšovaly průměrné roční příjmy všech obcí Pobeskydí 1 139 mil. Kč, z čehož více než 59 % tvořily daňové, necelých 17 % nedaňové a necelých 21 % dotační příjmy (viz níže uvedené grafy). Zatímco daňové příjmy vytváří relativně stabilní základ obecních rozpočtů, závislý pouze na občasných (byť zásadních) změnách systému rozpočtového určení daní, za kritickou lze považovat závislost především malých obcí na systému dotačního přerozdělování, jehož přínos pro obecní rozpočty je kromě aktivity samospráv podmíněn obecným nastavením dotačních titulů a nevypočitatelným chováním institucí, jež dotační tituly spravují. Skladba rozpočtů se liší nejen mezi jednotlivými obcemi navzájem,⁷⁸ ale také se výrazně proměňuje v průběhu času.

Roční výdaje všech obcí ve sledovaném období činily průměrně 1 101 mil. Kč, jejich hospodaření s kladnými přebytky tudíž svědčí o celkově dobrém zdraví samosprávních rozpočtů. Zejména u menších obcí lze pozorovat kritickou závislost investičních výdajů na objemu přijatých dotací (viz níže uvedený graf a mapa,⁷⁹ která je součástí přílohy č. 3). Podíl investičních výdajů na celkových výdajích obcí v letech 2010–2013 činil necelých 44 %. Negativně lze hodnotit vysoký podíl výdajů na veřejnou správu na celkových výdajích obecních rozpočtů, přičemž nejvyšších hodnot dosahuje tento podíl v nejmenších obcích (v některých přesahuje hodnoty 40 %), což svědčí mimo jiné o nákladnosti správy obce v podmínkách vymezených současnou legislativou a samosprávním působením.

Pokud by obce Pobeskydí vyčlenily pro účely implementace této strategie částky v rozmezí 10–20 % celkových vlastních běžných příjmů obecních rozpočtů,⁸⁰ činil by objem vlastních disponibilních zdrojů obcí (bez dotací) na realizaci navržených opatření celkem 86,9–173,72 milionů korun ročně.

Obrázek č. 23: Příjmy a výdaje obcí⁸¹

⁷⁸ Viz mapa Příjmy obcí, která je součástí přílohy č. 3.

⁷⁹ Výdaje obcí.

⁸⁰ Daňových a nedaňových.

⁸¹ Průměr za roky 2010–2013, zdroj: Rozpočet Veřejně o.s. (<http://www.rozpocetobce.cz/>).

Mikroregiony

Od druhé poloviny devadesátých let dvacátého století, v reakci na složité podmínky pro výkon samosprávních funkcí a na nastolené rozvojové výzvy, je prohlubována spolupráce obcí prostřednictvím mikroregionů, které záhy po svém ustanovení začaly naplňovat své strategie a realizovat vlastní rozvojové projekty. Aby usnadnily složitou administraci těchto rozvojových projektů, ale i z jiných důvodů, jednotlivé mikroregiony zakládaly specializované instituce vybavené více či méně kvalifikovanými profesionály, nebo s takovými profesionály dlouhodobě nebo jednorázově spolupracují. Systematická spolupráce obcí sdružených v mikroregionech je dosud na poměrně nízké úrovni. Jádrem společných aktivit se koncentruje do oblasti společenských, kulturních a sportovních aktivit, společné propagace a řešení operativních úkolů spojených s běžným fungováním obcí.

Mikroregiony jsou financovány prostřednictvím příspěvků členských obcí a dotací na realizaci společných projektů a zajištění vlastního chodu. Ve srovnání s rozpočty jednotlivých obcí jsou finanční zdroje mikroregionů zanedbatelné a pokrývají prakticky pouze jejich běžnou činnost. Ve vztahu k potřebám rozvoje území a k přípravě a realizaci společných projektů je nutné zabezpečovat dodatečné financování z příspěvků členských obcí nebo z dotačních zdrojů. Čtyři obce nejsou členem žádného ze svazků obcí, které jsou členy MAS Pobeskydí.

Ostatní místní a regionální aktéři

Kromě obcí a mikroregionů se na současné podobě a budoucím směřování Pobeskydí výrazně podílí nesčetné podnikatelské a neziskové subjekty, domácnosti a agilní jednotlivci. Jejich zástupci se mohou podílet na přípravě společné strategie, a ačkoli nenesou přímou odpovědnost za její implementaci, mohou k jejímu naplnění výraznou mírou přispět svými individuálními aktivitami nebo z titulu svých produkčních, spotřebitelských, zaměstnavatelských a mnoha dalších funkcí. Reálný přínos těchto aktérů k naplňování společné strategie je z principu nepředvídatelný, svými kapacitami však mnohonásobně převyšují potenciál všech obcí, mikroregionů i MAS Pobeskydí.

Obrázek č. 24: Místní aktéři na setkání s MAS Pobeskydí; 4. září 2014⁸²

Místní partnerství

Mezi jednotlivými aktéry na lokální a regionální úrovni se postupem času rozvíjí atmosféra kreativní spolupráce, prostřednictvím níž lze snáze, synergickým spolupůsobením překonávat limity, dané omezenými vlastními kapacitami jednotlivých aktérů. V drtivé většině případů vstupují tito aktéři do vzájemných interakcí v průběhu ad-hoc vyjednávání ohledně přípravy a realizace konkrétních rozvojových záměrů. O systematickém a dlouhodobém komunitním řízení rozvoje v drtivé většině obcí nelze vůbec hovořit.

⁸² Autorka fotografie: Věra Kratochvílová.

Významným reprezentantem místního partnerství je MAS Pobeskydí, která na území působí od roku 2004 na principech metody LEADER. Filosofie LEADERu je založena na pevném přesvědčení, že místní společenství na úrovni obcí a mikroregionů jsou sama schopna nejlépe řešit vlastní problémy a že je tedy účelné poskytovat jim maximální možnou podporu, a to prostřednictvím tzv. místních akčních skupin. Principy, které jsou pro LEADER charakteristické a které představují kvalitativně vyšší úroveň politiky regionálního rozvoje, kladou zásadní důraz na plánování a realizaci rozvojových projektů na nejnižší možné úrovni – v konkrétních obcích, konkrétními lidmi. V těchto územích a společenstvích vznikají prostřednictvím LEADERu zcela nové hodnoty – vědomí vzájemné důvěry, schopnost komunikovat a spolupracovat při řešení společných zájmů v nejrůznějších oblastech společenského života.

V Pobeskydí existují s aplikací metody LEADER značné zkušenosti. MAS Pobeskydí na základě předložených rozvojových strategií a záměrů uspěla v dosud všech vyhlášených programech typu LEADER v České republice. Přispěla tak k realizaci desítek rozvojových projektů částkami, které v letech 2008–2013 průměrně převyšovaly 13 milionů korun ročně. Přípravu a realizaci mnoha dalších projektů, které byly realizovány mimo rámce programů typu LEADER, místní akční skupina podpořila svými poradenskými službami. Součástí jejích aktivit je také vzdělávací a osvětová činnost zaměřená na problematiku rozvoje venkova. Vzhledem k velikosti Pobeskydí není možné ani žádat, aby byla místní akční skupina garantem partnerství mezi aktéry na místní úrovni a nahrazovala tak přirozenou a nezastupitelnou roli obcí nebo jejich svazků. S využitím odborných, organizačních a finančních kapacit, jimiž disponuje, může vytvářet prostředí pro žádoucí vývoj místních společenství a představovat silný mezičlánek mezi místní a mikroregionální úrovní a vnějším prostředím.

Aktéři vyšších hierarchických úrovní

Kromě vlivu lokálních a regionálních aktérů, působících zevnitř území, působí na rozvoj Pobeskydí také řada vnějších aktérů různých hierarchických úrovní a zájmů. Na jedné straně jde o aktéry veřejného, soukromého podnikatelského a neziskového sektoru, kteří do Pobeskydí lokalizují své aktivity, na druhé straně o hierarchicky vyšší aktéry veřejné sféry, kteří prostřednictvím svých politik rozvoj Pobeskydí (stejně jako jiných území) přímo nebo nepřímo podporují či jinak ovlivňují. Hierarchicky nejbližšími aktéry jsou zejména Moravskoslezský kraj, Euroregion Těšínské Slezsko, Euroregion Beskydy, správy CHKO Beskydy a CHKO Poodří, a obce, jejichž rozšířená působnost zasahuje do Pobeskydí. Na vyšších úrovních hierarchie se jedná především o Českou republiku, jednotlivá ministerstva a jim podřízené organizace, Svaz měst a obcí České republiky, Spolek pro obnovu venkova ČR, Národní síť Místních akčních skupin České republiky a další organizace. Klíčovým aktérem současného rozvoje Pobeskydí je Evropská unie.

Tyto instituce definují koncepční rámce vlastních politik a vytvářejí finanční a nefinanční nástroje jejich uplatňování, jejichž využití ve prospěch rozvoje Pobeskydí je jedním z účelů strategie. Nutno připomenout, že územní působnost těchto institucí zahrnuje nejen Pobeskydí a jejich aktivity mohou mít na jeho rozvoj nejen pozitivní, ale i negativní dopady. Schopnost využít příležitostí a odvrátit ohrožení, které z působení těchto vnějších aktérů vyplývají, je jednou z podmínek úspěšné implementace strategie. Vyžaduje od místních organizací a jednotlivců jednotu v klíčových a ofenzivní postup v každodenních otázkách a schopnost přicházet se smysluplnými projekty, které obstojí v konkurenci jiných území. Nepřehledná struktura a působnost jednotlivých aktérů a systémů vnější podpory značně komplikují běžný život a rozvoj území nejen v Pobeskydí. Ačkoli tato situace snižuje efektivitu úsilí místních a regionálních aktérů, je z pragmatického hlediska faktem, který je nutné přijmout a přizpůsobit se mu, především proto, že rozvoj Pobeskydí byl a bude na vnějších zdrojích kriticky závislý.

2.4.2 KONCEPČNÍ RÁMCE

Rozvoj Pobeskydí a jednotlivých obcí a mikroregionů je koncepčně ukotven v řadě strategických a územně-plánovacích dokumentů s působností na místní, mikroregionální a regionální úrovni a na vyšších hierarchických úrovních. Při zpracování strategie musí být tyto rámce v maximální možné míře respektovány. Hierarchicky nižší koncepce společná strategie zastřešuje, hierarchicky vyšší koncepce adaptuje do specifických podmínek Pobeskydí, vytvářejíc tak vnitřně soudržný podklad pro rozhodování. Je nereálné podat bližší přehled zaměření jednotlivých dokumentů a vazeb k připravované strategii. Při extrémně zahuštěném vnějším institucionálním prostředí rozvoje Pobeskydí a přemíře strategií, plánů a koncepcí různého zaměření, by jejich pouhý výčet překračoval rozsah zbytku této strategie.

Z mnoha desítek strategických a územně-plánovacích dokumentů, které bylo nutné vzít v úvahu při přípravě strategie, lze zmínit následující:

- Koncepční rámce strategického řízení:
 - Strategie regionálního rozvoje České republiky (pro období 2007–2013),
 - Strategie regionálního rozvoje ČR pro období 2014–2020,

- Národní strategický plán rozvoje venkova České republiky na období 2007–2013,
 - další sektorové strategie, plány a koncepce vlády České republiky a jednotlivých ministerstev,
 - Strategie rozvoje Moravskoslezského kraje na léta 2009–2020,
 - Program rozvoje Moravskoslezského kraje na období 2010–2012,
 - Regionální inovační strategie Moravskoslezského kraje 2010–2020,
 - Návrh řešení socioekonomicky znevýhodněných oblastí Moravskoslezského kraje,
 - další sektorové strategie, plány a koncepce Moravskoslezského kraje,
 - Plán péče o Chráněnou krajinnou oblast Beskydy na období 2009–2018,
 - Plán péče o Chráněnou krajinnou oblast Poodří na období 2009–2018,
 - Strategie rozvoje Pobeskydí (pro období 2007–2013),
 - Strategický plán LEADER MAS Pobeskydí (pro období 2007–2013) a
 - strategické plány mikroregionů a obcí.
- Koncepční rámce územního plánování:
 - Politika územního rozvoje České republiky 2008,
 - Zásady územního rozvoje Moravskoslezského kraje a
 - územní plány obcí.

2.4.3 RÁMCE VNĚJŠÍ PODPORY

Akteři vyšších hierarchických úrovní ovlivňují Pobeskydí uplatňováním vlastních politik definovaných ve svých strategiích, plánech a koncepcích prostřednictvím přímé lokalizace vlastních aktivit a prostřednictvím vytváření finančních a nefinančních nástrojů podpory rozvojových projektů připravovaných a realizovaných místními aktéry. Význam těchto nástrojů pro Pobeskydí je zásadní: mnoho organizací i jednotlivců je na externích finančních tocích kriticky závislých, a to nejen z pohledu přípravy a realizace rozvojových projektů, ale i z pohledu udržení vlastní běžné činnosti. Změna této situace je za stávajících podmínek nereálná.

V období po vstupu České republiky do Evropské unie výrazně vzrostl význam finančních nástrojů její regionální, zemědělské a dalších politik, které v současnosti výrazně zastiňují programy vlády České republiky, jednotlivých ministerstev a jim podřízených organizací. Desítky nejrůzněji zaměřených vlastních dotačních titulů každoročně vyhláší ve své samostatné působnosti Moravskoslezský kraj. Především neziskové organizace mohou na svou činnost čerpat prostředky poskytované četnými nadačními a jinými fondy.

Čerpání externích finančních zdrojů komplikuje nepřehledná a často se měnící struktura četných dotačních titulů a značná administrativní náročnost přípravy a realizace rozvojových projektů, neúměrná odborným kapacitám značné části potenciálních příjemců dotací a často vlastní náročnosti projektů samotných. V důsledku toho vznikla a nadále se prohlubuje závislost rozvoje území na poskytovatelích poradenských služeb, což přípravu a realizaci rozvojových projektů neúměrně prodražuje.

3 SWOT ANALÝZA A ANALÝZA PROBLÉMŮ A POTŘEB

Tato kapitola přináší shrnutí analýzy silných a slabých stránek, příležitosti, ohrožení, problémů a potřeb území i potenciálních oblastí dalšího rozvoje, které vycházejí se socioekonomické analýzy.

3.1 SWOT ANALÝZA

SWOT analýza je nástrojem formulace základních limitů a potenciálů rozvoje území. Zaměřuje se na vnitřní a vnější faktory, které mají vliv na rozvoj. Následující silné a slabé stránky, příležitosti a ohrožení byly formulovány na základě socioekonomické analýzy (zahrnující i výsledky zapojení komunity) a projednány v odborných pracovních skupinách. Jsou seřazeny podle významnosti, jak ji vnímají místní aktéři a veřejnost⁸³ a odrážejí hodnotový žebříček osob, které na území Pobeskydí žijí nebo pracují.

Silné stránky

- Strategicky výhodná poloha vůči ostravsko-karvinské průmyslové aglomeraci, hlavním dopravním tahům a hranicím s Polskem a Slovenskem
- Přítomnost velkých zaměstnavatelů v regionu a jeho blízkém okolí
- Atraktivní a pestrá kulturní krajina s relativně zachovalým životním prostředím, postupná revitalizace a regenerace jejich původním využitím negativně dotčených součástí
- Uspokojivá dostupnost veřejnou dopravou ve větších obcích, v zázemí okolních měst a na hlavních dopravních tazích
- Bohatství kulturního dědictví a tradic
- Uspokojivá dostupnost základní technické a sociální infrastruktury a služeb ve středně velkých a větších sídlech a v sídlech s koncentrovanou zástavbou
- Hustá síť dopravní infrastruktury, včetně turistických stezek a cyklotras
- Zkušenosti s aplikací metody LEADER a existence MAS Pobeskydí se stabilním odborným zázemím
- Malý výskyt sociálně-patogenních jevů
- Zvyšující se význam nestátních neziskových organizací a dobrovolných svazků obcí
- Zkušenosti s přípravou a realizací rozvojových strategií a projektů na úrovni místní akční skupiny, v mikro-regionech a ve větších obcích
- Zachovalé mezilidské vztahy, význam tradičních sociálních institucí a sounáležitost mezi obyvateli
- Dostatečný potenciál zemědělské půdy a pracovních sil pro zemědělství a lesnictví
- Dostatek volných ploch a objektů pro soukromou i veřejnou investiční činnost
- Tradice hospodaření i v méně příznivých oblastech

Slabé stránky

- Chronický nedostatek finančních prostředků v hospodářství, ve veřejné správě i v neziskovém sektoru a kritická závislost řady subjektů i územního rozvoje na dotacích
- Špatný technický stav povrchu pozemních komunikací, vysoká zátěž tranzitní dopravou v případě řady z nich, nárůst podílu individuální automobilové dopravy a horší dopravní dostupnost veřejnou dopravou v malých a periferních sídlech
- Nezaměstnanost, její negativní struktura a nedostatek pracovních příležitostí pro kvalifikované specializované pracovní síly nebo osoby se znevýhodněním na jedné straně a nedostatek kvalifikovaných a motivovaných pracovních sil (zaměstnaných i podnikajících) pro rozvoj hospodářství v odvětvích s vyšší přidanou hodnotou
- Existence lokalit se zhoršeným stavem životního prostředí
- Nízká míra participace občanů na rozhodování a nízké zapojení soukromého podnikatelského sektoru do rozvoje území
- Nízká úroveň vybavení sítěmi technické a sociální infrastruktury a služeb (zejména sociálních a vzdělávacích) v malých a periferních sídlech a v sídlech s rozptýlenou slezskou zástavbou a vysoké výdaje na jejich pořízování, provoz a údržbu

⁸³ Na základě realizovaného hodnocení potenciálů a limitů dalšího rozvoje formou dotazníkového šetření, kde jednotlivé výroky byly bodovány. Více viz příloha č. 2 této strategie.

- Nedostatečné odborné a organizační kapacity pro přípravu a realizaci rozvojových strategií a projektů v menších obcích, malých a středních podnicích a v neziskovém sektoru a závislost jejich rozvoje na poradenských službách
- Nedostatečné zastoupení v politických a správních orgánech vyšší úrovně
- Existence lokalit se zhoršenou bezpečností provozu na pozemních komunikacích
- Nevýřešené nebo nepřehledné majetkové vztahy k řadě objektů a ploch v obcích a převažující nájemní vztahy k půdě
- Existence konfliktů, špatná komunikace a nedostatečně rozvinutá spolupráce mezi aktéry, včetně mikroregionů a místní akční skupiny, při přípravě a realizaci rozvojových strategií a projektů
- Špatný technický stav mnoha objektů a ploch v obcích
- Nedostatečně rozvinutá a využitá turistická a volnočasová infrastruktura
- Negativní image především severní části Pobeskydí, zasahující na Ostravsko
- Převažující nízká rentabilita a přidaná hodnota místního hospodářství a jeho struktura, nízká produktivita práce a mnohdy zastaralé technické a technologické vybavení
- Závislost významné části obyvatel na veřejné dopravě
- Nedostatečné využívání výsledků vědy a výzkumu a příkladů dobré praxe, pomalý postup zavádění inovací v hospodářství, ve veřejné správě i v neziskovém sektoru
- Snížená retenční schopnost krajiny a existence lokalit ohrožených záplavami a svahovými deformacemi
- Vysoký podíl intenzivního zemědělství v ekonomicky i environmentálně méně příhodných podmínkách

Příležitosti

- Zájem o bydlení na venkově v zázemí okolních měst ze strany solventních rodin s malými dětmi
- Rostoucí zájem společnosti o ochranu životního prostředí a krajiny
- Zájem o zdravý životní styl, o kvalitní a bezpečné potraviny a o místní výrobky a služby
- Posilování významu metody LEADER pro rozvoj venkova
- Odstraňování bariér spojených s existencí státních hranic, pokračující evropská integrace
- Existence systémů podpory rozvojových projektů a strategií
- Zájem návštěvníků a turistů o domácí destinace
- Oživení a měnící se struktura národního a regionálního hospodářství
- Probíhající a plánované rozsáhlé investice do dopravní a technické infrastruktury ze strany veřejného sektoru a investice soukromého podnikatelského sektoru
- Poptávka po zavádění alternativních zdrojů energií
- Existence zdrojů informací o příkladech dobré praxe v oblasti zemědělství a rozvoje venkova
- Zájem společnosti o posílení alternativních funkcí zemědělství a mimoprodukčních funkcí lesa

Ohrožení

- Demografické stárnutí obyvatel, růst rozdílů v životní úrovni a sociální vyloučení osob se sociálním či zdravotním znevýhodněním
- Slabá pozice venkova v systému řízení státu, nestabilita tohoto systému, nedostatek finančních zdrojů na podporu rozvoje venkova a konkurence jiných regionů při usilování o jejich získání
- Legislativní bariéry a nevhodně nastavený právní a administrativní systém a systém technických norem
- Ztráta ekonomické konkurenceschopnosti a výkonnosti regionu a státu
- Migrace mladých, kvalifikovaných a jinak perspektivních obyvatel do měst, zejména z periferních obcí
- Konflikty rozvojových záměrů s požadavky na udržitelný rozvoj obcí a ochranu přírody a krajiny nebo s individuálními zájmy jednotlivců a jejich organizací
- Pokračování procesu ekonomické a kulturní globalizace, oslabování lokálních sociálních a ekonomických vazeb a prohlubování závislosti regionu na vnějších zdrojích
- Komplikovanost, nepřehlednost a nestabilita vnějšího institucionálního prostředí a rámců vnější podpory
- Klimatické změny, mimořádné projevy počasí (povodně, orkány, extrémní teploty) a průmyslové havárie
- Krajinářsky, urbanisticky a architektonicky nekoncepční nová výstavba
- Změny v životním stylu a nárůst sociopatogenních jevů (konflikty, závislosti, kriminalita apod.)
- Negativní změny rozpočtového určení daní
- Snížování podílu trvale bydlících obyvatel
- Pronikání a šíření invazních druhů rostlin a živočichů

3.2 PROBLÉMY A POTŘEBY

Analýza problémů a potřeb území přináší shrnutí základních poznatků socioekonomické analýzy, výsledků zapojení komunity, vývojových trendů a potenciálních oblastí dalšího rozvoje území vč. analýzy dostupnosti externích zdrojů a uplatnitelnosti integrovaného nástroje.

Zaměstnanost

Místními aktéry i veřejností vysoce akcentovanou potřebou v Pobeskydí je zaměstnanost, a to navzdory relativně nízké úrovni nezaměstnanosti (pod průměrem Moravskoslezského kraje a srovnatelná s hodnotami za celou Českou republiku) a přítomnosti velký zaměstnavatelů v území i okolí. Problémem je její negativní struktura. Na jedné straně chybí pracovní příležitosti pro kvalifikované specializované pracovní síly, což může vést až k emigraci mladých, kvalifikovaných a jinak perspektivních obyvatel do měst, zejména z periferních obcí, nebo pro osoby se znevýhodněním (osoby se zdravotním postižením, osoby předdůchodového věku, dlouhodobě nezaměstnaní, osoby pečující o závislé osoby, matky po rodičovské dovolené apod.). Místní aktéři si uvědomují nevyužitý, resp. ztracený potenciál těchto osob a důrazně akcentují potřebu vytvářet podmínky pro jejich uplatnění v místním hospodářství (vč. využívání moderní trendů v sociálním podnikání). Skrytým problémem (zejména na tradičním venkově) je otázka úlohy žen. Ženy jsou vnímány jako pečovatelky o děti (či jiné závislé osoby) a o domácnost. Ovšem ženy v současné době plní i úlohu živitelek a musí sladovat rodinný a profesní (pracovní) život, tak aby mohly plnit obě role. A právě na venkově (Pobeskydí není výjimkou) vznikají problémy s dostupností vhodných flexibilních forem zaměstnávání i s dostupností potřebných služeb pro rodinu a péči o děti. Významnou úlohu sehrává i pokračující proces posouvání úlohy muže v rodině a domácnosti.

Na druhé straně přetrvává nedostatek kvalifikovaných a motivovaných pracovních sil (zaměstnanců i podnikatelů) pro rozvoj hospodářství v odvětvích s vyšší přidanou hodnotou. Místní aktéři spatřují příčiny zejména ve struktuře poptávky a nabídky vzdělávání (středoškolského i dalšího), v kvalitě a orientaci základního vzdělávání, chybějících motivačních aktivitách a poradenství i ve výchově a vzorech v rodině.

Perspektivu místní aktéři vidí v posílení spolupráce zaměstnavatelů, škol, obcí a neziskového sektoru zabývajících se zaměstnaností, rozvoji klíčových kompetencí na školách i v dalším vzdělávání a v posílení aktivit směřujících k získávání pracovních návyků, které je dlouhodobý proces vytvářený již v dětství v rodině a škole. Pracovní návyky se dlouhodobou nezaměstnaností vytrácejí. Uplatnitelnost na trhu práce zvyšují i nabyté zkušenosti, které často chybí jak absolventům, tak dalším znevýhodněným skupinám nezaměstnaných. K získávání pracovních návyků a zkušeností lze využít nástroje aktivní politiky zaměstnanosti, nástroje vázané na vzdělávání atp. Hlavní překážkou jejich využívání organizacemi jsou vysoké náklady související s pořizováním pomůcek a pracovních prostředků nebo mzdové náklady na vedoucí, dohled či koordinátory veřejně prospěšných prací apod.

Projekty zaměřené na zvýšení zaměstnanosti osob se znevýhodněním (osoby se zdravotním postižením, osoby předdůchodového věku, dlouhodobě nezaměstnaní, osoby pečující o závislé osoby, matky po rodičovské dovolené apod.) lze připravovat s využitím Operačního programu Zaměstnanost v rámci Prioritní osy 1: Podpora zaměstnanosti a adaptability pracovní síly. Ze stejného operačního programu a prioritní osy lze získat prostředky na spolufinancování projektů zaměřených na sladování pracovního a soukromého života a snižování rozdílů mezi muži a ženami na trhu práce. Osoby se znevýhodněním mohou nalézt zaměstnání v sociálních podnicích (IROP, Prioritní osa 2: Zkvalitnění veřejných služeb a podmínek života pro obyvatele regionů, Specifický cíl 2.2 Vznik nových a rozvoj existujících podnikatelských aktivit v oblasti sociálního podnikání). V této oblasti bude využít integrovaný nástroj komunitně vedeného místního rozvoje v Operačním programu Zaměstnanost.

Místní hospodářství

Suburbánní poloha Pobeskydí a působení velkých zaměstnavatelů jsou vnímány jako silné stránky zejména z pohledu zaměstnanosti. Ovšem tyto vazby silně ovlivňují strukturu místního hospodářství, které je tak ohroženo prohlubováním závislosti regionu na vnějších zdrojích a oslabováním lokálních vazeb. V místním hospodářství převažuje nízká rentabilita, přidaná hodnota i produktivita práce.

Další rozvoj hospodářství je limitován zastaralostí technického a technologického vybavení, nedostatkem motivovaných jedinců, nedostatečnou odbornou a organizační kapacitou pro přípravu a realizaci rozvojových strategií a projektů u malých a středních podniků (podnikatelů) a závislostí jejich rozvoje na poradenských službách. Dalšími limity jsou existující konflikty, špatná komunikace a nedostatečně rozvinutá spolupráce mezi aktéry, což může vést ke konfliktům rozvojových záměrů s požadavky na udržitelný rozvoj obcí a ochranu přírody a krajiny nebo s individuálními zájmy jednotlivců a jejich organizací. Problém představují i legislativní bariéry a nevhodně nastavený právní a administrativní systém a systém technických norem, což odrazuje místní podnikatele od rozvoje své činnosti a místní obyvatele od přípravy a realizace vlastních projektových záměrů.

Vlivem pokračující ekonomické globalizace a silných vazeb místního hospodářství na externí zdroje je místní hospodářství pozitivně ovlivňováno oživením a měnící se strukturou národního a regionálního hospodářství. Na druhé straně místní hospodářství mohou ohrozit negativní ekonomické jevy, zejména tehdy, dojde-li ke ztrátě ekonomické konkurenceschopnosti a výkonnosti regionu a státu (potažmo i celé Evropy). Místní aktéři vnímají potřebu posílení místního hospodářství a zvýšení jeho konkurenceschopnosti, a to rozvojem hospodářství s vyšší přidanou hodnotou a jeho směřováním k produktové i energetické soběstačnosti. Příležitostmi v tomto ohledu jsou odstraňování bariér spojených s existencí státních hranic, pokračující evropská integrace, zájem veřejnosti o zdravý životní styl, o kvalitní a bezpečné potraviny, místní produkty (výrobky a služby), zájem návštěvníků a turistů o domácí destinace a příměstskou turistiku či poptávka po zavádění alternativních zdrojů energií. Pobeskydí má řadu předpokladů pro rozvoj hospodářství, zejména strategicky výhodnou polohu vůči ostravsko-karvinské průmyslové aglomeraci, hlavním dopravním tahům a hranicím s Polskem a Slovenskem, uspokojivou dostupnost okolních měst i dostatek volných ploch a objektů pro soukromou investiční činnost.

Je žádoucí hledat cesty pro alespoň částečné snížení závislosti a zvýšení konkurenceschopnosti místního hospodářství i nabídky pracovních míst v Pobeskydí. Místní aktéři spatřují v tomto kontextu příležitost ve službách, živnostnících a malých a středních podnikatelských subjektech. Jednou z možností je vytváření vhodných podmínek pro podnikání a zajištění dostupnosti kvalitního poradenství (zakládání podniků, účetnictví a administrativa, technické a hygienické normy apod.) a dalších služeb. Příkladem mohou být podnikatelské inkubátory či jim podobná zařízení, která nabízí začínajícím podnikatelům či podnikatelům s novými podnikatelskými záměry prostory, případně i další služby (technické, administrativní, poradenské), zpravidla za nižší než komerční cenu po určitou dobu.

Slabou stránkou, která se projevuje nejen v hospodářství, je nedostatečně rozvinutá spolupráce. V Pobeskydí prakticky neexistují fungující uskupení subjektů působících v jednom nebo několika málo příbuzných ekonomických odvětvích, která by na principu spolupráce vytvářela stabilnější podmínky pro činnost svých členů. Kultura spolupráce mezi podnikatelskými a případnými dalšími subjekty není rozvinutá, což omezuje jejich konkurenceschopnost, vystavuje je zbytečně velkým tržním rizikům a omezuje jejich potenciál dosahovat úspor (z rozsahu či specializace).

Silné vazby místního hospodářství na externí zdroje se projevují i v jeho silné orientaci na síť externích odběratelů, v případě nejvýznamnějších producentů takřka výhradně. Potenciál místních výrobců a služeb s vyšší přidanou hodnotou, které by našly uplatnění u místních odběratelů, koncových spotřebitelů či návštěvníků a turistů, je silně poddimenzovaný. V rozvoji místní produkce a v poskytování služeb s vyšší přidanou hodnotou, které naleznou svého koncového uživatele přímo v Pobeskydí, se skrývá dosud téměř nevyužívaný potenciál.

Pro rozvoj cestovního ruchu mají některé části Pobeskydí (např. Beskydy, Žermanická a Těrlická přehrada, Hukvaldy a Palkovické hůrky) dobré předpoklady, zejména z pohledu bohatosti kulturního a přírodního dědictví, atraktivity krajiny, existence husté sítě turistických stezek a cyklotras a dobré dostupnosti velkých měst a hlavních dopravních tahů. Limitujícími faktory jsou však nedostatečně rozvinutá a využitá turistická a volnočasová infrastruktura a negativní image především severní části Pobeskydí, zasahující na Ostravsko. Rovněž potenciál spolupráce jednotlivých poskytovatelů, tvorby integrovaných turistických balíčků a cíleného marketingu prozatím zůstává nevyužit.

Zemědělství a lesnictví je vnímáno místními aktéry jako tradiční součást venkova, kterou je potřeba podporovat a rozvíjet, i když si uvědomují celkový pokles jeho podílu na tvorbě ekonomických hodnot i pracovních míst. Pobeskydí pro tento rozvoj disponuje dostatečným potenciálem zemědělské půdy a pracovních sil a tradicí hospodaření i v méně příznivých oblastech. Rozvoj zemědělství však mohou limitovat převažující nájemní vztahy k půdě nebo vysoký podíl intenzivního zemědělství v ekonomicky i environmentálně méně příhodných podmínkách a z toho vyplývající střety mezi aktéry rozvoje území. Pozvolna dochází k posilování jeho mimoprodukčních funkcí, zejména v souvislosti s ochranou a tvorbou kulturní krajiny. Málo využívanou příležitostí je diverzifikace činnosti zemědělských subjektů ve prospěch nezemědělských aktivit, např. v oblasti potravinářství, drobného zpracovatelského průmyslu, maloobchodu, řemesel, agroturistiky, alternativní energetiky apod., čímž zemědělské subjekty výrazně omezuje svůj potenciál diverzifikace příjmů, tvorby pracovních míst i širšího ekonomického rozvoje a konkurenceschopnosti území. Zemědělská produkce Pobeskydí se výrazně orientuje na živočišnou výrobu, v níže položených částech území na smíšenou. Výrobní programy jsou často jednostranně orientovány a silně ovlivněny dotačními intervencemi a dalšími vlivy (např. nájemní vztah k půdě, úroveň technologického vybavení)

Lesy tvoří výraznou část krajinného pokryvu Pobeskydí, zejména v jeho jižní a jihovýchodní části. Efektivní, ale šetrné hospodářské využití lesů, které je v souladu se zájmy ochrany přírody a krajiny, lesními hospodářskými plány a osnovami a přispívá současně naplňování mimoprodukčních funkcí lesů, vyžaduje (kromě jiného) využívání vhodných technologií a strojů a efektivní zpracování dřeva v malých dřevozpracujících provozovnách, které zvyšují přidanou hodnotu místní produkce.

Šanci jak zvýšit produktivitu, rentabilitu a přidanou hodnotu práce v místním hospodářství nabízí Operační program podnikání a inovace pro konkurenceschopnost především v Prioritní ose 1 - Rozvoj výzkumu a vývoje a Prioritní ose 2 – Podpora podnikání malých a středních firem. Prostřednictvím Programu rozvoje venkova lze podporovat projekty zaměřené na posílení konkurenceschopnosti zemědělských podniků, na podporu inovativních

zemědělských technologií a udržitelného obhospodařování lesů. Podporu z Programu rozvoje venkova mohou získat i projekty zaměřené na rozvíjení zemědělské produkce (organizace potravinového řetězce, včetně zpracovávání zemědělských produktů a jejich uvádění na trh, dobrých životních podmínek zvířat a řízení rizik v zemědělství). Diverzifikací činnosti zemědělských subjektů podporují opatření Programu rozvoje venkova - Investice do nezemědělských činností, Podpora agroturistiky a Investice na podporu energie z obnovitelných zdrojů. V této oblasti bude využít s ohledem na omezenou alokaci (a preferencí vzešlých ze zapojení veřejnosti) zejména integrovaný nástroj komunitně vedeného místního rozvoje v Programu rozvoje venkova na podporu zemědělství a nezemědělské činnosti.

Místní společenství

V důsledku blízké polohy vůči aglomeraci a okolním městům, atraktivita a pestrosti krajiny a malého výskytu sociálně patologických jevů dochází ke zvýšenému zájmu o bydlení v Pobeskydí. Většinou se jedná o solventní rodiny s malými dětmi, které jsou sociálně výrazně vázány na město, a z vesnic se stávají noclehárny. Místní aktéři vnímají potřebu novousedlíky vtáhnout do dění v obci a zabránit tak vzniku různorodých nežádoucích jevů, např. izolovanosti novousedlíků, konfliktů mezi staro- a novousedlíky, nárůstu dalších sociopatogenních jevů nebo snižování podílu trvale bydlících obyvatel (zejména v rekreačních oblastech). Jednou z možných cest je zapojit rodiny do života v obci nabídkou kvalitních služeb, zejména v oblasti školství, péče o rodinu a volnočasových aktivit.

Místní aktéři považují za silné stránky místního společenství zachovalé mezilidské vztahy, význam tradičních sociálních institucí (zejména spolkové činnosti) a soudržnost mezi obyvateli. Pospolitost, soudržnost, lokální identita či odpovědnost za obec byly vždy považovány za základní prvky utvářející venkovské společenství. Po desítkách let totality, kdy byly tyto prvky sociálního kapitálu ve venkovských obcích záměrně likvidovány, se od devadesátých let dvacátého století znovu dostávají do centra pozornosti v souvislosti s úsilím o obnovu venkova. Současná doba, globalizace, rozvoj moderních technologií, vysoké pracovní vytížení, vysoká mobilita venkovského obyvatelstva a další vlivy působí v neprospěch tohoto úsilí. Toto ohrožení zmiňovaly i děti ve svých pracích v literární a výtvarné soutěži. Obnovení sociálního kapitálu, pospolitosti, lokální identity obyvatel a vědomí jejich spoluodpovědnosti za vývoj obce jsou klíčovými předpoklady úspěšného rozvoje území. Je potřeba hledat nové možnosti rozvoje pospolitosti a odpovědnosti jednotlivců za místo, ve kterém žijí.

Silnou tradici má v Pobeskydí spolková činnost a spolky jsou považovány vedle samospráv za nejvýznamnější aktéry venkovského života. Většina obcí se snaží spolky aktivně podporovat, zejména materiálně a finančními příspěvky na činnost. Problémem v řadě obcí jsou vysoké nároky pro zabezpečení materiálních podmínek, které nezřídka přesahují možnosti spolků samotných i obcí, které je podporují. Hledání nových způsobů zajišťování těchto podmínek a sdílení zdrojů mezi jednotlivými spolky se postupně rozvíjí.

Pobeskydí disponuje bohatým potenciálem kulturního dědictví a tradic, utvářeným po dobu posledních deseti staletí. Tento potenciál je výsledkem mísení různorodých etnických a kulturních vlivů, zemědělské tradice Pobeskydí a industriální tradice Ostravska. Pobeskydí bylo dějištěm řady historických událostí a působištěm mnoha významných osobností. Historie zanechala v krajině mnoho stop: objekty tradiční lidové architektury, kostely a drobné církevní stavby (boží muka, kapličky, kříže, zvonice), hrady, zámky i zámečky, ale také technické památky a památníky na slavné události a osobnosti regionu. Nedílnou součástí jsou i prvky nehmotného kulturního dědictví uchované v písemných záznamech, v paměti a částečně i v každodenním životě místních lidí. Kulturní dědictví a tradice nejsou pouze připomínkou historie Pobeskydí, ale rovněž přispívají k vytváření a posilování identity venkovského společenství a pocitu soudržnosti obyvatel s obcí a regionem. Skýtají též významný potenciál ekonomického zhodnocení, místními produkty počínaje, cestovním ruchem ani zdaleka nekonče. Tento potenciál je v současnosti nedostatečně zhodnocován, což lze přičíst zčásti jeho nedocenení ze strany místních aktérů, zčásti vysoké finanční náročnosti investičních projektů.

Místní aktéři se domnívají, že je potřeba se také soustředit na kvalitu jednotlivců, kteří místní společenství utvářejí. V této oblasti zdůrazňují zejména podmínky pro kvalitní trávení volného času dětí a mládeže, využití potenciálu seniorů a osobní rozvoj obyvatel. Kvalitní volnočasové vyžití je integrální součástí správného vývoje jedince. Aktivní formy trávení volného času dětí a mládeže jsou v současnosti vytěšňovány pasivními formami, což se v důsledku projevuje jak na jejich zdravotním stavu a nízké míře socializace, tak na snížené schopnosti obstát na trhu práce, či na nárůstu sociopatogenních jevů. Senioři (zejména mladší) disponují nevyužívaným, často skrytým potenciálem, např. schopnostmi, zkušenostmi, chutí aktivně se podílet na rozvoji obce i sebe sama. Aktivizace této cílové skupiny přináší klady jak pro samotné seniory, tak pro místní společenství jako celek. Vzdělanost a dovednosti každého jednotlivce jsou zdrojem jeho sebevědomí i potenciálu uplatnění na trhu práce či ve společnosti obecně. Vzdělávání v kolektivu je navíc příležitostí pro budování sociálního kapitálu, který je klíčovým předpokladem úspěšného rozvoje území. Vzdělávací akce (nebo akce, jejichž dílčí součástí jsou vzdělávací aktivity) jsou v Pobeskydí sporadicky organizovány, nemívají však stabilní základ, zřídka svým významem přesahují rámec jedné obce a mezi jejich organizátory neprobíhá významnější výměna informací a spolupráce.

Projekty zaměřené na ochranu kulturního dědictví mají šanci získat podporu z Integrovaného regionálního operačního programu Prioritní osa 3 Dobrá správa území a zefektivnění veřejných institucí. Aktivity směřující k zachování

a obnově kulturních a přírodních atraktivit lze spolufinancovat prostřednictvím programu příhraniční spolupráce Interreg V-A Česká republika - Polsko. Zachování, ochranu, propagaci a rozvoj přírodního a kulturního dědictví pak podporuje program příhraniční spolupráce Interreg V-A Slovenská republika - Česká republika. V této oblasti lze využít integrovaný nástroj komunitně vedeného místního rozvoje pouze okrajově v Integrovaném regionálním operačním programu na národní kulturní památky a další vyjmenované kulturní památky (Kostel sv. Petra a Pavla, Zámek ve Staré Vsi nad Ondřejnicí, Kostel sv. Jana Křtitele, Národní kulturní památka Noční přechod, Kostel sv. Antonína Paduánského). Z toho pohledu se faktické využití integrovaného nástroje v této oblasti nepředpokládá.

Sociální oblast a rodina

Globalizace a tlaky na změnu životního stylu představují riziko i pro kvalitu života jednotlivců. Mnozí místní obyvatelé, zejména s nižším vzděláním či vyššího věku, nejsou dostatečně připraveni na „pasti“ moderního světa. Toto může vést k jejich sociálnímu vyloučení či k nárůstu sociopatogenních jevů (zadluženosti, závislosti, krádeže apod.). Je potřeba hledat vhodné způsoby, jak těmto negativním jevům zabránit či je zmírnit. Možností je např. zvýšení dostupnosti poradenství, vzdělávání, sociálních služeb a služeb pro rodinu a další preventivní opatření a posilování úlohy rodiny jako tradičního prvku společnosti.

Růst rozdílů v životní úrovni a sociální vyloučení osob se sociálním či zdravotním znevýhodněním jsou vnímány jako významná ohrožení. Nejzranitelnějšími v tomto ohledu jsou senioři, děti a dospívající, osoby se zdravotním postižením a sociálně slabší rodiny. Těmto cílovým skupinám je potřeba nabídnout vhodné služby, zejména sociální, volnočasové a vzdělávací a další služby pro rodinu, které tato ohrožení budou zmírňovat nebo jim předcházet. V současné době je dostupnost služeb (a sociální infrastruktury) uspokojivá, zejména ve středně velkých a větších sídlech. Problémem je dostupnost služeb (a sociální infrastruktury) v malých a periferních sídlech. Důraz by měl být kladen na přizpůsobení služeb potřebám výše zmíněných cílových skupin a současným trendům, např. deinstitucionalizaci, zapojování do běžného života, prodloužení pobytu v domácím prostředí, prarodinná opatření nebo posílení úlohy dětí a mládeže v životě obce.

V Pobeskydí neexistuje systémový přístup v oblasti sociálních služeb a péče. Výrazným nedostatkem je chybějící, resp. nedostatečné plánování sociálních služeb a spolupráce obcí, poskytovatelů sociálních služeb a zástupců cílových skupin. Obyvatelé nemají k dispozici dostatečné informace o dostupnosti sociálních služeb a systému sociální péče. Velká část sociálních služeb, zejména prevence a poradenství, je koncentrována v okolních městech. Toto vše výrazně ohrožuje prevenci i řešení sociálního vyloučení.

Významnou hrozbu je rovněž demografické stárnutí obyvatel. Senioři jsou vnímáni jako jedna z nejzranitelnějších skupin obyvatel ohrožených sociálním vyloučením. V souvislosti s demografickým stárnutím lze očekávat výrazné zvýšení počtu seniorů (vč. skupiny „old-old“), na což současná struktura sociálních služeb v území není připravena. Neodpovídá současné potřebě prodloužení pobytu v rodině či umístování klientů v blízkosti rodiny. V Pobeskydí jsou rozvinuty zejména služby pobytové (domovy pro seniory, domovy se zvláštním režimem), které často doplňují nedostatečnou kapacitu těchto služeb pro obyvatele okolních měst. Zcela chybí ambulantní služby, jako nedostatečná je hodnocena i dostupnost terénních služeb. Zvyšuje se i zájem o doplňkové služby pro domácnost, např. dovoz obědů, odvoz k lékaři, úklid domácnosti. Neziskové organizace také spatřují potřebu preventivních a poradenských služeb ve vztahu k seniorům a jejich pečujícími příbuzným v oblasti prezentace včasné diagnostiky demence a dalších onemocnění, kompetencí péče o osobu blízkou, paliativní péče apod. Místní aktéři také spatřují potřebu posílení úlohy rodiny v oblasti péče o seniory či další osoby blízké.

Další skupinou ohroženou či zasaženou sociální vyloučením jsou osoby se zdravotním postižením, kteří bývají společností vnímáni jako jedinci nesamostatní a vyžadující celodenní péči. Moderní trendy v péči o tuto cílovou skupinu ovšem zdůrazňují potřebu zapojení jejich členů do běžného života a jejich udržení v domácím prostředí. K tomu je potřeba vybudovat kvalitní a dostupnou síť potřebných terénních a ambulantních sociálních služeb. V Pobeskydí jsou dostupné pobytové služby pro tuto cílovou skupinu, zejména pro osoby s mentálním či kombinovaným postižením (dva domovy pro osoby se zdravotním postižením). Další sociální služby jsou v omezené míře dostupné pouze v okolních městech, zde je ovšem problém s nedostatečnou kapacitou a spektrem dostupných služeb.

Dostupné bydlení je jedním z předpokladů a současně nástrojem boje proti sociálnímu vyloučení. Finanční a sociální postavení osob ohrožených sociálním vyloučením ztěžuje jejich přístup k adekvátnímu bydlení.⁸⁴ Ohroženými skupinami jsou např. senioři, osoby závislé na pomoci jiné fyzické osoby ze zdravotních důvodů a osoby či jejich domácnosti v tíživé sociální situaci. Tou může být např. situace po ukončení výkonu trestu, resocializačního programu, po opuštění ústavního výchovného zařízení nebo náhradní rodinné péče, azylového domu nebo domu na

⁸⁴ V kontextu této strategie je za adekvátní považováno bydlení s tekoucí vodou, elektrickou energií a teplem (resp. s možností jejich připojení, vč. vlastního zdroje v bytové jednotce) a s přiměřeným rozsahem podlahové plochy. Definice tohoto typu bydlení může být upřesněna strategiemi a programy vyššího řádu.

půli cesty, po ztrátě dosavadního bydlení, nebo v ohrožení rozdělení rodiny vlivem neadekvátních bytových podmínek.

Specifické postavení v rozvoji území představuje sociálně vyloučená lokalita v Horní Suché. Zde je vnímána potřeba zajištění komplexních služeb v oblasti zadluženosti, zaměstnanosti, vzdělávání, bydlení a péče o domácnost a děti. Akcent je kladen na individuální přístup, terénní služby a poradenství.

Příležitost pro spolufinancování projektů zaměřených na zlepšení příležitosti pro začlenění sociálně vyloučených nebo sociálním vyloučením ohrožených osob představuje Prioritní osa 2 Sociální začleňování a boj s chudobou Operačního programu Zaměstnanost. Téma zvýšení kvality a dostupnosti služeb vedoucích k sociální inkluzi je řešeno v Prioritní ose 2 Integrovaného operačního programu. Z této prioritní osy Integrovaného operačního programu lze rovněž podpořit projekty zaměřené na dostupné bydlení pro potřebné. V této oblasti bude využit integrovaný nástroj komunitně vedeného místního rozvoje v Operačním programu Zaměstnanost a Integrovaném regionálním operačním programu.

Venkovské školství

Pobeskydí je silně zasaženo suburbanizací. Do území se stěhují většinou rodiny s dětmi, což společně s probíhajícím krátkodobým nárůstem porodnosti vede k větší poptávce po službách školských zařízení (mateřské a základní školy, školní družiny či kluby). Tato poptávka v různých obcích často výrazně kolísá a zejména menší školy jsou vůči těmto trendům velmi zranitelné. Jejich zřizovatelé se svými omezenými kapacitami nejsou schopni na tyto změny flexibilně reagovat a uspokojovat tak potřeby obyvatel. V této oblasti je potřeba ve spolupráci s ostatními obcemi hledat efektivní, flexibilní a dlouhodobě udržitelná řešení. Z krátkodobého hlediska je patrná nedostatečná kapacita mateřských škol, školních družin a klubů. Toto lze řešit rozšířením kapacit stávající zařízení či rozšíření nabídky zařízení péče o dítě (např. o dětské skupiny).

Snahou škol v Pobeskydí je nabídnout v rámci svých možností kvalitní vzdělávání všem dětem s ohledem na jejich individuální vzdělávací potřeby. Jedná se především o uzpůsobení prostředí, pomůcek, využívání asistentů či externích odborníků a péči o duševní zdraví a přípravu na život. V této souvislosti se vyskytují dva zásadní problémy: nedostatek finančních prostředků na nezbytné vybavení či uzpůsobení budov a nedostupnost specializovaných pracovníků, zejména psychologů, poradců, asistentů apod.

Další potřebou v oblasti školství (i zaměstnanosti a společnosti obecně) v silně pocítovanou místními aktéry je rozvoj klíčových kompetencí neboli schopností, které jsou nezbytné pro přípravu žáků na další vzdělávání, práci a život ve společnosti. Jedná se zejména o rozvoj komunikace v mateřském i v cizích jazycích, matematické schopnosti, schopnosti práce s digitálními technologiemi, schopnosti učit se, sociální a občanské schopnosti, smyslu pro iniciativu a podnikavost, kulturního povědomí, schopnosti vyjadřovat se a základních schopností v oblasti vědy a technologií, včetně environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty, manuální zručnosti a pozitivního vztahu k řemeslům a práci obecně. S ohledem na omezené finanční i lidské kapacity je nutné hledat a nalézat nové způsoby vzdělávání v oblasti těchto kompetencí. Významným prvkem bude posílení spolupráce škol, obcí, knihoven a spolků, ale také místních řemeslníků a dalších podnikatelských subjektů.

Venkovské školy nebývaly a v řadě vesnic dosud nejsou pouze vzdělávacími institucemi, ale také centry života místních společenství. Je potřeba posilovat komunitní roli škol prostřednictvím vzdělávání a volnočasových aktivit pro širokou veřejnost a zapojování veřejnosti do života škol. Školy (a jejich personální a technické zázemí) se takto stávají více využívanými a jejich místo ve vesnici se posiluje. Diverzifikace aktivit škol lze chápat jako jednu z možností jak zachovat školy na venkově navzdory demografickému vývoji a poklesu počtu dětí v dlouhodobém výhledu.

Projekty zaměřené na zkvalitnění venkovské infrastruktury budou moci žádat o podporu prostřednictvím Integrovaného regionálního programu (Prioritní osa 2 Zkvalitnění veřejných služeb a podmínek života pro obyvatele regionu, Specifický cíl 2.4 Zvýšení kvality a dostupnosti infrastruktury pro vzdělávání a celoživotní učení). Projekty zaměřené na rovný přístup ke kvalitnímu předškolnímu, primárnímu a sekundárnímu vzdělávání jsou podporovatelné z Operačního programu Věda, výzkum a vzdělávání (prioritní osa 3). V této oblasti bude využit integrovaný nástroj komunitně vedeného místního rozvoje v Integrovaném regionálním operačním programu.

Životní prostředí a krajina

Jak již bylo několikrát zmíněno, vysoce ceněnou silnou stránkou Pobeskydí je atraktivní a pestrá kulturní krajina s relativně zachovalým životním prostředím a s relativně vysokým indexem ekologické stability. Postupně dochází k revitalizaci a regeneraci původním využitím negativně dotčených součástí krajiny. Stále se ovšem v Pobeskydí setkáváme s lokalitami se zhoršeným stavem životního prostředí (místní aktéři zmiňují zejména kvalitu ovzduší). Méně je místními aktéry vnímán problém snížené retenční schopnosti krajiny a existence lokalit ohrožených záplavami a svahovými deformacemi, i když fakticky tento problém existuje. Krajina Pobeskydí je ohrožena jak zásahy člověka, zejména krajinářsky, urbanisticky a architektonicky nekonceptní novou výstavbou (ohrožující vzhled

i průchodnost krajiny), tak přírodními vlivy, především klimatickými změnami a mimořádnými projevy počasí (povodně, orkány, extrémní teploty), pronikáním a šířením invazních druhů rostlin (aktuálně křídlatka a netýkavka) a živočichů i špatným technickým stavem mnoha objektů a ploch v obcích. Nejen děti ve svých pracích ve výtvarné a literární soutěži zdůrazňují potřebu ochrany životního prostředí a krajiny. Také veřejnost a místní aktéři akcentují potřebu obnovy, ochrany a zachování kvalitního životního prostředí a tradiční kulturní krajiny. V této souvislosti je příležitostí obecný zájem společnosti o ochranu životního prostředí a krajiny, ale i konkrétnější zájem společnosti o posílení alternativních funkcí zemědělství a mimoprodukčních funkcí lesa. Místní aktéři jsou si vědomi existence přímé vazby mezi stabilitou a biodiverzitou krajiny a jejím potenciálem pro ekonomické i sociální využití. Je proto nezbytné pokračovat v revitalizaci negativně dotčených součástí krajiny, likvidaci nepovolených skládek, posilování ekologické stability krajiny a jejich ekosystémových funkcí, obnovování vodního režimu krajiny, omezování degradace půd, komplexní obnovy a tvorby stanovišť a podmínek pro výskyt původních druhů, obnově krajinných prvků, zvyšování odolnosti krajiny proti přírodním i antropogenním hrozbám, péči o přírodní dědictví vč. návštěvnické infrastruktury a další.

Účinným nástrojem v oblasti udržitelného využívání krajiny a přírody jsou pozemkové úpravy, které mohou významně přispět k řešení řady problémů Pobeskydí prostřednictvím změn ve vlastnických vztazích, racionálního vymezení veřejně prospěšných staveb a realizace opatření na zvýšení ekologické stability krajiny a obnovu jejích významných prvků. V některých obcích realizace pozemkových úprav probíhá, v jiných se však v dohledné době ani neplánuje. Pomalý postup realizace pozemkových úprav je zčásti způsoben nedostatečnými kapacitami na straně státní správy (garant pozemkových úprav), zčásti však obavami samospráv z časové a organizačně náročného a konfliktního procesu.

Podstatnou součástí krajiny jsou veřejná prostranství, která jsou místy koncentrace místního obyvatelstva, návštěvníků a turistů a jejich socioekonomických aktivit. Vědomy si symbolické hodnoty veřejných prostranství, obce v posledních dekádách významně investovaly do jejich vzhledu a užitné hodnoty. Do budoucna je potřeba se zaměřit na vhodné propojení tradičních urbanistických a architektonických prvků se současnými funkčními požadavky, využívání tradičních materiálů, původních druhů dřevin a rostlin apod. Místní aktéři si uvědomují také potřebu posilování individuální odpovědnosti všech vlastníků za stav jejich nemovitostí, jímž ovlivňují celkový vzhled obce.

Brownfieldy, které se nachází v Pobeskydí, jsou pozůstatkem někdejší zemědělské výroby, ale též zde nalezneme chátrající venkovské zámečky, které byly dříve využívány zemědělskými subjekty. Pro své okolí představují brownfieldy potenciální nebo reálné ekologické, estetické, případně sociální riziko. Na druhou stranu skrývají potenciál volných ploch (prostor) pro podnikatelské využití nebo pro veřejné služby. Jejich využití je nejen alternativou výstavbě na zelené louce, ale též představuje záchranu materiálních hodnot zděděných z minulosti.

Individuální projekty zaměřené na péči o přírodu a krajinu lze směřovat do Prioritní osy 4 Operačního programu Životní prostředí a Programu rozvoje venkova. V této oblasti bude využit integrovaný nástroj komunitně vedeného místního rozvoje v Operačním programu Životní prostředí prevence šíření invazních druhů.

Technická infrastruktura a energetika

V oblasti technické infrastruktury jsou největšími potřebami, vnímanými zástupci obcí, kvalitní (legislativně vyhovující) a efektivní řešení likvidace odpadních vod a infrastruktura a služby v odpadovém hospodářství. Nízká úroveň vybavení sítěmi technické infrastruktury převažuje v sídlech s rozptýlenou slezskou zástavbou, kde jsou vysoké výdaje na jejich pořízení, provoz a údržbu. O něco lepší situace s vybaveností sítěmi technické infrastruktury je ve větších sídlech a v sídlech s koncentrovanou zástavbou.

Ve většině obcí Pobeskydí je dostatečně vyvinutý systém nakládání s odpady v základním rozsahu sběru smíšeného komunálního odpadu a oddělených složek (sklo, plast, papír). Velkoobjemový, nebezpečný a další odpad lze shromažďovat na sběrných dvorech či sběrných místech. Jejich dostupnost a vybavení v Pobeskydí však neodpovídají stále rostoucí poptávce. Další výzvou je rozšíření spektra sběru oddělených složek odpadů, které nemusí nutně končit ve smíšeném komunálním odpadu nebo na černých skládkách (stavební odpady, elektroodpad apod.) a zefektivnění odpadového hospodářství.

V tradičním venkovském hospodářství patřil k ceněným zdrojům v zemědělství i v domácnostech biologicky rozložitelný odpad. Modernizace zemědělství a změny v životním stylu venkovanů přispěly k minimalizaci využití tohoto zdroje, zdá se však, že biologicky rozložitelný odpad v současnosti zažívá svou renesanci. Dosavadní projekty zaměřené na využití biologicky rozložitelného odpadu byly převážně jednostranně zaměřené a jejich výsledky vyhovovaly pouze omezenému spektru uživatelů. Místní aktéři cítí potřebu se zaměřit na rozšíření možností nakládání s biologicky rozložitelným odpadem, integraci jeho sběru a zpracování do systému nakládání s komunálním odpadem a na jeho druhotné využití.

Stále přísnější legislativní podmínky a rostoucí individuální nároky místních obyvatel a dalších vlastníků objektů stupňují požadavky na systémy likvidace odpadních vod. Dosavadní prioritou bylo odkanalizování velkých sídel, zatímco situace v malých sídlech nebyla systematicky řešena. Míra odkanalizování zejména nejmenších obcí Pobeskydí

skydí je nedostatečná a podíl napojených domů je hluboko pod úrovní průměru za celou Českou republiku. Tento stav se odráží v kvalitě povrchových vod. Část Pobeskydí se nachází v blízkosti velkých měst a zdejší zástavba je dostatečně centralizovaná pro ekonomicky efektivní budování a provoz konvenčních sítí kanalizací s napojením na centrální čistírny odpadních vod. Je zde potenciál pro spolupráci mezi jednotlivými obcemi a pro propojení jejich systémů nakládání s odpadními vodami. Toto řešení není možné v celém území Pobeskydí. V rozptýlené slezské zástavbě nelze efektivně budovat konvenční síť kanalizace s napojením na centrální čistírnu odpadních vod. Je proto nutné hledat alternativní řešení a ve větší míře využívat decentralizované způsoby čištění odpadních vod.

V oblasti energetiky představuje největší příležitost poptávka po zavádění alternativních zdrojů energií a energetických úspor. V Pobeskydí má v této rovině největší potenciál biomasa, případně další malé zdroje obnovitelné energie. Využití obnovitelných zdrojů může na jedné straně přispívat k energetické soběstačnosti území, na druhé straně představuje jednu z mála ekonomicky životaschopných a environmentálně ušlechtilých alternativ rozvoje plošných infrastrukturních sítí. Místní aktéři v této oblasti spatřují možnosti v podpoře všech obnovitelných zdrojů energie a jejich produkce, zpracování a energetického využití v dimenzích úměrných venkovskému charakteru Pobeskydí.

Dosavadní opatření zaměřená na dosahování energetických úspor se soustředila na zateplování a zlepšování tepelně-technických a klimatických vlastností budov. V souvislosti s přirozenou obnovou je vhodné podporovat tato opatření i v následujícím období a doplnit je o další aktivity zaměřené na výměnu tepelných zdrojů, nízkoenergetickou výstavbu, využívání energeticky i materiálově úspornějších technologií a postupů. Vhodné zdroje inspirace lze hledat v praxi průmyslové výroby i služeb, v soukromém podnikatelském i veřejném sektoru. Může se jednat např. o udržitelnou spotřebu a výrobu, čistší produkci, „zelené“ nakupování apod. Nepřehlédnutelným efektem těchto opatření je zvýšení kvality stavu jednotlivých složek životního prostředí.

Příležitost pro projekty zaměřené na odpadové hospodářství představuje Prioritní osa 3 Odpady a materiálové toky, ekologické zátěže a rizika Operačního programu Životní prostředí. Téma likvidace odpadních vod je řešeno v Prioritní ose 1 tohoto programu. Využití obnovitelných zdrojů podporuje Operační program podnikání a inovace pro konkurenceschopnost (Prioritní osa 3 - Efektivnější nakládání energií, Program Obnovitelné zdroje energie). Investice na podporu energie z obnovitelných zdrojů umožňuje zemědělským subjektům spolufinancovat Program rozvoje venkova. Hned tři operační programy počítají s projekty zaměřené na dosahování energetických úspor. Operační program podnikání a inovace pro konkurenceschopnost se soustředí na podniky (Prioritní osa 3 - Efektivnější nakládání energií, Program Úspory energie). Integrovaný regionální program podporuje v rámci své Prioritní osy 2: Zkvalitnění veřejných služeb a podmínek života pro obyvatele regionů snížení energetické náročnosti v sektoru bydlení. O snížení energetické náročnosti veřejných budov usiluje Operační program životní prostředí (Prioritní osa 5 Energetické úspory). V této oblasti není využití integrovaného nástroje komunitně vedeného místního rozvoje umožněno s výjimkou Programu rozvoje venkova (popsáno výše).

Dopravní infrastruktura

Silnou stránkou území je hustá síť dopravní infrastruktury, včetně sítě cyklotras. Ve větších obcích, v zázemí okolních měst a na hlavních dopravních tazích lze dostupnost veřejnou dopravou považovat za uspokojivou. O něco horší dostupnost je v periferních a menších sídlech. Vlivem změn v životním stylu dochází k nárůstu podílu individuální automobilové dopravy, což vede ke zhoršené kvalitě ovzduší. Stále ovšem je významná část obyvatel (zejména senioři, děti a mládež, osoby se zdravotním postižením apod.) závislá na veřejné dopravě. Místními aktéry i částí veřejnosti je jako problém vnímán špatný technický stav povrchu pozemních komunikací, vysoká zátěž tranzitní dopravou a finanční náročnost údržby rozsáhlé dopravní sítě, zejména místních komunikací. Místní komunikace jsou zatěžovány jak rostoucí intenzitou osobní dopravy, tak pohybem zemědělských strojů a jiné těžké techniky. Nárůst počtu obyvatel a osobních automobilů klade stále vyšší nároky na rozsah a kvalitu parkovacích ploch a na napojení místních komunikací na silnice vyššího dopravního řádu a dopravní uzly hromadné dopravy. V souvislosti s rostoucími nároky na kvalitu je zřejmé, že vysoké kvality nelze dosáhnout současně u všech místních komunikací. Správa dopravní infrastruktury proto vyžaduje zavedení systematického přístupu k rozvoji klíčových a údržbě ostatních místních komunikací.

Jak již bylo uvedené výše rostoucí intenzita individuální automobilové přepravy klade vysoké nároky na rozvoj dopravní infrastruktury, zhoršuje stav životního prostředí a bezpečnost v dopravně silně zatížených lokalitách a současně zpochybňuje ekonomickou racionalitu veřejné dopravy, na níž jsou kriticky závislí méně mobilní obyvatelé Pobeskydí. Řešení této situace lze spatřovat v rozvoji alternativních forem dopravy či pohonu, zejména cyklo-dopravy, ve sdílení dopravních prostředků a ve vytváření podmínek pro využívání hromadné a kombinované dopravy (např. kolo/auto/veřejná doprava, B+R, P+R apod.)

Dalším problémem souvisejícím s rostoucí intenzitou silniční dopravy je zvyšující se riziko dopravní nehodovosti, zejména v dopravě silně zatížených lokalitách. Do této oblasti směřovala v předchozím období řada realizovaných projektů, zaměřených na budování chodníků, instalaci bezpečnostních prvků apod. Je potřeba v těchto akti-

vitách pokračovat a rozvíjet je v komplexní řešení (vč. osvětových a informačních aktivit) minimalizace rizika střetů mezi motorovými vozidly, cyklisty a pěšími.

Příležitosti pro projekty zaměřené na zvýšení bezpečnosti dopravy nebo na rozvoj alternativních forem dopravy nabízí Integrovaný regionální operační program (Prioritní osa 1 Konkurenceschopné, dostupné a bezpečné regiony, Specifický cíl 1.2 Zvýšení podílu udržitelných forem dopravy) a to i prostřednictvím integrovaného nástroje komunitně vedeného místního rozvoje, čehož bude využito.

Management rozvoje území

V obecné rovině mají pro budoucí rozvoj území význam zkušenosti s přípravou a realizací rozvojových strategií a projektů na úrovni místní akční skupiny, v mikroregionech a ve větších obcích, zkušenosti s aplikací metody LEADER, existence MAS Pobeskydí se stabilním odborným zázemím a zvyšující se význam nestátních neziskových organizací a dobrovolných svazků obcí. Stále ovšem přetrvává nedostatek odborných a organizačních kapacit pro přípravu a realizaci rozvojových strategií a projektů v menších obcích, malých a středních podnicích a neziskovém sektoru.

Další slabinou, zmiňovanou některými místními aktéry, jsou konflikty, špatná komunikace a nedostatečně rozvinutá spolupráce mezi aktéry, včetně mikroregionů a místní akční skupiny, při přípravě a realizaci rozvojových strategií a projektů. Klíčovou roli v rozvoji území a při realizaci rozvojových strategií a projektů by mělo sehrávat využívání výsledků vědy a výzkumu a příkladů dobré praxe a zavádění inovací v hospodářství, ve veřejné správě i v neziskovém sektoru. Toto se v Pobeskydí zatím dostatečně nevyužívá. Do budoucna lze spatřovat příležitost v existenci systémů podpory rozvojových projektů a strategií, v probíhajících a plánovaných rozsáhlých investicích do dopravní a technické infrastruktury ze strany veřejného sektoru, v investicích soukromého podnikatelského sektoru i v existenci zdrojů informací o příkladech dobré praxe v oblasti zemědělství a rozvoje venkova. V některých částech Pobeskydí nacházíme dostatek volných ploch a objektů pro soukromou i veřejnou investiční činnost. Častým problémem jsou ovšem nevyřešené nebo nepřehledné majetkové vztahy k nim.

Místní aktéři si uvědomují význam kvality a efektivity řízení při realizaci této strategie a při řízení rozvoje území obecně. Na úrovni jednotlivých obcí přitom existují značné rozdíly v kvalitě lidských zdrojů a zázemí pro plné uplatnění jejich kreativního potenciálu. Tyto skutečnosti limitují efektivní fungování obcí nejen při rozvojových aktivitách, ale často také při běžném kontaktu s občany a zástupci místních organizací a při plnění povinností vyplývajících ze zákona.

Spolupráce mezi obcemi na úrovni svazků obcí spočívá především ve výměně informací a zkušeností a v oblasti koordinace běžných obecních aktivit. Pouze vzácně obce sdílí své zdroje při realizaci společných rozvojových aktivit, tím spíše na úrovni svazků obcí. Vzájemná spolupráce a sdílení zdrojů přitom mohou významně zefektivnit realizaci konkrétních rozvojových projektů a provoz jejich výsledků a dosahovat pozitivní efekty vyplývající ze vzájemné koordinace prostorového uspořádání zařízení a služeb občanům, místním organizacím i návštěvníkům a turistům. Do budoucna lze očekávat omezování externí finanční podpory, a proto je rozvoj meziobecní spolupráce a sdílení zdrojů jedním z možných nástrojů dosahování vyšší efektivity správy a rozvoje území.

Předpokladem úspěšného územního rozvoje jsou jasné a předvídatelné rámce definované v plánovací dokumentaci. Většina obcí Pobeskydí sice má zpracován nový územní plán, značná část z nich však postrádá navazující regulační, ale též havarijní a protipovodňové plány. Obce nemají většinou zpracovány dlouhodobě zaměřené plány strategické povahy a ty, které je zpracovány mají, je nepoužívají při rozhodování. Chaotické vazby mezi existujícími plány či jejich naprostá absence na místní úrovni komplikují rozhodování také na hierarchicky vyšších územních úrovních: ve svazcích obcí a v místní akční skupině.

Za významnou slabou stránkou je považována nízká participace občanů na rozhodování a nízké zapojení soukromého podnikatelského sektoru do rozvoje území. Zapojování veřejnosti a partnerů do plánování a rozhodování přináší řadu pozitiv spojených s nalézáním efektivních řešení stávajících problémů a zdrojů pro jejich realizaci. Praxe komunitního plánování a partnerství je na úrovni obcí rozvinuta především v oblasti společenských, kulturních a sportovních aktivit, kdy vůdčí roli sehrávají fungující spolky, zatímco v jiných oblastech a se zapojením jiných aktérů se prakticky neuplatňuje. Svazky obcí potenciálu komunitního plánování a partnerství nevyužívají vůbec a místní akční skupina je v tomto ohledu omezena možnostmi zapojování veřejnosti a partnerů ve velkých územích. Klíčovou roli při šíření praxe komunitního plánování a partnerství sehrávají komunity na místní úrovni a samosprávy jako možní facilitátoři při rozhodování. Rovněž dobrovolnická práce a dobročinnost se v Pobeskydí zachovaly především v oblasti organizace společenských, kulturních a sportovních akcí, v návaznosti na činnost spolků či církví. Dobrovolná aktivita místních obyvatel při realizaci rozvojových aktivit i v běžném životě obcí přitom významně přispívá k posilování soudržnosti venkovského společenství, budování společného vědomí odpovědnosti za výsledek i obec samotnou, nehledě na významné úspory finančních zdrojů na straně samospráv.

Nejvýznamnější slabou stránkou území je podle názoru místních aktérů chronický nedostatek finančních prostředků v hospodářství, ve veřejné správě i v neziskovém sektoru a kritická závislost řady subjektů i územního rozvoje na dotacích. Potřeba řešit tuto slabou stránkou je tím více zdůrazňována existencí řady ohrožení, které jsou míst-

ními aktéry málo ovlivnitelné. Jedná se zejména o negativní změny rozpočtového určení daní, komplikovanost, nepřehlednost a nestabilita vnějšího institucionálního prostředí a rámců vnější podpory, slabá pozice venkova v systému řízení státu, nestabilita tohoto systému, nedostatek finančních zdrojů na podporu rozvoje venkova a konkurence jiných regionů při usilování o jejich získání. Převažuje praxe realizace aktivit, na které je možné aktuálně čerpat dotace, před aktivitami, které jsou z hlediska rozvoje nejpotřebnější. S ohledem na očekávaný pokles objemu externí finanční podpory v budoucnosti je nutné tuto praxi změnit, snižovat závislost na externích zdrojích a podporovat rozvoj efektivních nástrojů nakládání s vnitřními zdroji. Řešení je možno hledat v rozvíjení vzájemné spolupráce v území i ve spolupráci s dalšími venkovskými regiony, v posílení pocitu odpovědnosti místních obyvatel a aktérů za rozvoj svého území a v uplatňování inovací, učení se a realizaci efektivních a udržitelných projektů.

Příležitost pro projekty zaměřené na zefektivnění veřejné správy a samosprávy nabízí Integrovaný regionální operační program (SC 3.3 Podpora pořizování a uplatňování dokumentů územního rozvoje) a Operační program zaměstnanost (SC 4.1.1 Optimalizovat procesy a postupy ve veřejné správě zejména prostřednictvím posílení strategického řízení organizací, zvýšení kvality fungování a snížení administrativní zátěže). V této oblasti je využití integrovaného nástroje komunitně vedeného místního rozvoje umožněno v Integrovaném regionálním operačním programu, ovšem za výrazného omezení, že příjemce dotace bude z řad obcí s rozšířenou působností, z toho důvodu se nepředpokládá využití integrovaného nástroje v této oblasti.

Bezpečnost území

Bezpečnost území je pro místní aktéry důležitá a v této oblasti si uvědomují ohrožení z nárůstu sociopatogenních jevů (konflikty, závislosti, kriminalita) i z klimatických změn, mimořádných projevů počasí (povodně, orkány, extrémní teploty) a průmyslových havárií apod.

Území Pobeskydí je poměrně poklidné s nižším indexem kriminality zejména v porovnání s okolními městy (výjimku tvoří obce Horní Suchá a Stonava se srovnatelným indexem kriminality okolních měst). Pocit bezpečí se bohužel do značné míry snižuje vlivem změn v organizaci obvodních oddělení a obav z přesunu kriminality z měst na venkovské obce. Místní aktéři v této oblasti vidí největší potřebu v obcích sousedících s velkými městy a rekreačních oblastech. Specifické postavení v této oblasti mají Vyšní Lhoty v souvislosti s obnovením fungování uprchlického tábora a Horní Suchá v souvislosti s existencí sociálně vyloučené lokality.

Čas od času bývá Pobeskydí postiženo extrémními meteorologickými jevy typu přívalových nebo několikadenních vytrvalých srážek, které v kombinaci s dalšími vlivy mohou vést ke vzniku povodní, nebo orkánů. Potenciální hrozbou, jejíž průběh a dopady lze v současnosti obtížně vyhodnotit, mohou být dlouhodobé klimatické změny. V Pobeskydí se nachází rovněž průmyslové podniky, s jejichž existencí a provozem souvisí i určité riziko havárií nebezpečných látek. Nelze zapomínat i na rizika spojená se vznikem požárů. Stěžejní součástí integrovaného záchranného systému v Pobeskydí sehraává nejen integrované výjezdní centrum Nošovice, ale také dílčí jednotky sborů dobrovolných hasičů obcí a jednotlivé obce. V této oblasti je potřeba se zaměřit na připravenost všech složek integrovaného záchranného systému v území.

Příležitost pro projekty zaměřené na připravenost a řízení rizik spojených s katastrofami nabízí Integrovaný regionální operační program (SC 1.3 Zvýšení připravenosti k řešení a řízení rizik a katastrof) a to pouze ve vybraných správních obvodech obcí s rozšířenou působností (zejména ORP Frýdek-Místek). V této oblasti je využití integrovaného nástroje komunitně vedeného místního rozvoje možné, ale pouze na části území Pobeskydí. Z toho důvodu nebude nástroj komunitně vedeného místního rozvoje pro tuto oblast využit.

Metoda LEADER a místní akční skupina

Metoda LEADER má v Pobeskydí dlouholetou tradici. Institucionálně a formálně se uplatňování metody LEADER v Pobeskydí váže na založení místní akční skupiny. Počátky spolupráce však sahají již do druhé poloviny devadesátých let minulého století, kdy vznikaly první svazky obcí a objevovaly se první projekty založené na spolupráci veřejného, soukromého podnikatelského a neziskového sektoru. Realizovány byly také četné projekty přeshraniční spolupráce. Na úrovni místní akční skupiny se princip spolupráce uplatňoval zejména v rovině vzájemné výměny zkušeností s jinými místními akčními skupinami. Spolupráce při realizaci konkrétních rozvojových projektů nebyla místní akční skupinou ve větší míře dosud využívána, ačkoli zkušenosti z jiných místních akčních skupin naznačují, že při vhodném nastavení projektu lze prostřednictvím spolupráce mezi místními akčními skupinami vyřešit řadu významných problémů a potřeb území.

Jedním z nepochopených a podceňovaných principů metody LEADER jsou inovace. V souvislosti s nimi je podstatné poradenství a šíření příkladů dobré (i špatné) praxe inovativních projektů v různých oblastech rozvoje. Tato myšlenka stojí na přesvědčení, že není nutné vymýšlet vymyšlené, že je naopak žádoucí využít výhod ze zaostalosti a inspirovat se přístupy, které byly v jiných územích uplatněny při řešení problémů analogických těm, se kterými se potýká současné Pobeskydí.

Místní akční skupina MAS Pobeskydí má dlouholeté zkušenosti s poradenstvím a vzděláváním v oblasti projektového a programového řízení a svou činností podpořila desítky rozvojových projektů, které by bez jejích kapacit možná nebyly realizovány vůbec nebo alespoň ne v plánovaném rozsahu a kvalitě. Vzhledem k tomu, že prostředí pro přípravu a realizaci projektů a programů, zvláště těch, které jsou podpořeny z externích zdrojů, je stále složitější, je žádoucí podporovat prostřednictvím poradenství a vzdělávání projekty a programy, které přispívají k rozvoji Pobeskydí, a posilovat tak realizační kapacitu místních aktérů.

Příležitost pro projekty zaměřené na aktivity místních akčních skupin a metodu LEADER nabízí Integrovaný regionální operační program (SC 4.2 Posílení kapacit komunitně vedeného místního rozvojem účelem zlepšení řídicích a administrativních schopností MAS) a Program rozvoje venkova (19.3 Příprava a provádění činností spolupráce místních akčních skupin) prostřednictvím integrovaného nástroje. Předpokládá se využití obou těchto možností.

NÁVRHOVÁ ČÁST

85

⁸⁵ Autorka obrázku: Silvie Konečná, 10 let; příspěvek do soutěže „Moje vesnice (městečko) za 10 let“.

4 VIZE A CÍLE STRATEGIE

4.1 ZÁKLADNÍ STRATEGICKÁ VIZE A PRINCIPY

4.1.1 ZÁKLADNÍ STRATEGICKÁ VIZE

Posláním (základní strategickou vizí) této strategie je přispět k všestrannému rozvoji Pobeskydí prostřednictvím efektivního využití místních zdrojů a koordinace společných i individuálních aktivit subjektů veřejného, soukromého podnikatelského i neziskového sektoru k prospěchu obyvatel regionu. Za tímto účelem MAS Pobeskydí hledala shodu mezi zástupci veřejnosti a dalších relevantních zainteresovaných stran nad klíčovými problémy a příležitostmi rozvoje, vizí a cíli a nástroji jejich dosažení. Strategie staví na přesvědčení, že dosažení dlouhodobě udržitelných pozitivních výsledků není reálné bez aktivní účasti místních obyvatel, podnikatelů, neziskových organizací a bez osvědčeného vedení, které spontánní aktivitě těchto aktérů vytváří optimální podmínky. Strategie tím navazuje na dosavadní spolupráci při realizaci rozvojových projektů, na účast místní akční skupiny v předchozích programech typu LEADER a hlásí se tak k principům komunitně vedeného místního rozvoje.

4.1.2 PRINCIPY

MAS Pobeskydí a její strategie staví na principech dlouhodobě udržitelného rozvoje a principech metody LEADER, s jejichž naplňováním jsou v regionu bohaté zkušenosti.

Udržitelný rozvoj

Úsilí o dosažení udržitelného rozvoje Pobeskydí směřuje k uspokojování potřeb současných generací, aniž by přitom byly omezovány možnosti uspokojování potřeb budoucích generací. Udržitelný rozvoj Pobeskydí staví na vyváženém přístupu k ekonomickým, sociálním a environmentálním otázkám tak, aby žádná z nich nebyla rozvíjena na úkor jiné. Z dlouhodobého hlediska je nezbytné založit takový rozvoj na potenciálu vnitřních zdrojů, především lidských. Tyto zdroje je potřeba systematicky kultivovat, pečovat o ně a šetrně je využívat. Z krátkodobého hlediska je účelné využít příležitostí, které spočívají v existenci vnějších zdrojů podpory, především v nástrojích regionální politiky České republiky a politiky ekonomické a sociální soudržnosti Evropské unie. I tyto vnější zdroje je potřeba využívat šetrně a efektivně.

Harmonický rozvoj je založen na respektu k různorodosti, často až protichůdnosti zájmů, které mají jednotlivci i subjekty. Tato různost je bohatstvím Pobeskydí a lze ji racionálně využívat k prospěchu rozvoje regionu. To vyžaduje především hledat shodu v potenciálně konfliktních oblastech, a to nejlépe dříve, než konflikty vzniknou. Různorodost zájmů jednotlivců i subjektů a jejich různorodé možnosti jsou možným zdrojem pozitivních synergických efektů. Významným potenciálem disponuje partnerství veřejného, soukromého a neziskového sektoru, a to jak ve fázi přípravy rozvojových aktivit, tak při jejich realizaci a při provozu jejich případných výsledků.

Rozvojové aktivity musí být „protržně“ orientovány. To znamená, že po nich musí existovat relevantní poptávka ze strany cílových skupin, kterými jsou obyvatelé v různých životních situacích a rolích. Tuto poptávku je třeba neustále sledovat a pěstovat tak, aby byla zajištěna udržitelnost hmotných i nehmotných statků, které jsou výsledkem jednotlivých projektů i této strategie jako celku. Za udržitelné jsou považovány takové aktivity, které mají ve své provozní fázi dostatečně zajištěné finanční, personální i organizační zázemí a po svém nastartování s případnou veřejnou podporou fungují bez dodatečných nesystémových intervencí ze strany místní akční skupiny či jiných organizací poskytujících externí finanční podporu.

Principy dlouhodobě udržitelného rozvoje jsou plně v souladu s následujícími principy LEADERu.

Strategie místního rozvoje

Smyslem existence MAS Pobeskydí je naplňování strategie rozvoje území a tato strategie je dokladem uplatňování tohoto principu. Je strategií rozvoje území, které je vnitřně konzistentní z pohledu místních tradic, potřeb a očekávání místních obyvatel a jejich společenství. Tyto tradice, potřeby a očekávání jsou promítnuty do obsahu této

strategie a v průběhu její implementace budou podporovány pouze takové projekty, které jsou s ní v souladu a přispívají k naplňování jejích cílů.

Zdola nahoru

MAS Pobeskydí dlouhodobě vychází z přesvědčení, že jsou to především místní aktéři, kteří jsou schopni nejlépe identifikovat témata, která zasluhují pozornost, hledat a nalézat řešení existujících problémů, využívat příležitosti k dalšímu rozvoji a mobilizovat vlastní vnitřní zdroje ve prospěch investic do budoucnosti své a svých společenství.

Partnerství veřejného a soukromého sektoru

Aktéři působící v různých oblastech a zastupující různé sektory disponují různými zkušenostmi a zdroji a je účelné tyto zkušenosti a zdroje kombinovat v zájmu efektivitu územního rozvoje. MAS Pobeskydí je institucionalizovaným reprezentantem partnerství veřejného, soukromého a neziskového sektoru, působícím na regionální úrovni. Partnerství všech tří sektorů je vyjádřeno paritním zastoupením v rozhodovacích orgánech MAS. Současně si je vedení MAS Pobeskydí vědomo, že nemá na partnerství monopol a že je účelné partnerství prosazovat také na místní úrovni při přípravě a realizaci rozvojových projektů i v běžném životě venkovských společenství.

Inovace

Za inovace se obecně považují nová řešení existujících problémů. V kontextu této strategie je inovací především takové řešení, které nebylo dosud v Pobeskydí použito, v druhé řadě takové řešení, které nebylo použito v dané lokalitě nebo danými aktéry. Zavádění inovací se považuje za žádoucí tehdy, jsou-li ve srovnání se stávajícími řešeními přinejmenším stejně účinná. K rozvoji inovačního prostředí v Pobeskydí není nezbytně nutné vymýšlet vymyšlené. Stačí se inspirovat řešeními, která byla s úspěchem použita v případech jiných regionů a lokalit, a tato řešení adaptovat do místních podmínek. Strategie Pobeskydí je inovativní v tomto smyslu způsobem svého vzniku. Snahou jejích tvůrců bylo maximálně využít názorů a nápadů místních aktérů včetně veřejnosti. Byly použity inovativní metody a techniky zapojování veřejnosti a partnerů (včetně sociálních sítí, on-line dotazníků, soutěží pro děti apod.). Rovněž návrhová část strategie obsahuje řadu inovativních opatření, která dosud v Pobeskydí nebyla systematicky podporována. Za inovativní lze považovat též konstrukci průřezových opatření.

Integrované a víceodvětvové akce

Záměrem tvůrců této strategie bylo v maximální možné míře dosahovat pozitivních synergických efektů. V tomto smyslu je strategie víceodvětvová a integrovaná. Navrhovaná opatření jsou navzájem úzce propojená. Při implementaci strategie bude tento princip uplatňován jak na úrovni MAS (např. při vyhlašování jednotlivých výzev k předkládání žádostí o podporu projektů), tak na úrovni jednotlivých projektů. Budou podporovány především takové projekty, které řeší současně více problémů či potřeb, a dále projekty, které jsou navzájem propojeny a navazují na sebe. Uplatňováním tohoto principu bude posilována udržitelnost jednotlivých aktivit a jejich výsledků, ale také kultura spolupráce mezi jejich realizátory a partnery.

Sít'ování

Prostřednictvím sítí dochází v rozvoji území k dosahování synergických efektů. Jednotlivci, organizace, lokality i regiony si jejich prostřednictvím vyměňují informace a na jejich základě budují vzájemně prospěšná partnerství. Také MAS Pobeskydí je v současnosti zapojena do řady sítí na regionální a národní úrovni, což jí umožňuje inspirovat se příklady dobré praxe a vyhledávat perspektivní partnery pro budoucí spolupráci. Analogické sít'ování bude podporováno na místní úrovni prostřednictvím této strategie. Explicitně je tento princip zmíněn u několika opatření, obecně však budou mezi jinými preferovány takové projekty, které se budou zaměřovat na budování a rozvoj sítí, nebo které budou na existenci takových sítí stavět.

Spolupráce

Kvalitativně vyšší úroveň sít'ování je spolupráce. Spolupráce je chápána jako společné úsilí zaměřené na dosažení prospěchu všech, kteří se na něm podílejí. Realizace projektů spolupráce (zapojování partnerů do projektů) má umožnit, usnadnit či zkvalitnit jeho realizaci a udržitelnost. Místní akční skupina uplatňuje tento princip spolupráce s jinými místními akčními skupinami. MAS Pobeskydí má malé zkušenosti s realizací formálních projektů spolupráce, aktivně však spolupracuje s nově založenými místními akčními skupinami ve svém sousedství. Při implementa-

ci této strategie hodlá MAS Pobeskydí tuto spolupráci prohloubit a rozšířit a učinit z projektů spolupráce standardní nástroj rozvoje území. Podobně hodlá MAS Pobeskydí podporovat rozvoj spolupráce mezi místními aktéry navzájem, mezi nimi a aktéry z jiných místních akčních skupin. Důraz bude kladen na přidanou hodnotu těchto projektů pro rozvoj Pobeskydí.

Místní aktéři se dohodli na následujících principech, které vychází z ceněných hodnot v území.

Rodina

V současné společnosti lze pozorovat trendy, které oslabují tradiční rodinné vazby a funkci rodiny. Rodina je přitom chápána jako tradiční základní jednotka společnosti. Tvůrci této strategie považují prosperitu rodiny za nezbytnou podmínku udržitelného rozvoje naší společnosti. Oslabením rodiny a její soudržnosti, dochází k oslabení jejich jednotlivých členů, především seniorů, žen, dětí a dalších závislých osob. Rodina byla akcentována při přípravě návrhové části a řada opatření lze chápat jako prorodinná. Důraz na posílení úlohy a postavení rodiny bude preferováno také při implementaci strategie a realizaci dílčích projektů.

Zaměstnanost

Místní aktéři a tvůrci této strategie pokládají pracovitost a podnikavost za významnou hodnotu. Práce a zaměstnanost je chápána jako nezbytný předpoklad kvalitního a plnohodnotného života. Téma zaměstnanosti bylo akcentováno i při přípravě návrhové části. Rovněž při implementaci strategie budou podporovány projekty s pozitivním vlivem na zaměstnanost a podnikání (tvořící pracovní příležitosti, usnadňující zaměstnatelnost znevýhodněných skupin obyvatel, rozvíjející související kompetence apod.).

4.2 DLOUHODOBÁ VIZE ÚZEMÍ A KLÍČOVÉ OBLASTI JEHO ROZVOJE

„Pobeskydí – více než dobrá adresa“

Pobeskydí je více než dobrá adresa. Obyvatelé se zde cítí spokojeni, jsou aktivní a zodpovědní. Zapojují se do dění ve své obci, společně řeší problémy nejen své vlastní, ale usilují také o rozvoj obce jako celku. Lidé společně žijí, baví se, pracují a budují svou obec a její budoucnost a přitom navazují na tradice. Uznávanou hodnotou ve společnosti je rodina jako tradiční prvek společnosti. V území jsou dostupné služby, které podporují fungování rodiny i rozvoj jednotlivců v moderním světě. Dalšími ceněnými hodnotami jsou pracovitost a podnikavost, které zhodnocují místní zdroje pro produkci místních výrobků a služeb. Tohoto si místní obyvatelé a návštěvníci cení a místní produkty nakupují a využívají.

Obce, obyvatelé i místní organizace požadují kvalitní a efektivní infrastrukturu, na druhé straně si však uvědomují vysokou finanční i energetickou náročnost jejich pořízení, provozu a údržby. Hledají proto nová, jednoduchá, proveditelná a dlouhodobě udržitelná řešení, která vyhovují jejich požadavkům. Kulturní krajina a lidé v ní žijící jsou všeobecně vnímáni jako nejceněnější bohatství Pobeskydí. Krajina je udržitelně využívána a jsou v ní postupně obnovovány ty prvky, které přispívají k její ekologické stabilitě a které zachovávají její venkovský ráz kombinující tradiční výstavbu a přírodě blízké krajinné prvky.

Tato vize nabízí pohled na Pobeskydí v budoucnosti a na to, jakou podobu bude mít díky realizaci této strategie. Ústředním mottem této vize je „... více než dobrá adresa“. Pobeskydí již v současnosti je „dobrou adresou“, neboť představuje atraktivní místo pro zdravý život, práci a odpočinek. S touto vizí místní akční skupina a aktéři hlásící se ke strategii rozvoje Pobeskydí pracovali v předchozím programovacím období a s mírnou dávkou neskromnosti ji lze považovat za dosaženou. Svědčí o tom dlouhodobě rostoucí počet obyvatel, aktivita podnikatelů a neziskových organizací i zájem návštěvníků a turistů. Druhá část sloganu, „více než ...“, zdůrazňuje niterné hodnoty, jež má strategie nadále rozvíjet: rodinný a venkovský styl života, pospolitost místních obyvatel, důvěru ve vlastní síly a vnitřní potenciály území, tj. pobeskydskou krajinu a lidi v ní žijící.⁸⁶

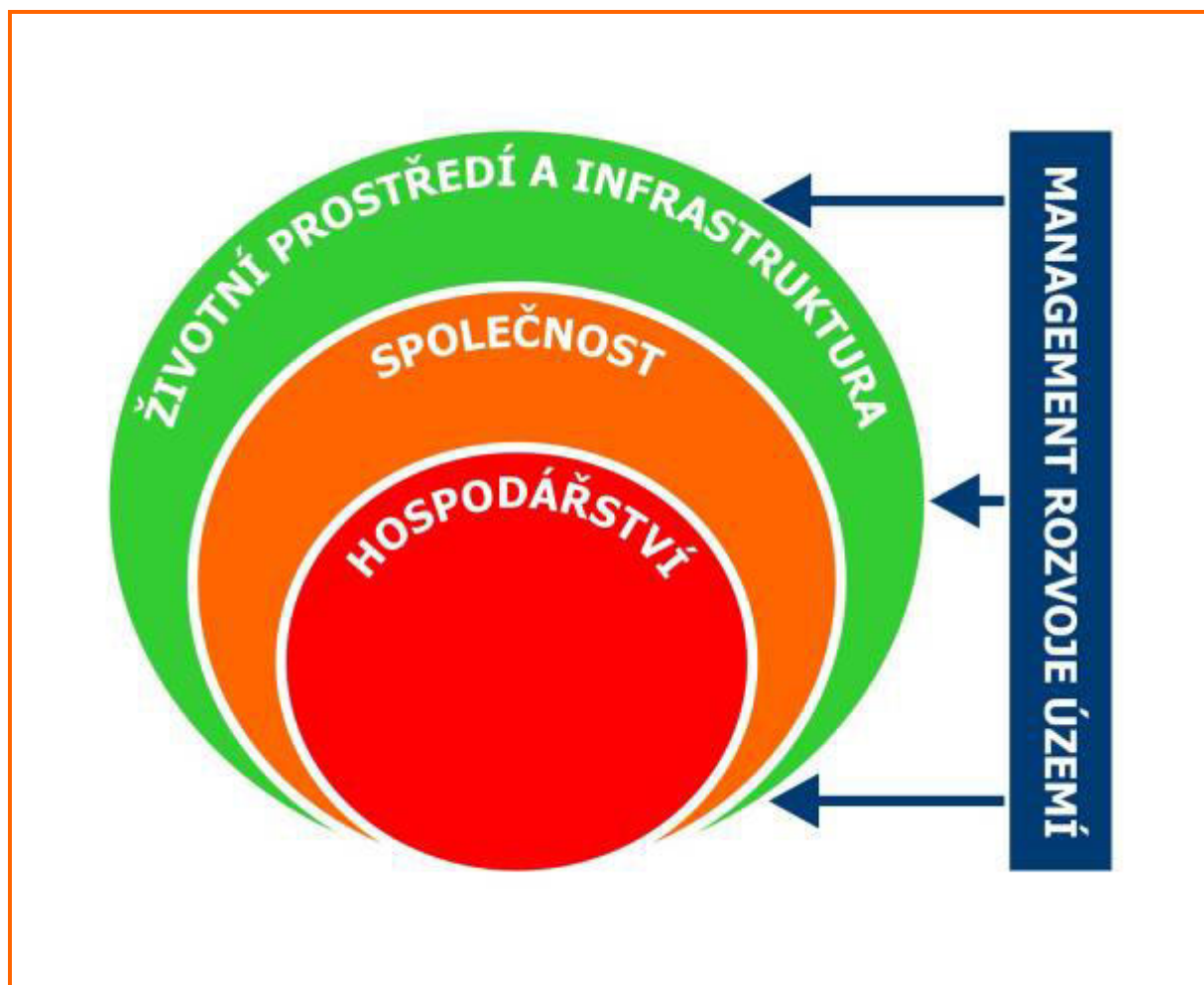
⁸⁶ Zde strategie navazuje na předchozí strategické dokumenty Pobeskydí, které považovaly přírodní bohatství a lidi za nejdůležitější zdroje rozvoje území.

Dosažení této vize vyžaduje osvědčené řízení, jehož klíčovými aktéry jsou místní samosprávy, svazky a místní akční skupina. Tito aktéři v první řadě musí vytvářet vhodné podmínky pro spontánní aktivitu místních obyvatel, podnikatelů a neziskových organizací, tuto aktivitu vhodně koordinovat a podněcovat vzájemnou spolupráci všude tam, kde mohou vznikat synergické efekty. Sami tito aktéři musí vyhledávat možnosti spolupráce s veřejností a dalšími aktéry a přispívat tak k lepším rozhodnutím a k rozvoji vzájemně prospěšné kultury partnerství. Obce, jejich svazky a místní akční skupina musí aktivně vyhledávat možnosti zdokonalování stávající praxe a učení se.

4.3 STRUKTURA STRATEGIE

Strategie se hlásí k principům udržitelného rozvoje a také navazuje na dlouhodobě uplatňovaný systémový přístup.⁸⁷ Dosažení linie trvale udržitelného rozvoje vyžaduje harmonické zastoupení opatření zaměřených na ekonomický růst, sociální pokrok a ochranu a tvorbu životního prostředí. S ohledem na tuto skutečnost byly zvoleny tři tematicky zaměřené oblasti strategie: Společnost, Hospodářství a Životní prostředí a infrastruktura. Čtvrtá oblast, Management rozvoje území, je průřezová (tj. týká se všech ostatních strategických oblastí) a zaměřuje se na opatření, která napomáhají vytváření vhodných podmínek pro rozvoj území a realizaci strategie.

Obrázek č. 25: Struktura strategie

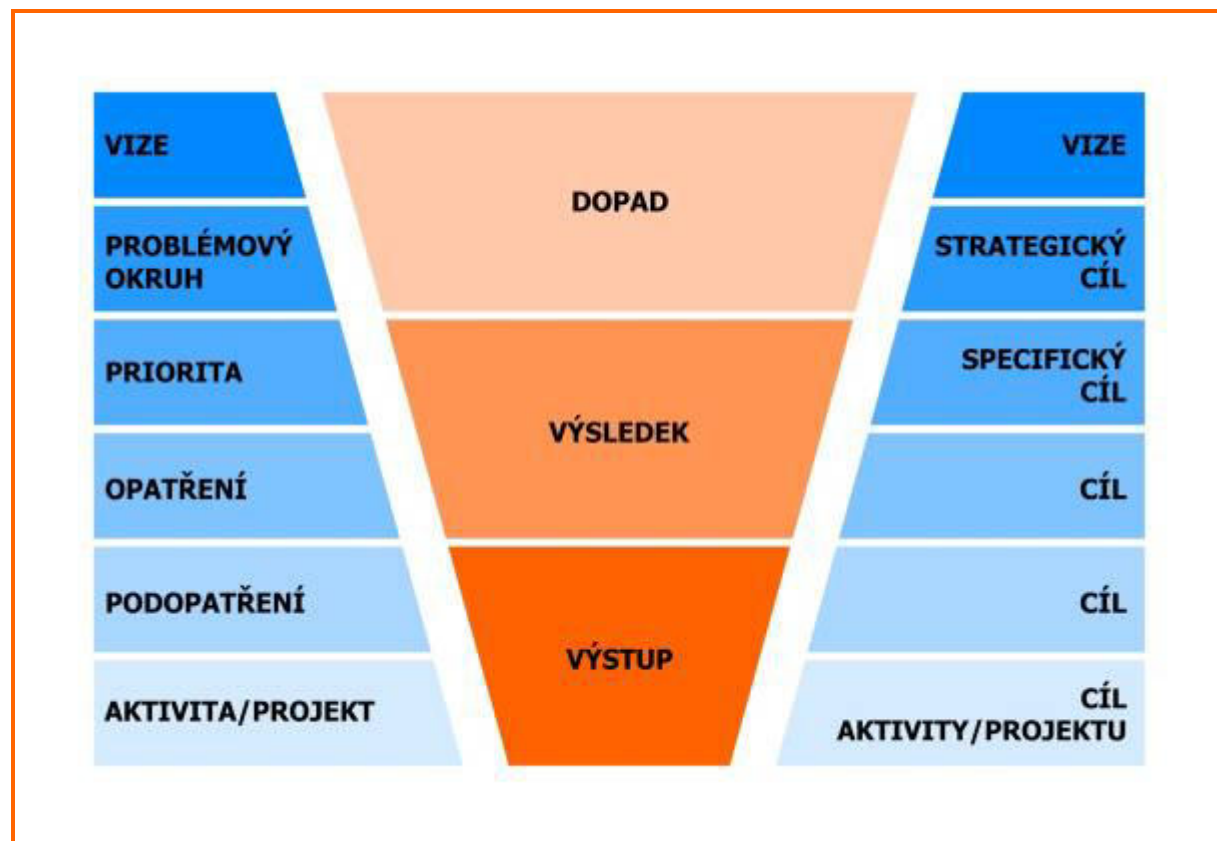
V návaznosti na vizi strategie definuje základní strategické cíle a indikátory dopadů. V jednotlivých strategických oblastech byly identifikovány priority, které jsou klíčové pro naplňování strategických cílů. V rámci těchto priorit jsou stanoveny specifické cíle, které navazují na strategické cíle a vizi. Naplňování jednotlivých specifických cílů bude probíhat realizací opatření a bude sledováno soustavou monitorovacích indikátorů.

⁸⁷ Tento přístup byl uplatněn již v minulosti a na jeho základě byly vytvořeny pracovní skupiny.

Dosažení definovaných cílů nezáleží pouze na vůli a schopnostech garantů této strategie, ale také na příznivých okolnostech, jejichž naplnění nelze nejen ovlivnit, ale ani seriózně předpovědět. Další soubor problémů souvisí s problematikou měřitelnosti těchto cílů. S vědomím těchto zásadních problémů byly pro monitoring zvoleny dva odlišné typy indikátorů, jejichž vzájemnou kombinací bude možné získat alespoň rámcový obraz o úspěšnosti realizace strategie. První skupinu tvoří „měkké“ indikátory, které budou sledovány prostřednictvím šetření spokojenosti mezi obyvateli Pobeskydí a prostřednictvím řízených rozhovorů s místními aktéry z řad veřejného, soukromého podnikatelského a neziskového sektoru. Tato šetření přesně odpovídají charakteru definovaných cílů, jsou však náročná na sběr informací a ještě náročnější na jejich interpretaci. Druhou skupinu tvoří „tvrdé“ indikátory, které mají sice charakter objektivních a snadno dostupných statistických dat, ale neodráží ani zdaleka komplexitu stanovených cílů.

Podrobný přehled struktury indikátorů a jejich metriky se nachází v příloze č. 8 této strategie.

Obrázek č. 26: Intervenční architektura strategie⁸⁸

4.4 STRATEGICKÉ CÍLE

Strategické cíle vycházejí z vize a očekávaných dopadů strategie. Celkem bylo pro jednotlivé oblasti stanoveno pět strategických cílů:

- 1. Zvýšit konkurenceschopnost místního hospodářství. Důraz bude kladen především na aktivity využívající místní zdroje ve prospěch místních společenství a na aktivity s vyšší přidanou hodnotou.
- 2. Zvýšit spokojenost místních obyvatel s životními podmínkami a s kvalitou života v Pobeskydí. Důraz bude kladen na dostupnost základních služeb, kvalitní podmínky pro rodinný život a na pospolitost venkovských společenství.
- 3a. Zefektivnit stávající a doplnit chybějící infrastrukturu. Důraz bude kladen na jednoduchá, efektivní a moderní řešení v souladu s potřebami a možnostmi území.
- 3b. Zvýšit ekologickou stabilitu krajiny při zachování legitimních životních potřeb obyvatel Pobeskydí. Důraz bude kladen na naplňování principů dlouhodobé udržitelnosti ve prospěch člověka i přírody.

⁸⁸ Včetně tomu odpovídající hierarchie cílů a jednotlivých typů indikátorů.

- 4. Zefektivnit proces řízení rozvoje území. Důraz bude kladen na rozvoj lidských zdrojů a uplatňování principů zapojování veřejnosti a partnerů do rozhodování o rozvojových aktivitách a do jejich realizace.

Měkké indikátory (dopadů) se budou prostřednictvím multikriteriálního hodnocení zaměřovat na sledování:

- konkurenceschopnosti místního hospodářství (cíl: zlepšení stavu),
- spokojenosti místních obyvatel s životními podmínkami a kvalitou života (cíl: zlepšení stavu),
- spokojenosti s dostupností a kvalitou infrastruktury (cíl: zlepšení stavu),
- spokojenosti s kvalitou životního prostředí (v jeho environmentálním slova smyslu; cíl: zlepšení stavu) a
- spokojenosti s místními institucionálními podmínkami rozvoje území (cíl: zlepšení stavu).

Tvrdé indikátory (dopadů) hodnocení rozvoje území a úspěšnosti realizace strategie prezentuje následující tabulka. Jejich hodnocení je kriticky závislé na dostupnosti věcně, časově a územně srovnatelných dat.

Tabulka č. 6: Tvrdé indikátory hodnocení rozvoje území a úspěšnosti realizace strategie

Indikátor	Výchozí stav	Cílový stav
Počet aktivních ekonomických subjektů ⁸⁹	7 136 ⁹⁰	7 136 a více ⁹¹
Podíl nezaměstnaných (srovnání hodnoty za Pobeskydí s hodnotou za celý Moravskoslezský kraj) ⁹²	-3,47 procentního bodu 6,77 % 10,24 % ⁹³	-1,50 procentního bodu a méně ⁹⁴
Podíl nezaměstnaných (srovnání hodnoty za Pobeskydí s hodnotou za celou Českou republiku) ⁹⁵	-1,00 procentního bodu 6,77 % 7,77% ⁹⁶	0,00 procentního bodu a méně ⁹⁷
Počet obyvatel ⁹⁸	67 544 ⁹⁹	67 544 a více ¹⁰⁰
Migrační saldo ¹⁰¹	810,33 ¹⁰²	0 a více ¹⁰³
Index ekologické stability ¹⁰⁴	1,5982 ¹⁰⁵	1,5982 a více ¹⁰⁶

⁸⁹ Zdroj: Veřejná databáze Českého statistického úřadu.

⁹⁰ Za rok 2013.

⁹¹ Za rok předcházející hodnocení.

⁹² Zdroj: Úřad práce.

⁹³ Průměr za březen, červen, září a prosinec 2014.

⁹⁴ Průměr za březen, červen, září a prosinec roku předcházejícího hodnocení.

⁹⁵ Zdroj: Úřad práce.

⁹⁶ Průměr za březen, červen, září a prosinec 2014.

⁹⁷ Průměr za březen, červen, září a prosinec roku předcházejícího hodnocení.

⁹⁸ Zdroj: Počet obyvatel v obcích České republiky k 31. prosinci.

⁹⁹ K 31. prosinci 2013.

¹⁰⁰ K 31. prosinci roku předcházejícího hodnocení.

¹⁰¹ Zdroj: Územní změny, počty obyvatel, narození, zemřelí, stěhování.

¹⁰² Průměr za roky 2011–2013.

¹⁰³ Průměr za tři roky předcházející hodnocení.

¹⁰⁴ Zdroj: Veřejná databáze Českého statistického úřadu.

¹⁰⁵ K 31. prosinci 2013.

¹⁰⁶ K 31. prosinci roku předcházejícího hodnocení.

5 PRIORITY, SPECIFICKÉ CÍLE A OPATŘENÍ

Tato kapitola obsahuje přehled priorit a specifických cílů rozpracovaných do jednotlivých opatření. Schematické znázornění struktury priorit, specifických cílů a opatření se nachází v příloze č. 5 této strategie. Pro sledování plnění specifických cílů byly zvoleny vlastní indikátory: měkké indikátory (výsledků) spokojenosti, tvrdé indikátory (výsledků), indikátory výstupů a indikátory uváděné v akčním plánu (označené kódem) tj. indikátory Operačního programu Zaměstnanost (dále „OPZ“), Programu rozvoje venkova (dále „PRV“), Integrovaného regionálního operačního programu (dále „IROP“) a Operačního programu Životní prostředí (dále „OPŽP“), které se vztahují pouze na integrované projekty realizované akčním plánem. Jejich hodnocení je kriticky závislé na dostupnosti věcně, časově a územně srovnatelných dat. Podrobný přehled struktury indikátorů a jejich metriky se nachází v příloze č. 6 této strategie.

5.1 OBLAST HOSPODÁŘSTVÍ

Pro tuto oblast byl stanoven cíl zvýšit konkurenceschopnost místního hospodářství. Opatření by měla být orientována na aktivity využívající místní zdroje ve prospěch místních společenství a na aktivity s vyšší přidanou hodnotou. Předpokládá se, že výraznou úlohu v těchto opatřeních budou sehrávat podnikatelské subjekty, ale také neziskové organizace zabývající se trhem práce a obce, zejména ve fázi iniciace nových aktivit. V rámci této oblasti byly identifikovány čtyři priority zaměřené na zaměstnanost, podnikatelské prostředí, zhodnocení místní produkce a zemědělství a lesnictví.

Specifický cíl: 1.1 Zlepšit příležitosti pro zvýšení zaměstnanosti a uplatnění zejména znevýhodněných skupin obyvatel na trhu práce.

Priorita 1.1: Zaměstnanost

Cílové skupiny: Znevýhodněné skupiny obyvatel na trhu práce, zájemci a uchazeči o zaměstnání.

Indikátory výsledků:

- Spokojenost s příležitostmi pro zvýšení zaměstnanosti a uplatnění zejména znevýhodněných skupin obyvatel na trhu práce.
- Spokojenost s realizovanými opatřeními na zlepšení příležitostí pro zvýšení zaměstnanosti a uplatnění zejména znevýhodněných skupin uchazečů a zájemců o zaměstnání na trhu práce.
- Počet uchazečů o zaměstnání/cílový trend: nerostoucí).
- Účastníci zaměstnaní po ukončení své účasti, včetně OSVČ (kód 627000, OPZ).
- Účastníci zaměstnaní 6 měsíců po ukončení své účasti, včetně OSVČ (kód 62900, OPZ).

Indikátory výstupů:

- Počet realizovaných projektů.
- Celkový počet účastníků (kód 60000, OPZ).

Opatření 1.1.1: Přístup k zaměstnání

Zdůvodnění opatření/současný stav: Míra nezaměstnanosti (podíl nezaměstnaných) se v Pobeskydí dlouhodobě pohybuje pod průměrem Moravskoslezského kraje a je srovnatelná s hodnotami za celou Českou republiku. Přesto místní aktéři i veřejnost považují řešení nezaměstnanosti za prioritu, zvláště s ohledem na skupiny znevýhodněné na trhu práce. Nezaměstnanost, její negativní struktura a nedostatek pracovních příležitostí pro kvalifikované specializované pracovní síly nebo osoby se znevýhodněním a nedostatek kvalifikovaných a motivovaných pracovních sil (zaměstnaných i podnikajících) pro rozvoj hospodářství v odvětvích s vyšší přidanou hodnotou je vnímáno významně jako slabá stránka Pobeskydí. V této souvislosti nezanedbatelným ohrožením je migrace mladých, kvalifikovaných a jinak perspektivních obyvatel do měst, zejména z periferních obcí či nárůst počtu nezaměstnaných vlivem ztráty ekonomické konkurenceschopnosti a výkonnosti regionu.

Navrhované opatření má na místní úrovni doplňovat činnost úřadů práce, které nemají dostatečné povědomí o místních poměrech, podpořit využívání nástrojů aktivní politiky zaměstnanosti, rozvinout spolupráci místních aktérů v oblasti zaměstnanosti, přiblížit pomoc nezaměstnaným a dalším osobám (vč. neaktivních), podpořit flexibilní formy zaměstnání, usnadnit získávání pracovních návyků a zkušeností jak dlouhodobě nezaměstnaným, absolventům, tak dalším znevýhodněným skupinám nezaměstnaných.

V kontextu této strategie na toto opatření navazují další opatření oblasti Hospodářství, zejména opatření 1.1.2 a 1.1.3.

Účel opatření: Rozvoj prostředí usnadňujícího na místní úrovni přístup k zaměstnání zejména znevýhodněným skupinám obyvatel na trhu práce

Aktivita: Bude se jednat zejména o neinvestiční projekty (investiční projekty nejsou vyloučeny) zaměřené např. na zjišťování potřeb lokálních zaměstnavatelů, včetně obcí, zajištění dalšího vzdělávání a rekvalifikace v oblastech relevantních pro zvýšení lokální zaměstnanosti, poradenství a motivační programy v oblasti zaměstnanosti, na veřejně prospěšné práce, vytváření společensky účelných pracovních míst, krátkodobých pracovních příležitostí, odborné praxe a stáže včetně praxí a stáží pro učně a studenty, pracovní trénink a související organizačně-administrativní úkony, podpůrné programy apod. (kromě aktivit uvedených v dalších opatřeních této priority).

Opatření 1.1.2: Sladování rodinného a profesního života

Zdůvodnění opatření/současný stav: Místní aktéři chápou rodinu jako základní kámen místního společenství, který podmiňuje její rozvoj a prosperitu. V tomto kontextu jsou ženy vnímány jako pečovatelky o děti (či jiné závislé osoby) a o domácnost. Ovšem ženy v současné době plní i úlohu živitelek a musí sladovat rodinný a profesní (pracovní) život, tak aby mohly plnit obě role. A právě na venkově (Pobeskydí není výjimkou) vznikají problémy s dostupností vhodných flexibilních forem zaměstnávání i s dostupností potřebných služeb pro rodinu a péči o děti. Významnou úlohu sehrává i pokračující proces posouvání úlohy muže v rodině a domácnosti a z toho důvodu je toto opatření směřováno i k mužům a je genderově neutrální.

Účel opatření: Vytvoření podmínek pro snazší sladění rodinného a profesního života.

Aktivita: Bude se jednat zejména o neinvestiční projekty (investiční projekty nejsou vyloučeny) zaměřené např. na podporu flexibilních forem zaměstnávání (např. zkrácený úvazek, sdílení pracovního místa, práce na dálku), na zlepšení nabídky dostupných služeb pro rodinu a péči o děti vč. fungování dětských skupin atd.

Opatření 1.1.3: Sociální podnikání

Zdůvodnění opatření/současný stav: Prioritou v oblasti zaměstnanosti se stává skupina znevýhodněných na trhu práce. Do této skupiny patří osoby se zdravotním postižením, absolventi a mladiství, dlouhodobě nezaměstnaní, osoby nad 50 let, osoby vracející se do pracovního procesu, např. ženy po mateřské či rodičovské dovolené, a další. Sociální podniky nabízejí možnost dlouhodobé práce pro tyto znevýhodněné skupiny. V kontextu této strategie by mělo zaměstnávání v sociálním podniku navazovat na další aktivity (zejména opatření 1.1.1 a 1.1.2).

Účel opatření: Vytvoření podmínek pro zaměstnávání osob znevýhodněných na trhu práce.

Aktivita: Bude se jednat o investiční i neinvestiční projekty zaměřené na vznik, rozvoj a provoz sociálních podniků (organizace, jednotlivci), např. pořízení výrobního prostředků (stroje, zařízení), rekonstrukce či stavební úpravy objektů (případně nová výstavba), pořízení nezbytného materiálu a pracovních pomůcek, mzdové a osobní výdaje podpořených osob i vedoucích a administrativních pracovníků atd. Předmět činnosti sociálního podniku může být různorodý a v ideálním případě je v souladu s podporovanými aktivitami této strategie (např. sociální služby, cestovní ruch, zemědělství, odpadové hospodářství, údržba krajiny apod.).

Specifický cíl: 1.2 Zlepšit podnikatelské prostředí.

Priorita 1.2: Podnikatelské prostředí

Cílové skupiny: Podnikatelské subjekty a osoby, které hodlají zahájit podnikatelskou činnost.

Indikátory výsledků:

- Spokojenost s podnikatelským prostředím.
- Spokojenost s realizovanými opatřeními pro zlepšení podnikatelského prostředí.
- Průměrné daňové příjmy obcí na jednoho obyvatele (cílový trend: neklesající).

Indikátory výstupů:

- Počet realizovaných projektů.

Opatření 1.2.1: Poradenství a služby pro podnikatele

Zdůvodnění opatření/současný stav: Struktura hospodářství v Pobeskydí je silně ovlivněna jeho suburbánní polohou a působením velkých zaměstnavatelů a místní hospodářství i zaměstnanost jsou závislé na okolních městech. Je žádoucí hledat cesty pro alespoň částečné snížení této závislosti a zvýšení konkurenceschopnosti místního hospodářství i nabídky pracovních míst v Pobeskydí. Místní aktéři spatřují v tomto kontextu příležitost ve službách, živnostnících a malých a středních podnikatelských subjektech. Jednou z možností, na kterou se orientuje toto opatření, je vytváření vhodných podmínek pro podnikání a zajištění dostupnosti kvalitního poradenství (zakládání

podniků, účetnictví a administrativa, technické a hygienické normy apod.) a dalších služeb. Příkladem mohou být podnikatelské inkubátory či jim podobná zařízení, která nabízí začínajícím podnikatelům či podnikatelům s novými podnikatelskými záměry prostory, případně i další služby (technické, administrativní, poradenské), zpravidla za nižší než komerční cenu po určitou dobu.

Účel opatření: Zkvalitnění podmínek pro zahájení a rozvoj podnikání.

Aktivita: Bude se jednat o investiční projekty zaměřené na rekonstrukci či výstavbu objektů, prostor, ploch, jejich vybavení a přípravu na budoucí využití začínajícími podnikateli či podnikateli s novými podnikatelskými záměry. Dále se bude jednat o neinvestiční projekty zaměřené na vznik či rozvoj poradenství a služeb pro malé a střední podnikatele, včetně osob samostatně výdělečně činných, řemeslníků, zemědělců a lesníků apod.

Opatření 1.2.2: Spolupráce a síťování

Zdůvodnění opatření/současný stav: V Pobeskydí prakticky neexistují fungující uskupení subjektů působících v jednom nebo několika málo příbuzných ekonomických odvětvích, která by na principu spolupráce vytvářela stabilnější podmínky pro činnost svých členů. Kultura spolupráce mezi podnikatelskými a případnými dalšími subjekty není rozvinuta, což omezuje jejich konkurenceschopnost, vystavuje je zbytečně velkým tržním rizikům a omezuje jejich potenciál dosahovat úspor (z rozsahu či specializace). Perspektivně se místním aktérům jeví rozvoj spolupráce a síťování především v oblastech cestovního ruchu, zemědělství, tradičních místních výrobků a služeb atp.

Účel opatření: Rozvoj podmínek pro zvýšení konkurenceschopnosti místního hospodářství prostřednictvím síťování a spolupráce místních subjektů.

Aktivita: Bude se jednat zejména o projekty neinvestičního charakteru (investiční projekty nejsou vyloučeny) zaměřené na vznik a rozvoj spolupráce a síťování, např. sdílení zdrojů (techniky, odborníků), posílení pozice na trhu (včetně vyjednávací pozice), realizace společných marketingových akcí, propojení místních dodavatelsko-odběratelských řetězců apod. Důraz bude kladen na udržitelnost a efektivitu podporovaných aktivit.

Specifický cíl: 1.3 Vytvořit příležitosti pro zvýšení konkurenceschopnosti místních výrobků a služeb

Priorita 1.3: Zhodnocení místní produkce

Cílové skupiny: Místní výrobci a poskytovatelé služeb, místní spotřebitelé, návštěvníci a turisté.

Indikátory výsledků:

- Spokojenost s příležitostmi pro zvýšení konkurenceschopnosti místních výrobků a služeb.
- Spokojenost s realizovanými opatřeními na zlepšení příležitostí pro zvýšení konkurenceschopnosti místních výrobků a služeb.
- Počet subjektů neprůmyslového charakteru se zjištěnou ekonomickou aktivitou CZ-NACE A, F-U (cílový trend: neklesající).
- Pracovní místa vytvořená v rámci podpořených projektů (Leader) (kód 94800, PRV).

Indikátory výstupů:

- Počet realizovaných projektů.
- Počet podpořených podniků/příjemců (kód 93701, PRV).

Opatření 1.3.1: Místní výrobky a služby

Zdůvodnění opatření/současný stav: Hospodářství Pobeskydí se silně orientuje na síť externích odběratelů, v případě nejvýznamnějších producentů takřka výhradně. Potenciál místních výrobků a služeb s vyšší přidanou hodnotou, které by našly uplatnění u místních odběratelů, koncových spotřebitelů či návštěvníků a turistů, je silně poddimenzovaný. V rozvoji místní produkce a v poskytování služeb s vyšší přidanou hodnotou se skrývá dosud téměř nevyužívaný potenciál. Toto opatření se zaměřuje na rozvoj místní produkce a místních služeb, jejich propagaci, prezentaci a zvýšení jejich dostupnosti na místním trhu. Důraz je kladen nejen na vysokou přidanou hodnotu a tržní životaschopnost, ale také na dostupnost, kvalitu, zdravotní a ekologickou nezávadnost, tradiční postupy (u tradičních produktů) apod. Toto opatření se nezaměřuje na výrobky a služby, které jsou primárně určeny návštěvníkům a turistům (opatření 1.3.2).

Účel opatření: Rozvoj podmínek pro vyšší uplatnění místních výrobků a služeb na místním trhu.

Aktivita: Bude se jednat o investiční projekty zaměřené na rekonstrukci či výstavbu objektů, prostor, ploch a jejich vybavení, zajištění technologií, licencí a práv souvisejících s novými podnikatelskými záměry zaměřenými na zavádění či rozvoj místních výrobků a služeb a další investiční aktivity vedoucí ke zvýšení konkurenceschopnosti místních producentů a poskytovatelů služeb. Dále se bude jednat o neinvestiční projekty, jejichž předmětem bude

např. tvorba a rozvoj veřejných databází, systémů regionálního značení, místních výměnných obchodních systémů, propagace místních výrobků a služeb, organizace farmářských trhů apod.

„Když tak ale uvažuji, možná nechci, aby se naše vesnice vůbec změnila. Třeba jablečný sad, kam každé léto chodíme pro čerstvá jablka. Vždycky jsou šťavnatá a mnohem lepší než ty napumpované chemikáliemi z obchodu.“ Alena Bednářová (8. třída)¹⁰⁷

Opatření 1.3.2: Cestovní ruch

Zdůvodnění opatření/současný stav: Pobeskydí nabízí výborné podmínky pro letní i zimní rekreaci i poznávací turistiku zaměřenou na přírodní i kulturně-historické zajímavosti. Ve srovnání s konkurenčními oblastmi je však území výrazně limitováno nedostatečně rozvinutou turistickou a volnočasovou infrastrukturou, která zaostává jak rozsahem, tak kvalitou nabízených služeb. Potenciál spolupráce jednotlivých poskytovatelů, tvorby integrovaných turistických balíčků a cíleného marketingu prozatím zůstává nevyužit.

Účel opatření: Rozvoj infrastruktury a dalších realizačních podmínek cestovního ruchu.

Aktivita: Bude se jednat o investiční projekty zaměřené na rozvoj (rozšiřování a zkvalitňování) nabídky atraktivit, základních a doplňkových služeb cestovního ruchu, především takových, které v Pobeskydí dosud nejsou nabízeny. Dále se bude jednat o neinvestiční projekty zaměřené na rozvoj spolupráce mezi poskytovateli služeb, vytváření integrovaných turistických balíčků, cílený marketing apod. Důraz bude kladen na udržitelnost a efektivitu podporovaných aktivit.

Specifický cíl: 1.4 Vytvořit příležitosti pro zvýšení konkurenceschopnosti místního zemědělství a lesnictví

Priorita 1.4: Zemědělství a lesnictví

Cílové skupiny: Zemědělské¹⁰⁸ a lesnické¹⁰⁹ podnikatelské subjekty.

Indikátory výsledků:

- Spokojenost s příležitostmi pro zvýšení konkurenceschopnosti místního zemědělství a lesnictví.
- Spokojenost s realizovanými opatřeními na zlepšení příležitostí pro zvýšení konkurenceschopnosti místního zemědělství a lesnictví.
- Počet subjektů zemědělských apod. se zjištěnou ekonomickou aktivitou CZ-NACE A (cílový trend: neklesající).
- Pracovní místa vytvořená v rámci podpořených projektů (Leader) (kód 94800, PRV).

Indikátory výstupů:

- Počet realizovaných projektů.
- Počet podpořených podniků/příjemců (kód 93701, PRV).

Opatření 1.4.1: Diverzifikace činnosti zemědělských subjektů

Zdůvodnění opatření/současný stav: Zemědělství má v Pobeskydí svůj význam i přes celkový pokles jeho podílu na tvorbě ekonomických hodnot i pracovních míst. Pozvolna dochází k posilování jeho mimoprodukčních funkcí, zejména v souvislosti s ochranou a tvorbou kulturní krajiny. Málo využívanou příležitostí je diverzifikace činnosti zemědělských subjektů ve prospěch nezemědělských aktivit, např. v oblasti potravinářství, drobného zpracovatelského průmyslu, maloobchodu, řemesel, agroturistiky, alternativní energetiky apod., čímž zemědělské subjekty výrazně omezuje svůj potenciál diverzifikace příjmů, tvorby pracovních míst i širšího ekonomického rozvoje a konkurenceschopnosti území.

Účel opatření: Rozvoj podmínek pro diverzifikaci činnosti zemědělských subjektů.

Aktivita: Bude se jednat zejména o investiční projekty (neinvestiční projekty nejsou vyloučeny) související se zaváděním, případně rozšířením nezemědělské činnosti zemědělských subjektů, např. v oblasti potravinářství a drobného zpracovatelského průmyslu (např. produkce pekařských, mléčných, masných, dřevěných, pletených a dalších výrobků), maloobchodu, řemesel, agroturistiky, alternativní energetiky apod.

¹⁰⁷ Citace z příspěvku do soutěže „Moje vesnice (městečko) za 10 let“.

¹⁰⁸ Jedná se o zemědělského podnikatele podle definice Programu rozvoje venkova: „zemědělským podnikatelem je v souladu s ustanoveními zákona 252/1997 Sb., o zemědělství, fyzická nebo právnická osoba, která hodlá provozovat zemědělskou výrobu jako soustavnou a samostatnou činnost vlastním jménem, na vlastní odpovědnost, za účelem dosažení zisku, a je evidovaná v Evidenci zemědělského podnikatele“.

¹⁰⁹ Jedná se o fyzické nebo právnické osoby hospodařící v lesích podle definice Programu rozvoje venkova.

Obrázek č. 27: Koně na náš venkov patří (Martina Honzáková, 10 let)¹¹⁰

Opatření 1.4.2: Zemědělská produkce

Zdůvodnění opatření/současný stav: Zemědělská produkce Pobeskydí se výrazně orientuje na živočišnou výrobu, v níže položených částech území na smíšenou. Výrobní programy jsou často jednostranně orientovány a silně ovlivněny dotačními intervencemi. Rozvoj výrobních programů je často ovlivněn vlastnickou strukturou a nájemními vztahy k obhospodařované půdě. Problémem je rovněž zastaralost části budov, zařízení a vybavení a s tím související vysoké výrobní náklady, nízká účinnost využívání výrobních faktorů a omezený potenciál změny výrobních programů.

Účel opatření: Rozvoj podmínek pro zvyšování přidané hodnoty a konkurenceschopnosti zemědělské produkce.

Aktivita: Bude se jednat zejména o investiční projekty (neinvestiční projekty nejsou vyloučeny), které souvisejí se zaváděním nových výrobních programů, rozšiřováním spektra pěstovaných plodin a chovaných zvířat, uváděním nových zemědělských produktů na trh a zkracováním dodavatelských řetězců. Sekundárně budou podporována též opatření vedoucí ke snížování výrobních nákladů, zvyšování účinnosti využití výrobních faktorů, ekologizaci výroby (ekologické zemědělství, integrovaná produkce ovoce atd.), zkvalitnění životních podmínek chovaných zvířat apod.

Opatření 1.4.3: Lesnictví

Zdůvodnění opatření/současný stav: Lesy tvoří výraznou část krajinného pokryvu Pobeskydí, zejména v jeho jižní a jihovýchodní části. Efektivní, ale šetrné hospodářské využití lesů, které je v souladu se zájmy ochrany přírody a krajiny, lesními hospodářskými plány a osnovami a přispívá současně naplňování mimoprodukčních funkcí lesů, vyžaduje (kromě jiného) využívání vhodných technologií a strojů a efektivní zpracování dřeva v malých dřevozpracujících provozovnách, které zvyšují přidanou hodnotu místní produkce.

Účel opatření: Rozvoj podmínek pro zvyšování přidané hodnoty a konkurenceschopnosti lesnické produkce.

Aktivita: Bude se jednat zejména o investiční projekty (neinvestiční projekty nejsou vyloučeny), zaměřené na udržitelné hospodaření v lesích, na pořízení technologií a strojů pro hospodaření v lesích a výchovu lesních porostů, strojní vybavení pilnic, technologií sloužících k sušení, páření a impregnování masivního dřeva atp.

¹¹⁰ Příspěvek do soutěže „Moje vesnice (městečko) za 10 let“.

5.2 OBLAST SPOLEČNOST

V této oblasti byl stanoven cíl zvýšit spokojenost místních obyvatel s životními podmínkami a s kvalitou života v Pobeskydí. Opatření by měla být orientována na dostupnost základních služeb, kvalitní podmínky pro rodinný život a na pospolitost venkovských společenství. Předpokládá se, že výraznou úlohu v těchto opatřeních budou sehrávat školy, spolky a další neziskové organizace. V rámci této oblasti bylo identifikováno pět priorit zaměřených na pomoc a péči o potřebné, školství a venkovské školy, volnočasové aktivity, podmínky pro spolkovou činnost a kulturní dědictví a tradice.

Specifický cíl: 2.1 Zlepšit příležitosti pro začlenění sociálně vyloučených nebo sociálním vyloučením ohrožených osob a skupin osob.

Priorita 2.1: Pomoc a péče pro potřebné

Cílové skupiny: Sociálně vyloučené nebo sociálním vyloučením ohrožené osoby, skupiny osob a rodiny

Indikátory výsledků:

- Spokojenost s příležitostmi pro začlenění sociálně vyloučených nebo sociálním vyloučením ohrožených osob a skupin osob.
- Spokojenost s realizovanými opatřeními na zlepšení příležitostí pro začlenění sociálně vyloučených nebo sociálním vyloučením ohrožených osob a skupin osob.
- Počet sociálních zařízení registrovaných na území Pobeskydí (cílový trend: rostoucí).
- Využívání podpořených služeb (kód 627010, OPZ).
- Kapacita služeb a sociální práce (kód 67510, IROP).

Indikátory výstupů:

- Počet zrealizovaných projektů.
- Celkový počet účastníků (kód 60000, OPZ).
- Kapacita podpořených služeb (kód 67001, OPZ).
- Počet podpořených zázemí pro služby a sociální práci (kód 55401, IROP).

Opatření 2.1.1: Prevence a řešení sociálního vyloučení

Zdůvodnění opatření/současný stav: V Pobeskydí neexistuje systémový přístup v prevenci a řešení sociálního vyloučení na lokální úrovni. Výrazným nedostatkem je chybějící, resp. nedostatečné plánování sociálních služeb a zajištění sociální práce, nízká úroveň spolupráce obcí, poskytovatelů sociálních služeb a zástupců cílových skupin. Obyvatelé nemají k dispozici dostatečné informace o dostupnosti a formě poskytovaných služeb. Velká část sociální práce a sociálních služeb, zejména prevence a poradenství, je koncentrována v okolních městech. Problémem je malá dostupnost a efektivita sociálního poradenství a práce, preventivních programů a sociálních služeb. Chybí zachytávací síť pro osoby v tíživé životní situaci a osoby ohrožené sociálním vyloučením. Toto vše výrazně ohrožuje prevenci i řešení sociálního vyloučení. Jako významné cílové skupiny tohoto opatření byly identifikovány zejména děti a mládež, osoby pečující, vícečetné a neúplné rodiny, rodiny ohrožené sociálním vyloučením, osoby se současným znevýhodněním (nezaměstnanost, zadluženost, špatná kvalita bydlení, nízká kvalifikace apod.) nejen ze sociálně vyloučené lokality (další cílové skupiny nejsou vyloučeny).

Navrhované opatření má zlepšit příležitosti pro začlenění sociálně vyloučených nebo sociálním vyloučením ohrožených osob a skupin osob. Důraz bude kladen na spolupráci aktérů, koordinaci aktivit s Agenturou pro sociální začleňování a Krajským úřadem Moravskoslezského kraje a na znalost místních podmínek. Jedná se o sérii aktivit zaměřených na prevenci a řešení sociálního vyloučení na lokální úrovni a to jak prostřednictvím podpory dílčích aktivit (např. poradenství, preventivní programy, sociální služby prevence), tak podporou zavádění nových systémových aktivit (např. sociální práce a plánování na úrovni obcí či mikroregionů). Místní aktéři spatřují stěžejní úlohu v prevenci a řešení sociálního vyloučení v podpoře rodiny, která je chápána jako tradiční základní jednotka společnosti. V tomto kontextu bude kladen důraz na podporu rodiny, její kvalitní fungování a na řešení sociálních problémů komplexně v celé rodině. Na toto opatření navazuje opatření 2.1.4, které se věnuje související infrastruktuře.

Účel opatření: Zvýšení informovanosti obyvatel i dalších aktérů v sociální oblasti, zvýšení spolupráce těchto aktérů, zefektivnění a systematizace dostupnosti sociálních služeb a zprostředkování pomoci potřebným lidem a rodinám.

Aktivita: Bude se jednat zejména o neinvestiční projekty, např. vytváření a rozvoj sítí spolupracujících organizací, pořádání debat či setkání s obyvateli, zakládání a rozvoj občanských a rodinných poraden (vč. mobilních terénních týmů, krizové intervence a pomoci), terénních služeb sociální prevence, terénní programy, sociálně aktivizační

služby pro rodiny s dětmi, nízkoprahová zařízení pro děti a mládež, odlehčovací služby, programy prevence a řešení problémů v sociálně vyloučených lokalitách, aktivity směřující k podpoře mladým lidem ze sociálně znevýhodněného prostředí, aktivity zaměřené na předcházení ekonomické nestability, aktivizační, asistenční a motivační programy přispívající k sociálnímu začleňování nebo prevenci sociálního vyloučení, aktivity zaměřené na podporu neformální péče, sdílené péče, vč. rozvoje domácí paliativní péče, aktivity místních samosprávy při optimalizaci zajištění činností a výkonu sociální práce na svém území, pokrytí území sociálními službami a dalšími navazujícími službami a programy podporujícími sociální začleňování a prevenci sociálního vyloučení apod.

„Dále si myslím, že v naší obci by byly prospěšné nějaké sociální služby jako například azylový dům pro matky s dětmi nebo pro ženy. Dále se v naší obci staví nová budova, ze které by měl být domov pro seniory nebo sociální byty. Mým názorem je, že je to velmi dobře, že se něco takového staví a rekonstruuje.“ Ondřej Biolek (8. třída)¹¹¹

Opatření 2.1.2: Péče o osoby se sníženou soběstačností a hendikepem

Zdůvodnění opatření/současný stav: Osoby se sníženou soběstačností z důvodu věku, chronického onemocnění nebo zdravotního postižení jsou vnímány jako jedna z nejzranitelnějších skupin obyvatel ohrožených sociálním vyloučením. V souvislosti s demografickým stárnutím, nárůstem demencí i moderními trendy péče o osoby se zdravotním postižením či chronickým onemocněním lze očekávat výrazné zvýšení počtu cílové skupiny, na což současná struktura sociálních služeb v území není připravena. Neodpovídá současné potřebě prodloužení pobytu v rodině či umístování klientů v blízkosti rodiny. Moderní trendy v péči o tyto cílové skupiny zdůrazňují potřebu zapojení jejich členů do běžného života a jejich udržení v domácím prostředí. V Pobeskydí jsou částečně rozvinuty zejména služby pobytové (domovy pro osoby se zdravotním postižením, domovy se zvláštním režimem), které často doplňují nedostatečnou kapacitu těchto služeb pro obyvatele okolních měst. Další sociální služby (terénní, ambulantní) jsou v omezené míře dostupné pouze v okolních městech (ojediněle v území), zde je ovšem problém s nedostatečnou kapacitou a spektrem dostupných služeb. Zvyšuje se i zájem o doplňkové služby pro domácnost, např. dovoz obědů, odvoz k lékaři, úklid domácnosti.

Navrhované opatření má zlepšit možnosti udržení cílových skupin v domácím prostředí, jejich zapojení do života a pracovního procesu. Na toto opatření navazuje opatření 2.1.4, které se věnuje související infrastruktuře.

Účel opatření: Doplnění, zkvalitnění a zpřístupnění sociálních a obdobných služeb a programů osobám se sníženou soběstačností a hendikepem.

Aktivita: Bude se jednat o neinvestiční projekty zaměřené na terénní a ambulantní služby (v omezení míře na pobytové služby v zařízeních komunitního typu) a související programy. Důraz bude kladen na úlohu rodiny a komunity. Bude se jednat o neinvestiční projekty podporující či zaměřené na terénní služby (např. osobní asistenci), sociálně aktivizační služby pro osoby se zdravotním postižením, chráněné dílny, chráněné bydlení, doplňkové služby a programy vč. služeb zdravotního charakteru a aktivit podpory rodinných příslušníků atd.

Opatření 2.1.3: Bydlení pro potřebné

Zdůvodnění opatření/současný stav: Dostupné bydlení je jedním z předpokladů a současně nástrojů boje proti sociálnímu vyloučení. V Pobeskydí se sice nachází pouze jedna obec s oficiálním statutem sociálně vyloučené lokality, hrozba sociálního vyloučení jednotlivců je však přítomna vždy a všude. Finanční a sociální postavení osob ohrožených sociálním vyloučením ztěžuje jejich přístup k adekvátnímu bydlení.¹¹² Ohroženými skupinami jsou např. senioři, osoby závislé na pomoci jiné fyzické osoby ze zdravotních důvodů a osoby či jejich domácnosti v tíživé sociální situaci. Tou může být např. situace po ukončení výkonu trestu, resocializačního programu, po opuštění ústavního výchovného zařízení nebo náhradní rodinné péče, azylového domu nebo domu na půli cesty, po ztrátě dosavadního bydlení, nebo v ohrožení rozdělení rodiny vlivem neadekvátních bytových podmínek. Opatření se může zaměřovat např. na pečovatelské nebo vstupní bydlení, které je nabízeno po dobu trvání tíživé sociální situace a hrozby sociálního vyloučení. Toto opatření navazuje na opatření 2.1.1. a 2.1.2.

Účel opatření: Doplnění nabídky „sociálního bydlení“ a bydlení pro potřebné za účelem snížení rizika sociálního vyloučení nebo ke zmírnění jeho dopadů.

Aktivita: Bude se jednat o investiční projekty (neinvestiční projekty nejsou vyloučeny) zaměřené např. na budování nebo rekonstrukce objektů určených pro bydlení pro potřebné (kromě aktivit opatření 2.1.4).

Opatření 2.1.4: Infrastruktura sociálních služeb a začleňování

Zdůvodnění opatření/současný stav: Problematika sociálního vyloučení a ohrožení sociálním vyloučením je vnímána v celém území Pobeskydí s určitou koncentrací osob ohrožených sociálním vyloučením v severní části území a dále

¹¹¹ Citace z příspěvku do soutěže „Moje vesnice (městečko) za 10 let“.

¹¹² V kontextu této strategie je za adekvátní považováno bydlení s tekoucí vodou, elektrickou energií a teplem (resp. s možností jejich připojení, vč. vlastního zdroje v bytové jednotce) a s přiměřeným rozsahem podlahové plochy. Definice tohoto typu bydlení může být upřesněna strategiemi a programy vyššího řádu.

v zázemí velkých měst, kde se vyskytují sociálně vyloučené lokality. Velká část sociálních služeb a doprovodných programů, je koncentrována v okolních městech. Problémem je malá dostupnost a efektivita těchto aktivit v území Pobeskydí. Chybí zázemí a materiální prostředky (vč. dopravních) pro potřebné sociální služby, poradenství a další aktivity a doprovodné programy v oblasti sociálního začleňování. Vysoká potřeba je vnímána i v oblasti pobytových služeb komunitního typu, infrastruktury komunitních center (zejména v oblastech se zvýšeným počtem sociálně vyloučených či ohrožených sociálním vyloučením). Opatření navazuje na opatření 2.1.1, 2.1.2, 2.1.3.

Účel opatření: Vytvoření vhodných materiálních podmínek (infrastruktury) pro rozvoj sociálních služeb a aktivit sociálního začleňování

Aktivita: Bude se jednat o investiční projekty zaměřené na zajištění infrastruktury, zázemí a materiálních prostředků pro sociální služby, poradenství a další aktivity doprovodné programy v oblasti sociálního začleňování a péče o osoby se sníženou soběstačností či hendikepem.

Specifický cíl: 2.2 Přiblížit vzdělávání, školy a s nimi spolupracující organizace životu venkovských společenství

Priorita 2.2: Školství a venkovské školy

Cílové skupiny: Děti, mládež, venkovské školy a s nimi spolupracující organizace.

Indikátory výsledků:

- Spokojenost se zapojením škol a s nimi spolupracujících organizací do života venkovských společenství.
- Spokojenost s realizovanými opatřeními na přiblížení vzdělávání, škol a s nimi spolupracujících organizací životu venkovských společenství.
- Počet tříd mateřských a základních škol (cílový trend: neklesající).
- Podíl osob předčasně opouštějících vzdělávací systém (kód 50030, IROP).
- Podíl tříletých dětí umístěných v předškolním zařízení (kód 50020, IROP).

Indikátory výstupů:

- Počet zrealizovaných projektů.
- Počet podpořených vzdělávacích zařízení (kód 50000, IROP).
- Kapacita podporovaných zařízení péče o dítě nebo vzdělávacích zařízení (kód CO35, IROP)..

Opatření 2.2.1: Rozvoj klíčových kompetencí

Zdůvodnění opatření/současný stav: Klíčové kompetence neboli schopnosti jsou nezbytné pro přípravu žáků na další vzdělávání, práci a život ve společnosti. Tato strategie podporuje (v souladu s doporučením Rady EU) rozvoj komunikace v mateřském i v cizích jazycích, matematické schopnosti, schopnosti práce s digitálními technologiemi, schopnosti učit se, sociální a občanské schopnosti, smyslu pro iniciativu a podnikavost, kulturního povědomí, schopnosti vyjadřovat se a základních schopností v oblasti vědy a technologií, včetně environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty, manuální zručnosti a pozitivního vztahu k řemeslům a práci obecně. S ohledem na omezené finanční i lidské kapacity je nutné hledat a nalézat nové způsoby vzdělávání v oblasti těchto kompetencí. Významným prvkem bude posílení spolupráce škol, obcí, knihoven a spolků, ale také místních řemeslníků a dalších podnikatelských subjektů. Na toto opatření navazuje opatření 2.2.4, které se věnuje související infrastruktuře.

Účel opatření: Posílení významu klíčových kompetencí ve výuce a v dalších aktivitách škol.

Aktivita: Bude se jednat o neinvestiční projekty zaměřené např. na vybavení učeben, vnitřní konektivitu školských zařízení, nákup pomůcek, obnovení či zavádění nových předmětů a vzdělávacích rámců, např. dílny, práce na pozemku, rodinná výchova, ICT, projekty sdílení zdrojů (učeben, pedagogů), vzdělávání pedagogů a také aktivity typu exkurzí, soutěží, praxí a stáží (pro mládež) apod.

„Také mám představu, že vybavení základní školy by za 10 let mohlo být na vyšší úrovni. A třeba se najde nějaký chytrý žák, který naší školu proslaví a o Hnojníku ještě hodně uslyšíme.“ Silvie Futejová (8. třída)¹¹³

Opatření 2.2.2: Inkluzivní vzdělávání

Zdůvodnění opatření/současný stav: Snahou škol v Pobeskydí je nabídnout v rámci svých možností kvalitní vzdělávání všem dětem s ohledem na jejich individuální vzdělávací potřeby. Jedná se především o uzpůsobení prostředí, využívání asistentů či externích odborníků a péči o duševní zdraví a přípravu na život. V této souvislosti se

¹¹³ Citace z příspěvku do soutěže „Moje vesnice (městečko) za 10 let“.

vyskytují dva zásadní problémy: nedostatek zkušenosti pedagogů v oblasti inkluzivního vzdělávání a nedostupnost socializovaných pracovníků, zejména psychologů, poradců, asistentů apod. Na toto opatření navazuje opatření 2.2.4, které se věnuje související infrastruktuře.

Účel opatření: Posílení nabídky kvalitního vzdělávání a péče pro děti se speciálními vzdělávacími potřebami.

Aktivita: Bude se jednat o neinvestiční projekty zaměřené např. projekty sdílení zdrojů (poradců, psychologů apod.), vzdělávání pedagogů, sdílení zkušeností, zavádění nových výukových postupů atd.

Opatření 2.2.3: Komunitní role škol

Zdůvodnění opatření/současný stav: Venkovské školy nebývaly a v řadě vesnic dosud nejsou pouze vzdělávacími institucemi, ale také centry života místních společenství. Toto opatření na tuto tradici navazuje a umožňuje školám posílit jejich komunitní roli prostřednictvím vzdělávání a volnočasových aktivit pro širokou veřejnost a zapojování veřejnosti do života škol. Školy (a jejich personální a technické zázemí) se takto stávají více využívanými a jejich místo ve vesnici se posiluje. Diverzifikace aktivit škol lze chápat jako jednu z možností jak zachovat školy na venkově navzdory demografickému vývoji a poklesu počtu dětí. Na toto opatření navazuje opatření 2.2.4, které se věnuje související infrastruktuře.

Účel opatření: Diverzifikace aktivit venkovských škol a posílení jejich komunitní funkce.

Aktivita: Bude se jednat zejména o neinvestiční projekty (investiční projekty nejsou vyloučeny) zaměřené na systematické a dlouhodobé zapojení školy do komunitního života v oblasti dalšího a celoživotního vzdělávání, zvyšování klíčových kompetencí nebo volnočasových a prarodinných aktivit. Významnou úlohu zde sehrává komunikace s veřejností (komunitou) a nabídka aktivit podle jejich potřeb.

Opatření 2.2.4: Vzdělávací infrastruktura

Zdůvodnění opatření/současný stav: Školství v Pobeskydí je zasaženo třemi procesy: suburbanizací (nárůst počtu dětí), sociální inkluzí a tlakem na klíčové kompetence. Potřeba inkluzivního vzdělávání a rozvoj klíčových kompetencí v některých školách vyžaduje stavební úpravy, zkvalitnění vybavení, vnitřní konektivitu školských zařízení. Vlivem suburbanizace a stěhování většinou rodin s dětmi do území roste poptávka po službách školských zařízení (mateřské a základní školy, školní družiny či kluby). Tato poptávka v různých obcích často výrazně kolísá a zejména menší školy jsou vůči těmto trendům velmi zranitelné. Jejich zřizovatelé se svými omezenými kapacitami nejsou schopni na tyto změny flexibilně reagovat a uspokojovat tak potřeby obyvatel, což výrazně ohrožuje rovný přístup ke kvalitnímu vzdělávání a péči o dítě. Pociťována je i potřeba dalšího vzdělávání a celoživotního učení, neformálního a zájmového vzdělávání. Pro tyto aktivity (řešeny ve specifickém cíli 2.3) je potřebná vhodná vzdělávací infrastruktura.

Účel opatření: Zvýšení flexibility kapacit školských zařízení a dostupnosti kvalitní vzdělávací infrastruktury reagující na potřeby venkovských společenství.

Aktivita: Bude se jednat zejména o investiční projekty zaměřené na přizpůsobení škol (budov a jejich zázemí, zahrad apod.) potřebám inkluzivního vzdělávání, rozvoje klíčových kompetencí (vč. neformálního a zájmového vzdělávání a dalšího vzdělávání) a zefektivňování kapacit školských zařízení a dalších zařízení vzdělávání a péče o dítě. Preferovány budou projekty, které nabízejí efektivní, flexibilní a dlouhodobě udržitelná řešení. S ohledem na potřebu víceúčelového využití škol (viz opatření 2.2.3) jsou preferovány zejména investice do infrastruktury, která bude využitelná pro více účelů (druhů vzdělávání).

Obrázek č. 28: Místo, kde můžeme být spolu (Julie Raszyková, 9 let)¹¹⁴

Specifický cíl: 2.3 Rozšířit a zkvalitnit nabídku volnočasových a vzdělávacích aktivit pro veřejnost.

Priorita 2.3: Chut' bavit se a poznávat

Cílové skupiny: Obyvatelé Pobeskydí.

Indikátory výsledků:

- Spokojenost s šíří a kvalitou nabídky volnočasových a vzdělávacích aktivit pro veřejnost.
- Spokojenost s realizovanými opatřeními na rozšíření a zkvalitnění nabídky volnočasových a vzdělávacích aktivit pro veřejnost.
- Počet kulturních, volnočasových a sportovních zařízení (cílový trend: neklesající).

Indikátory výstupů:

- Počet zrealizovaných projektů.

Opatření 2.3.1: Kvalitní trávení volného času dětí a mládeže

Zdůvodnění opatření/současný stav: Kvalitní volnočasové vyžití, vč. neformální a zájmových forem vzdělávání, je integrální součástí správného vývoje jedince. Aktivní formy trávení volného času dětí a mládeže jsou v současnosti vytěsňovány pasivními formami, což se v důsledku projevuje jak na jejich zdravotním stavu a nízké míře socializace, tak na snížené schopnosti obstat na trhu práce, či na nárůstu sociopatogenních jevů.

Účel opatření: Zkvalitnění podmínek pro trávení volného času dětí a mládeže.

Aktivity: Bude se jednat zejména o neinvestiční projekty (investiční projekty nejsou vyloučeny), např. volnočasové programy a zájmové kroužky, neformální a zájmové vzdělávání, infrastruktura pro volnočasovou a zájmovou činnost dětí a mládeže (výstavba, rekonstrukce vhodných prostor a ploch včetně vybavení apod.), společné aktivity rodin, rodičů, prarodičů a dětí apod. (vyjma aktivit opatření 2.1.1)

„Pro nás teenager je dětské hřiště mučirna, kde musíme hlídat své malé sourozence. A jaké by bylo teda mé přání? Něco, kde bychom se mohli bavit s přáteli, kde by byla prostě pro nás zábava.“ Alena Bednářová (8. třída)¹¹⁵

¹¹⁴ Příspěvek do soutěže „Moje vesnice (městečko) za 10 let“.

¹¹⁵ Citace z příspěvku do soutěže „Moje vesnice (městečko) za 10 let“.

Opatření 2.3.2: Aktivní stárnutí

Zdůvodnění opatření/současný stav: Demografické stárnutí je bezpochyby nejvýznamnější výzvou, které Pobeskydí bude v příštích desetiletích čelit. Seniori (zejména mladší) disponují nevyužívaným, často skrytým potenciálem, např. schopnostmi, zkušenostmi, chutí aktivně se podílet na rozvoji obce i sebe sama. Aktivizace této cílové skupiny přináší klady jak pro samotné seniory, tak pro místní společenství jako celek.

Účel opatření: Využití potenciálu seniorů pro zkvalitnění jejich životů i života v obcích.

Aktivita: Bude se jednat zejména o neinvestiční projekty (investiční projekty nejsou vyloučeny), např. různorodé volnočasové, zájmové, vzdělávací aktivity, aktivity zapojování seniorů do veřejného života, dobrovolnické práce apod., včetně budování nezbytné infrastruktury a vybavení.

Opatření 2.3.3: Pospolitost a lokální identita

Zdůvodnění opatření/současný stav: Pospolitost, soudržnost, lokální identita či odpovědnost za obec byly vždy považovány za základní prvky utvářející venkovské společenství. Po desítkách let totality, kdy byly tyto prvky sociálního kapitálu ve venkovských obcích záměrně likvidovány, se od devadesátých let dvacátého století znovu dostávají do centra pozornosti v souvislosti s úsilím o obnovu venkova. Současná doba, globalizace, rozvoj moderních technologií, vysoké pracovní vytížení, vysoká mobilita venkovského obyvatelstva a další vlivy působí v neprospěch tohoto úsilí. Obnovení sociálního kapitálu, pospolitosti, lokální identity obyvatel a vědomí jejich spoluodpovědnosti za vývoj obce jsou klíčovými předpoklady úspěšného rozvoje území.

Účel opatření: Posílení pospolitosti a lokální identity obyvatel Pobeskydí.

Aktivita: Bude se jednat zejména o neinvestiční projekty (investiční projekty nejsou vyloučeny) zaměřené na rozvoj vzájemného poznávání se, setkávání, komunikace a spolupráce mezi dílčími složkami místní společnosti. Věcně se může jednat např. o vzdělávací, osvětové, společenské, kulturní, sportovní či obdobné akce, včetně besed, soutěží apod.

„Nesmíme ztrácet naše lidské emoce a schovávat se za trapné statusky plné smajlíků! Musíme jít ven a někomu to říct. Ne napsat nebo zavolat, ale říct. Z očí do očí.“ Markéta Reichenbachová (8. třída)¹¹⁶

Opatření 2.3.4: Vzdělávání pro veřejnost

Zdůvodnění opatření/současný stav: Vzdělanost a dovednosti každého jednotlivce jsou zdrojem jeho sebevědomí i potenciálu uplatnění na trhu práce či ve společnosti obecně. Vzdělávání v kolektivu je navíc příležitostí pro budování sociálního kapitálu, který je klíčovými předpoklady úspěšného rozvoje území. Vzdělávací akce (nebo akce, jejichž dílčí součástí jsou vzdělávací aktivity) jsou v Pobeskydí sporadicky organizovány, nemívají však stabilní základ, zřídka svým významem přesahují rámec jedné obce a mezi jejich organizátory neprobíhá významnější výměna informací a spolupráce.

Účel opatření: Rozvoj nabídky vzdělávání pro veřejnost, zejména v oblasti klíčových kompetencí.

Aktivita: Bude se jednat zejména o neinvestiční projekty. Preferovány budou ucelené vzdělávací a osvětové programy a aktivity pro širokou veřejnost zaměřené na rozvoj klíčových kompetencí. Věcně se může jednat o semináře, kurzy, výstavy, publikace, exkurze apod. (vyjma aktivit zahrnutých v opatření 2.2.1), výměna informací a spolupráce mezi organizátory jednotlivých akcí atd.

Specifický cíl: 2.4 Zkvalitnit podmínky pro spolkovou činnost.**Priorita 2.4: Podmínky pro spolkovou činnost**

Cílové skupiny: Spolky a s nimi spolupracující organizace.

Indikátory výsledků:

- Spokojenost s podmínkami pro spolkovou činnost.
- Spokojenost s realizovanými opatřeními na zkvalitnění podmínek pro spolkovou činnost.
- Dostupnost spolkové činnosti (cílový trend: neklesající).

Indikátory výstupů:

- Počet zrealizovaných projektů.

¹¹⁶ Citace z příspěvku do soutěže „Moje vesnice (městečko) za 10 let“.

Opatření 2.4.1: Podmínky pro spolkovou činnost

Zdůvodnění opatření/současný stav: Spolková činnost v Pobeskydí má silnou tradici a spolky jsou považovány vedle samospráv za nejvýznamnější aktéry venkovského života. Většina obcí se snaží spolky aktivně podporovat, zejména materiálně a finančními příspěvky na činnost. Problémem v řadě obcí jsou vysoké nároky pro zabezpečení materiálních podmínek, které nezářídka přesahují možnosti spolků samotných i obcí, které je podporují. Hledání nových způsobů zajišťování těchto podmínek a sdílení zdrojů mezi jednotlivými spolky se postupně rozvíjí.

Účel opatření: Zkvalitnění podmínek pro spolkovou činnost.

Aktivita: Bude se jednat zejména o investiční projekty zaměřené na pořízení vybavení, techniky, výstavbu, rekonstrukce vhodných prostor a ploch apod. a dále o aktivity neinvestičního charakteru zaměřené hledání nových způsobů financování a sdílení zdrojů.

„Chtěl bych, aby v obci bylo hřiště na různé víceúčelové aktivity pro mládež a dorost“ Tomáš Tomeczek (8. třída)¹¹⁷

Specifický cíl: 2.5 Zachovat existující a obnovit opomíjené kulturní dědictví a tradice a rozvíjet podmínky pro jejich praktické využití v současnosti a v budoucnosti.**Priorita 2.5: Kulturní dědictví a tradice**

Cílové skupiny: Vlastníci materiálních a nositelé nemateriálních prvků kulturního dědictví, jednotlivci a organizace zabývající se péčí o kulturní dědictví, zachováním a obnovou tradic, obyvatelé Pobeskydí.

Indikátory výsledků:

- Spokojenost se stavem kulturního dědictví a tradic a s podmínkami pro jejich praktické využití v současnosti a v budoucnosti.
- Spokojenost s realizovanými opatřeními na zachování existujícího a obnovu opomíjeného kulturního dědictví a tradic a na rozvoj podmínek pro jejich praktické využití v současnosti a v budoucnosti.
- Počet kulturních nemovitých památek (cílový trend: neklesající).
- Počet ohrožených kulturních nemovitých památek (cílový trend: nerostoucí).

Indikátory výstupů:

- Počet zrealizovaných projektů.

„...určitě bych nechala opravit starou hrnčírnu, aby se mohla používat třeba k exkurzím.“ Barbora Novotná (8. třída)¹¹⁸

Opatření 2.5.1: Kulturní dědictví a tradice

Zdůvodnění opatření/současný stav: Pobeskydí disponuje bohatým potenciálem kulturního dědictví a tradic, utvářeným po dobu posledních deseti staletí. Tento potenciál je výsledkem mísení různorodých etnických a kulturních vlivů, zemědělské tradice Pobeskydí a industriální tradice Ostravska. Pobeskydí bylo dějištěm řady historických událostí a působištěm mnoha významných osobností. Historie zanechala v krajině mnoho stop: objekty tradiční lidové architektury, kostely a drobné církevní stavby (boží muka, kapličky, kříže, zvoníčky), hrady, zámky i záměčky, ale také technické památky a památníky na slavné události a osobnosti regionu. Nedílnou součástí jsou i prvky nehmotného kulturního dědictví uchované v písemných záznamech, v paměti a částečně i v každodenním životě místních lidí. Kulturní dědictví a tradice nejsou pouze připomínkou historie Pobeskydí, ale rovněž přispívají k vytváření a posilování identity venkovského společenství a pocitu sounáležitosti obyvatel s obcí a regionem. Skýtají též významný potenciál ekonomického zhodnocení, místními produkty počínaje, cestovním ruchem ani zdaleka nekonče. Tento potenciál je v současnosti nedostatečně zhodnocován, což lze přičíst zčásti jeho nedocenení ze strany místních aktérů, zčásti vysoké finanční náročnosti investičních projektů.

Účel opatření: Zachování existujícího a obnova opomíjeného kulturního dědictví a tradic a rozvoj podmínek pro jejich praktické využití v současnosti a v budoucnosti.

Aktivita: Bude se jednat o investiční i neinvestiční projekty zaměřené zejména na obnovu a péči o hmotné kulturní dědictví, včetně rozvoje doprovodné infrastruktury, tvorbu odborných studií, plánů obnovy, publikací, internetových aplikací apod. Dále se může jednat o projekty zaměřené na pořádání společenských či kulturních akcí, výstav, soutěží apod. Do tohoto opatření se řadí i projekty zaměřené na propagaci a prezentaci kulturního dědictví (propagační materiály, publikace, výstavní síně, muzea apod., včetně rozvoje doprovodné infrastruktury).

¹¹⁷ Citace z příspěvku do soutěže „Moje vesnice (městečko) za 10 let“.

¹¹⁸ Citace z příspěvku do soutěže „Moje vesnice (městečko) za 10 let“.

Obrázek č. 29: Zámek Hnojník (Jakub Reichenbach, 11 let)¹¹⁹

„Přál bych si, aby se někomu konečně rozsvítilo v hlavě a ten zámek opravil. A jestli ne, tak ho opravím já, chci pro Svoji vesnici jen to nejlepší.“ Jakub Reichenbach (5. třída)¹²⁰

5.3 OBLAST ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ A INFRASTRUKTURA

V této oblasti byly stanoveny dva cíle: zefektivnit stávající a doplnit chybějící infrastrukturu a zvýšit ekologickou stabilitu krajiny při zachování legitimních životních potřeb obyvatel Pobeskydí. Důraz bude kladen na jednoduchá, efektivní a moderní řešení v souladu s potřebami a možnostmi území a na naplňování principů dlouhodobé udržitelnosti ve prospěch člověka i přírody. Předpokládá se, že výraznou úlohu v těchto opatřeních budou sehrávat obce, jejich svazky a organizace působící v oblasti ochrany přírody a krajiny. V této oblasti bylo identifikováno pět priorit, zaměřených na obnovitelné zdroje energie a šetrné nakládání s přírodními zdroji, nakládání s odpady a odpadními vodami, dopravu a dopravní infrastrukturu a kulturní krajinu a přírodu.

„Lesy budou krásné, čisté, bez odpadků. Vzduch bude čistý bez smogu, který u nás vládne.“ Kristýna Sobková (8. třída)¹²¹

Specifický cíl: 3.1 Zlepšit příležitosti pro širší využití obnovitelných zdrojů energií a pro šetrné nakládání se zdroji.

Priorita 3.1: Obnovitelné zdroje energie a šetrné nakládání se zdroji

Cílové skupiny: Vlastníci a nájemníci budov, provozovatelé zařízení.

Indikátory výsledků:

- Spokojenost s příležitostmi pro širší využití obnovitelných zdrojů energií a pro šetrné nakládání se zdroji.
- Spokojenost s realizovanými opatřeními na zlepšení příležitostí pro širší využití obnovitelných zdrojů energií a pro šetrné nakládání se zdroji.
- Celkový instalovaný výkon (elektrický) OZE: sluneční, vodní, bioplynové stanice (cílový trend: neklesající).
- Celkový instalovaný výkon (tepelný) OZE: sluneční, vodní, bioplynové stanice (cílový trend: neklesající).

¹¹⁹ Příspěvek do soutěže „Moje vesnice (městečko) za 10 let“.

¹²⁰ Citace z příspěvku do soutěže „Moje vesnice (městečko) za 10 let“.

¹²¹ Citace z příspěvku do soutěže „Moje vesnice (městečko) za 10 let“.

- Podíl obydlených bytů v domech se způsobem vytápění kamna využívajících dřevo a dřevní brikety k celkovému počtu obydlených bytů v domech (cílový trend: neklesající).

Indikátory výstupů:

- Počet zrealizovaných projektů.

Opatření 3.1.1: Obnovitelné zdroje energie

Zdůvodnění opatření/současný stav: Pobeskydí disponuje výrazným potenciálem obnovitelných zdrojů energie, zejména biomasy a jeho podpora jeho využití dlouhodobě patří mezi priority MAS Pobeskydí. Využití obnovitelných zdrojů může na jedné straně přispívat k energetické soběstačnosti území, na druhé straně představuje jednu z mála ekonomicky životaschopných a environmentálně únosných alternativ rozvoje plošných infrastrukturních sítí. Podporovány budou všechny obnovitelné zdroje energie a jejich produkce, zpracování a energetické využití v dimenzích úměrných venkovskému charakteru Pobeskydí.

Účel opatření: Rozšíření využívání obnovitelných zdrojů energie.

Aktivita: Bude se jednat zejména o investiční projekty (neinvestiční projekty nejsou vyloučeny), zaměřené na energetické využívání biomasy (včetně produkce a zpracování), sluneční energie (kromě velkých fotovoltaických elektráren) a místním podmínkám úměrné využívání malých zdrojů větrné, vodní a geotermální energie a energie prostředí. Důraz bude kladen na pilotní charakter podporovaných opatření.

Opatření 3.1.2: Šetrné nakládání se zdroji

Zdůvodnění opatření/současný stav: Dosavadní opatření zaměřená na dosahování energetických úspor se soustředila na zateplování a zlepšování tepelně-technických a klimatických vlastností budov. V souvislosti s přirozenou obnovou je vhodné podporovat tato opatření i v následujícím období a doplnit je o další aktivity zaměřené na výměnu tepelných zdrojů, nízkoenergetickou výstavbu, využívání energeticky i materiálově úspornějších technologií a postupů. Vhodné zdroje inspirace lze hledat v praxi průmyslové výroby i služeb, v soukromém podnikatelském i veřejném sektoru. Může se jednat např. o udržitelnou spotřebu a výrobu, čistší produkci, „zelené“ nakupování apod. Nepřehlédnutelným efektem těchto opatření je zvýšení kvality stavu jednotlivých složek životního prostředí.

Účel opatření: Snížení energetické a materiálové náročnosti produkce a spotřeby.

Aktivita: Bude se jednat zejména o investiční projekty (neinvestiční projekty nejsou vyloučeny), zaměřené na zlepšování tepelně-technických a klimatických vlastností budov (včetně rekuperace), nízkoenergetickou výstavbu a modernizaci technologií vedoucí ke snížení spotřeby energie a zdrojů (elektrické energie, paliv, vody, dalších materiálových zdrojů), např. o výměnu tepelných zdrojů, včetně kotlů v domácnostech, výměnu spotřebičů a další.

Specifický cíl: 3.2 Zlepšit příležitosti pro snížení podílu směsného komunálního odpadu na celkovém objemu odpadů.

Priorita 3.2: Odpadové hospodářství

Cílové skupiny: Obyvatelé Pobeskydí.

Indikátory výsledků:

- Spokojenost s příležitostmi pro snížení podílu směsného komunálního odpadu na celkovém objemu odpadů.
- Spokojenost s realizovanými opatřeními pro snížení podílu směsného komunálního odpadu na celkovém objemu odpadů.
- Počet sběrných dvorů a kompostáren (cílový trend: neklesající).

Indikátory výstupů:

- Počet zrealizovaných projektů.

Opatření 3.2.1: Využití biologicky rozložitelného odpadu

Zdůvodnění opatření/současný stav: Biologicky rozložitelný odpad patřil v tradičním venkovském hospodářství k ceněným zdrojům v zemědělství i v domácnostech. Modernizace zemědělství a změny v životním stylu venkovanů přispěly k minimalizaci využití tohoto zdroje, zdá se však, že biologicky rozložitelný odpad v současnosti zažívá svou renesanci. Dosavadní projekty zaměřené na využití biologicky rozložitelného odpadu byly převážně jednostranně zaměřené a jejich výsledky vyhovovaly pouze omezenému spektru uživatelů. Toto opatření se zaměřu-

je na rozšíření možností nakládání s biologicky rozložitelným odpadem, integraci jeho sběru a zpracování do systému nakládání s komunálním odpadem a na jeho druhotné využití.

Účel opatření: Zvýšení materiálového využití biologicky rozložitelného odpadu.

Aktivita: Bude se jednat zejména o investiční projekty (neinvestiční projekty nejsou vyloučeny, zejména v souvislosti s osvětou a výchovou), zaměřené na podporu využívání biologicky rozložitelného odpadu v domácnostech a u zdrojů, na vytváření a optimalizaci systémů odděleného sběru bioodpadů a na jejich navazující zpracování a využití.

Opatření 3.2.2: Systémy sběru a třídění odpadů

Zdůvodnění opatření/současný stav: Ve většině obcí Pobeskydí je dostatečně vyvinutý systém nakládání s odpady v základním rozsahu sběru smíšeného komunálního odpadu a oddělených složek (sklo, plast, papír). Velkoobjemový, nebezpečný a další odpad lze shromažďovat na sběrných dvorech či sběrných místech. Jejich dostupnost a vybavení v Pobeskydí však neodpovídají stále rostoucí poptávce. Další výzvou je rozšíření spektra sběru oddělených složek odpadů, které nemusí nutně končit ve smíšeném komunálním odpadu nebo na černých skládkách (stavební odpady, elektroodpad apod.). Toto opatření se bude zaměřovat také na dotřídňování a zpracování odpadů a na další opatření zaměřená na zefektivnění odpadového hospodářství.

Účel opatření: Snížení objemu smíšeného komunálního odpadu a počtu nepovolených skládek.

Aktivita: Bude se jednat zejména o investiční projekty (neinvestiční projekty nejsou vyloučeny), zaměřené na budování nových a modernizaci stávajících sběrných dvorů, doplnění systému odděleného sběru, podporu třídění v domácnostech, optimalizaci systému odpadového hospodářství směrem k obyvatelům a další kromě aktivit zaměřených na využívání biologicky rozložitelného odpadu (opatření 3.2.1).

Specifický cíl: 3.3 Vytvořit příležitosti pro rozšíření a zkvalitnění systému likvidace odpadních vod.

Priorita 3.3: Nakládání s odpadními vodami

Cílové skupiny: Obyvatelé Pobeskydí, další vlastníci objektů a obce.

Indikátory výsledků:

- Spokojenost s příležitostmi pro rozšíření a zkvalitnění systému likvidace odpadních vod.
- Spokojenost s realizovanými opatřeními pro rozšíření a zkvalitnění systému likvidace odpadních vod.
- Podíl domů vybavených přípojkou na kanalizační síť na celkovém počtu domů (cílový trend: mírně rostoucí).

Indikátory výstupů:

- Počet zrealizovaných projektů.

Opatření 3.3.1: Decentralizované čištění odpadních vod

Zdůvodnění opatření/současný stav: Stále přísnější legislativní podmínky a rostoucí individuální nároky místních obyvatel a dalších vlastníků objektů stupňují požadavky na systémy likvidace odpadních vod. Dosavadní prioritou bylo odkanalizování velkých sídel, zatímco situace v malých sídlech nebyla systematicky řešena. Míra odkanalizování zejména nejmenších obcí Pobeskydí je nedostatečná a podíl napojených domů je hluboko pod úrovní průměru za celou Českou republiku. Tento stav se odráží v kvalitě povrchových vod. V rozptýlené slezské zástavbě přitom nelze efektivně budovat konvenční síť kanalizace s napojením na centrální čistírnu odpadních vod. Je proto nutné hledat alternativní řešení a ve větší míře využívat decentralizované způsoby čištění odpadních vod.

Účel opatření: Zvýšení efektivity čištění odpadních vod.

Aktivita: Bude se jednat zejména o investiční projekty (neinvestiční projekty nejsou vyloučeny), zaměřené na plánování a budování domácích čistíren odpadních vod, včetně kořenových, budování lokálních systémů čištění odpadních vod v rozptýlené slezské zástavbě a na organizaci jejich provozu apod.

Opatření 3.3.2: Kanalizace a ČOV

Zdůvodnění opatření/současný stav: Toto opatření navazuje na výše uvedené. Míra napojení na kanalizační síť v Pobeskydí je nedostatečná, a to zejména v menších obcích. Značná část Pobeskydí se přitom nachází v blízkosti velkých měst a zdejší zástavba je dostatečně centralizovaná pro ekonomicky efektivní budování a provoz konvenčních sítí kanalizací s napojením na centrální čistírny odpadních vod. Je zde potenciál pro spolupráci mezi jednotlivými obcemi a pro propojení jejich systémů nakládání s odpadními vodami. Toto opatření se kromě budování nových sítí zaměřuje rovněž na rozvoj (modernizaci, rozšiřování, zkapacitnění) stávajících systémů.

Účel opatření: Zvýšení efektivity čištění odpadních vod.

Aktivita: Bude se jednat zejména o investiční projekty (neinvestiční projekty nejsou vyloučeny), zaměřené na budování a rozvoj sítí kanalizací a čištění odpadních vod. Důraz bude kladen na ekonomicky efektivní řešení a spolupráci mezi obcemi, včetně velkých měst v okolí.

Specifický cíl: 3.4 Vytvořit příležitosti pro zkvalitnění dopravy a dopravní infrastruktury.

Priorita 3.4: Doprava a dopravní infrastruktura

Cílové skupiny: Obyvatelé Pobeskydí, další uživatelé dopravní infrastruktury a služeb a obce.

Indikátory výsledků:

- Spokojenost s příležitostmi pro zkvalitnění dopravy a dopravní infrastruktury.
- Spokojenost s realizovanými opatřeními pro zkvalitnění dopravy a dopravní infrastruktury.
- Průměrný počet přímých spojů autobusové hromadné dopravy z/do obcí Pobeskydí z/do příslušné ORP ve všední den (cílový trend: neklesající).
- Průměrný počet přímých spojů autobusové hromadné dopravy z/do obcí Pobeskydí z/do příslušné ORP v sobotu/neděli/svátky (cílový trend: neklesající).
- Podíl veřejné osobní dopravy na celkových výkonech v osobní dopravě (kód 75120, IROP).
- Podíl cyklistiky na přepravních výkonech (kód 76310, IROP).

Indikátory výstupů:

- Počet zrealizovaných projektů.
- Počet realizací vedoucích ke zvýšení bezpečnosti v dopravě (kód 75001, IROP).
- Délka rekonstruovaných cyklostezek a cyklotras (kód 76200, IROP).
- Délka nově vybudovaných cyklostezek a cyklotras (kód 76100, IROP).

Obrázek č. 30: Bezpečnější silnice s kruhovým objezdem (Vojtěch Pytlík, 9 let)¹²²

Opatření 3.4.1: Dopravní infrastruktura

Zdůvodnění opatření/současný stav: Klíčovými problémy dopravní infrastruktury v Pobeskydí jsou kvalita a finanční náročnost údržby rozsáhlé dopravní sítě, zejména místních komunikací, a v důsledku toho komplikovaná dostupnost řady lokalit. Místní komunikace jsou zatěžovány jak rostoucí intenzitou osobní dopravy, tak pohybem zemědělských strojů a jiné těžké techniky. Nárůst počtu obyvatel a osobních automobilů klade stále vyšší nároky na rozsah a kvalitu parkovacích ploch a na napojení místních komunikací na silnice vyššího dopravního řádu a dopravní uzly hromadné dopravy. V souvislosti s rostoucími nároky na kvalitu je zřejmé, že vysoké kvality nelze

¹²² Příspěvek do soutěže „Moje vesnice (městečko) za 10 let“.

dosáhnout současně u všech místních komunikací. Správa dopravní infrastruktury proto vyžaduje zavedení systematického přístupu k rozvoji klíčových a údržbě ostatních místních komunikací. Toho lze dosáhnout kromě jiného v návaznosti na realizaci pozemkových úprav (opatření 3.5.2).

Účel opatření: Optimalizace dopravní infrastruktury a zkvalitnění jejích klíčových součástí.

Aktivita: Bude se jednat zejména o investiční projekty (neinvestiční projekty nejsou vyloučeny), zaměřené na budování a modernizaci místních komunikací, parkovacích ploch a dalších součástí dopravní infrastruktury a na systemizaci přístupu k rozvoji místních komunikací.

Opatření 3.4.2: Udržitelná a bezpečná doprava

Zdůvodnění opatření/současný stav:

V Pobeskydí dlouhodobě roste intenzita individuální automobilové přepravy, což klade vysoké nároky na rozvoj dopravní infrastruktury, zhoršuje stav životního prostředí a bezpečnost v dopravně silně zatížených lokalitách a současně zpochybňuje ekonomickou racionalitu veřejné dopravy, na níž jsou kriticky závislí méně mobilní obyvatelé Pobeskydí. Do této oblasti směřovala v předchozím období řada realizovaných projektů, zaměřených na budování chodníků, instalaci bezpečnostních prvků apod. Toto opatření navazuje jak na dosavadní aktivity, tak na další aktivity s cílem komplexního přístupu k dané problematice. Podporována budou opatření na minimalizaci rizika střetů mezi motorovými vozidly, cyklisty a pěšími a dále na rozvoj alternativních forem dopravy či pohonu, zejména cyklo dopravy (vč. doplňkové zeleně apod.), sdílení dopravních prostředků a vytváření podmínek pro využívání hromadné a kombinované dopravy (např. kolo/auto/veřejná doprava, B+R, P+R apod.) a na zajištění potřeb specifických skupin obyvatel v dopravě (zejména veřejné, pěší atd.).

Účel opatření: Zpomalení nárůstu intenzity individuální automobilové dopravy (a s ní související negativní dopady) a zvýšení bezpečnosti na komunikacích

Aktivita: Bude se jednat zejména o investiční projekty (neinvestiční projekty nejsou vyloučeny), zaměřené na budování a modernizaci cyklostezek a cyklotras, cyklistických jízdních pruhů, přestupních uzlů (terminálů), jejichž součástí mohou být parkoviště, zařízení pro bezpečné odstavení kola, mopedu apod., autobusových zastávek, zavádění další alternativních forem dopravy a pohonu, zpřístupňování veřejné dopravy osobám s omezenou schopností pohybu nebo orientace a dále na budování a modernizaci chodníků, instalaci zpomalovacích a dalších bezpečnostních prvků, budování a modernizaci osvětlení na frekventovaných silnicích apod. Podporovány budou i neinvestiční projekty zaměřené na dopravní systémy, telematiku a další možné projekty naplňující účel opatření.

„Cyklostezka a stezka pro bruslaře by v obci měla být, protože tady jsou hlavní cesty, a ty jsou pro rodiny s dětmi dost nebezpečné.“ Adéla Gocieková (8. třída)¹²³

Specifický cíl: 3.5 Vytvořit příležitosti pro obnovení a využití tradiční kulturní krajiny.

Priorita 3.5: Kulturní krajina a příroda

Cílové skupiny: Obyvatelé Pobeskydí, návštěvníci a turisté.

Indikátory výsledků:

- Spokojenost s příležitostmi pro obnovení a využití tradiční kulturní krajiny.
- Spokojenost s realizovanými opatřeními pro obnovení a využití tradiční kulturní krajiny.
- Podíl zemědělské půdy (cílový trend: neklesající).
- Podíl lesní půdy (cílový trend: neklesající).
- Počet lokalit se zvýšenou biodiverzitou (kód 45711, OPŽP)
- Plocha území, kde byla provedena opatření (mapy, monitoring) proti nepůvodním druhům (kód 45102, OPŽP)

Indikátory výstupů:

- Počet zrealizovaných projektů.
- Počet opatření k omezení nepůvodních druhů (kód 45101, OPŽP)

Opatření 3.5.1: Péče o krajinu a přírodní dědictví

Zdůvodnění opatření/současný stav: Atraktivní a pestrá kulturní krajina je jednou ze silných stránek Pobeskydí, spolu s postupnou revitalizací a regenerací jejích negativně dotčených součástí. Její stabilita je však ohrožena klimatickými změnami, mimořádnými projevy počasí a šířením invazních druhů, především však nekonceptní výstavbou a dalšími nežádoucími antropogenními vlivy. Existuje přímá vazba mezi stabilitou a biodiverzitou krajiny

¹²³ Citace z příspěvku do soutěže „Moje vesnice (městečko) za 10 let“.

a jejím potenciálem pro ekonomické i sociální využití. Je proto nezbytné pokračovat v revitalizaci negativně dotčených součástí krajiny, likvidaci nepovolených skládek, posilování ekologické stability krajiny a jejích ekosystémových funkcí, obnovování vodního režimu krajiny, omezování degradace půd, komplexní obnově a tvorbě stanovišť a podmínek pro výskyt původních druhů, obnově krajinných prvků, zvyšování odolnosti krajiny proti přírodním i antropogenním hrozbám, péči o přírodní dědictví vč. návštěvnické infrastruktury a další.

Účel opatření: Zachování, případně zvýšení ekologických funkcí krajiny a biodiverzity, zachování a obnova přírodního dědictví a rozvoj podmínek pro jejich udržitelné využití v současnosti a v budoucnosti

Aktivita: Bude se jednat zejména o investiční projekty (neinvestiční projekty nejsou vyloučeny), zaměřené na zprůchodnění migračních bariér, vytváření, regeneraci či posílení funkčnosti krajinných prvků a struktur, revitalizaci a podporu samovolné renaturace vodních toků a niv, obnovu ekostabilizačních funkcí vodních a na vodu vázaných ekosystémů, zlepšování druhové, věkové a prostorové struktury lesů, realizaci přírodě blízkých opatření cílených na zpomalení povrchového odtoku vody, vodohospodářská opatření cílená na ochranu před záplavami a povodněmi a na zvýšení retenční schopnosti krajiny, protierozní ochranu půdního fondu a adaptaci na změny klimatu, agroenvironmentálně-klimatická opatření, další opatření směřující ke zvýšení odolnosti krajiny proti přírodním a antropogenním hrozbám, péči a prezentaci přírodního dědictví a další.

Obrázek č. 31: V lese se zvířátky (Kateřina Lachová, 9 let)¹²⁴

Opatření 3.5.2: Pozemkové úpravy

Zdůvodnění opatření/současný stav: Pozemkové úpravy mohou významně přispět k řešení řady problémů Pobeskydí prostřednictvím změn ve vlastnických vztazích, racionálního vymezení veřejně prospěšných staveb a realizace opatření na zvýšení ekologické stability krajiny a obnovu jejích významných prvků. V některých obcích realizace pozemkových úprav probíhá, v jiných se však v dohledné době ani neplánuje. Pomalý postup realizace pozemkových úprav je zčásti způsoben nedostatečnými kapacitami na straně státní správy (garant pozemkových úprav), zčásti však obavami samospráv z časové a organizačně náročného a konfliktního procesu.

Účel opatření: Optimalizace prostorového uspořádání vlastnických a funkčních vztahů.

Aktivita: Bude se jednat zejména o neinvestiční projekty (investiční projekty nejsou vyloučeny), související se změnami prostorového uspořádání vlastnických a funkčních vztahů, scelováním, dělením, zpřístupněním pozemků a dalšími úkony.

¹²⁴ Příspěvek do soutěže „Moje vesnice (městečko) za 10 let“.

Opatření 3.5.3: Intravilány a veřejná prostranství

Zdůvodnění opatření/současný stav: Atraktivní a pestrá kulturní krajina je jednou z nejsilnějších stránek Pobeskydí. Její podstatnou součástí jsou veřejná prostranství, která jsou místy koncentrace místního obyvatelstva, návštěvníků a turistů a jejich socioekonomických aktivit. Vědomy si symbolické hodnoty veřejných prostranství, obce v posledních dekádách významně investovaly do jejich vzhledu a užitné hodnoty. Toto opatření na dosavadní aktivity navazuje s důrazem na projekty, které vhodně propojují tradiční urbanistické a architektonické prvky se současnými funkčními požadavky, využívají tradičních materiálů, původních druhů dřevin a rostlin apod. Součástí opatření je rovněž posilování individuální odpovědnosti všech vlastníků za stav jejich nemovitostí, jímž ovlivňují celkový vzhled obce.

Účel opatření: Zvýšení estetické a funkční hodnoty veřejných prostranství a zlepšení vzhledu obcí.

Aktivita: Bude se jednat zejména o investiční projekty (neinvestiční projekty nejsou vyloučeny), zaměřená na úpravu, revitalizaci či tvorbu veřejných prostranství, včetně doplňkových prvků a zeleně, doprovodnou zeleň u chodníků, silnic, cyklotras, škol, školek a dalších významných budov apod. Dále se bude jednat o motivační projekty směřované k vlastníkům nemovitostí a k posilování jejich vědomí odpovědnosti za celkový vzhled obcí.

Opatření 3.5.4: Brownfieldy

Zdůvodnění opatření/současný stav: Brownfieldy, které se nachází v Pobeskydí, jsou pozůstatkem někdejší zemědělské výroby, ale též zde nalezneme chátrající venkovské zámečky, které byly dříve využívány zemědělskými subjekty. Pro své okolí představují brownfieldy potenciální nebo reálné ekologické, estetické, případně sociální riziko. Na druhou stranu skrývají potenciál volných ploch (prostor) pro podnikatelské využití nebo pro veřejné služby. Jejich využití je nejen alternativou výstavbě na zelené louce, ale též představuje záchranu materiálních hodnot zděděných z minulosti.

Účel opatření: Revitalizace či regenerace brownfieldů.

Aktivita: Bude se jednat o investiční i neinvestiční projekty, zaměřené na revitalizaci či regeneraci brownfieldů, od přípravných prací (studie, analýzy, řešení majetkoprávních vztahů apod.) po finální revitalizaci (stavební práce, připojení na sítě, budování související infrastruktury, vybavení) a konverzi na jiné využití, případně regeneraci.

5.4 OBLAST MANAGEMENT ROZVOJE ÚZEMÍ

V této oblasti byl stanoven cíl zefektivnit proces řízení rozvoje území. Opatření by měla směřovat do oblasti rozvoje lidských zdrojů a uplatňování principů zapojování veřejnosti a partnerů do rozhodování o rozvojových aktivitách a do jejich realizace. Předpokládá se, že výraznou úlohu v těchto opatřeních budou sehrávat obce, jejich svazky a místní akční skupina, včetně svých členů. V rámci této oblasti byly identifikovány čtyři priority zaměřené na samosprávu a řízení rozvoje území, bezpečnost a prevenci, zapojování veřejnosti a partnerství a metodu LEADER.

Specifický cíl: 4.1 Zefektivnit samosprávu a řízení rozvoje území.**Priorita 4.1: Samospráva a řízení rozvoje území**

Cílové skupiny: Obce, jejich svazky, místní akční skupina.

Indikátory výsledků:

- Spokojenost s efektivitou samosprávy a řízení rozvoje území.
- Spokojenost s realizovanými opatřeními pro zefektivnění samosprávy a řízení rozvoje území
- Průměrné výdaje na veřejnou správu obcí na jednoho obyvatele (cílový trend: nerostoucí).

Indikátory výstupů:

- Počet zrealizovaných projektů.

Opatření 4.1.1: Obce a obecní úřady

Zdůvodnění opatření/současný stav: Místní aktéři si uvědomují význam kvality a efektivity řízení při realizaci této strategie a při řízení rozvoje území obecně. Na úrovni jednotlivých obcí přitom existují značné rozdíly v kvalitě lidských zdrojů a zázemí pro plné uplatnění jejich kreativního potenciálu. Tyto skutečnosti limitují efektivní fungování obcí nejen při rozvojových aktivitách, ale často také při běžném kontaktu s občany a zástupci místních organizací a při plnění povinností vyplývajících ze zákona.

Účel opatření: Zefektivnění práce obcí.

Typy projektů: Bude se jednat o investiční i neinvestiční projekty, zaměřené na zefektivnění a zkvalitnění lidských zdrojů a zázemí pro jejich uplatnění na úrovni obcí, např. na modernizaci budov obecních úřadů, jejich vybavení a zařízení, zavádění moderních informačních technologií a systémů, elektronizaci agend, zavádění nových forem komunikace s veřejností, vzájemnou výměnu zkušeností apod.

Opatření 4.1.2: Spolupráce mezi obcemi

Zdůvodnění opatření/současný stav: Spolupráce mezi obcemi na úrovni svazků obcí spočívá především ve výměně informací a zkušeností a v oblasti koordinace běžných obecních aktivit. Pouze vzácně obce sdílí své zdroje při realizaci společných rozvojových aktivit, tím spíše na úrovni svazků obcí. Vzájemná spolupráce a sdílení zdrojů přitom mohou významně zefektivnit realizaci konkrétních rozvojových projektů a provoz jejich výsledků a dosahovat pozitivní efekty vyplývající ze vzájemné koordinace prostorového uspořádání zařízení a služeb občanům, místním organizacím i návštěvníkům a turistům. Do budoucna lze očekávat omezování externí finanční podpory, a proto je rozvoj meziobecní spolupráce a sdílení zdrojů jedním z možných nástrojů dosahování vyšší efektivity správy a rozvoje území.

Účel opatření: Prohloubení meziobecní spolupráce.

Typy projektů: Bude se jednat o investiční i neinvestiční projekty, zaměřené na sdílení zdrojů v operativním, projektovém i strategickém řízení, vytváření podmínek pro fungování společných řídicích struktur pro potřeby obcí i jejich svazku, hledání společných řešení problémů na úrovni více obcí, svazků obcí nebo na úrovni celého Pobeskydí atp.

Opatření 4.1.3: Integrované plánování

Zdůvodnění opatření/současný stav: Předpokladem úspěšného územního rozvoje jsou jasné a předvídatelné rámce definované v plánovací dokumentaci. Většina obcí Pobeskydí sice má zpracován nový územní plán, značná část z nich však postrádá navazující regulační, ale též havarijní a protipovodňové plány. Obce nemají většinou zpracovány dlouhodobě zaměřené plány strategické povahy a ty, které je zpracovány mají, je nepoužívají při rozhodování. Chaotické vazby mezi existujícími plány či jejich naprostá absence na místní úrovni komplikují rozhodování také na hierarchicky vyšších územních úrovních: ve svazcích obcí a v místní akční skupině.

Účel opatření: Doplnění chybějících součástí soustavy plánovací dokumentace a posílení kultury plánování.

Typy projektů: Bude se jednat o investiční i neinvestiční projekty, zaměřené na doplnění chybějících součástí soustavy dokumentace územního, strategického, havarijního, protipovodňového plánování, vzájemné provázání těchto součástí do podoby integrovaných soustav plánů.

Obrázek č. 32: Náš domov na venkově (Veronika Machandrová, 10 let)¹²⁵

¹²⁵ Příspěvek do soutěže „Moje vesnice (městečko) za 10 let“.

Specifický cíl: 4.2 Zlepšit příležitosti pro šíření praxe zapojování veřejnosti a partnerství.

Priorita 4.2: Zapojování veřejnosti a partnerství

Cílové skupiny: Obce, jejich svazky, místní akční skupina.

Indikátory výsledků:

- Spokojenost s příležitostmi pro šíření praxe zapojování veřejnosti a partnerství.
- Spokojenost s realizovanými opatřeními pro zlepšení příležitostí pro šíření praxe zapojování veřejnosti a partnerství.
- Počet obcí se zkušenostmi se zapojením veřejnosti a partnerstvím od roku 2015 (cílový trend: rostoucí).

Indikátory výstupů:

- Počet zrealizovaných projektů.

Opatření 4.2.1: Komunitní plánování a partnerství

Zdůvodnění opatření/současný stav: Zapojování veřejnosti a partnerů do plánování a rozhodování přináší řadu pozitiv spojených s nalézáním efektivních řešení stávajících problémů a zdrojů pro jejich realizaci. Praxe komunitního plánování a partnerství je na úrovni obcí rozvinuta především v oblasti společenských, kulturních a sportovních aktivit, kdy vůdčí roli sestávají fungující spolky, zatímco v jiných oblastech a se zapojením jiných aktérů se prakticky neuplatňuje. Svazky obcí potenciálu komunitního plánování a partnerství nevyužívají vůbec a místní akční skupina je v tomto ohledu omezena možnostmi zapojování veřejnosti a partnerů ve velkých územích. Klíčovou roli při šíření praxe komunitního plánování a partnerství sehrávají komunity na místní úrovni a samosprávy jako možní facilitátoři při rozhodování.

Účel opatření: Šíření praxe zapojování veřejnosti a partnerů do plánování a rozhodování.

Typy projektů: Bude se jednat zejména o neinvestiční projekty (investiční projekty nejsou vyloučeny), zaměřené na setkávání obyvatel, zástupců obcí, soukromých podnikatelských nebo neziskových organizací za účelem plánování a rozhodování o projektech či strategiích, vzdělávání, výchovu a osvětu v této oblasti, rozvoj lidských zdrojů, výměnu zkušeností apod.

Opatření 4.2.2: Dobrovolnictví a dobročinnost

Zdůvodnění opatření/současný stav: Dobrovolnická práce a dobročinnost se v Pobeskydí zachovaly především v oblasti organizace společenských, kulturních a sportovních akcí, v návaznosti na činnost spolků či církví. Dobrovolná aktivita místních obyvatel při realizaci rozvojových aktivit i v běžném životě obcí přitom významně přispívá k posilování soudržnosti venkovského společenství, budování společného vědomí odpovědnosti za výsledek i obec samotnou, nehledě na významné úspory finančních zdrojů na straně samospráv.

Účel opatření: Obnova dobrovolnictví a dobročinnosti při realizaci rozvojových aktivit i v běžném životě obcí.

Typy projektů: Bude se jednat zejména o neinvestiční projekty (investiční projekty nejsou vyloučeny), zaměřené na motivaci a podporu dobrovolnictví a dobročinnosti nejen v oblasti společenských, kulturních a sportovních akcí, ale též např. při výchově a organizaci volnočasových aktivit dětí a mládeže, péči o veřejná prostranství a majetek, kulturní a přírodní dědictví, výpomoci v rodinách, seniorům, hendikepovaným a jinak znevýhodněným osobám a při organizaci formálního i neformálního dobrovolnictví a při komunitní realizaci projektů v návaznosti na další opatření této strategie.

„Vyrosla jsem na vesnici mezi hromadou slepic, králíků, koček a koz. Dnes je na té stejné vesnici jen něco málo slepiček a možná nějakí psi nebo králíci. Kdysi stačilo skočit k sousedce pro špetku soli, dvě cibule nebo třeba krajíc chleba. Lidé byli vstřícní, milí, obětaví. Ted? Každý si hlídá svoje, stará se sám o sebe a dělit se?“ Markéta Reichenbachová (8. třída)¹²⁶

Specifický cíl: 4.3 Zlepšit příležitosti pro zvýšení bezpečnosti území.

Priorita 4.3: Bezpečnost a prevence

Cílové skupiny: Obyvatelé Pobeskydí, samospráva a další složky integrovaného záchranného systému

Indikátory výsledků:

- Spokojenost s příležitostmi pro zvýšení bezpečnosti území.

¹²⁶ Citace z příspěvku do soutěže „Moje vesnice (městečko) za 10 let“.

- Spokojenost s realizovanými opatřeními pro zlepšení příležitostí pro zvýšení bezpečnosti území.
- Index kriminality na 10 tis. obyvatel území vybraných obvodních oddělení (cílový trend: nerostoucí).
- Počet jednotek požární ochrany kategorie I až III (cílový trend: neklesající).

Indikátory výstupů:

- Počet zrealizovaných projektů.

Opatření 4.3.1: Prevence kriminality

Zdůvodnění opatření/současný stav: Pro obyvatelé a místní aktéry se stává důležité téma bezpečnosti a pocitu bezpečnosti. V rámci tohoto opatření se jedná zejména o bezpečnost z pohledu kriminality a doprovodných jevů. Území Pobeskydí je poměrně poklidné s nižším indexem kriminality¹²⁷ zejména v porovnání s okolními městy (výjimku tvoří obce Horní Suchá a Stonava se srovnatelným indexem kriminality okolních měst). Pocit bezpečí se bohužel do značné míry snižuje vlivem změn v organizaci odvodních oddělení a obav s přesunu kriminality z měst na venkovské obce. Opatření by se mělo zaměřit na jedné straně na posílení preventivních aktivit vč. osvěty a na druhé straně na zefektivnění vzájemné výměny informací a spolupráce jednotlivých subjektů (obce Pobeskydí, obvodní oddělení Policie ČR, okolní města). Otázkou bezpečnosti dopravní se zabývá opatření 3.4.3

Účel opatření: Rozvoj preventivních a koordinačních aktivit v oblasti bezpečnosti a prevence kriminality

Aktivita: Bude se jednat zejména o neinvestiční projekty (investiční projekty nejsou vyloučeny), zaměřené na přípravu a realizaci dlouhodobých a systematických preventivních aktivit vč. osvěty zaměřené na prevenci kriminality a doprovodných jevů (informační kampaně, semináře, debaty, terénní práce a práce s dotčenými skupinami obyvatel apod.) a dále aktivity spolupráce a vzájemné výměny informací jednotlivých subjektů (setkání, workshopy, společné informační kanály, apod.) a případně další aktivity vedoucí ze zvýšení bezpečnosti. (kromě aktivit opatření 3.4.3 a 4.3.2)

Opatření 4.3.2: Přípravenost na mimořádné události

Zdůvodnění opatření/současný stav: Čas od času bývá Pobeskydí postiženo extrémními meteorologickými jevy typu přívalových nebo několikadenních vytrvalých srážek, které v kombinaci s dalšími vlivy mohou vést ke vzniku povodní, nebo orkánů. Potenciální hrozbou, jejíž průběh a dopady lze v současnosti obtížně vyhodnotit, mohou být dlouhodobé klimatické změny. V Pobeskydí se nachází rovněž průmyslové podniky s jejichž existencí a provozem souvisí i určité riziko havárií nebezpečných látek. Nelze zapomínat i na rizika spojená se vznikem požárů. Stěžejní součástí integrovaného záchranného systému v Pobeskydí sehrává nejen integrované výjezdní centrum Nošovice, ale také dílčí jednotky sborů dobrovolných hasičů obcí a jednotlivé obce.

Účel opatření: Zlepšit připravenost území na mimořádné události

Aktivita: Bude se jednat zejména o investiční a neinvestiční projekty zaměřené na výstavbu, rekonstrukce, stavební úpravy objektů sborů dobrovolných hasičů a dalších jednotek integrovaného záchranného systému na území Pobeskydí, pořízení vybavení, zařízení a infrastruktury zvyšující připravenost území na mimořádné události s cílem zamezení a zmírnění následků těchto mimořádných událostí. Dále budou podporovány aktivity preventivního a osvětového charakteru související s mimořádnými událostmi.

Priorita 4.4: Metoda LEADER**Specifický cíl: 4.4 Zlepšit příležitosti pro rozvoj metody LEADER v Pobeskydí.**

Cílové skupiny: Realizátoři rozvojových projektů, včetně potenciálních realizátorů.

Indikátory výsledků:

- Spokojenost s příležitostmi pro rozvoj metody LEADER v Pobeskydí.
- Spokojenost s realizovanými opatřeními pro zlepšení příležitostí pro rozvoj metody LEADER v Pobeskydí.
- Počet opatření strategie, kterým se MAS věnuje v rámci vlastní činnosti (mimo vyhlašování výzev a administrace podpořených projektů) (cílový trend: rostoucí).
- Počet místních aktérů, se kterými systematicky spolupracuje (mimo vyhlašování výzev a administrace podpořených projektů) (cílový trend: rostoucí).

Indikátory výstupů:

- Počet zrealizovaných projektů.

¹²⁷ Index kriminality na 10 tis. obyvatel (podíl trestných činů k počtu obyvatel) za rok 2014 v dotčených obvodních odděleních (ne zcela se kryje s územím Pobeskydí) dosahuje v průměru 158,3.

Opatření 4.4.1: Spolupráce a výměna zkušeností

Zdůvodnění opatření/současný stav: Metoda LEADER má v Pobeskydí dlouholetou tradici. Institucionálně a formálně se uplatňování metody LEADER v Pobeskydí váže na založení místní akční skupiny. Počátky spolupráce však sahají již do druhé poloviny devadesátých let minulého století, kdy vznikaly první svazky obcí a objevovaly se první projekty založené na spolupráci veřejného, soukromého podnikatelského a neziskového sektoru. Realizovány byly také četné projekty přeshraniční spolupráce. Na úrovni místní akční skupiny se princip spolupráce uplatňoval zejména v rovině vzájemné výměny zkušeností s jinými místními akčními skupinami. Spolupráce při realizaci konkrétních rozvojových projektů nebyla místní akční skupinou ve větší míře dosud využívána, ačkoli zkušenosti z jiných místních akčních skupin naznačují, že při vhodném nastavení projektu lze prostřednictvím spolupráce mezi místními akčními skupinami vyřešit řadu významných problémů a potřeb území.

Účel opatření: Rozvoj spolupráce místní akční skupiny s jinými místními akčními skupinami a regiony a vzájemná výměna zkušeností.

Aktivita: Bude se jednat zejména o neinvestiční projekty (investiční projekty nejsou vyloučeny), zaměřené na spolupráci a vzájemnou výměnu zkušeností mezi místními akčními skupinami a jejich členy, zejména při přípravě a realizaci projektů spolupráce. Projekty by měly být zaměřeny především na realizaci opatření této strategie nebo na vytváření podmínek pro jejich realizaci.

Opatření 4.4.2: Prezentace dobré praxe a inovace

Zdůvodnění opatření/současný stav: Jedním z nepochopených a podceňovaných principů metody LEADER jsou inovace. V souvislosti s nimi je podstatné poradenství a šíření příkladů dobré (i špatné) praxe inovativních projektů v různých oblastech rozvoje. Toto opatření stojí na přesvědčení, že není nutné vymýšlet vymyšlené, že je naopak žádoucí využít výhod ze zaostalosti a inspirovat se přístupy, které byly v jiných územích uplatněny při řešení problémů analogických těm, se kterými se potýká současné Pobeskydí.

Účel opatření: Zvýšení informovanosti místních aktérů a jejich schopnosti přejímat a vytvářet inovace.

Aktivita: Bude se jednat zejména o neinvestiční projekty (investiční projekty nejsou vyloučeny), zaměřené na shromažďování a šíření příkladů dobré (i špatné) praxe inovativních projektů v oblastech podporovaných touto strategií, poradenství, vzdělávání a osvětu v těchto oblastech formou např. publikací, manuálů, studijních cest a exkurzí, seminářů, přednášek, workshopů, podpory pilotních projektů apod.

Opatření 4.4.3 Poradenství a vzdělávání v oblasti projektového a programového řízení

Zdůvodnění opatření/současný stav: Úspěch projektu je výrazně závislý na odborné a organizační kapacitě jeho realizátora a nezřídka i nadějně projekty končí neúspěchem z důvodů, které by jiným realizátorům nečinily větší potíže. Místní akční skupina Pobeskydí má dlouholeté zkušenosti s poradenstvím a vzděláváním v oblasti projektového a programového řízení a svou činností podpořila desítky rozvojových projektů, které by bez jejich kapacity možná nebyly realizovány vůbec nebo alespoň ne v plánovaném rozsahu a kvalitě. Vzhledem k tomu, že prostředí pro přípravu a realizaci projektů a programů, zvláště těch, které jsou podpořeny z externích zdrojů, je stále složitější, je žádoucí podporovat prostřednictvím poradenství a vzdělávání projekty a programy, které přispívají k naplňování cílů této strategie, a posilovat tak realizační kapacitu místních aktérů.

Účel opatření: Zvýšení absorpční kapacity místních aktérů a jejich schopnosti realizovat vlastní projekty.

Aktivita: Bude se jednat zejména o neinvestiční projekty, zaměřené na systematickou poradenskou a vzdělávací činnost v oblasti projektového a programového řízení. Tato činnost bude zahrnovat přímé poradenství při přípravě a realizaci konkrétních projektů a programů, dále vzdělávání a osvětu v těchto oblastech formou např. publikací, manuálů, školení, seminářů, přednášek, workshopů apod.

Opatření 4.4.4 Finanční nástroje

Zdůvodnění opatření/současný stav: Venkovské obce a venkovští aktéři trpí chronickým finančním deficitem ve srovnání s potřebami, které cítí. V minimálním rozsahu se přitom hledají zdroje (včetně nefinančních) uvnitř venkovských společenství a uplatňují efektivní nástroje nakládání s nimi. Obce, jejich svazky a někteří další aktéři jsou kriticky závislí na externích zdrojích financování, přesto neexistuje systematický přístup k jejich vyhledávání a zajišťování. Nefinanční externí zdroje nejsou vyhledávány a využívány vůbec. V důsledku toho převažuje praxe realizace aktivit, na které je možné aktuálně čerpat dotace, před aktivitami, které jsou z hlediska rozvoje nejpotřebnější. S ohledem na očekávaný pokles objemu externí finanční podpory v budoucnosti je nutné tuto praxi změnit, snižovat závislost na externích zdrojích a podporovat rozvoj efektivních nástrojů nakládání s vnitřními zdroji.

Účel opatření: Zvýšení dostupnosti finančních zdrojů na rozvojové aktivity.

Aktivita: Bude se jednat o neinvestiční projekty, zaměřené na tvorbu a fungování finančních nástrojů, např. mikrofondů pro rozvoj spolkové činnosti, fundraisingových systémů podpory místních organizací, mikropůjčky pro začínající podnikatele apod.

6 HIERARCHIE A VÝZNAMNOST CÍLŮ A PRIORIT

Strategické cíle vycházejí přímo z vize a všechny mají stejnou důležitost a významnost pro naplnění strategie. Významnost a hierarchie specifických cílů respektive priorit, které na specifické cíle přímo navazují, byly stanoveny na základě názoru veřejnosti (anketní šetření) a názorů místní aktérů (dotazníkové šetření a jednání pracovních skupin). Výsledky šetření a jednání dotazovaných skupin byly upraveny do jednotné podoby, kde každému specifickému cíli resp. priority je přiřazeno hodnocení od 0 do 10, přičemž 10 znamená nejvyšší významnost (zřejmě důležitá).

Tabulka č. 7: Tabulka významnosti dle preference místní komunity¹²⁸

Specifický cíl	Veřejnost	Místní aktéři
1.1 Zlepšit příležitosti pro zvýšení zaměstnanosti a uplatnění zejména znevýhodněných skupin obyvatel na trhu práce	9,54	8,31
1.2 Zlepšit podnikatelské prostředí	7,27	7,38
1.3 Vytvořit příležitosti pro zvýšení konkurenceschopnosti místních výrobců a služeb	7,27	7,44
1.4 Vytvořit příležitosti pro zvýšení konkurenceschopnosti místního zemědělství a lesnictví	7,27	7,19
2.1 Zlepšit příležitosti pro začlenění sociálně vyloučených nebo sociálním vyloučením ohrožených osob a skupin osob	6,13	8,43
2.2 Přiblížit vzdělávání, školy a s nimi spolupracující organizace životu venkovských společenství	7,06	6,36
2.3 Rozšířit a zkvalitnit nabídku volnočasových a vzdělávacích aktivit pro veřejnost	10	5,73
2.4 Zkvalitnit podmínky pro spolkovou činnost	10	6,57
2.5 Zachovat existující a obnovit opomíjené kulturní dědictví a tradice a rozvíjet podmínky pro jejich praktické využití v současnosti a v budoucnosti	6,19	6,11
3.1 Zlepšit příležitosti pro širší využití obnovitelných zdrojů energií a pro šetrné nakládání se zdroji	x	8,02
3.2 Zlepšit příležitosti pro snížení podílu směsného komunálního odpadu na celkovém objemu odpadů	4,38	5,99
3.3 Vytvořit příležitosti pro rozšíření a zkvalitnění systému likvidace odpadních vod	4,38	8,82
3.4 Vytvořit příležitosti pro zkvalitnění dopravy a dopravní infrastruktury	7,94	7,26
3.5 Vytvořit příležitosti pro obnovení a využití tradiční kulturní krajiny	6,94	6,81
4.1 Zefektivnit samosprávu a řízení rozvoje území	x	8,2
4.2 Zlepšit příležitosti pro šíření praxe zapojování veřejnosti a partnerství	x	8,8
4.3 Zlepšit příležitosti pro zvýšení bezpečnosti území	4,74	7,0
4.4 Zlepšit příležitosti pro rozvoj metody LEADER v Pobeskydí	x	7,5

Hodnocení důležitosti a významnosti priorit a specifických cílů se liší dle dotazované skupiny. Laická veřejnost výrazně více vnímá potřebu v oblastech hospodářství a společnost. Nejvyšší důraz kladou na priority chuť bavit se a poznávat a podmínky pro spolkovou činnost. Důležitá je pro laickou veřejnost i doprava a dopravní infrastruktura. Naopak za nejnižší prioritu považují odpadové hospodářství a nakládání s odpadními vodami. Obě skupiny hodnotí jako vysoce důležitou a významnou prioritu zaměstnanost. U místních aktérů je patrná znalost legislativních povinností a dlouhodobého výhledu. Jednoznačně kladou důraz na zajištění pomoci a péče pro potřebné, řešení nakládání s odpadními vodami a zapojování veřejnosti a partnerství. Místní aktéři na pomyslném konci žebříčku důležitosti ponechávají priority chuť bavit se a poznávat a odpadové hospodářství.

Z hodnocení (viz níže uvedená tabulka) jednoznačně vyplývá, že veřejnost i místní aktéři považují většinu priorit za významnou či spíše významnou (více než 5 bodů). Pouze tři priority v rámci hodnocení laickou veřejností mají méně než 5 bodů ovšem v kontextu hodnocení místních aktérů i tyto priority lze považovat minimálně za spíše významnou. Za významné (více než 7 až 9 bodů) lze považovat více než dvě třetiny priorit (12). Pouze **priorita zaměstnanost** je hodnocena oběma skupinami jako významná a rozhodně významná.

¹²⁸ x - chybějící hodnota; tato oblast nebyla v rámci daného průzkumu hodnocena.

Z tohoto hodnocení je patrné, že stanovené priority ve strategiích jsou určeny dobře a již ve fázi jejich definování byl brát zřetel na vnímanou potřebnost priorit místní komunity.

Tabulka č. 8: Tabulka významnosti – souhrn za obě dotazované skupiny

Specifický cíl	Nevýznamné (<5 bodů)	Spíše významné (5-7 bodů) ¹²⁹	Významné (7-9 bodů)	Rozhodně významné (>9 bodů)
1.1 Zlepšit příležitosti pro zvýšení zaměstnanosti a uplatnění zejména znevýhodněných skupin obyvatel na trhu práce			X	X
1.2 Zlepšit podnikatelské prostředí			X	
1.3 Vytvořit příležitosti pro zvýšení konkurenceschopnosti místních výrobců a služeb			X	
1.4 Vytvořit příležitosti pro zvýšení konkurenceschopnosti místního zemědělství a lesnictví			X	
2.1 Zlepšit příležitosti pro začlenění sociálně vyloučených nebo sociálním vyloučením ohrožených osob a skupin osob		X	X	
2.2 Přiblížit vzdělávání, školy a s nimi spolupracující organizace životu venkovských společenství		X	X	
2.3 Rozšířit a zkvalitnit nabídku volnočasových a vzdělávacích aktivit pro veřejnost		X		X
2.4 Zkvalitnit podmínky pro spolkovou činnost		X		X
2.5 Zachovat existující a obnovit opomíjené kulturní dědictví a tradice a rozvíjet podmínky pro jejich praktické využití v současnosti a v budoucnosti		X		
3.1 Zlepšit příležitosti pro širší využití obnovitelných zdrojů energií a pro šetrné nakládání se zdroji			X	
3.2 Zlepšit příležitosti pro snížení podílu smíšeného komunálního odpadu na celkovém objemu odpadů	X	X		
3.3 Vytvořit příležitosti pro rozšíření a zkvalitnění systému likvidace odpadních vod	X		X	
3.4 Vytvořit příležitosti pro zkvalitnění dopravy a dopravní infrastruktury			X	
3.5 Vytvořit příležitosti pro obnovení a využití tradiční kulturní krajiny		X		
4.1 Zefektivnit samosprávu a řízení rozvoje území			X	
4.2 Zlepšit příležitosti pro šíření praxe zapojování veřejnosti a partnerství			X	
4.3 Zlepšit příležitosti pro zvýšení bezpečnosti území	X	X		
4.4 Zlepšit příležitosti pro rozvoj metody LEADER v Pobeskydí			X	

Pro hodnocení významnosti a prioritizaci specifických cílů, lze dále použít další kritéria: integrační potenciál priority (viz kap. 8) a náročnost na potřebné zdroje (viz výsledky dotazníkového šetření – analýza potřeb a problémů území). Vzájemnými vazbami na nejvýše hodnocenou **prioritu zaměstnanost** se do popředí **dostávají i další priority** zaměřené na vzdělávání (2.2; 2.3), zajištění péče o děti a další závislé osoby a starší seniory (2.1, 2.3), přístup k zaměstnání jako prevence a prostředek při boji proti chudobě a sociálnímu vyloučení (2.1), podpora podnikání a zaměstnavatelů (1.2, 1.3, 1.4), doprava a dopravní infrastruktura (3.4) atd.

Z pohledu náročnosti na potřebné zdroje jsou nejnáročnější a nejpotřebnější priority zaměřené na investiční projekty zejména: **nakládání s odpadními vodami, doprava a dopravní infrastruktura** a dále **pomoc a péče pro potřebné, školství a venkovské školy** (občanská vybavenost).

Specifické postavení mezi kritérii má kritérium dostupnosti zdrojů MAS Pobeskydí, z. s. jako organizace. V rámci tohoto hodnocení se zohledňují zejména možnost implementace strategie prostřednictvím MAS v programu rozvoje venkova a určených operačních programech, dostupnost vlastních finančních zdrojů MAS a potenciál členské základny (lidské a organizační zdroje). Významnost priorit z tohoto pohledu bude vycházet z navazujících programových rámců a případného akčního plánu MAS. Dle současných znalostí lze jako priority z tohoto pohledu definovat: 1.1 Zaměstnanost, 1.3 Zhodnocení místní produkce, 1.4 Zemědělství a lesnictví, 2.1 Pomoc a péče pro potřebné, 2.2 Školství a venkovské školy, 3.4 Doprava a dopravní infrastruktura, 3.5 Kulturní krajina a příroda.

¹²⁹ Od 5 bodů do 7 bodů včetně 7,00.

7 INTEGROVANÉ A INOVATIVNÍ RYSY STRATEGIE

7.1 INTEGROVANÉ RYSY

Základním integrujícím prvkem této strategie je zaměření na udržitelný rozvoj území, jehož by mělo být dosaženo uplatněním principů popsaných v kapitole č. 4. S vědomím toho, že potřeba koncentrace omezených zdrojů na omezený počet specifických cílů (selektivně) je v zásadním rozporu s potřebou řešit jednotlivé problémy v kontextu (integrovaně), byla tato strategie zpracována asociativním způsobem, který kombinoval participativní komunitní přístup se zapojením veřejnosti a expertní přístup při zpracování analytických podkladů, facilitaci a finální kompletaci dokumentu. Místní aktéři a veřejnost formulovali problémy, potřeby a priority rozvoje území, ve kterém žijí, pracují a tráví volný čas, experti a zaměstnanci MAS Pobeskydí zajišťovali výslednou konzistenci strategie.

Vnitřní integrity strategie bylo dosaženo koncentrací na identifikované problémy (nikoli na sektory ve smyslu tradičního přístupu k prostorovému plánování). Ačkoli se strategie člení na oblasti, priority a opatření, nejde o nic více než manažerské zjednodušení složité problematiky plánování. Je zřejmé, že mezi jednotlivými opatřeními existuje nespočet pozitivních a negativních zpětných vazeb. Jejich existence není pouze faktem, který místní aktéři berou na vědomí, ale předpokladem pro dosažení stanovených strategických cílů na bázi synergického spolupůsobení jednotlivých aktivit různých aktérů působících ve prospěch rozvoje Pobeskydí. Asociativní přístup k plánování vytvořil otevřenou platformu, ve které byly jednotlivé návrhy konfrontovány se zájmy různých účastníků plánování, a výsledek, který tito účastníci vzali za svůj, je tudíž vnitřně konzistentní, tj. integrovaný. Účastníci plánování, zastupující veřejnost i organizace veřejného, soukromého podnikatelského i neziskového sektoru z lokální, mikroregionální i regionální úrovně navíc v průběhu plánování položili solidní základ pro implementační fázi strategie. Shoda těchto aktérů na finální podobě strategie je příslibem spolupráce při její realizaci (ve smyslu multilevel governance).

Výslednou strategií se táhne několik témat, která průřezově zasahují jednotlivé oblasti, priority (specifické cíle) a opatření. Těmito tématy jsou rodina, místní pospolitost a sociální začleňování, životní prostředí, práce a konkurenceschopnost, inovace, místní zdroje. Významným integračním prvkem je samostatná průřezová oblast Management rozvoje území. Vzájemné vazby jednotlivých specifických cílů znázorňuje následující matice. Velmi silné vazby jsou hodnoceny 3 body, existující vazby 1 bodem a zanedbatelné vazby 0 body. Nejsilnější integrační potenciál, tj. nejsilnější vazby na ostatní specifické cíle, mají specifické cíle priorit zaměstnanost, školství a venkovské školy, samospráva a řízení území, zapojování veřejnosti a partnerství a metoda LEADER.

Tabulka č. 9: Vzájemné vazby jednotlivých specifických cílů

Specifický cíl	1.1	1.2	1.3	1.4	2.1	2.2	2.3	2.4	2.5	3.1	3.2	3.3	3.4	3.5	4.1	4.2	4.3	4.4	Σ
1.1	x	3	3	3	3	1	1	0	0	1	1	0	3	1	1	1	0	1	25
1.2	3	x	3	3	1	3	1	0	0	0	0	1	1	0	1	1	0	1	19
1.3	3	3	x	3	1	1	1	0	1	0	0	0	1	1	1	1	0	1	18
1.4	3	3	3	x	0	0	0	0	0	1	1	0	1	3	1	0	0	1	17
2.1	3	1	1	0	x	3	3	1	0	0	0	0	1	0	1	3	1	1	19
2.2	1	3	1	0	1	x	3	3	1	1	0	0	1	0	1	1	1	1	21
2.3	1	1	1	0	1	3	x	3	3	1	1	0	1	0	1	1	1	1	20
2.4	0	0	0	0	1	3	3	x	3	0	0	0	0	0	1	3	1	1	16
2.5	0	0	1	0	0	1	3	3	x	0	0	0	0	3	1	1	0	1	14
3.1	1	0	0	1	0	1	1	0	0	x	3	1	1	1	1	0	1	1	13
3.2	1	0	0	1	0	0	0	0	0	3	x	1	1	1	1	1	1	1	12
3.3	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1	1	x	1	1	1	1	1	1	11
3.4	3	1	1	1	1	1	0	0	0	1	1	1	x	3	1	1	1	1	18
3.5	1	0	1	3	0	0	0	0	3	1	1	1	3	x	1	1	1	1	20
4.1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	x	3	1	3	21
4.2	1	1	1	0	3	1	1	3	1	0	1	1	1	1	3	x	1	3	23
4.3	0	0	0	0	1	1	1	1	0	1	1	1	1	1	1	1	x	3	14
4.4	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	3	3	3	x	23

7.2 INOVATIVNÍ RYSY

Základem této strategie je inovativní přístup a hledání nových řešení. Inovativní rysy nacházíme ve všech oblastech a prioritách. Strategie klade důraz na uplatňování inovací tam, kde dávají smysl, přinášejí úspory zdrojů (nejen finančních) a efektivní řešení problémů a napomáhají zajistit udržitelnost dopadů strategie. Ve strategii se setkáváme na jedné straně s přírůstkovými i radikálními inovacemi, na druhé straně s inovacemi produktovými, organizačními, procesními apod. Při tvorbě strategie byl kladen důraz na takové inovace, které umožní dlouhodobý udržitelný rozvoj území s využitím jeho vnitřních zdrojů a potenciálů. Tento postoj k plánování je sám o sobě inovativní. Určité rysy inovativnosti přináší i nastavení implementace strategie (způsob hodnocení, realizace vlastních projektů MAS atd.).

Inovace jsou uplatnitelné při naplňování všech strategických cílů ve všech strategických oblastech a většina opatření s inovacemi počítá a preferuje je. Následující přehled přináší možné inovace v jednotlivých oblastech.

Inovace v oblasti Hospodářství

- Lokální modely podpory uchazečů a zájemců o zaměstnání ve venkovském prostředí (doplnění činnosti pracovních úřadů, spolupráce místních aktérů)
- Nové efektivní modely koordinace veřejně prospěšných prací a dalších aktivit podporujících získávání pracovních návyků a zkušeností
- Zavádění systematických opatření na místní úrovni ke sladění rodinného a profesního života
- Zavádění sociálního podnikání na venkově
- Nové modely poradenství a služeb pro podnikatele (startovací kanceláře, podnikatelské inkubátory)
- Zavádění nových modelů a zkracování dodavatelsko-odběratelských vztahů
- Výroba a zavádění místních výrobků a služeb na místní trh
- Zavádění nových služeb cestovního ruchu, které v území dosud nejsou nabízeny
- Diverzifikace nezemědělské činnosti zemědělských podniků
- Zavádění nových výrobních programů v zemědělství a lesnictví

Inovace v oblasti Společnost

- Zavedení spolupráce místních aktérů v oblasti sociálních služeb, péče a pomoci pro potřebné
- Komunitní formy sociálních (a obdobných) služeb
- Sdílení zdrojů v sociálních službách, školství, volnočasové a spolkové činnosti apod.
- Zavádění a rozvoj konceptu komunitních škol
- Výměna informací a spolupráce mezi organizacemi v sociálních službách, školství, volnočasové a spolkové činnosti apod.
- Nové způsoby péče a obnovy kulturního dědictví se zapojením veřejnosti

Inovace v oblasti Životní prostředí a infrastruktura

- Nové způsoby využívání obnovitelných zdrojů energií a šetrného nakládání se zdroji
- Nové způsoby využívání a nakládání s biologicky rozložitelnými odpady
- Zavádění nových environmentálních technologií a postupů
- Nová a efektivní řešení decentralizovaného čištění odpadních vod
- Spolupráce obcí a velkých měst v okolí v otázkách čištění odpadních vod
- Zavádění systémového přístupu k rozvoji klíčových a údržbě ostatních místních komunikací
- Zavádění a rozvoj alternativních forem dopravy a sdílení dopravních prostředků
- Systémová příprava, regenerace a revitalizace brownfieldů

Inovace v oblasti Management rozvoje území

- Prohloubení meziobecní spolupráce
- Rozvoj zapojování veřejnosti a partnerství (komunitní plánování, partnerství, dobrovolnictví, dobročinnost)
- Realizace projektů spolupráce při realizaci strategie
- Prezentace dobré praxe a inovací v souvislosti s podporou realizace strategie
- Zavádění finančních nástrojů na podporu realizace strategie

Další možné inovace a příklady dobré praxe uvádí samostatná publikace MAS Pobeskydí „Katalog inspirací a dobré praxe“, která je průběžně doplňována.

8 NÁVAZNOST NA KONCEPCE A STRATEGIE

V této kapitole jsou představeny hlavní strategické a koncepční dokumenty, které jsou relevantní pro směřování rozvoje území MAS Pobeskydí. Posuzována je vazba návrhové části strategie na strategické dokumenty na evropské, národní, krajské a lokální úrovni.

Evropská úroveň

Strategie respektuje východiska a zaměření Strategie Evropa 2020 jako klíčového strategického dokumentu Evropské unie. Z pěti hlavních cílů Strategie Evropa 2020 se strategie věnuje nejvíc otázkám zaměstnanosti, klimatu a energetiky, vzdělávání a sociálnímu začleňování a snižování chudoby.

Tabulka č. 10: Vazba specifických cílů strategie na iniciativy Strategie Evropa 2020¹³⁰

Specifické cíle CLLD /Iniciativa Evropa 2020	Iniciativa „Mládež v pohybu“	Iniciativa „Evropa méně náročná na zdroje“	Iniciativa „Průmyslová politika pro éru globalizace“	Iniciativa „Program pro nové dovednosti a pracovní místa“	Iniciativa „Evropská platforma pro boj proti chudobě“
Specifický cíl 1.1	■ ■			■ ■ ■	
Specifický cíl 2.2	■ ■				
Specifický cíl 3.1		■ ■ ■			
Specifický cíl 1.2			■ ■		
Specifický cíl 2.1					■ ■

Při zpracování strategie byly zohledněny principy obsažené v dokumentech:

- ÚZEMNÍ AGENDA EU 2020 - K inteligentní a udržitelné Evropě rozmanitých regionů podporující začlenění,
- Obnovená strategie udržitelného rozvoje EU a
- Strategický rámec evropské spolupráce ve vzdělávání a odborné přípravě.

Strategie navazuje zejména na následující tematické cíle EU:

- Zvyšování konkurenceschopnosti malých a středních podniků
- Podpora udržitelné a kvalitní zaměstnanosti a podpora mobility pracovních sil
- Investice do vzdělávání, odborného vzdělávání včetně odborné přípravy pro získání dovedností a do celoživotního učení
- Podpora sociálního začleňování a boj proti chudobě a diskriminaci
- Zachování a ochrana životního prostředí a podporování účinného využívání zdrojů
- Podpora udržitelné dopravy a odstraňování překážek v klíčových síťových infrastrukturách
- Zvyšování institucionální kapacity veřejných orgánů a zúčastněných subjektů a zlepšování účinnosti veřejné správy

Národní úroveň

Základní dokument regionální politiky České republiky pro příští léta představuje Strategie regionálního rozvoje ČR pro období 2014-2020. Globálním cílem Strategie regionálního rozvoje ČR je zajistit dynamický vyvážený rozvoj území České republiky se zřetelem na kvalitu života a životního prostředí, přispět ke snižování regionálních rozdílů a zároveň umožnit využití místního potenciálu pro posílení konkurenceschopnosti jednotlivých územně správních celků. Strategie stanovuje 4 základní cíle: podpořit zvyšování konkurenceschopnosti a využití ekonomického potenciálu regionů (růstový cíl), zmírnit prohlubování negativních regionálních rozdílů (vyrovnávací cíl), posílit environmentální udržitelnost (preventivní cíl), optimalizovat institucionální rámec pro rozvoj regionů (institucionální cíl). Strategie MAS Pobeskydí není v rozporu s těmito cíli, naopak snaží se realizaci své strategie na území Pobeskydí k naplnění těchto cílů přispět.

¹³⁰ Existující vazba ■, střední vazba ■ ■, silná vazba ■ ■ ■.

Při formulaci návrhové části strategie byly respektovány následující koncepční a tematicky zaměřené rozvojové dokumenty na národní úrovni:

- Národní program reforem ČR 2014,
- Dopravní politika ČR pro období 2014–2020 s výhledem do roku 2050,
- Národní strategie rozvoje cyklistické dopravy České republiky pro léta 2013–2020,
- Národní Strategie Bezpečnosti Silničního Provozu 2011–2020,
- Koncepce státní politiky cestovního ruchu v České republice na období 2014–2020,
- Koncepce podpory malých a středních podnikatelů na období let 2014–2020,
- Akční plán pro rozvoj ekologického zemědělství v letech 2011 až 2015,
- Koncepce památkové péče v České republice na léta 2011 – 2016,
- Státní politika životního prostředí České republiky 2012–2020,
- Strategie vzdělávání pro udržitelný rozvoj ČR 2008– 2015
- Strategie podpory využití potenciálu kulturního dědictví v kontextu politiky soudržnosti 2014+,
- Strategie vzdělávací politiky České republiky do roku 2020,
- Strategie pro růst – české zemědělství a potravinářství v rámci společné zemědělské politiky EU po roce 2013,
- Strategie celoživotního učení ČR,
- Strategie politiky zaměstnanosti do roku 2020,
- Strategie sociálního začleňování 2014–2020,
- Národní strategie podporující pozitivní stárnutí pro období let 2013 až 2017,
- Národní strategie rozvoje sociálních služeb na rok 2015,
- Zásady státní politiky lesnictví,
- Strategický rámec rozvoje veřejné správy české republiky pro období 2014–2020,

Strategie CLLD MAS Pobeskydí není v zásadním rozporu s těmito dokumenty. Přehled návaznosti specifických cílů strategie CLLD MAS Pobeskydí na jednotlivé dokumenty je předmětem přílohy č. 7.

Krajská a regionální úroveň

Při zpracování strategie MAS Pobeskydí byla zohledněna Strategie rozvoje Moravskoslezského kraje 2009 – 2020. Ta definuje pět globálních strategických cílů:

- Konkurenceschopná, inovačně založená ekonomika
- Vysoká zaměstnanost a sociální inkluze – příležitost pro všechny
- Vzdělaná společnost aktivních a sebevědomých obyvatel
- Kvalitní a kulturní prostředí, služby a infrastruktura pro život, práci a návštěvu
- Efektivní správa věcí veřejných

Zaměření a cíle strategie MAS Pobeskydí nejsou v rozporu se zaměřením a globálními cíli Strategie rozvoje Moravskoslezského kraje 2009 – 2020.

Dalšími dokumenty, které byly zohledněny při tvorbě strategie CLLD MAS Pobeskydí, jsou:

- Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy Moravskoslezského kraje (2012),
- Regionální inovační strategie Moravskoslezského kraje 2010-2020,
- Plán péče o Chráněnou krajinnou oblast Beskydy na období 2009-2018,
- Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb v Moravskoslezském kraji na léta 2010 až 2014,
- Strategie území správního obvodu ORP Frýdek-Místek v oblasti předškolní výchovy a základního školství, sociálních služeb, odpadového hospodářství a podpory zaměstnanosti a podnikání (2015-2024)¹³¹,
- Strategie absorpce venkovských oblastí 2014-2016 a
- Návrh řešení socioekonomicky znevýhodněných oblastí Moravskoslezského kraje

Přehled návaznosti specifických cílů strategie CLLD MAS Pobeskydí na jednotlivé dokumenty je předmětem přílohy č. 7.

Lokální a subregionální úroveň

Soulad s dokumenty zaměřujícími se na rozvoj jednotlivých obcí nebo mikroregionů je zajištěn prostřednictvím způsobu tvorby strategie MAS Pobeskydí (veřejná projednávání, jednání pracovních skupin). Potřeby obcí i mikroregionů byly v rámci komunitního projednávání promítnuty do analytické i strategické části strategie. Specifické cíle a opatření strategie MAS Pobeskydí nejsou svým zaměřením v rozporu s územními plány a strategickými

¹³¹ strategie meziobecní spolupráci.

dokumenty obcí a svazků obcí v Pobeskydí. Provázanost specifických cílů strategie s prioritami lokálních strategií tří ze čtyř mikroregionů (čtvrtý mikroregion neměl v době přípravy této strategie platnou strategii).

Tabulka č. 11: Provázanost specifických cílů Strategie komunitně vedeného místního rozvoje MAS Pobeskydí s prioritami mikroregionálních strategií

Strategie komunitně vedeného místního rozvoje MAS Pobeskydí	Strategický plán mikroregionu Žermanické a Těrlické přehrad ¹³²	Strategický plán mikroregionu povodí Stonávky ¹³³	Strategický plán mikroregionu povodí Morávky ¹³⁴
Specifický cíl	Priorita	Priorita	Priorita
1.1 Zlepšit příležitosti pro zvýšení zaměstnanosti a uplatnění zejména znevýhodněných skupin obyvatel na trhu práce	3.2 Podmínky pro podnikání	Rozvoj malého a středního podnikání	Rozvoj malého a středního podnikání
1.2 Zlepšit podnikatelské prostředí	3.2 Podmínky pro podnikání	Rozvoj malého a středního podnikání	Rozvoj malého a středního podnikání
1.3 Vytvořit příležitosti pro zvýšení konkurenceschopnosti místních výrobků a služeb	3.2 Podmínky pro podnikání	Rozvoj malého a středního podnikání	Rozvoj malého a středního podnikání
1.4 Vytvořit příležitosti pro zvýšení konkurenceschopnosti místního zemědělství a lesnictví		Rozvoj malého a středního podnikání	Rozvoj malého a středního podnikání
2.1 Zlepšit příležitosti pro začlenění sociálně vyloučených nebo sociálním vyloučením ohrožených osob a skupin osob	1.3. Služby sociální péče	Občanská společnost a sociální služby	Občanská společnost a sociální služby
2.2 Přiblížit vzdělávání, školy a s nimi spolupracující organizace životu venkovských společenství	1.1. Zlepšovat úroveň školství	Rozvoj sociální infrastruktury	Rozvoj sociální infrastruktury
2.3 Rozšířit a zkvalitnit nabídku volnočasových a vzdělávacích aktivit pro veřejnost	1.1. Zlepšovat úroveň školství	Občanská společnost a sociální služby	Občanská společnost a sociální služby
2.4 Zkvalitnit podmínky pro spolkovou činnost	1.2. Podpora volnočasových aktivit, kultury a sportu	Občanská společnost a sociální služby	Občanská společnost a sociální služby
2.5 Zachovat existující a obnovit opomíjené kulturní dědictví a tradice a rozvíjet podmínky pro jejich praktické využití v současnosti a v budoucnosti	1.2. Podpora volnočasových aktivit, kultury a sportu	Občanská společnost a sociální služby	Občanská společnost a sociální služby
3.1 Zlepšit příležitosti pro širší využití obnovitelných zdrojů energií a pro šetrné nakládání se zdroji	4.2 Čistota ovzduší a prevence znečišťování	Udržitelné využívání (místních) zdrojů energie	Udržitelné využívání (místních) zdrojů energie
3.2 Zlepšit příležitosti pro snížení podílu směsného komunálního odpadu na celkovém objemu odpadů	4.1 Odpadové hospodářství	Rozvoj technické infrastruktury	Rozvoj technické infrastruktury
3.3 Vytvořit příležitosti pro rozšíření a zkvalitnění systému likvidace odpadních vod	2.2 Technická infrastruktura	Rozvoj technické infrastruktury	Rozvoj technické infrastruktury
3.4 Vytvořit příležitosti pro zkvalitnění dopravy a dopravní infrastruktury	2.1 Rozvoj dopravní infrastruktury	Rozvoj dopravní infrastruktury	Rozvoj dopravní infrastruktury
3.5 Vytvořit příležitosti pro obnovení a využití tradiční kulturní krajiny		Ochrana a tvorba krajiny	Ochrana a tvorba krajiny
4.1 Zefektivnit samosprávu a řízení rozvoje území		Občanská společnost a sociální služby	Občanská společnost a sociální služby
4.2 Zlepšit příležitosti pro šíření praxe zapojování veřejnosti a partnerství	1.4. Místní a přeshraniční partnerství, komunitní spolupráce		
4.3 Zlepšit příležitosti pro zvýšení bezpečnosti území			
4.4 Zlepšit příležitosti pro rozvoj metody LEADER v Pobeskydí			

¹³² Strategie schválená v roce 2014 (platnost do roku 2023).

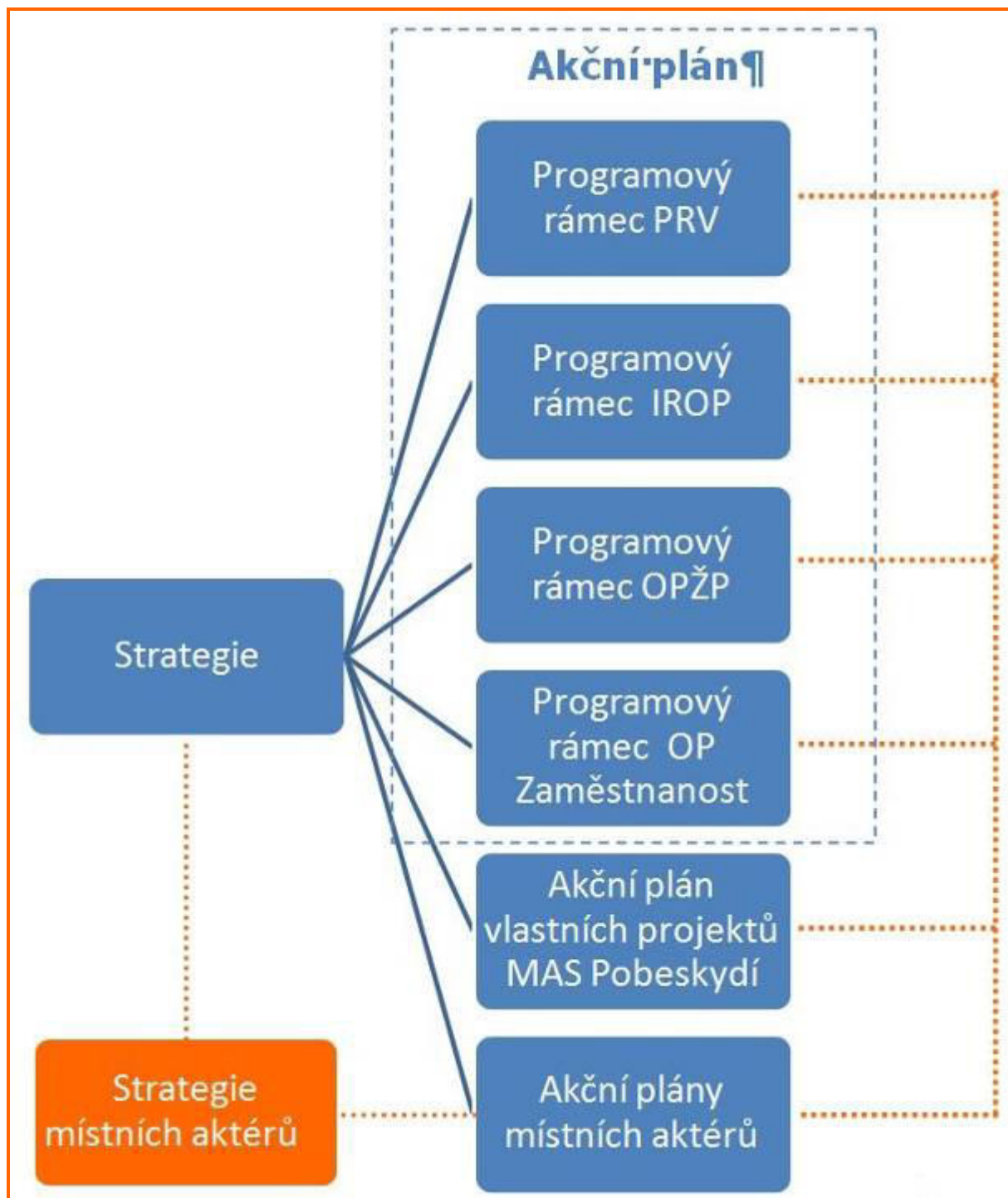
¹³³ Strategie schválená v roce 2007 (platnost do roku 2015).

¹³⁴ Strategie schválená v roce 2007 (platnost do roku 2015).

9 AKČNÍ PLÁN

Strategie byla zpracovávána s vědomím toho, že její cíle budou naplňovány realizací dílčích aktivit, z nichž většina bude mít charakter projektů. Dosažení cílů strategie závisí na realizaci a vzájemné souvztažnosti (obsahově i časově) jednotlivých projektů. Realizace bude vyžadovat nemalé výdaje, které bude třeba získávat z různých zdrojů, počínaje vlastními zdroji zejména obcí a podnikatelských subjektů, přes úvěrové zdroje až po dotační a nadační fondy. To všechno vyžaduje koordinaci i důsledné řízení a monitoring. Za tímto účelem jsou vytvářeny podrobné plány realizace strategie neboli akční plány.

Obrázek 33: Akční plány v kontextu této strategie

V rámci tohoto dokumentu je blíže popsán akční plán zaměřený na využití integrovaného nástroje komunitně vedeného místního rozvoje ve vybraných programech v programovém období 2014–2020. Projekty realizované prostřednictvím tohoto akčního plánu jsou označovány jako integrované projekty. Tento akční plán je tvořen programovými rámci k následujícím programům:

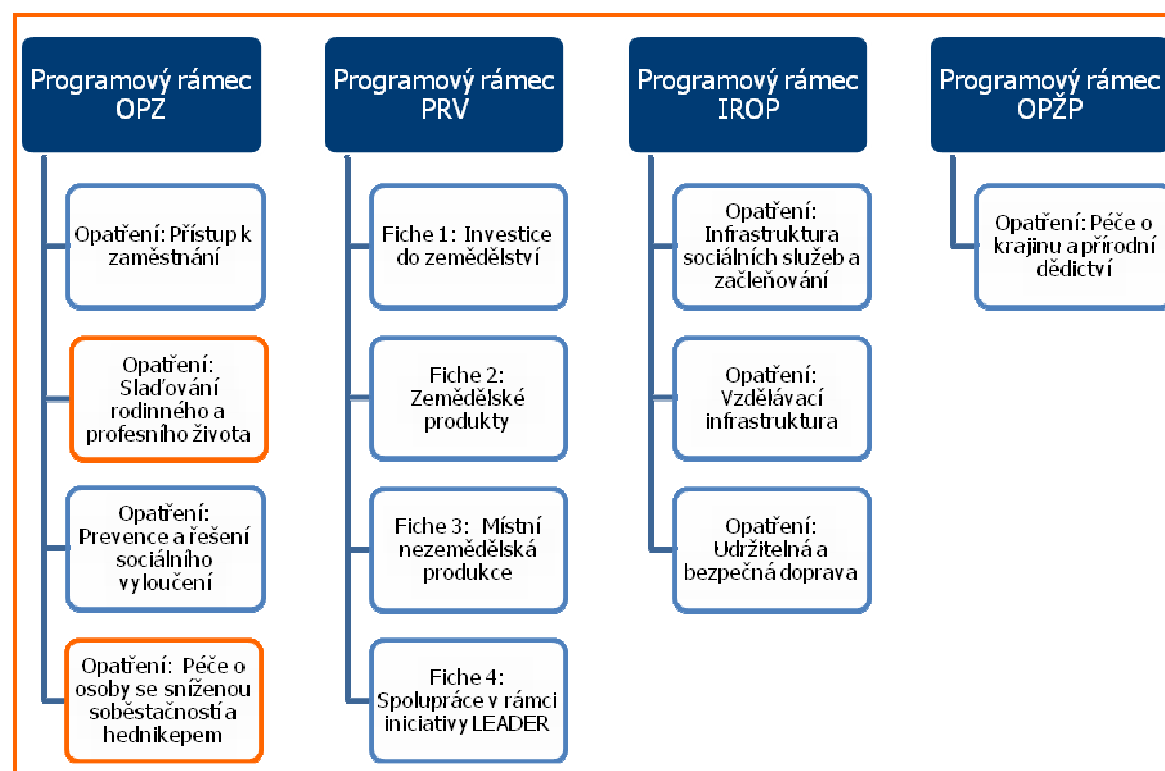
- Program rozvoje venkova (dále také „PRV“),
- Integrovaný regionální operační program (dále také „IROP“),
- Operační program Životního prostředí (dále také „OPŽP“) a
- Operační program Zaměstnanost (dále také „OP Zaměstnanost“ nebo „OPZ“).

Dále na tuto strategii budou navazovat akční plány místních aktérů, případně akční plán vlastních projektů MAS Pobeskydí, které budou přispívat k realizaci rovněž dílčích částí strategie, které nejsou zařazeny do jednotlivých programových rámců. Tyto akční plány nejsou součástí tohoto dokumentu. Projekty zařazené do těchto akčních plánů jsou označovány jako individuální. Ovšem tyto projekty mohou být rovněž provázány a jejich souhrn může mít integrovaný charakter. Očekává se, že část projektů budou rovněž projekty využívající princip spolupráce a souvisejících dotačních zdrojů¹³⁵ (např. přeshraniční spolupráce, spolupráce obcí, spolupráce veřejného, podnikatelského a neziskového sektoru). U těchto projektů se předpokládá finanční podpora přímo z příslušných operačních programů či PRV, případně z jiných veřejných zdrojů. Specifické postavení budou mít dílčí projekty realizované místními aktéry z vlastních zdrojů. U tohoto způsobu realizace projektů bude významnou úlohu hrát přímé přihlášení realizátora daného projektu k naplňování této strategie.

9.1 PROGRAMOVÉ RÁMCE

Programové rámce tvoří akční plán, který slouží k využívání integrovaného nástroje komunitně vedeného místního rozvoje (dále také „CLLD“) v programovém období 2014–2020. Programové rámce programů obsahují definice konkrétních opatření CLLD (resp. fiche v PRV) pro naplnění stanovených cílů. Struktura je odvozena od závazného dokumentu MMR a řídicích orgánů. Na programové rámce navazuje finanční plán a analýza rizik (přílohy č. 8 a 9).

Obrázek 34: Grafické znázornění struktury programových rámců¹³⁶

¹³⁵ Operační program přeshraniční spolupráce mezi Českou republikou a Polskou republikou, resp. mezi Slovenskou republikou a Českou republikou; Program rozvoje venkova; Operační program Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost, programy nadnárodní a mezinárodní spolupráce.

¹³⁶ Do struktury jsou zahrnuty dva opatření programového rámce OPZ (oranžové) bez alokace tj. v zásobníku.

9.1.1 PROGRAMOVÝ RÁMEC OPERAČNÍHO PROGRAMU ZAMĚSTNANOST

Programový rámec Operačního programu Zaměstnanost (dále „OPZ“ nebo „OP Zaměstnanost“) vychází s předpokládané alokace 12 978 tis. Kč a je tvořen dvěma opatřeními, která budou s této alokace financována a dvěma opatřeními, která jsou navržena jako „zásobník“ pro případ navýšení alokace. V případě skutečného navýšení alokace bude posouzena potřeba navýšení na všechny čtyři opatření.

Pomocí programového rámce by mělo docházet ke zmírnění slabých stránek území, kterými jsou nezaměstnanost, její negativní struktura a nedostatek pracovních příležitostí pro osoby se znevýhodněním na jedné straně a nedostatek kvalifikovaných a motivovaných pracovních sil (zaměstnaných i podnikajících) na druhé straně. Programový rámec by měl rovněž přispět k lepší reakci na identifikovaná ohrožení: růst rozdílů v životní úrovni a sociální vyloučení osob se sociálním či zdravotním znevýhodněním a změny v životním stylu a nárůst sociopatogenních jevů (konflikty, závislosti, kriminalita apod.). Příležitosti, na kterou je vhodné reagovat rozvojem služeb a prarodinných aktivit je zájem o bydlení na venkově v zázemí okolních měst ze strany rodin s malými dětmi.

Rozdělení alokace na opatření:

1.1.1 Přístup k zaměstnání 1,987 mil. Kč

1.1.2 Sladování rodinného a profesního života 0 mil. Kč (zásobník)

2.1.1 Prevence a řešení sociální vyloučení 11 mil. Kč

2.1.2 Péče o osoby se sníženou soběstačností a hendikepem 0 mil. Kč (zásobník)

Téma: zaměstnanost a prarodinná opatření

- 1) Specifický cíl SCLLD:** 1.1 Zlepšit příležitosti pro zvýšení zaměstnanosti a uplatnění zejména znevýhodněných skupin obyvatel na trhu práce.

1.1) Opatření SCLLD: 1.1.1 Přístup k zaměstnání

A) Popis vazby opatření na specifický cíl 2.3.1

Opatření je plně v souladu se specifickým cílem. Opatření se zaměřuje na podporu zaměstnanosti na lokální úrovni a je v souladu s aktivitami:

- podpora spolupráce aktérů na místní úrovni při řešení lokální nezaměstnanosti, zjišťování potřeb lokálních zaměstnavatelů a
- podpora vytváření nových pracovních míst na lokální úrovni.

B) Popis cíle opatření

Míra nezaměstnanosti (podíl nezaměstnaných) se v Pobeskydí dlouhodobě pohybuje pod průměrem Moravskoslezského kraje a je srovnatelná s hodnotami za celou Českou republiku. Přesto místní aktéři i veřejnost považují řešení nezaměstnanosti za prioritu, zvláště s ohledem na skupiny znevýhodněné na trhu práce. Nezaměstnanost, její negativní struktura a nedostatek pracovních příležitostí pro kvalifikované specializované pracovní síly nebo osoby se znevýhodněním a nedostatek kvalifikovaných a motivovaných pracovních sil (zaměstnaných i podnikajících) pro rozvoj hospodářství v odvětvích s vyšší přidanou hodnotou je vnímáno významná jako slabá stránka Pobeskydí. V této souvislosti nezanedbatelným ohrožením je migrace mladých, kvalifikovaných a jinak perspektivních obyvatel do měst, zejména z periferních obcí či nárůst počtu nezaměstnaných vlivem ztráty ekonomické konkurenceschopnosti a výkonnosti regionu.

Navrhované opatření má na místní úrovni doplňovat činnost úřadů práce, které nemají dostatečné povědomí o místních poměrech, podpořit využívání nástrojů aktivní politiky zaměstnanosti, rozvinout spolupráci místních aktérů v oblasti zaměstnanosti, přiblížit pomoc nezaměstnaným a dalším osobám (vč. neaktivních), podpořit flexibilní formy zaměstnání, usnadnit získávání pracovních návyků a zkušeností jak dlouhodobě nezaměstnaným, absolventům, tak dalším znevýhodněným skupinám nezaměstnaných.

V rámci programového rámce OPZ budou podporovány zejména pilotní projekty, které mají „otestovat“ dané služby a programy v území. Předpokládá se, že další zajištění těchto služeb a programů bude řešeno realizací navazujících individuálních projektů nebo systémovou podporou ze strany dotčených obcí a další místních aktérů.

C) Popis provázanosti navrhovaných opatření, a to včetně provázanosti na ostatní operační programy

Opatření navazuje přímo na následující opatření SCLLD 1.1.2 Sladování rodinného a profesního života a 1.1.3 Sociální podnikání (přispívá k naplňování stejného specifického cíle) a opatření specifického cíle 2.1 Zlepšit příležitosti pro začlenění sociálně vyloučených nebo sociálním vyloučením ohrožených osob

a skupin osob (zaměstnání je důležitým předpokladem pro úspěšné sociální začlenění a prevenci sociálního začleňování). Na úrovni SCLLD lze nalézt vazby na další specifické cíle oblasti hospodářství, kde kvalita a motivování zaměstnanci (či OSVČ) jsou předpokladem dalšího rozvoje a konkurenceschopnosti místního hospodářství.

Opatření navazuje na Integrovaný regionální operační program na specifické cíle 2.1 Zvýšení kvality a dostupnosti služeb vedoucí k sociální inkluzi a 2.2 Vznik a rozvoj existujících podnikatelských aktivit v oblasti sociálního podnikání, kde jsou podporovány investiční projekty orientované na infrastrukturu sociální inkluze a sociálního podnikání. Určitá návaznost je i na prioritní osu 3 Operačního programu Výzkum, vývoj a vzdělávání (a související místní akční plány vzdělávání), kde je řešena inkluze na úrovni vzdělávání a školství.

D) Priorizace navrhovaných opatření

- a) Opatření financovaná z alokované částky

E) Časový harmonogram realizace opatření ve vazbě na finanční plán

Opatření bude realizováno od 06/2016 do 6/2023 s akcentem na plnění stanovených cílů ke konci období.

F) Popis možných zaměření projektů

V rámci opatření budou podporovány zejména následující aktivity:

- zvyšování uplatnitelnosti osob ohrožených sociálním vyloučením nebo osob sociálně vyloučených ve společnosti a na trhu práce,
- bilanční a pracovní diagnostika, ergo diagnostika,
- rekvalifikace a další profesní vzdělávání,
- zprostředkování zaměstnání,
- podpora spolupráce lokálních partnerů na trhu práce,
- podpora vytváření nových pracovních míst,
- podpora umístění na uvolněná pracovní místa,
- podpora flexibilních forem zaměstnání,
- prostupné zaměstnávání,
- podpora zahájení podnikatelské činnosti,
- doprovodná opatření a
- realizace nových či inovativních nástrojů aktivní politiky zaměstnanosti.

G) Podporované cílové skupiny

Uchazeči o zaměstnání (osoby zařazené ÚP ČR do evidence uchazečů o zaměstnání), zájemci o zaměstnání (osoby zařazené ÚP ČR do evidence zájemců o zaměstnání), neaktivní osoby - osoby v produktivním věku, které nejsou ani zaměstnané (zaměstnáním se rozumí i výkon samostatně výdělečné činnosti) ani nezaměstnané (tj. evidované ÚP ČR jako uchazeč o zaměstnání), osoby se zdravotním postižením, osoby s kumulací hendikepů na trhu práce (tj. splňují alespoň dvě z níže uvedených charakteristik: uchazeči o zaměstnání vedení v evidenci déle než 5 měsíců, osoby mladší 25 let, osoby ve věku nad 54 let, osoby s nízkou úrovní kvalifikace (stupeň ISCED 0 - 2), osoby pečující o dítě mladší 15 let či o osobu blízkou, osoby z národnostních menšin či osoby z jiného sociokulturního prostředí), osoby jinak znevýhodněné - azyloví a imigranti, osoby vyrůstající bez rodin do 26 let věku, osoby před propuštěním z VTOS a propuštěné z VTOS, osoby závislé, osoby vracející se na trh práce po návratu z mateřské/rodičovské dovolené (tj. nevykonávaly zaměstnání nebo samostatnou výdělečnou činnost po dobu mateřské/rodičovské dovolené a v řádu měsíců se u nich očekává návrat na trh práce), osoby sociálně vyloučené a osoby sociálním vyloučením ohrožené.

Okruh cílové skupiny může být ve výzvě specifikován.

H) Typy příjemců podpory

Poskytovatelé sociálních služeb registrovaní dle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách - nestátní neziskové organizace, obce dle zákona č. 128/2000 Sb., o obcích, organizace zřizované obcemi působící v sociální oblasti, dobrovolné svazky obcí, místní akční skupina, vzdělávací a poradenské instituce, školy a školská zařízení, obchodní korporace (veřejná obchodní společnost, komanditní společnost, společnost s ručením omezeným, akciová společnost, evropská společnost, evropské hospodářské zájmové sdružení, družstva - družstvo, sociální družstvo, evropská družstevní společnost), OSVČ.

Typy příjemců mohou být ve výzvě specifikováni dle jednotlivých aktivit.

I) Absorpční kapacita MAS

Organizace (zejména neziskového charakteru) zabývající se otázkami zaměstnanosti působí většinou v okolních velkých městech. Pouze část z nich v minulosti realizovala projekty s dopadem na Pobeskydí (většinou jako součást většího území). V posledních dvou letech se zájem těchto organizací o venkovské prostředí zvětšuje (což je patrné i ze zapojení jejich zástupců do přípravy tohoto dokumentu). Téma zaměstnanosti se stává důležité i pro část obcí, což bylo patrné i při realizaci projektu Svazu měst a obcí ČR „Podpora meziobecní spolupráce“, v rámci kterého vznikly iniciativy, které mají snahu problém zaměstnanosti řešit na lokální úrovni.

J) Vliv opatření na naplňování horizontálních témat OPZ

Udržitelný rozvoj

Vliv opatření na udržitelný rozvoj je neutrální. Opatření nemá cíle přímo zaměřené na tuto oblast. Řešené aktivity budou respektovat principy udržitelného rozvoje. Nepřímé pozitivní dopady lze případně spatřovat v dalším vzdělávání zaměřeném na udržitelný rozvoj a související témata.

Rovné příležitosti a nediskriminace

Vliv opatření na rovné příležitosti a zákaz diskriminace je pozitivní. Navržené opatření je přímo navrženo na „srovnávání“ příležitosti pro různé skupiny vč. znevýhodněných skupin na trhu práce. Řešené aktivity budou respektovat a podporovat rovné příležitosti a nediskriminaci.

Rovnost žen a mužů

Vliv opatření na rovnost žen a mužů je pozitivní. Navržené opatření respektuje a podporuje rovnost žen a mužů.

K) Principy pro určení preferenčních kritérií

Stanovení principů pro určení preferenčních kritérií vychází z principů strategie uvedených v kap. 4 se zaměřením na hodnocení potřeby projektů z pohledu cílů této strategie.

Princip udržitelný rozvoj

V rámci daného opatření budou preferovány projekty se zajištěnou udržitelností, projekty s relevantní poptávkou ze strany cílových skupin a místních aktérů a projekty s dopadem na konkrétní jedince či určité cílové skupiny. Dále budou podporovány projekty, které efektivně využívají vnější i vnitřní zdroje (vč. časového hlediska). Naopak nebudou podporovány projekty, které se překrývají s aktivitami úřadu práce (netýká se projektů, které na aktivity úřadů práce navazují).

Princip inovace

V rámci daného opatření budou preferovány především projekty s inovačními rysy.

Princip integrované a víceodvětvové akce

V rámci daného opatření budou preferovány projekty řešící více problémů a potřeb, s komplexním řešením zaměstnanosti na lokální úrovni a navazující/propojující další aktivity.

Princip spolupráce

V rámci daného opatření budou preferovány projekty založené na funkčním partnerství.

Princip rodina

Preferovány budou především projekty s pozitivním vlivem na funkčnost rodiny.

L) Maximální a minimální hranice celkových způsobilých výdajů

Maximální a minimální hranice celkových způsobilých výdajů bude stanovena výzvou MAS Pobeskydí na základě specifických podmínek OPZ.

M) Klíčové projekty

MAS Pobeskydí nepřipravuje klíčové projekty pro dané opatření. Potřeba přípravy klíčových projektů se může objevit v průběhu implementace jako doporučení vzešlé z monitoringu strategie.

N) Indikátory výsledků a výstupů

Pro dané opatření jsou stanoveny následující indikátory. Výběr indikátorů a výchozí a cílové hodnoty byly stanoveny odborným odhadem vycházející z parametrů plánovaných aktivit, srovnáním s nastavenými cílovými hodnotami v příslušném specifickém cíli OPZ. Výchozí hodnoty výsledkových indikátorů byly stano-

veny na nulové hodnotě při použití obdobného postupu zjišťování, který byl použit v Operačním programu Zaměstnanost.

Tabulka 12: Indikátory výsledků a výstupů

Kód a název indikátorů	Typ indikátorů	Jednotka	Výchozí hodnota	Cílová hodnota
62700 - Účastníci zaměstnaní po ukončení své účasti, včetně OSVČ ¹³⁷	Výsledek	Osoby	0	3
62900 - Účastníci zaměstnaní 6 měsíců po ukončení své účasti, včetně OSVČ	Výsledek	Osoby	0	4
60000 - Celkový počet účastníků	Výstup	Osoby	0	25

1.2) Opatření SCLLD: 1.1.2 Sladování rodinného a profesního života

A) Popis vazby opatření na specifický cíl 2.3.1

Opatření je plně v souladu se specifickým cílem. Opatření se zaměřuje na podporu zaměstnanosti na lokální úrovni a je v souladu s aktivitami:

- podpora spolupráce akterů na místní úrovni při řešení lokální nezaměstnanosti, zjišťování potřeb lokálních zaměstnavatelů a
- podpora vytváření nových pracovních míst na lokální úrovni.

B) Popis cíle opatření

Místní akteři chápou rodinu jako základní kámen místního společenství, který podmiňuje její rozvoj a prosperitu. V tomto kontextu jsou ženy vnímány jako pečovatelky o děti (či jiné závislé osoby) a o domácnost. Ovšem ženy v současné době plní i úlohu živitelek a musí sladovat rodinný a profesní (pracovní) život, tak aby mohly plnit obě role. A právě na venkově (Pobeskydí není výjimkou) vznikají problémy s dostupností potřebných služeb pro rodinu a péči o děti (vnímaným problémem je péče o dítě mimo provozní hodiny mateřských škol, školních družin či klubů a dále v době prázdnin). Významnou úlohu sehrává i pokračující proces posouvání úlohy muže v rodině a domácnosti a z toho důvodu je toto opatření směřováno i k mužům a je genderově neutrální.

V rámci programového rámce OPZ budou podporovány zejména pilotní projekty, které mají „otestovat“ dané služby a programy v území. Předpokládá se, že další zajištění těchto služeb a programů bude řešeno realizací navazujících individuálních projektů nebo systémovou podporou ze strany dotčených obcí a další místních akterů.

C) Popis provázanosti navrhovaných opatření, a to včetně provázanosti na ostatní operační programy

Opatření navazuje přímo na následující opatření SCLLD 1.1.1 Přístup k zaměstnání a 1.1.3 Sociální podnikání (přispívá k naplňování stejného specifického cíle) a opatření specifického cíle 2.1 Zlepšit příležitosti pro začlenění sociálně vyloučených nebo sociálním vyloučením ohrožených osob a skupin osob (prorodinné aktivity jsou důležitou součástí opatření pro úspěšné sociální začlenění a prevenci sociálního začleňování) a opatření SCLLD 2.2.4 Zefektivnění kapacit a vybavenosti infrastruktury vzdělávání (zabývající se vybaveností školských zařízení vedoucích k sociální inkluzi).

Opatření navazuje na Integrovaný regionální operační program na specifické cíle 2.1 Zvýšení kvality a dostupnosti služeb vedoucích k sociální inkluzi, 2.2 Vznik a rozvoj existujících podnikatelských aktivit v oblasti sociálního podnikání (infrastruktura sociálního začleňování a sociálního podnikání) a 2.4 Zvýšení kvality a dostupnosti infrastruktury pro vzdělávání a celoživotní učení (infrastruktura péče o dítě).

D) Priorizace navrhovaných opatření

- b) Opatření financovaná z alokované částky v případě navýšení alokace

E) Časový harmonogram realizace opatření ve vazbě na finanční plán

Opatření bude realizováno v případě navýšení alokace od 01/2019 do 6/2023 s akcentem na plnění stanovených cílů ke konci období.

F) Popis možných zaměření projektů

V rámci opatření budou podporovány zejména následující aktivity:

¹³⁷ Od zahájení účasti do 4 týdnů po ukončení své účasti.

- podpora zařízení, která doplní chybějící kapacitu stávajících institucionálních forem zařízení (typu školní družiny, kluby), s možností podpory příměstských táborů v době školních prázdnin,
- podpora dětských skupin pro podniky i veřejnost a
- individuální péče o dítě.

G) Podporované cílové skupiny

Rodiče s malými dětmi, osoby pečující o jiné závislé osoby, zejména ženy ohrožené na trhu práce.

Okruh cílové skupiny může být ve výzvě specifikován.

H) Typy příjemců podpory

Poskytovatelé sociálních služeb registrovaní dle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách - nestátní neziskové organizace, obce dle zákona č. 128/2000 Sb., o obcích, organizace zřizované obcemi působící v sociální oblasti, dobrovolné svazky obcí, místní akční skupina, vzdělávací a poradenské instituce, školy a školská zařízení, obchodní korporace (veřejná obchodní společnost, komanditní společnost, společnost s ručením omezeným, akciová společnost, evropská společnost, evropské hospodářské zájmové sdružení, družstva - družstvo, sociální družstvo, evropská družstevní společnost), OSVČ.

Typy příjemců mohou být ve výzvě specifikováni dle jednotlivých aktivit.

I) Absorpční kapacita MAS

Organizace (zejména neziskového charakteru) zabývající se otázkami sladování rodinného a profesního života působí většinou v okolních velkých městech. Pouze část z nich v minulosti realizovala projekty s dopadem na Pobeskydí (většinou jako součást většího území). Další dotčenou skupinou organizací jsou organizace zabývající se pořádáním příměstských táborů či obdobných aktivit. Velká část těchto aktivit jsou aktivity částečně či zcela placené a z tohoto důvodu nedostupné rodinám a osobám ohrožených sociálním vyloučením. V území zatím nepůsobí dětské skupiny. Určitý potenciál lze spatřovat v rodinných centrech či klubech maminek (většinou neformální organizace či spolky).

J) Vliv opatření na naplňování horizontálních témat OPZ

Udržitelný rozvoj

Vliv opatření na udržitelný rozvoj je neutrální. Opatření nemá cíle přímo zaměřené na tuto oblast. Řešené aktivity budou respektovat principy udržitelného rozvoje.

Rovné příležitosti a nediskriminace

Vliv opatření na rovné příležitosti a zákaz diskriminace je pozitivní. Navržené opatření je přímo navrženo na „srovnávání“ příležitosti cílových skupin na trhu práce. Řešené aktivity budou respektovat a podporovat rovné příležitosti a nediskriminaci.

Rovnost žen a mužů

Vliv opatření na rovnost žen a mužů je pozitivní. Navržené opatření respektuje a podporuje rovnost žen a mužů zejména v rodinném i profesním životě.

K) Principy pro určení preferenčních kritérií

Stanovení principů pro určení preferenčních kritérií vychází z principů strategie uvedených v kap. 4. se zaměřením na hodnocení potřebnosti projektů z pohledu cílů této strategie.

Princip udržitelný rozvoj

V rámci daného opatření budou preferovány projekty se zajištěnou udržitelností, projekty s relevantní poptávkou ze strany cílových skupin a místních aktérů a projekty s dopadem na konkrétní jedince či určené cílové skupiny. Dále budou podporovány projekty, které efektivně využívají vnější i vnitřní zdroje (vč. časového hlediska). Naopak nebudou podporovány projekty, které se překrývají s aktivitami úřadu práce.

Princip inovace

V rámci daného opatření budou preferovány především projekty s inovačními rysy.

Princip integrované a víceodvětvové akce

V rámci daného opatření budou preferovány projekty řešící více problémů a potřeb, navazující/propojující další aktivity.

Princip spolupráce

V rámci daného opatření budou preferovány projekty založené na funkčním partnerství.

Princip zaměstnanost

V rámci daného opatření budou preferovány především projekty, přispívající ke zvyšování zaměstnanosti a zaměstnatelnosti cílových skupin.

Princip rodina

Preferovány budou především projekty s pozitivním vlivem na funkčnost rodiny.

L) Maximální a minimální hranice celkových způsobilých výdajů

Maximální a minimální hranice celkových způsobilých výdajů bude stanovena výzvou MAS Pobeskydí na základě specifických podmínek OPZ.

M) Klíčové projekty

MAS Pobeskydí nepřipravuje klíčové projekty pro dané opatření. Potřeba přípravy klíčových projektů se může objevit v průběhu implementace jako doporučení vzešlé z monitoringu strategie.

N) Indikátory výsledků a výstupů

S ohledem na skutečnost, že dané opatření nebude podporováno z alokace, byly stanoveny nezávazné hodnoty indikátorů připadající alokaci 1 mil. Kč. Jedná se pouze o pomocnou jednotku alokace bez vazby na skutečnou absorpční kapacitu území.

Tabulka 13: Indikátory výsledků a výstupů

Kód a název indikátorů	Typ indikátorů	Jednotka	Výchozí hodnota	Cílová hodnota
627010 - Využívání podpořených služeb	Výsledek	Osoby	0	2-3
60000 - Celkový počet účastníků	Výstup	Osoby	0	1-2
67001 - Kapacita podpořených služeb	Výstup	Místa	0	1-2

Téma: sociální začleňování

2) Specifický cíl SCLLD: 2.1 Zlepšit příležitosti pro začlenění sociálně vyloučených nebo sociálním vyloučením ohrožených osob a skupin osob.

2.1) Opatření SCLLD: 2.1.1 Prevence a řešení sociálního vyloučení

A) Popis vazby opatření na specifický cíl 2.3.1

Opatření je plně v souladu se specifickým cílem. Opatření se zaměřuje na sociální začleňování na lokální úrovni a je v souladu s aktivitami:

- podpora sociálního začleňování osob sociálně vyloučených či sociálním vyloučením ohrožených prostřednictvím aktivit zaměřených na prevenci sociálního vyloučení, služeb poskytovaných terénní a ambulantní formou, podpora komunitní sociální práce a
- vznik a rozvoj specifických nástrojů k prevenci a řešení problémů v sociálně vyloučených lokalitách (zohledňující rovněž kriminalitu a veřejný pořádek) s využitím znalosti lokálního prostředí.

B) Popis cíle opatření

V Pobeskydí neexistuje systémový přístup v prevenci a řešení sociálního vyloučení na lokální úrovni. Výrazným nedostatkem je chybějící, resp. nedostatečné plánování sociálních služeb a zajištění sociální práce, nízká úroveň spolupráce obcí, poskytovatelů sociálních služeb a zástupců cílových skupin, chybějící sociální bydlení. Obyvatelé nemají k dispozici dostatečné informace o dostupnosti a formě poskytovaných služeb. Velká část sociální práce a sociálních služeb, zejména prevence a poradenství, je koncentrována v okolních městech. Problémem je malá dostupnost a efektivita sociálního poradenství a práce, preventivních programů a sociálních služeb. Chybí záchytná síť pro osoby v tíživé životní situaci a osoby ohrožené sociálním vyloučením. Toto vše výrazně ohrožuje prevenci i řešení sociálního vyloučení. Jako významné cílové skupiny tohoto opatření byly identifikovány zejména děti a mládež, osoby pečující, vícečetné a neúplné rodiny, rodiny ohrožené sociálním vyloučením, osoby se souběhem znevýhodnění (nezaměstnanost, zadluženost, špatná kvalita bydlení, nízká kvalifikace apod.) nejen ze sociálně vyloučené lokality (další cílové skupiny nejsou vyloučeny).

Navrhované opatření má zlepšit příležitosti pro začlenění sociálně vyloučených nebo sociálním vyloučením ohrožených osob a skupin osob. Důraz bude kladen na spolupráci aktérů, koordinaci aktivit s Agenturou pro sociální začleňování a Krajským úřadem Moravskoslezského kraje a na znalost místních podmínek. Jedná se o sérii aktivit zaměřených na prevenci a řešení sociálního vyloučení na lokální úrovni a to jak prostřednictvím podpory dílčích aktivit (např. poradenství, preventivní programy, sociální služby prevence), tak podporou zavádění nových systémových aktivit (např. sociální práce a plánování na úrovni obcí či

mikroregionů). Místní aktéři spatřují stěžejní úlohu v prevenci a řešení sociálního vyloučení v podpoře rodiny, která je chápána jako tradiční základní jednotka společnosti. V tomto kontextu bude kladen důraz na podporu rodiny, její kvalitní fungování a na řešení sociálních problémů komplexně v celé rodině. V rámci programového rámce OPZ budou podporovány zejména pilotní projekty, které mají „otestovat“ dané služby a programy v území. Předpokládá se, že další zajištění těchto služeb a programů bude řešeno realizací navazujících individuálními projekty nebo projekty koordinovaného přístupu, nebo zařazení do systémové podpory sociálních služeb.

C) Popis provázanosti navrhovaných opatření, a to včetně provázanosti na ostatní operační programy

Opatření navazuje přímo na následující opatření SCLLD 2.1.2 Péče o osoby se sníženou soběstačností a hendikepem a 2.1.3 Infrastruktura sociálních služeb a začleňování a opatření specifického cíle 1.1 Zlepšit příležitosti pro zvýšení zaměstnanosti a uplatnění zejména znevýhodněných skupin obyvatel na trhu práce (zaměstnání je důležitým předpokladem pro úspěšné sociální začlenění a prevenci sociálního začleňování).

Opatření navazuje na Integrovaný regionální operační program (podporující investičních projekty) na specifické cíle 2.1 Zvýšení kvality a dostupnosti služeb vedoucí k sociální inkluzi a 2.2 Vznik a rozvoj existujících podnikatelských aktivit v oblasti sociálního podnikání (zaměstnání je nezbytným předpokladem pro úspěšné sociální začlenění a prevenci sociálního začleňování). Určitá návaznost je i na prioritní osu 3 Operačního programu Výzkum, vývoj a vzdělávání (a související místní akční plány vzdělávání), kde je řešena inkluze na úrovni vzdělávání a školství.

D) Priorizace navrhovaných opatření

- a) Opatření financovaná z alokované částky.

E) Časový harmonogram realizace opatření ve vazbě na finanční plán

Opatření bude realizováno od 06/2016 do 6/2023 s akcentem na plnění stanovených cílů ke konci období.

F) Popis možných zaměření projektů

V rámci opatření budou podporovány zejména následující aktivity:

- Podpora poskytování vybraných sociálních služeb v souladu se zákonem č. 108/2006 Sb., s cílem sociálního začlenění a prevence sociálního vyloučení osob sociálně vyloučených či sociálním vyloučením ohrožených (např. odborné sociální poradenství, terénní programy, sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi, nízkoprahová zařízení pro děti a mládež, odlehčovací služby)
- Podpora komunitní sociální práce a komunitních center jako prostředků sociálního začleňování nebo prevence sociálního vyloučení
- Další programy a činnosti v rámci sociálního začleňování nad rámec/mimo režim zákona č. 108/2006 Sb. (např. programy prevence a řešení problémů v sociálně vyloučených lokalitách, aktivity směřující k podpoře mladým lidem ze sociálně znevýhodněného prostředí, aktivity zaměřené na předcházení ekonomické nestability, aktivizační, asistenční a motivační programy přispívající k sociálnímu začleňování nebo prevenci sociálního vyloučení, aktivity zaměřené na podporu neformální péče, sdílené péče, vč. rozvoje domácí paliativní péče, aktivity místních samosprávy při optimalizaci zajištění činností a výkonu sociální práce na svém území, pokrytí území sociálními službami a dalšími navazujícími službami a programy podporujícími sociální začleňování a prevenci sociálního vyloučení)

G) Podporované cílové skupiny

Osoby sociálně vyloučené a osoby sociálním vyloučením ohrožené, osoby se zdravotním postižením (včetně osob s duševním onemocněním), osoby s kombinovanými diagnózami, osoby žijící v sociálně vyloučených lokalitách, národnostní menšiny, imigranti a azylanti, bezdomovci a osoby žijící v nevyhovujícím nebo nejistém ubytování, oběti trestné činnosti, osoby pečující o malé děti, osoby pečující o jiné závislé osoby, rodiče samoživitelé, osoby dlouhodobě či opakovaně nezaměstnané, osoby ohrožené předlužeností, osoby ohrožené domácím násilím a závislostmi, osoby v nebo po výkonu trestu, osoby opouštějící institucionální zařízení, ohrožené osoby do 18 let věku, osoby ohrožené vícenásobnými riziky, osoby ohrožené specifickými zdravotními riziky.

Okruh cílové skupiny může být ve výzvě specifikován.

H) Typy příjemců podpory

Poskytovatelé sociálních služeb registrovaní dle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách - nestátní neziskové organizace, obce dle zákona č. 128/2000 Sb., o obcích, organizace zřizované obcemi působící v sociální oblasti, dobrovolné svazky obcí, místní akční skupina, vzdělávací a poradenské instituce, školy a školská zařízení, obchodní korporace (veřejná obchodní společnost, komanditní společnost, společnost

s ručením omezeným, akciová společnost, evropská společnost, evropské hospodářské zájmové sdružení, družstva - družstvo, sociální družstvo, evropská družstevní společnost), OSVČ.

Typy příjemců mohou být ve výzvě specifikováni dle jednotlivých aktivit.

I) Absorpční kapacita MAS

Organizace (zejména neziskového charakteru) zabývající se sociálním vyloučením a prevencí působí většinou v okolních velkých městech. Pouze část z nich v minulosti realizovala projekty s působností i na území Pobeskydí (zejména v sociálně vyloučené lokalitě). V posledních dvou letech se zájem těchto organizací o venkovské prostředí zvětšuje (což je patrné i ze zapojení jejich zástupců do přípravy tohoto dokumentu). Téma sociálních služeb se stává důležité i pro část obcí, což bylo patrné i při realizaci projektu Svazu měst a obcí ČR „Podpora meziobecní spolupráce“, v rámci kterého vznikly iniciativy, které mají snahu o systematický přístup řešení sociálního začleňování a dostupnosti sociálních služeb a sociální práce.

J) Vliv opatření na naplňování horizontálních témat OPZ

Udržitelný rozvoj

Vliv opatření na udržitelný rozvoj je neutrální. Opatření nemá cíle přímo zaměřené na tuto oblast. Řešené aktivity budou respektovat principy udržitelného rozvoje.

Rovné příležitosti a nediskriminace

Vliv opatření na rovné příležitosti a zákaz diskriminace je pozitivní. Navržené opatření je přímo navrženo na začleňování sociálně vyloučených osob nebo na prevenci sociálního vyloučení. Řešené aktivity budou respektovat a podporovat rovné příležitosti a nediskriminaci.

Rovnost žen a mužů

Vliv opatření na rovnost žen a mužů je mírně pozitivní. Navržené opatření respektuje a podporuje rovnost žen a mužů zejména v různých životních situacích a rolích.

K) Principy pro určení preferenčních kritérií

Stanovení principů pro určení preferenčních kritérií vychází z principů strategie uvedených v kap. 4 se zaměřením na hodnocení potřeby projektu z pohledu cílů této strategie.

Princip udržitelný rozvoj

V rámci daného opatření budou preferovány projekty se zajištěnou udržitelností, projekty s relevantní poptávkou tj. projekty realizované v sociálně vyloučených lokalitách či v lokalitách s vyšší koncentrací sociálně vyloučených osob a projekty s dopadem na konkrétní jedince či určené cílové skupiny. Dále budou podporovány projekty, které efektivně využívají vnější i vnitřní zdroje (vč. časového hlediska). Naopak nebudou podporovány projekty, které se překrývají s aktivitami koordinovaného přístupu a aktivitami kraje.

Princip inovace

V rámci daného opatření budou preferovány především projekty s inovačními rysy.

Princip integrované a víceodvětvové akce

Preferovány budou aktivity řešící více problémů a potřeb, s komplexním řešením sociálního vyloučení a navazující/propojující další aktivity.

Princip spolupráce

V rámci daného opatření budou preferovány projekty založené na funkčním partnerství.

Princip rodina

Preferovány budou především projekty s pozitivním vlivem na funkčnost rodiny.

Princip zaměstnanost

V rámci daného opatření budou preferovány především projekty, přispívající ke zvyšování zaměstnanosti a zaměstnatelnosti cílových skupin.

L) Maximální a minimální hranice celkových způsobilých výdajů

Maximální a minimální hranice celkových způsobilých výdajů bude stanovena výzvou MAS Pobeskydí na základě specifických podmínek OPZ.

M) Klíčové projekty

MAS Pobeskydí nepřipravuje klíčové projekty pro dané opatření. Potřeba přípravy klíčových projektů se může objevit v průběhu implementace jako doporučení vzešlé z monitoringu strategie.

N) Indikátory výsledků a výstupů

Pro dané opatření jsou stanoveny následující indikátory. Výběr indikátorů a výchozí a cílové hodnoty byly stanoveny odborným odhadem vycházející z parametrů plánovaných aktivit, srovnáním s nastavenými cílovými hodnotami v příslušném specifickém cíli OPZ. Výchozí hodnoty výsledkových indikátorů byly stanoveny na nulové hodnotě při použití obdobného postupu zjišťování, který byl použit v Operačním programu Zaměstnanost.

Tabulka 14: Indikátory výsledků a výstupů

Kód a název indikátorů	Typ indikátorů	Jednotka	Výchozí hodnota	Cílová hodnota
627010 - Využívání podpořených služeb	Výsledek	Osoby	0	52
60000 - Celkový počet účastníků	Výstup	Osoby	0	134
67001 - Kapacita podpořených služeb	Výstup	Místa	0	5

1.3) Opatření SCLLD: 2.1.2 Péče o osoby se sníženou soběstačností a hendikepem

A) Popis vazby opatření na specifický cíl 2.3.1

Opatření je plně v souladu se specifickým cílem. Opatření se zaměřuje na sociální začleňování na lokální úrovni a je v souladu s aktivitami:

- podpora sociálního začleňování osob sociálně vyloučených či sociálním vyloučením ohrožených prostřednictvím aktivit zaměřených na prevenci sociálního vyloučení, služeb poskytovaných terénní a ambulantní formou, podpora komunitní sociální práce a
- vznik a rozvoj specifických nástrojů k prevenci a řešení problémů v sociálně vyloučených lokalitách (zohledňující rovněž kriminalitu a veřejný pořádek) s využitím znalosti lokálního prostředí.

B) Popis cíle opatření

Osoby se sníženou soběstačností z důvodu věku, chronického onemocnění nebo zdravotního postižení jsou vnímány jako jedna z nejzranitelnějších skupin obyvatel ohrožených sociálním vyloučením. V souvislosti s demografickým stárnutím, nárůstem demencí i moderními trendy péče o osoby se zdravotním postižením či chronickým onemocněním lze očekávat výrazné zvýšení počtu cílové skupiny, na což současná struktura sociálních služeb v území není připravena. Neodpovídá současné potřebě prodloužení pobytu v rodině či umístění klientů v blízkosti rodiny. Moderní trendy v péči o tyto cílové skupiny zdůrazňují potřebu zapojení jejich členů do běžného života a jejich udržení v domácím prostředí. V Pobeskydí jsou částečně rozvinuty zejména služby pobytové (domovy pro osoby se zdravotním postižením, domovy se zvláštním režimem), které často doplňují nedostatečnou kapacitu těchto služeb pro obyvatele okolních měst. Další sociální služby (terénní, ambulantní) jsou v omezené míře dostupné pouze v okolních městech (ojediněle v území), zde je ovšem problém s nedostatečnou kapacitou a spektrem dostupných služeb. Zvyšuje se i zájem o doplňkové služby pro domácnost, např. dovoz obědů, odvoz k lékaři, úklid domácnosti.

Navrhované opatření má zlepšit možnosti udržení cílových skupin v domácím prostředí, jejich zapojení do života a pracovního procesu. Bude se jednat o neinvestiční projekty zaměřené na terénní a ambulantní služby (v omezení míře na pobytové služby v zařízeních komunitního typu) a související programy. Důraz bude kladen na úlohu rodiny a komunity. Bude se jednat o neinvestiční projekty podporující či zaměřené na terénní služby (např. osobní asistenci), sociálně aktivizační služby pro osoby se zdravotním postižením, chráněné dílny, chráněné bydlení, doplňkové služby a programy vč. služeb zdravotního charakteru a aktivit podpory rodinných příslušníků atd.

V rámci programového rámce OPZ budou podporovány zejména pilotní projekty, které mají „otestovat“ dané služby a programy v území. Předpokládá se, že další zajištění těchto služeb a programů bude řešeno realizací navazujících individuálních projektů nebo zařazení do systémové podpory sociálních služeb, nebo systémovou podporou ze strany dotčených obcí.

C) Popis provázanosti navrhovaných opatření, a to včetně provázanosti na ostatní operační programy

Opatření navazuje přímo na následující opatření SCLLD 2.1.1 Prevence a řešení sociálního vyloučení a 2.1.3 Infrastruktura sociálních služeb a začleňování a na specifický cíl 1.1 Zlepšit příležitosti pro zvýšení

zaměstnanosti a uplatnění zejména znevýhodněných skupin obyvatel na trhu práce (zaměstnání je důležitým předpokladem pro úspěšné sociální začlenění a prevenci sociálního začleňování).

Opatření navazuje na Integrovaný regionální operační program (podporující investiční projekty) na specifické cíle 2.1 Zvýšení kvality a dostupnosti služeb vedoucí k sociální inkluzi a 2.2 Vznik a rozvoj existujících podnikatelských aktivit v oblasti sociálního podnikání (zaměstnání je nezbytným předpokladem pro úspěšné sociální začlenění a prevenci sociálního začleňování). Určitá návaznost je i na prioritní osu 3 Operačního programu Výzkum, vývoj a vzdělávání (a související místní akční plány vzdělávání), kde je řešena inkluze na úrovni vzdělávání a školství.

D) Priorizace navrhovaných opatření

- b) Opatření financovaná z alokované částky v případě navýšení alokace.

E) Časový harmonogram realizace opatření ve vazbě na finanční plán

Opatření bude realizováno v případně navýšení alokace od 01/2019 do 6/2023 s akcentem na plnění stanovených cílů ke konci období.

F) Popis možných zaměření projektů

V rámci opatření budou podporovány zejména následující aktivity:

- Podpora poskytování vybraných sociálních služeb v souladu se zákonem č. 108/2006 Sb., s cílem sociálního začlenění a prevence sociálního vyloučení osob sociálně vyloučených či sociálním vyloučením ohrožených (např. sociálně terapeutické dílny, služby následné péče, podpora samostatného bydlení, osobní asistence)
- Další programy a činnosti v rámci sociálního začleňování nad rámec/mimo režim zákona č. 108/2006 Sb. (např. aktivity a programy sekundární a terciární prevence pro osoby s chronickým duševním onemocněním a jejich rodinné příslušníky.)

G) Podporované cílové skupiny

Osoby sociálně vyloučené a osoby sociálním vyloučením ohrožené, osoby se zdravotním postižením (včetně osob s duševním onemocněním), osoby s kombinovanými diagnózami, osoby žijící v sociálně vyloučených lokalitách, národnostní menšiny, imigranti a azylanti, bezdomovci a osoby žijící v nevyhovujícím nebo nejistém ubytování, oběti trestné činnosti, osoby pečující o malé děti, osoby pečující o jiné závislé osoby, rodiče samoživitelé, osoby dlouhodobě či opakovaně nezaměstnané, osoby ohrožené předlužeností, osoby ohrožené domácím násilím a závislostmi, osoby v nebo po výkonu trestu, osoby opouštějící institucionální zařízení, ohrožené osoby do 18 let věku, osoby ohrožené vícenásobnými riziky, osoby ohrožené specifickými zdravotními riziky.

Okruh cílové skupiny může být ve výzvě specifikován.

H) Typy příjemců podpory

Poskytovatelé sociálních služeb registrovaní dle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách - nestátní neziskové organizace, obce dle zákona č. 128/2000 Sb., o obcích, organizace zřizované obcemi působící v sociální oblasti, dobrovolné svazky obcí, místní akční skupina, vzdělávací a poradenské instituce, školy a školská zařízení, obchodní korporace (veřejná obchodní společnost, komanditní společnost, společnost s ručením omezeným, akciová společnost, evropská společnost, evropské hospodářské zájmové sdružení, družstva - družstvo, sociální družstvo, evropská družstevní společnost), OSVČ.

Typy příjemců mohou být ve výzvě specifikováni dle jednotlivých aktivit.

I) Absorpční kapacita MAS

V Pobeskydí jsou dostupné pobytové služby, zejména pro osoby s mentálním či kombinovaným postižením (dva domovy pro osoby se zdravotním postižením) a osoby se sníženou soběstačností z důvodu demence (jeden domov se zvláštním režimem). Organizace zabývající se souvisejícími terénními a ambulantními službami sídlí většinou v okolních velkých městech. V posledních dvou letech se zájem těchto organizací o venkovské prostředí zvětšuje (což je patrné i ze zapojení jejich zástupců do přípravy tohoto dokumentu).

J) Vliv opatření na naplňování horizontálních témat OPZ

Udržitelný rozvoj

Vliv opatření na udržitelný rozvoj je neutrální. Opatření nemá cíle přímo zaměřené na tuto oblast. Řešené aktivity budou respektovat principy udržitelného rozvoje.

Rovné příležitosti a nediskriminace

Vliv opatření na rovné příležitosti a zákaz diskriminace je pozitivní. Navržené opatření je přímo navrženo na začleňování sociálně vyloučených osob nebo na prevenci sociálního vyloučení. Řešené aktivity budou respektovat a podporovat rovné příležitosti a nediskriminaci.

Rovnost žen a mužů

Vliv opatření na rovnost žen a mužů je neutrální. Řešené aktivity budou respektovat rovnost žen a mužů.

K) Principy pro určení preferenčních kritérií

Stanovení principů pro určení preferenčních kritérií vychází z principů strategie uvedených v kap. 4 se zaměřením na hodnocení potřeby projektu z pohledu cílů této strategie.

Princip udržitelný rozvoj

V rámci daného opatření budou preferovány projekty se zajištěnou udržitelností, projekty s relevantní poptávkou ze strany cílových skupin a místních aktérů a projekty s dopadem na konkrétní jedince či určené cílové skupiny. Dále budou podporovány projekty, které efektivně využívají vnější i vnitřní zdroje (vč. časového hlediska).

Princip inovace

V rámci daného opatření budou preferovány především projekty s inovačními rysy.

Princip integrované a víceodvětvové akce

V rámci daného opatření budou preferovány projekty řešící více problémů a potřeb, s komplexním řešením sociálního vyloučení cílových skupin a navazující/propojující další aktivity.

Princip spolupráce

V rámci daného opatření budou preferovány projekty založené na funkčním partnerství.

Princip rodina

Preferovány budou především projekty s pozitivním vlivem na funkčnost rodiny.

Princip zaměstnanost

V rámci daného opatření budou preferovány především projekty, přispívající ke zvyšování zaměstnanosti a zaměstnatelnosti cílových skupin.

L) Maximální a minimální hranice celkových způsobilých výdajů

Maximální a minimální hranice celkových způsobilých výdajů bude stanovena výzvou MAS Pobeskydí na základě specifických podmínek OPZ.

M) Klíčové projekty

MAS Pobeskydí nepřipravuje klíčové projekty pro dané opatření. Potřeba přípravy klíčových projektů se může objevit v průběhu implementace jako doporučení vzešlé z monitoringu strategie.

N) Indikátory výsledků a výstupů

S ohledem na skutečnost, že dané opatření nebude podporováno z alokace, byly stanoveny nezávazné hodnoty indikátorů připadající alokaci 1 mil. Kč. Jedná se pouze o pomocnou jednotku alokace bez vazby na skutečnou absorpční kapacitu území.

Tabulka 15: Indikátory výsledků a výstupů

Kód a název indikátorů	Typ indikátorů	Jednotka	Výchozí hodnota	Cílová hodnota
627010 - Využívání podpořených služeb	Výsledek	Osoby	0	3-5
60000 - Celkový počet účastníků	Výstup	Osoby	0	9-12
67001 – Kapacita podpořených služeb	Výstup	místa	0	1-2

9.1.2 PROGRAMOVÝ RÁMEC PROGRAMU ROZVOJE VENKOVA

Programový rámec Programu rozvoje venkova vychází s předpokládané alokace 33 502 tis. Kč (19.2.1 tj. projekty konečných žadatelů) a 1 598 tis. Kč (19.3.1 tj. projekty spolupráce MAS) je tvořen tvořen 4 fichemi, z nich jedna je určena pro projekty spolupráce místních akčních skupin.

Rozdělení alokace na fiche:

Fiche 1: Investice do zemědělství 12 000 tis. Kč

Fiche 2: Zemědělské produkty 5 000 tis. Kč

Fiche 3: Místní nezemědělská produkce 16 502 tis. Kč

Fiche 4: Spolupráce v rámci iniciativy LEADER 1 598 tis. Kč

Pomocí programového rámce by mělo docházet k posílení identifikovaných silných stránek území a to tradice hospodaření i v méně příznivých oblastech, atraktivní a pestrá kulturní krajina s relativně zachovalým životním prostředím a dostatečný potenciál zemědělské půdy a pracovních sil pro zemědělství a ke zmírnění slabých stránek území tj. vysoký podíl intenzivního zemědělství v ekonomicky i environmentálně méně příhodných podmínkách a převažující nízká rentabilita a přidaná hodnota místního hospodářství a jeho struktura, nízká produktivita práce a mnohdy zastaralé technické a technologické vybavení. Příležitostmi, na které je vhodné reagovat rozvojem místní produkce je zájem o zdravý životní styl, o kvalitní a bezpečné potraviny a o místní výrobky a služby. Významnou příležitostí je rovněž existence zdrojů informací o příkladech dobré praxe v oblasti zemědělství a rozvoje venkova a rozvíjející se spolupráce mezi různými venkovskými oblastmi.

Výchozí stav a zdůvodnění

Hospodářství Pobeskydí se silně orientuje na síť externích odběratelů, v případě nejvýznamnějších producentů takřka výhradně. Potenciál místních výrobků a služeb s vyšší přidanou hodnotou, které by našly uplatnění u místních odběratelů, koncových spotřebitelů či návštěvníků a turistů, je silně poddimenzovaný. V rozvoji místní produkce a v poskytování služeb s vyšší přidanou hodnotou, které naleznou svého koncového uživatele přímo v Pobeskydí, se skrývá dosud téměř nevyužívaný potenciál.

Pobeskydí nabízí výborné podmínky pro letní i zimní rekreaci i poznávací turistiku zaměřenou na přírodní i kulturně-historické zajímavosti. Ve srovnání s konkurenčními oblastmi je však území výrazně limitováno nedostatečně rozvinutou turistickou a volnočasovou infrastrukturou, která zaostává jak rozsahem, tak kvalitou nabízených služeb. Potenciál spolupráce jednotlivých poskytovatelů, tvorby integrovaných turistických balíčků a cíleného marketingu prozatím zůstává nevyužit.

Zemědělství má v Pobeskydí svůj význam i přes celkový pokles jeho podílu na tvorbě ekonomických hodnot i pracovních míst. Pozvolna dochází k posilování jeho mimoprodukčních funkcí, zejména v souvislosti s ochranou a tvorbou kulturní krajiny. Málo využívanou příležitostí je diverzifikace činnosti zemědělských subjektů ve prospěch nezemědělských aktivit, např. v oblasti potravinářství, drobného zpracovatelského průmyslu, maloobchodu, řemesel, agroturistiky, alternativní energetiky apod., čímž zemědělské subjekty výrazně omezují svůj potenciál diverzifikace příjmů, tvorby pracovních míst i širšího ekonomického rozvoje a konkurenceschopnosti území.

Zemědělství Pobeskydí se výrazně orientuje na živočišnou výrobu, v níže položených částech území na smíšenou. Výrobní programy jsou často jednostranně orientovány a silně ovlivněny dotačními intervencemi. Rozvoj výrobních programů je často ovlivněn vlastnickou strukturou a nájemními vztahy k obhospodařované půdě. Problémem je rovněž zastaralost části budov, zařízení a vybavení a s tím související vysoké výrobní náklady, nízká účinnost využívání výrobních faktorů a omezený potenciál změny výrobních programů.

Metoda LEADER má v Pobeskydí dlouholetou tradici. Institucionálně a formálně se uplatňování metody LEADER v Pobeskydí váže na založení místní akční skupiny. Počátky spolupráce však sahají již do druhé poloviny devadesátých let minulého století, kdy vznikaly první svazky obcí a objevovaly se první projekty založené na spolupráci veřejného, soukromého podnikatelského a neziskového sektoru. Realizovány byly také četné projekty přeshraniční spolupráce. Na úrovni místní akční skupiny se princip spolupráce uplatňoval zejména v rovině vzájemné výměny zkušeností s jinými místními akčními skupinami. Spolupráce při realizaci konkrétních rozvojových projektů nebyla místní akční skupinou ve větší míře dosud využívána, ačkoli zkušenosti z jiných místních akčních skupin naznačují, že při vhodném nastavení projektu lze prostřednictvím spolupráce mezi místními akčními skupinami vyřešit řadu významných problémů a potřeb území. Navržená témata vzájemné spolupráce místních akčních skupin vychází z průniku cílů SCLLD naší místní akční skupiny a místních akčních skupin, které projevíly zájem o spolupráci.

Z důvodu omezené alokace na daný programový rámec místní aktéři na základě výsledků socioekonomické analýzy a SWOT analýzy, výsledků zapojení veřejnosti¹³⁸, průzkumu absorpčních kapacit rozhodli, že podpora v programovém rámci bude směřovat k naplnění strategického cíle Zvýšit konkurenceschopnost místního hospodářství. Důraz bude kladen především na aktivity využívající místní zdroje ve prospěch místních společenství a na aktivity s vyšší přidanou hodnotou. Ostatní témata podporována v Programu rozvoje venkova budou řešena indi-

¹³⁸ Anketa pro veřejnost – potřebnost a zaměření podpory, dotazníkové šetření – analýza potřeb a problémů území.

viduálními projekty. MAS Pobeskydí, z. s. (zejména prostřednictvím svých orgánů a členů) bude v rámci svých dalších činností bude tyto projekty iniciovat a rozvíjet absorpční kapacitu v této oblasti.

Tabulka 16: Fiche 1: Investice do zemědělství

Název Fiche	Investice do zemědělství
Vazba na článek Nařízení PRV	Článek 17, odstavec 1., písmeno a)
Vymezení Fiche	
<i>Stručný popis Fiche</i>	Podpora je zaměřena na zvýšení celkové výkonnosti a udržitelnosti zemědělského podniku. Podpora přispívá k naplňování Priority 2 Zvýšení životaschopnosti zemědělských podniků a konkurenceschopnosti všech druhů zemědělské činnosti ve všech regionech a podpora inovativních zemědělských technologií a udržitelného obhospodařování lesů, zejména prioritní oblasti 2A Zlepšení hospodářské výkonnosti všech zemědělských podniků a usnadnění jejich restrukturalizace a modernizace, zejména za účelem zvýšení míry účasti na trhu a orientace na trh, jakož i diverzifikace zemědělských činností.
<i>Vazba na cíle SCLLD</i>	Fiche navazuje na specifický cíl SCLLD 1.4 Vytvořit příležitosti pro zvýšení konkurenceschopnosti místního zemědělství a lesnictví, opatření 1.4.2 Zemědělská produkce.
Oblasti podpory <i>(Popis podporovaných aktivit dle SCLLD a jednotlivých specifických cílů/článků Nařízení PRV vycházející z potřeb území)</i>	<p>V souladu s SCLLD budou podporovány aktivity vedoucí ke snižování výrobních nákladů, zvyšování účinnosti využití výrobních faktorů, ekologizaci výroby (ekologické zemědělství, integrovaná produkce ovoce atd.), zkvalitnění životních podmínek chovaných zvířat a další aktivity vedoucí ke zvýšení celkové výkonnosti a udržitelnosti zemědělského podniku.</p> <p>Podpora zahrnuje hmotné a nehmotné investice v živočišné a rostlinné výrobě, je určena na investice do zemědělských staveb a technologií pro živočišnou a rostlinnou výrobu a pro školkařskou produkci. Podporovány budou též investice na pořízení mobilních strojů pro zemědělskou výrobu a investice do pořízení peletovacích zařízení pro vlastní spotřebu v zemědělském podniku.</p> <p>V rámci této Fiche nelze podpořit investice pro živočišnou výrobu týkající se včel a rybolovu. Investice pro rostlinnou výrobu se nesmí týkat obnovy nosných konstrukcí vinic, oplocení vinic a oplocení sadů. Podpora nemůže být poskytnuta na pořízení kotlů na biomasu.</p>
Definice příjemce dotace	Zemědělský podnikatel
Výše způsobilých výdajů	min. 50 tis. Kč
	max. 5 mil. Kč
Preferenční kritéria <i>(pro účely 19.2.1 se jedná o principy pro stanovení preferenčních)</i>	<p>1. Princip udržitelný rozvoj</p> <p>V rámci dané fiche budou preferovány projekty se zajištěnou udržitelností, projekty s relevantní poptávkou ze strany cílových skupin a místních aktérů. Dále budou podporovány projekty, které efektivně využívají vnější i vnitřní zdroje (vč. časového hlediska) a s kladným vlivem na životní pro-</p>

kritérií)	středí.
	2. Princip inovace V rámci daného opatření budou preferovány především projekty s inovačními rysy.
	3. Princip zaměstnanost V rámci dané fiche budou preferovány projekty vytvářející pracovní místa.
Indikátory výstupů	
číslo	93701
název	Počet podpořených podniků/příjemců
výchozí stav	0
hodnota pro mid-term (r. 2018)	1
cílová hodnota	3
Indikátory výsledků	
číslo	94800
název	Pracovní místa vytvořená v rámci podpořených projektů (Leader)
výchozí stav	0 ¹³⁹
hodnota pro mid-term (r. 2018)	0
cílová hodnota	1

Tabulka 17: Fiche 2 Zemědělské produkty

Název Fiche	Zemědělské produkty
Vazba na článek Nařízení PRV	Článek 17, odstavec 1., písmeno b)
Vymezení Fiche	
Stručný popis Fiche	Podpora je zaměřena na investice, které se týkají zpracování, uvádění na trh nebo vývoje zemědělských produktů uvedených v příloze I Smlouvy o fungování EU3 nebo bavlny, s výjimkou produktů rybolovu, přičemž výstupem procesu produkce může být produkt, na nějž se uvedená příloha nevztahuje. Podpora přispívá k naplňování Priority 3 Podpora organizace potravinového řetězce, včetně zpracování zemědělských produktů a jejich uvádění na trh, dobrých životních podmínek zvířat a řízení rizik v zemědělství, zejména prioritní oblasti 3A Zlepšení konkurenceschopnosti prvovýrobců jejich lepším začleněním do zemědělskopotravinářského řetězce prostřednictvím programů jakosti, přidáváním hodnoty zemědělským produktům a podporou místních trhů a krátkodobých řetězců, seskupení a organizací producentů a mezioborových organizací
Vazba na cíle SCLLD	Fiche navazuje zejména na specifický cíl SCLLD 1.4 Vytvořit příležitosti pro zvýšení konkurenceschopnosti místního zemědělství a lesnictví, opatření 1.4.1 Diverzifikace činnosti zemědělských subjektů a 1.4.2 Zemědělská

¹³⁹ Do výchozí hodnoty nebyly započteny cílové hodnoty obdobného ukazatele z programového období 2007–2013.

	produkce. Dále má fiche návaznost na specifický cíl SCLLD 1.3 Vytvořit příležitosti pro zvýšení konkurenceschopnosti místních výrobků a služeb, opatření 1.3.1 Místní výrobky a služby.
Oblasti podpory <i>(Popis podporovaných aktivit dle SCLLD a jednotlivých specifických cílů/článků Nařízení PRV vycházející z potřeb území)</i>	<p>V souladu s SCLLD budou podporovány projekty související se zpracováním a uváděním zemědělských a potravinářských produktů na trh a zkracováním dodavatelských řetězců, diverzifikaci činnosti zemědělských subjektů ve prospěch potravinářství apod.</p> <p>Podpora zahrnuje hmotné a nehmotné investice, které se týkají zpracování zemědělských produktů a jejich uvádění na trh. Způsobilé výdaje jsou investice do výstavby a rekonstrukce budov včetně nezbytných manipulačních ploch, pořízení strojů, nástrojů a zařízení pro zpracování zemědělských produktů, finální úpravu, balení, značení výrobků (včetně technologií souvisejících s dohledatelností produktů) a investic souvisejících se skladováním zpracovávané suroviny, výrobků a druhotných surovin vznikajících při zpracování. Způsobilé jsou rovněž investice vedoucí ke zvyšování a monitorování kvality produktů, investice související s uváděním zemědělských a potravinářských produktů na trh (včetně investic do marketingu) a investice do zařízení na čištění odpadních vod ve zpracovatelském provozu. V rámci této Fiche nelze podpořit investice týkající se zpracování produktů rybolovu a výroby medu a dále v případě zpracování vinných hroznů technologie, které obsahují: dřevěný sud nebo uzavřenou dřevěnou nádobu na výrobu vína o objemu nejméně 600 litrů, speciální kvasnou nádobu s aktivním potápěním matolinového klobouku pro výrobu červených vín nebo cross-flow filtr na víno, ve kterém je víno přiváděno na membránu tangenciálně a určitý objem vína prochází membránou jako filtrát a zbývající pokračuje podél membrány s odfiltrovanými nečistotami.</p>
Definice příjemce dotace	Zemědělský podnikatel, výrobce potravin, výrobce krmiv nebo jiné subjekty aktivní ve zpracování, uvádění na trh a vývoji zemědělských produktů uvedených v příloze I Smlouvy o fungování EU jako vstupní produkt.
Výše způsobilých výdajů	min. 50 tis. Kč
	max. 5 mil. Kč
Preferenční kritéria <i>(pro účely 19.2.1 se jedná o principy pro stanovení preferenčních kritérií)</i>	<p>1. Princip udržitelný rozvoj V rámci dané fiche budou preferovány projekty se zajištěnou udržitelností, projekty s relevantní poptávkou ze strany cílových skupin a místních aktérů. Dále budou podporovány projekty, které efektivně využívají vnější i vnitřní zdroje (vč. časového hlediska) a s kladným vlivem na životní prostředí.</p> <p>2. Princip inovace V rámci daného opatření budou preferovány především projekty s inovačními rysy.</p> <p>3. Princip zaměstnanost V rámci dané fiche budou preferovány projekty vytvářející pracovní místa.</p> <p>4. Princip místní produkce V rámci dané fiche budou preferovány projekty, které přispívají k uvádění na místní trh nových výrobků.</p>
Indikátory výstupů	
číslo	93701

<i>název</i>	Počet podpořených podniků/příjemců
<i>výchozí stav</i>	0
<i>hodnota pro mid-term (r. 2018)</i>	1
<i>cílová hodnota</i>	2
Indikátory výsledků	
<i>číslo</i>	94800
<i>název</i>	Pracovní místa vytvořená v rámci podpořených projektů (Leader)
<i>výchozí stav</i>	0 ¹⁴⁰
<i>hodnota pro mid-term (r. 2018)</i>	0
<i>cílová hodnota</i>	1

Tabulka 18: Fiche 3 Místní nezemědělská produkce

Název Fiche	Místní nezemědělská produkce
Vazba na článek Nařízení PRV	Článek 19, odstavec 1., písmeno b)
Vymezení Fiche	
<i>Stručný popis Fiche</i>	Podpora v rámci tohoto článku zahrnuje investice na založení a rozvoj nezemědělských činností. Podpora přispívá k naplňování Priority 6 Podpora sociálního začleňování, snižování chudoby a podpora hospodářského rozvoje ve venkovských oblastech, zejména prioritní oblasti 6A Usnadnění diverzifikace, vytváření malých podniků a pracovních míst.
<i>Vazba na cíle SCLLD</i>	Fiche navazuje na specifický cíl SCLLD 1.3 Vytvořit příležitosti pro zvýšení konkurenceschopnosti místních výrobků a služeb, opatření 1.3.1 Místní výrobky a služby a opatření 1.3.2 Cestovní ruch a na specifický cíl SCLLD 1.4 Vytvořit příležitosti pro zvýšení konkurenceschopnosti místního zemědělství a lesnictví, opatření 1.4.2 Diverzifikace činnosti zemědělských subjektů.
Oblasti podpory <i>(Popis podporovaných aktivit dle SCLLD a jednotlivých specifických cílů/článků Nařízení PRV vycházející z potřeb území)</i>	<p>V souladu s SCLLD budou podporovány projekty zaměřené na rekonstrukci či výstavbu objektů, prostor, ploch a jejich vybavení, zajištění technologií souvisejících s novými podnikatelskými záměry zaměřenými na zavádění či rozvoj místních výrobků a služeb a dále projekty zaměřené na rozvoj (rozšiřování a zkvalitňování) nabídky atraktivit, základních a doplňkových služeb cestovního ruchu, především takových, které v Pobeskydí dosud nejsou nabízeny.</p> <p>Podporovány budou investice do vybraných nezemědělských činností dle Klasifikace ekonomických činností (CZ-NACE)4 : C (Zpracovatelský průmysl s výjimkou činností v odvětví oceli, v uhelném průmyslu, v odvětví stavby lodí, v odvětví výroby syntetických vláken dle čl. 13 písm. a) NK (EU) č. 651/2014, a dále s výjimkou tříd 12.00 Výroba tabákových výrobků a 25.40 Výroba zbraní a střeliva), F (Stavebnictví s výjimkou skupiny 41.1 Developerská činnost), G (Velkoobchod a maloobchod; opravy a údržba motorových vozidel s výjimkou oddílu 46 a skupiny 47.3 Maloobchod s pohonnými hmotami ve specializovaných prodejnách), I (Ubytování, stra-</p>

¹⁴⁰ Do výchozí hodnoty nebyly započteny cílové hodnoty obdobného ukazatele z programového období 2007–2013.

	vování a pohostinství), J (Informační a komunikační činnosti s výjimkou oddílů 60 a 61), M (Profesní, vědecké a technické činnosti s výjimkou oddílu 70), N 79 (Činnosti cestovních kanceláří a agentur a ostatní rezervační služby), N 81 (Činnosti související se stavbami a úpravou krajiny s výjimkou skupiny 81.1), N 82.1 (Administrativní a kancelářské činnosti), N 82.3 (Pořádání konferencí a hospodářských výstav), N 82.92 (Balicí činnosti), P 85.59 (Ostatní vzdělávání j. n.), R 93 (Sportovní, zábavní a rekreační činnosti), S 95 (Opravy počítačů a výrobků pro osobní potřebu a převážně pro domácnost) a S 96 (Poskytování ostatních osobních služeb). V případě uvádění produktů na trh jsou na trh uváděny produkty, které nejsou uvedeny v příloze I Smlouvy o fungování EU, případně v kombinaci s produkty uvedenými v příloze I Smlouvy o fungování EU (převažovat musí produkty neuvedené v příloze I Smlouvy o fungování EU). V případě zpracování produktů jsou výstupem procesu produkty, které nejsou uvedeny v příloze I Smlouvy o fungování EU. Činnosti R 93 (Sportovní, zábavní a rekreační činnosti) a I 56 (Stravování a pohostinství) mohou být realizovány pouze ve vazbě na venkovskou turistiku a ubytovací kapacitu.
Definice příjemce dotace	Podnikatelské subjekty (FO a PO) - mikropodniky a malé podniky ve venkovských oblastech, jakož i zemědělci.
Výše způsobilých výdajů	min. 50 tis. Kč
	max. 5 mil. Kč
Preferenční kritéria <i>(pro účely 19.2.1 se jedná o principy pro stanovení preferenčních kritérií)</i>	<p>1. Princip udržitelný rozvoj V rámci dané fiche budou preferovány projekty se zajištěnou udržitelností, projekty s relevantní poptávkou ze strany cílových skupin a místních aktérů. Dále budou podporovány projekty, které efektivně využívají vnější i vnitřní zdroje (vč. časového hlediska).</p> <p>2. Princip inovace V rámci daného opatření budou preferovány především projekty s inovačními rysy.</p> <p>3. Princip zaměstnanost V rámci dané fiche budou preferovány projekty vytvářející pracovní místa.</p> <p>4. Princip místní produkce V rámci dané fiche budou preferovány projekty, které přispívají k uvádění na místní trh nových výrobků a služeb.</p>
Indikátory výstupů	
<i>číslo</i>	93701
<i>název</i>	Počet podpořených podniků/příjemců
<i>výchozí stav</i>	0
<i>hodnota pro mid-term (r. 2018)</i>	1
<i>cílová hodnota</i>	2
Indikátory výsledků	
<i>číslo</i>	94800

<i>název</i>	Pracovní místa vytvořená v rámci podpořených projektů (Leader)
<i>výchozí stav</i>	0 ¹⁴¹
<i>hodnota pro mid-term (r. 2018)</i>	1
<i>cílová hodnota</i>	5

Tabulka 19: Fiche 4 Spolupráce v rámci iniciativy LEADER

Název Fiche	Spolupráce v rámci iniciativy LEADER
Vazba na článek Nařízení PRV	Článek 44
Vymezení Fiche	
<i>Stručný popis Fiche</i>	<p>Fiche se zaměřuje na projekty spolupráce místních akčních skupin (případně s jinými partnerstvími). Projekty budou vykazovat hodnotu přidanou spoluprací. Výstupy projektu bez této spolupráce by v takové podobě nevznikly. Spolupráce bude preferována zejména:</p> <ul style="list-style-type: none"> • při vzájemné výměně zkušenosti a přenosu příkladů správné praxe mezi zapojenými místními akčními skupinami, • při řešení problémů společných pro zapojené místní akční skupiny, • při realizaci projektů, jejichž realizace na větším území je dána fyzicko-geografickými, správními, demografickými a obdobnými aspekty (okres, správní území obce s rozšířenou působností, území CHKO, území regionálního značení, území geoparku, suburbánní zóna, charakter krajiny, etnografická oblast apod.).
<i>Vazba na cíle SCLLD</i>	<p>Fiche navazuje na specifický cíl SCLLD 4.4 Zlepšit příležitosti pro rozvoj metody LEADER v Pobeskydí opatření 4.4.1 Spolupráce a výměna zkušeností a 4.4.2 Prezentace dobré praxe a inovace.</p> <p>Tematicky navazuje na specifické cíle SCLLD:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 1.1 Zlepšit příležitosti pro zvýšení zaměstnanosti a uplatnění zejména znevýhodněných skupin uchazečů a zájemců o zaměstnání na trhu práce • 1.2 Zlepšit podnikatelské prostředí • 1.3 Vytvořit příležitosti pro zvýšení konkurenceschopnosti místních výrobků a služeb • 1.4 Vytvořit příležitosti pro zvýšení konkurenceschopnosti místního zemědělství a lesnictví • 2.1 Zlepšit příležitosti pro začlenění sociálně vyloučených nebo sociálním vyloučením ohrožených osob a skupin osob • 2.2 Přiblížit vzdělávání, školy a s nimi spolupracující organizace životu venkovských společenství • 2.3 Rozšířit a zkvalitnit nabídku volnočasových a vzdělávacích aktivit pro veřejnost • 2.4 Zkvalitnit podmínky pro spolkovou činnost • 2.5 Zachovat existující a obnovit opomíjené kulturní dědictví a tradice a rozvíjet podmínky pro jejich praktické využití

¹⁴¹ Do výchozí hodnoty nebyly započteny cílové hodnoty obdobného ukazatele z programového období 2007–2013.

	<p>v současnosti a v budoucnosti</p> <ul style="list-style-type: none"> • 3.1 Zlepšit příležitosti pro širší využití obnovitelných zdrojů energií a pro šetrné nakládání se zdroji • 3.2 Zlepšit příležitosti pro snížení podílu směsného komunálního odpadu na celkovém objemu odpadů • 3.3 Vytvořit příležitosti pro rozšíření a zkvalitnění systému likvidace odpadních vod. • 3.5 Vytvořit příležitosti pro obnovení a využití tradiční kulturní krajiny • 4.1 Zefektivnit samosprávu a řízení rozvoje území • 4.2 Zapojení veřejnosti a partnerství
<p>Oblasti podpory</p> <p><i>(Popis podporovaných aktivit dle SCLLD a jednotlivých specifických cílů/článků Nařízení PRV vycházející z potřeb území)</i></p>	<p>V souladu s SCLLD budou realizovány projekty spolupráce s jinými místními akčními skupinami (či jinými partnerstvími) zaměřené tematicky na opatření této strategie nebo na vytváření podmínek pro jejich realizaci (výměna zkušenosti, příklady dobré praxe).</p> <p>Bude se jednat zejména o neinvestiční projekty (měkké akce např. workshopy, exkurze, výstavy, zpracovávání publikací, brožur, letáků apod.). Investiční projekty zaměřené na pořízení hmotných a nehmotných investic týkající se zajištění odbytu místní produkce včetně zavedení značení místních výrobků a služeb, investic souvisejících se vzdělávacími aktivitami, investic do informačních a turistických center nejsou vyloučeny (bude se jednat o investice související s neinvestičními aktivitami). Na předběžnou technickou podporu projektů spolupráce může být využito maximálně 10 % z přidělené alokace.</p> <p>V rámci projektů spolupráce budou realizované aktivity zaměřené na následující témata:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Rozvoj místní produkce a lokálního trhu (vč. cestovního ruchu) • Podpora zaměstnanosti a práce • Obnova a rozvoj pospolitosti a sounáležitosti místního společenství (vč. podpory spolkové činnosti) • Obnova a zachování tradic a kulturního dědictví venkova • Vzdělávání a role škol na venkově • Podpora rodiny a sociálních jistot • Ochrana, tvorba a prezentace tradiční venkovské krajiny a přírodního dědictví • Rozvoj environmentálních technologií na venkově • Podpora samospráv a jejich spolupráce • Zapojování veřejnosti, podpora občanské iniciativy a činnosti spolků • Regionální rozvoj a příklady dobré praxe
<p>Definice příjemce dotace</p>	<p>Příjemcem dotace může být pouze MAS, jejíž SCLLD byla schválena z PRV. Kromě jiných místních akčních skupin (tzn. MAS, jejíž SCLLD nebyla schválena z PRV či zahraniční MAS) může MAS spolupracovat se: a) skupinou místních veřejných a soukromých partnerů na venkovském území, která provádí strategii místního rozvoje v rámci EU či mimo ni; b) skupinou místních veřejných a soukromých partnerů na jiném než venkovském území, která provádí strategii místního rozvoje v rámci EU.</p>

Výše způsobilých výdajů	min. 50 tis. Kč
	max. omezeno výši alokace na fichi

9.1.3 PROGRAMOVÝ RÁMEC IROP

Programový rámec IROP vychází s předpokládané alokace 90 374 tis. Kč a je tvořen třemi opatřeními. Pomocí programového rámce by mělo docházet k zmírnění slabých stránek území, kterými jsou nárůst podílu individuální automobilové dopravy a horší dopravní dostupnost veřejnou dopravou v malých a periferních sídlech, existence lokalit se zhoršenou bezpečností provozu na pozemních komunikacích, nízká úroveň vybavení sítěmi sociální infrastruktury a služeb (zejména sociálních a vzdělávacích) a částečně i nezaměstnanosti, její negativní struktura a nedostatek kvalifikovaných a motivovaných pracovních sil. Příležitosti, na kterou je vhodné reagovat rozvoje infrastruktury a služeb je zájem o bydlení na venkově v zázemí okolních měst ze strany rodin s malými dětmi. Programový rámec by měl rovněž přispět k lepší reakci na identifikovaná ohrožení: růst rozdílů v životní úrovni a sociální vyloučení osob se sociálním či zdravotním znevýhodněním a změny v životním stylu a nárůst sociopatogenních jevů (konflikty, závislosti, kriminalita apod.)

Výběr indikátorů a výchozí a cílové hodnoty byly stanoveny odborným odhadem vycházející z parametrů plánovaných aktivit, srovnáním s nastavenými cílovými hodnotami v IROP. Hodnoty indikátorů podílových (výsledků) byly na základě doporučení řídicího orgánu převzaty z IROP.

Programový rámec se skládá s 3 opatření:

- Infrastruktura sociálních služeb a začleňování
- Vzdělávací infrastruktura
- Udržitelná a bezpečná doprava

Opatření: Infrastruktura sociálních služeb a začleňování

Alokace na opatření byla stanovena na 10 mil. Kč. Opatření přispívá k naplňování specifického cíle 2.1 Zlepšit příležitosti pro začlenění sociálně vyloučených nebo sociálním vyloučením ohrožených osob a skupin osob.

Tabulka 20: Infrastruktura sociálních služeb a začleňování

Popis opatření CLLD	<p>Dané opatření je v souladu s opatřením SCLLD 2.1.4 Infrastruktura a sociálních služeb a začleňování</p> <p>Problematika sociální vyloučení a ohrožení sociální vyloučením je vnímána v celém území Pobeskydí s určitou koncentrací osob ohrožených sociálním vyloučením v severní části území a dále v zázemí velkých měst, kde se vyskytují sociálně vyloučené lokality. Velká část sociálních služeb a doprovodných programů, je koncentrována v okolních městech. Problémem je malá dostupnost a efektivita těchto aktivit v území Pobeskydí. Chybí zázemí a materiální prostředky (vč. dopravních) pro potřebné sociální služby, poradenství a další aktivity a doprovodné programy v oblasti sociálního začleňování. Vysoká potřeba je vnímána i v oblasti pobytových služeb komunitního typu, infrastruktury komunitních center (zejména v oblastech se zvýšeným počtem sociálně vyloučených či ohrožených sociálním vyloučením). Podporované opatření bude navazovat na již existující či vznikající sociální služby, sociální poradenství a práci a další doprovodné programy.</p> <p>Opatření dále navazuje na další opatření specifického cíle SCLLD 2.1, která se zaměřují na neinvestiční aktivity v oblasti sociálního začleňování a částečně na další opatření SCLLD 1.1.1, 2.1.4, 2.2.2.</p>
Vazba na specifický cíl operačního programu	<p>Specifický cíl 2.1 Zvýšení kvality a dostupnosti služeb vedoucí k sociální inkluzi</p> <p>Zejména na dílčí cíle a potřeby: dobudovat infrastrukturu pro poskytování sociálních služeb a doprovodných programů terénního a ambulantního charakteru, deinstitucionaliza-</p>

	lizace a služby pobytového charakteru odpovídající současným principům sociálního začleňování.			
Cíl opatření CLLD	Zvýšení kvality a dostupnosti služeb, poradenství a programů, které zajišťují prevenci sociálního vyloučení a řeší sociální vyloučení.			
Možná témata projektů	<ul style="list-style-type: none"> • Deinstitutionalizace sociálních služeb za účelem sociálního začleňování a zvýšení uplatnitelnosti na trhu práce (např. domovy se zvláštním režimem, domovy pro osoby se zdravotním postižením, sociálně terapeutické dílny). • Infrastruktura pro dostupnost a rozvoj sociální služby (terénní, ambulantní, pobytové sociální služby prevence). • Podpora rozvoje infrastruktury komunitních center za účelem sociálního začleňování a zvýšení uplatnitelnosti na trhu práce. <p>Podrobný rozpis aktivit bude uveden v Pravidlech pro žadatele a příjemce.</p>			
Možní příjemci dotace	Nestátní neziskové organizace, organizační složky státu, příspěvkové organizace organizačních složek státu, kraje, organizace zřizované nebo zakládané krajem, obce, organizace zřizované nebo zakládané obcemi, dobrovolné svazky obcí, organizace zřizované nebo zakládané dobrovolnými svazky obcí, církve, církevní organizace.			
Minimální a maximální hranice celkových způsobilých výdajů	<p>Minimální hranice celkových způsobilých výdajů je předběžně stanovena na 200 tis. Kč a maximální hranici celkových způsobilých výdajů je předběžně stanovena na 5 000 tis. Kč. Hranice celkových způsobilých výdajů mohou být upraveny konkrétní výzvou (v návaznosti na plnění finančního plánu) a budou stanoveny v souladu s pravidly pro žadatele a příjemce výzvy řídicího orgánu pro integrovaný nástroj CLLD.</p> <p>Výše dotace je do 95 % celkových způsobilých výdajů.</p>			
Principy pro určení preferenčních kritérií	<p>Stanovení principů pro určení preferenčních kritérií vychází z principů strategie (uvedených v kap. 4.) a cílů strategie.</p> <p>Princip udržitelný rozvoj</p> <p>V rámci daného opatření budou preferovány projekty s relevantní poptávkou ze strany cílových skupin a místních aktérů, projekty se zajištěnou udržitelností a projekty, které efektivně využívají vnější i vnitřní zdroje (vč. časového hlediska).</p> <p>Princip spolupráce</p> <p>V rámci daného opatření budou projekty založené na funkčním partnerství.</p> <p>Princip integrované a víceodvětvové akce</p> <p>V rámci daného opatření budou preferovány projekty s komplexním řešením daného problému v daném území, navazující na další projekty či aktivity.</p> <p>Princip zdola nahoru</p> <p>V rámci daného opatření budou preferovány především projekty využívající přístup zdola-nahoru a se zapojením veřejnosti.</p> <p>Princip inovace</p> <p>V rámci daného opatření budou preferovány především projekty s inovačními rysy.</p> <p>Princip rodina</p> <p>Preferovány budou především projekty s pozitivním vlivem na funkčnost rodiny.</p> <p>Princip zaměstnanost</p> <p>V rámci daného opatření budou preferovány především projekty, přispívající ke zvyšování zaměstnanosti a zaměstnatelnosti cílových skupin.</p>			
Klíčové projekty MAS	Není řešeno v rámci IROP			
Výsledky – kvantifiko-	Ukazatel výsledků/výstupů	Jednotka	Výchozí hodnota	Cílová hodnota

vané a měřitelné indikátory ¹⁴²	67510 - Kapacita služeb a sociální práce (výsledek)	klient	2 ¹⁴³	6
	55401 - Počet podpořených zázemí pro služby a sociální práci (výstup)	zázemí	0	2

Opatření: Vzdělávací infrastruktura

Alokace na opatření byla stanovena na 20 374 tis. Kč. 2.2 Přiblížit vzdělávání, školy a s nimi spolupracující organizace životu venkovských společenství.

Tabulka 21: Vzdělávací infrastruktura

Popis opatření CLLD	<p>Dané opatření je v souladu s opatřením SCLLD 2.2.4 Vzdělávací infrastruktura</p> <p>Školství v Pobeskydí je zasaženo třemi procesy: suburbanizací (nárůst počtu dětí), sociální inkluzí a tlakem na klíčové kompetence. Potřeba inkluzivního vzdělávání a rozvoj klíčových kompetencí v některých školách vyžaduje stavební úpravy, zkvalitnění vybavení, vnitřní konektivitu školských zařízení. Vlivem suburbanizace a stěhování většinou rodin s dětmi do území roste poptávka po službách školských zařízení (mateřské a základní školy, školní družiny či kluby). Tato poptávka v různých obcích často výrazně kolísá a zejména menší školy jsou vůči těmto trendům velmi zranitelné. Jejich zřizovatelé se svými omezenými kapacitami nejsou schopni na tyto změny flexibilně reagovat a uspokojovat tak potřeby obyvatel, což výrazně ohrožuje rovný přístup ke kvalitnímu vzdělávání a péči o dítě. Pociťována je i potřeba dalšího vzdělávání a celoživotního učení, neformálního a zájmového vzdělávání. Pro tyto aktivity (řešeny ve specifickém cíli 2.3) je potřebná vhodná infrastruktura pro vzdělávání. Opatření podporuje investiční projekty zaměřené na přizpůsobení škol (budov a jejich zázemí, zahrad apod.) potřebám inkluzivního vzdělávání, rozvoje klíčových kompetencí (vč. neformálního a zájmového vzdělávání a dalšího vzdělávání) a zefektivňování kapacit školských zařízení a dalších zařízení pro vzdělávání a péče o dítě.</p> <p>Opatření navazuje na další opatření specifického cíle SCLLD 2.2, která se zaměřují na neinvestiční aktivity v oblasti klíčových kompetencí, inkluzivního vzdělávání a posilování komunitní role škol. Částečně opatření navazuje na specifické cíle SCLLD 1.1 a 2.3.</p>
Vazba na specifický cíl operačního programu	<p>Specifický cíl 2.4 Zvýšení kvality a dostupnosti infrastruktury pro vzdělávání a celoživotní učení.</p> <p>Zejména na dílčí cíle a potřeby: investice do výstavby, stavebních úprav a pořízení vybavení za účelem zajištění rovného přístupu ke kvalitnímu vzdělávání a s důrazem na rozvoj klíčových kompetencí žáků.</p>
Cíl opatření CLLD	Zvýšení flexibility kapacit školských zařízení a dostupnosti kvalitní vzdělávací infrastruktury reagující na potřeby venkovských společenství.
Možná témata projektů	<ul style="list-style-type: none"> Podpora infrastruktury pro předškolní vzdělávání – podpora zařízení péče o děti do 3 let, dětských skupin a mateřských škol (zajištění dostatečné kapacity a podpora sociální inkluze). Podpora infrastruktury pro základní vzdělávání v základních školách (stavební úpravy, pořízení vybavení pro zajištění rozvoje žáků v následujících klíčových kompetencích: komunikace v cizích jazycích, technické a řemeslné obory, přírodní vědy, práce s digitálními technologiemi, rozšíření kapacit základní škol, podpora sociální inkluze, zajištění vnitřní konektivity škol a připojení k internetu). Podpora infrastruktury pro celoživotní vzdělávání, zájmové a neformální vzdělávání mládeže (stavební úpravy, pořízení vybavení, v následujících klíčových kompetencích: komunikace v cizích jazycích, technické a řemeslné obory, pří-

¹⁴² Blíže upřesňuje příslušná příloha Strategie komunitně vedeného místního rozvoje MAS Pobeskydí.

¹⁴³ Jedná se o kapacitu registrovaných sociálních služeb v Pobeskydí, které svým zaměřením vyhovují specifickému cíli IROP 2.1 Zvýšení kvality a dostupnosti služeb vedoucích k sociální inkluzi.

	<p>rodní vědy, práce s digitálními technologiemi).</p> <p>Jako doplňková aktivita bude podporováno zahrnutí zeleně v okolí budov a na budovách, např. zelené zdi a střechy a zahrady.</p> <p>Podrobný rozpis aktivit bude uveden v Pravidlech pro žadatele a příjemce.</p>			
Možní příjemci dotace	<p>Zařízení péče o děti do 3 let, školy a školská zařízení v oblasti předškolního, základního a středního vzdělávání a vyšší odborné školy, další subjekty podílející se na realizaci vzdělávacích aktivit, kraje, organizace zřizované nebo zakládané kraji, obce, organizace zřizované nebo zakládané obcemi, nestátní neziskové organizace, církve, církevní organizace, organizační složky státu, příspěvkové organizace organizačních složek státu.</p>			
Minimální a maximální hranice celkových způsobilých výdajů	<p>Minimální hranice celkových způsobilých výdajů je předběžně stanovena na 200 tis. Kč a maximální hranici celkových způsobilých výdajů je předběžně stanovena na 5 000 tis. Kč. Hranice celkových způsobilých výdajů mohou být upraveny konkrétní výzvou (v návaznosti na plnění finančního plánu) a budou stanoveny v souladu s pravidly pro žadatele a příjemce výzvy řídicího orgánu pro integrovaný nástroj CLLD.</p> <p>Výše dotace je do 95 % celkových způsobilých výdajů.</p>			
Principy pro určení preferenčních kritérií	<p>Stanovení principů pro určení preferenčních kritérií vychází z principů strategie (uvedených v kap. 4.) a cílů strategie.</p> <p>Princip udržitelný rozvoj</p> <p>V rámci daného opatření budou preferovány projekty s relevantní poptávkou ze strany cílových skupin a místních aktérů, projekty se zajištěnou udržitelností a projekty, které efektivně využívají vnější i vnitřní zdroje (vč. časového hlediska).</p> <p>Princip spolupráce</p> <p>V rámci daného opatření budou projekty založené na funkčním partnerství.</p> <p>Princip integrované a víceodvětvové akce</p> <p>V rámci daného opatření budou preferovány projekty řešící více typů vzdělávání najednou, navazující na další projekty či aktivity.</p> <p>Princip inovace</p> <p>V rámci daného opatření budou preferovány především projekty s inovačními rysy.</p> <p>Princip spolupráce</p> <p>V rámci daného opatření budou preferovány projekty založené na funkčním partnerství.</p> <p>Princip rodina</p> <p>Preferovány budou především projekty s pozitivním vlivem na funkčnost rodiny.</p> <p>Princip zaměstnanost</p> <p>V rámci daného opatření budou preferovány především projekty, přispívající ke zvyšování zaměstnanosti a zaměstnatelnosti cílových skupin.</p>			
Klíčové projekty MAS	Není řešeno v rámci IROP			
Výsledky – kvantifikované a měřitelné indikátory ¹⁴⁴	Ukazatel výsledků/výstupů	Jednotka	Výchozí hodnota	Cílová hodnota
	50030 - Podíl osob předčasně opouštějících vzdělávací systém (výsledek)	%	5,4	5
	50020 - Podíl tříletých dětí umístěných v předškolním zařízení (výsledek)	%	77,3	90,5
	50000 - Počet podpořených vzdělávacích zařízení (výstup)	Zařízení	0	2

¹⁴⁴ Blíže upřesňuje příslušná příloha Strategie komunitně vedeného místního rozvoje MAS Pobeskydí.

	CO35 – Kapacita podporovaných zařízení péče o dítě nebo vzdělávacích zařízení (výstup)	osoby	0	150
--	--	-------	---	-----

Opatření: Udržitelná a bezpečná doprava

Alokace na opatření byla stanovena na 60 mil. Kč. Opatření přispívá k naplňování specifického cíle 3.4 Vytvořit příležitosti pro zkvalitnění dopravy a dopravní infrastruktury.

Tabulka 22: Udržitelná a bezpečná doprava

Popis opatření CLLD	<p>Dané opatření je v souladu s opatřením SCLLD 3.4.2 Udržitelná a bezpečná doprava</p> <p>V Pobeskydí dlouhodobě roste intenzita individuální automobilové přepravy, což klade vysoké nároky na rozvoj dopravní infrastruktury, zhoršuje stav životního prostředí a bezpečnost v dopravně silně zatížených lokalitách a současně zpochybňuje ekonomickou racionalitu veřejné dopravy, na niž jsou kriticky závislí méně mobilní obyvatelé Pobeskydí.</p> <p>Do této oblasti směřovala v předchozím období řada realizovaných projektů, zaměřených na budování chodníků, instalaci bezpečnostních prvků apod. Toto opatření navazuje jak na dosavadní aktivity, tak na další aktivity s cílem komplexního přístupu k dané problematice. Podporována budou opatření na minimalizaci rizika střetů mezi motorovými vozidly, cyklisty a pěšími a dále na rozvoj alternativních forem dopravy či pohonu, zejména cyklodopravy (vč. doplňkové zeleně apod.), sdílení dopravních prostředků a vytváření podmínek pro využívání hromadné a kombinované dopravy (např. kolo/auto/veřejná doprava, B+R, P+R apod.) a na zajištění potřeb specifických skupin obyvatel v dopravě (zejména veřejné, pěší atd.).</p> <p>Opatření dále navazuje na opatření SCLLD 3.4.1 Dopravní infrastruktura a částečně na opatření SCLLD 3.5.1, 3.5.2, 3.5.3.</p>
Vazba na specifický cíl operačního programu	<p>Specifický cíl 1.2 Zvýšení podílu udržitelných forem dopravy.</p> <p>Zejména na dílčí cíle: posílení přepravních výkonů veřejné dopravy, snížení zátěže plynoucí z individuální automobilové dopravy, zajistit potřeby specifických skupin obyvatel v dopravě, zajistit bezpečnost a bezbariérovost dopravy v zájmu zvýšení podílu udržitelných forem dopravy, zajistit dopravní dostupnost práce, služeb a vzdělávání, využít potenciál nemotorové dopravy k mobilitě pracovních sil, vytvořit podmínky pro mobilitu a optimalizaci sítě cyklostezek a cyklotras.</p>
Cíl opatření CLLD	Zpomalení nárůstu intenzity individuální automobilové dopravy (a s ní související negativní dopady) a zvýšení bezpečnosti na komunikacích.
Možná témata projektů	<ul style="list-style-type: none"> • Terminály (přestupní terminály, související záchytná parkoviště a parkovací domy, zázemí veřejné hromadné dopravy, výstavba návazných systémů P+R, B+R, K+R). Součástí projektu může být doplňková zeleň v okolí přestupních terminálů, budov a na budovách. • Bezpečnost (zvysování bezpečnosti dopravy, např. bezbariérový přístup zastávek, zvuková a jiná signalizace pro nevidomé, přizpůsobení komunikací pro nemotorovou dopravu osobám s omezenou pohyblivostí nebo orientací). • Cyklodoprava (výstavba a modernizace cyklostezek, cyklotras se zaměřením na podporu integrovaných řešení, např. cyklistické pruhy na komunikacích nebo víceúčelové pruhy. Součástí projektu může být budování doprovodné infrastruktury, např. stojanů na kola, úschoven kol, odpočívadel a dopravního značení. Doplňkově lze do projektu zařadit zeleň, např. zelené pásy a liniové výsadby u cyklostezek a cyklotras. Podpořeny mohou být cyklostezky a cyklotrasy sloužící k dopravě do zaměstnání, škol a za službami). • Telematika. • Nízkoemisní vozidla a související plnicí stanice (určeno pro přepravu osob).

	Podrobný rozpis aktivit bude uveden v Pravidlech pro žadatele a příjemce.			
Možní příjemci dotace	Kraje, obce, dobrovolné svazky obcí, organizace zřizované nebo zakládáné kraji, organizace zřizované nebo zakládáné obcemi, organizace zřizované nebo zakládáné dobrovolnými svazky obcí, provozovatelé dráhy nebo drážní dopravy podle zákona č. 266/1994 Sb., o drahách, dopravci ve veřejné linkové dopravě podle zákona č. 111/1994 Sb., o silniční dopravě, Ministerstvo dopravy ČR, subjekty zajišťující dopravní obslužnost, uvedené v § 8 odst. 1 zákona č. 194/2010 Sb., o veřejných službách v přepravě cestujících a o změně dalších zákonů, tedy stát, kraje a obce, pokud poskytují veřejné služby v přepravě cestujících samy, a dopravci, kteří jsou provozovateli veřejné linkové dopravy podle zákona č. 111/1994 Sb., o silniční dopravě, na základě smlouvy o veřejných službách v přepravě cestujících.			
Minimální a maximální hranice celkových způsobilých výdajů	Minimální hranice celkových způsobilých výdajů je předběžně stanovena na 200 tis. Kč a maximální hranici celkových způsobilých výdajů je předběžně stanovena na 5 000 tis. Kč. Hranice celkových způsobilých výdajů mohou být upraveny konkrétní výzvou (v návaznosti na plnění finančního plánu) a budou stanoveny v souladu s pravidly pro žadatele a příjemce výzvy řídicího orgánu pro integrovaný nástroj CLLD. Výše dotace je do 95 % celkových způsobilých výdajů.			
Principy pro určení preferenčních kritérií	<p>Stanovení principů pro určení preferenčních kritérií vychází z principů strategie (uvedených v kap. 4.) a cílů strategie.</p> <p>Princip udržitelný rozvoj</p> <p>V rámci daného opatření budou preferovány především projekty s vyšší potřebností (např. intenzita dopravy, pohyb chodců a cyklistů atd.) a projekty, které efektivně využívají vnější i vnitřní zdroje (vč. časového hlediska).</p> <p>Princip integrované a víceodvětvové akce</p> <p>V rámci daného opatření budou preferovány především projekty s komplexním řešením daného problému v daném území, navazující na další projekty či aktivity.</p> <p>Princip zdola nahoru</p> <p>V rámci daného opatření budou preferovány především projekty využívající přístup zdola-nahoru a se zapojením veřejnosti.</p>			
Klíčové projekty MAS	Není řešeno v rámci IROP			
Výsledky – kvantifikované a měřitelné indikátory ¹⁴⁵	Ukazatel výsledků/výstupů	Jednotka	Výchozí hodnota	Cílová hodnota
	75120 - Podíl veřejné osobní dopravy na celkových výkonech v osobní dopravě (výsledek)	%	30	35
	76310 - Podíl cyklistiky na přepravních výkonech (výsledek)	%	7	10
	75001 - Počet realizací vedoucích ke zvýšení bezpečnosti v dopravě (výstup)	ks	0	3
	76200 - Délka rekonstruovaných cyklostezek a cyklotras (výstup)	km	0	0,2
	76100 - Délka nově vybudovaných cyklostezek a cyklotras (výstup)	km	0	0,2

¹⁴⁵ Blíže upřesňuje příslušná příloha Strategie komunitně vedeného místního rozvoje MAS Pobeskydí.

9.1.4 PROGRAMOVÝ RÁMEC OPERAČNÍHO PROGRAM ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

Programový rámec OPŽP vychází s předpokládané alokace 1 741 tis. Kč a je tvořen jedním opatřením. Pomocí programového rámce by mělo docházet k posílení silné stránky území, kterou je atraktivní a pestrá kulturní krajina s relativně zachovalým životním prostředím a omezení či zmírnění identifikovaného ohrožení - pronikání a šíření invazních druhů rostlin a živočichů. Důležitou příležitostí je v této souvislosti i rostoucí zájem společnosti o ochranu životního prostředí a krajiny.

Opatření: Péče o krajinu a přírodní dědictví

Opatření SCLLD 3.5.1 Péče o krajinu a přírodní dědictví se zaměřuje na širší okruh aktivit. V rámci programového rámce OPŽP jsou řešeny pouze aktivity prevence a šíření a omezování výskytu invazních druhů. Alokace na opatření je stanovena na 1 741 tis. Kč.

Opatření přispívá k naplňování specifického cíle 3.5 Vytvořit příležitosti pro obnovení a využití tradiční kulturní krajiny.

Tabulka 23: Péče o krajinu a přírodní dědictví

Popis opatření CLLD	<p>Dané opatření je v souladu s opatřením SCLLD 3.5.1 Péče o krajinu a přírodní dědictví.</p> <p>Atraktivní a pestrá kulturní krajina představuje jednu ze silných stránek Pobeskydí. Stabilita této krajiny je však ohrožena šířením invazivních druhů, zejména pak křídlatky. Existuje přímá vazba mezi stabilitou a biodiverzitou krajiny a jejím potenciálem pro ekonomické i sociální využití. Cílem navrženého opatření programového rámce OPŽP je prevence šíření a omezení výskytu invazních druhů (křídlatky, případně bolševníku velkolepého) v přírodně nejvíce ceněných částech Pobeskydí – v chráněné krajinné oblasti Beskydy, případně chráněné krajinné oblasti Poodří (do které území Pobeskydí zasahuje pouze okrajově). Opatření podpoří posílení biodiverzity a ochrany původních druhů a tím přispěje ke zvýšení ekologické stability krajiny.</p> <p>Aktivity řešené v rámci programového rámce daného opatření dále navazují na další aktivity péče o krajinu a přírodní dědictví a dále na opatření 3.5.3 Intravilány a veřejná prostranství a částečně na další opatření 3.5.2 Pozemkové úpravy a 3.5.4 Brownfieldy.</p>
Vazba na specifický cíl operačního programu	<p>Specifický cíl 4.2 Posílit biodiverzitu.</p> <p>Zejména na podporované aktivity prevence a šíření a omezování výskytu invazních druhů.</p>
Cíl opatření CLLD	Zachování, případně zvýšení ekologických funkcí krajiny a biodiverzity, zachování a obnova přírodního dědictví a rozvoj podmínek pro jejich udržitelné využití v současnosti a v budoucnosti
Možná témata projektů	Prevence šíření a omezování výskytu invazních druhů a to druhů křídlatky (české, japonské, sachalinské), případně bolševníka velkolepého na území chráněných krajinných oblastí. Jedná se zejména o následující podporované aktivity: mapování a monitoring (včetně kontroly úspěšnosti na ošetřených plochách) a příprava metodik a koncepčních dokumentů pro omezování invazních druhů, eradikace, popř. regulace invazních druhů (sečení, výřez, odchyt či odlov, aplikace biocidů apod., bezpečná likvidace biomasy aj.) a jako součást realizace projektu také osvěta, informování veřejnosti a dotčených subjektů.
Možní příjemci dotace	Kraj, obce, dobrovolné svazky obcí, organizační složky státu (s výjimkou pozemkových úřadů a OPK ČR), státní podniky, státní organizace, veřejné výzkumné instituce, veřejnoprávní instituce, příspěvkové organizace, vysoké školy, školy a školská zařízení, nestátní neziskové organizace (obecně prospěšná společnosti, nadace, nadační fondy, ústavy, spolky), církve a náboženské společnosti a jejich svazy, podnikatelské subjekty, obchodní společnosti a družstva, fyzické osoby podnikající.
Minimální a maximální hranice celkových způsobilých výdajů	Minimální hranice celkových způsobilých výdajů je předběžně stanovena na 250 tis. Kč a maximální hranici celkových způsobilých výdajů je předběžně stanovena na 1 741 tis. Kč (předpokládaná alokace). Hranice celkových způsobilých výdajů mohou být upraveny konkrétní výzvou (v návaznosti na plnění finančního plánu) a budou sta-

	<p>noveny v souladu s pravidly pro žadatele a příjemce výzvy řídicího orgánu pro integrovaný nástroj CLLD.</p> <p>Výše dotace je do 85 % celkových způsobilých výdajů, pokud výzva řídicího orgánu pro integrovaný nástroj CLLD neumožní jinak.</p>			
Principy pro určení preferenčních kritérií	<p>Stanovení principů pro určení preferenčních kritérií vychází z principů strategie (uvedených v kap. 4.) a cílů strategie.</p> <p>Princip udržitelný rozvoj</p> <p>V rámci daného opatření budou preferovány především projekty s relevantní poptávkou ze strany cílových skupin a místních aktérů, aktivity se zajištěnou udržitelností a projekty, které efektivně využívají vnější i vnitřní zdroje (vč. časového hlediska).</p> <p>Princip spolupráce</p> <p>V rámci daného opatření budou preferovány především projekty založené na funkčním partnerství.</p> <p>Integrované a víceodvětvové akce</p> <p>V rámci daného opatření budou preferovány především projekty s komplexním řešením daného problému v daném území, navazující na další projekty či aktivity.</p>			
Klíčové projekty MAS	Nebudou realizovány			
Výsledky – kvantifikované a měřitelné indikátory ¹⁴⁶	Indikátor výsledků/výstupů	Jednotka	Výchozí hodnota	Cílová hodnota
	45711 - Počet lokalit se zvýšenou biodiverzitou (výsledek)	lokalita	0	5
	45102 - Plocha území, kde byla provedena opatření (mapy, monitoring) proti nepůvodním druhům (výsledek)	ha	0	44
	45101 - Počet opatření k omezení nepůvodních druhů (výstup)	opatření	0	4

¹⁴⁶ Blíže upřesňuje příloha Strategie komunitně vedeného místního rozvoje MAS Pobeskydí.

9.2 INTEGROVANÝ PŘÍSTUP A VAZBY NA OPATŘENÍ STRATEGIE

9.2.1 INTEGROVANÝ PŘÍSTUP NAPŘÍČ PROGRAMOVÝMI RÁMCI

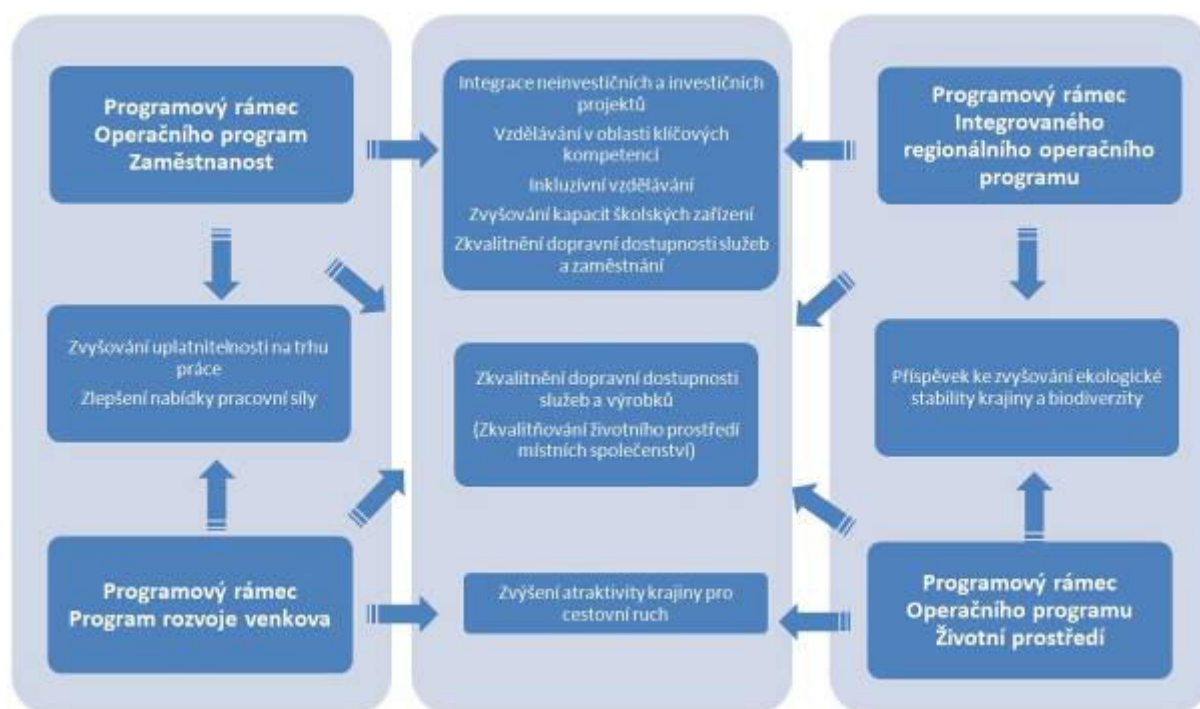
Integrojícím prvkem v programovém rámci OPZ je cíl přispět ke snížení sociálního vyloučení a ohrožení sociálním vyloučením znevýhodněných skupin obyvatel a přispět ke zvýšení zaměstnanosti zejména znevýhodněných skupin obyvatel. Základní myšlenkou je předpoklad, že dostupnost zaměstnání, sociální služeb a dalších doprovodných programů a aktivit přispěje k omezení chudoby a prevenci sociálního vyloučení. Programový rámec je zaměřen na neinvestiční projekty a navazuje na opatření programového rámce IROP Infrastruktura sociálních služeb a začleňování. Opatření v operačním programu IROP přispívají k naplňování cílů programového rámce OPZ vytváření vhodné infrastruktury v oblasti vzdělávání klíčových kompetencí a inkluze ve vzdělávání, zkvalitňováním dopravní dostupnosti služeb a zvyšování kapacit školských zařízení. Zejména v souvislosti se zvýšením uplatnitelnosti na trhu práce a zkvalitněním nabídky pracovních sil programový rámec OPZ navazuje na programový rámec PRV.

Integrojícím prvkem v programovém rámci PRV je zvyšování konkurenceschopnosti místního hospodářství, která dává práci místním lidem a zajišťuje dostupnost potřebných služeb a výrobků. Programový rámec Programu rozvoje venkova kromě vazeb na programový rámec OP Zaměstnanost (popsáno výše) má vazbu na zbývající dva programové rámce. Programový rámec Integrovaného regionálního operačního programu přispívá k naplňování cílů programového rámce PRV zkvalitňováním dopravní dostupnosti služeb a výrobků. Rovněž programový rámec OPŽP přispívá k naplňování cílů programového rámce PRV a to zvyšováním atraktivity krajiny pro cestovní ruch.

Programový rámec OPŽP se soustředí pouze na jeden typ aktivit a to prevenci šíření vybraných invazních druhů. Tímto přispívá k cílům programového rámce PRV (viz výše) a současně společně s aktivitami programového rámce IROP přispívá ke zvyšování ekologické stability krajiny a biodiverzity. Okrajově daný programový rámec přispívá ke zkvalitňování životního prostředí místních společenství.

Jednotlivé vazby mezi programovými rámci jsou znázorněny v následujícím schématu.

Obrázek 35: Integrovaný přístup napříč programovými rámci

Nejnápadnější synergetické efekty lze spatřovat mezi programovými rámci OPZ, IROP a PRV, které přispívají ke zvyšování konkurenceschopnosti místního hospodářství, k boji proti chudobě a ke zvyšování zaměstnanosti a uplatnitelnosti na trhu práce. Integrovaný přístup bude v rámci implementace zdůrazněn preferováním víceodvětvových a integrovaných akcí a projektů, které navazují na další projekty.

9.2.2 VAZBY PROGRAMOVÝCH RÁMCŮ NA OPATŘENÍ MIMO PROGRAMOVÉ RÁMCE

Na úrovni celé strategie jsou vazby mezi jednotlivými opatřeními jednoho specifického cíle jsou logicky dané přispíváním opatření k naplňování daného opatření. Často se jedná o vazby mezi neinvestičními a investičními opatřeními (např. specifické cíle 2.1 nebo 2.2) nebo vazby dané logickou tematickou návazností jednotlivých opatření (např. specifických cíl 1.1 nebo 3.5). Blíže tyto návaznosti mezi opatřeními daného specifického cíle strategie jsou popsány v kap. 5. Existuje i vazba mezi jednotlivými specifickými cíli strategie. Úroveň těchto vazeb a integrované rysy na úrovni celé strategie jsou blíže popsány v kap. 8.

Opatření programových rámců mají přímou vazbu na specifické cíle a opatření strategie, což je zdůrazněno ve většině programových rámců použitím stejného názvu. Pouze v programovém rámci PRV je v rámci jedné fiche připuštěna kombinace více specifických cílů a opatření. Následující tabulka uvádí tuto přímou vazbu.

Obrázek 36: Přímé vazby programových rámců na specifické cíle a opatření strategie

Specifický cíl strategie (SCLLD)	Opatření strategie	Programový rámec	Opatření/fiche programového rámce
1.1 Zlepšit příležitosti pro zvýšení zaměstnanosti a uplatnění zejména znevýhodněných skupin obyvatel na trhu práce	1.1.1 Přístup k zaměstnání	Operačního programu Zaměstnanost	Přístup k zaměstnání
	1.1.2 Sladování rodinného a profesního života		Sladování rodinného a profesního života
1.3 Vytvořit příležitosti pro zvýšení konkurenceschopnosti místních výrobců a služeb	1.3.1 Místní výrobky a služby	Programu rozvoje venkova	Fiche 2, Fiche 3
	1.3.2 Cestovní ruch		Fiche 3
1.4 Vytvořit příležitosti pro zvýšení konkurenceschopnosti místního zemědělství a lesnictví	1.4.1 Diverzifikace činnosti zemědělských subjektů		Fiche 2, Fiche 3
	1.4.2 Zemědělská produkce		Fiche 1, Fiche 2
2.1 Zlepšit příležitosti pro začlenění sociálně vyloučených nebo sociálním vyloučením ohrožených osob a skupin osob	2.1.1 Prevence a řešení sociálního vyloučení	Operačního programu Zaměstnanost	Prevence a řešení sociálního vyloučení
	2.1.2 Péče o osoby se sníženou soběstačností a hendikepem		Péče o osoby se sníženou soběstačností a hendikepem
	2.1.4 Infrastruktura sociálních služeb a začleňování	Integrovaného regionálního operačního programu	Infrastruktura sociálních služeb a začleňování
2.2 Přiblížit vzdělávání, školy a s nimi spolupracující organizace životu venkovských společenství	2.2.4 Vzdělávací infrastruktura		Vzdělávací infrastruktura
3.4 Vytvořit příležitosti pro zkvalitnění dopravy a dopravní infrastruktury	3.4.2 Udržitelná a bezpečná doprava		Udržitelná a bezpečná doprava
3.5 Vytvořit příležitosti pro obnovení a využití tradiční kulturní krajiny	3.5.1 Péče o krajinu a přírodní dědictví	Operačního programu Životní prostředí	Péče o krajinu a přírodní dědictví
4.4 Zlepšit příležitosti pro rozvoj metody LEADER v Pobeskydí	4.4.1 Spolupráce a výměra zkušeností	Programu rozvoje venkova	Fiche 4

Kromě této přímé vazby dané stejným zaměřením opatření programových rámců a opatření strategie (SCLLD), programové rámce a jejich opatření mají vazby i na další opatření strategie mimo programové rámce. Tyto vazby jsou stručně znázorněny v níže uvedeném schématu a popisu těchto vazeb.

Programový rámec Operačního programu Zaměstnanost

Opatření daného programového rámce mají návaznost na specifické cíle a opatření oblasti hospodářství a to zejména v souvislosti s trhem práce a nabídkou pracovních sil. Dále opatření navazují na specifické cíle a opatření oblasti společnosti zejména v prioritách pomoc a péče pro potřebné, školství a venkovské školy a chuť bavit se a poznávat. Zejména opatření Prevence a řešení sociálního vyloučení má dále vazby na oblast management rozvoje území. Vazba jednotlivých opatření programového rámce na konkrétní opatření strategie (SCLLD) uvádí následující schéma.

Obrázek 37: Vazba opatření programového rámce OPZ na opatření mimo programové rámce

Programový rámec Programu rozvoje venkova

Fiche daného programového rámce mají návaznost na specifické cíle a opatření oblasti hospodářství a to zejména v souvislosti se zvyšováním konkurenceschopnosti místního trhu. Dále opatření navazují na specifické cíle a opatření oblasti životní prostředí a infrastruktura zejména priority 3.5 kulturní krajina a příroda a oblasti společnost opatření 3.5.1 Kulturní dědictví a tradice. Fiche 4 zaměřená na spolupráci místních akčních skupin má vazbu na další opatření specifického cíle 4.4 Zlepšit příležitosti pro rozvoj metody LEADER v Pobeskydí. Tematicky tato fiche má potenciální návaznost na většinu opatření strategie (bude upřesněno konkrétními projekty). Vazba jednotlivých opatření programového rámce na konkrétní opatření strategie (SCLLD) uvádí následující schéma.

Obrázek 38: Vazba fichí programového rámce PRV na opatření mimo programové rámce

Fiche 1: Investice do zemědělství	<ul style="list-style-type: none"> •1.1.4 Sociální podnikání •1.2.1 Poradenství a služby pro podnikatele •1.2.2 Spolupráce a síťování •1.4.3 Lesnictví •3.5.1 Péče o krajinu a přírodní dědictví •3.5.2 Pozemkové úpravy •3.5.3 Intravilány a veřejná prostranství •3.5.4 Brownfieldy
Fiche 2: Zemědělská produkty	<ul style="list-style-type: none"> •1.1.4 Sociální podnikání •1.2.1 Poradenství a služby pro podnikatele •1.2.2 Spolupráce a síťování •3.5.4 Brownfieldy
Fiche 3: Místní nezemědělská produkce	<ul style="list-style-type: none"> •1.1.4 Sociální podnikání •1.2.1 Poradenství a služby pro podnikatele •1.2.2 Spolupráce a síťování •1.4.3 Lesnictví •2.5.1 Kulturní dědictví a tradice •3.5.1 Péče o krajinu a přírodní dědictví •3.5.3 Intravilány a veřejná prostranství •3.5.4 Brownfieldy
Fiche 4: Spolupráce v rámci iniciativy LEADER	<ul style="list-style-type: none"> •4.4.2 Prezentace dobré praxe a inovace

Programový rámec Integrovaného regionálního operačního programu

Opatření daného programového rámce mají návaznost na specifické cíle a opatření oblasti společnosti a to zejména v souvislosti se zkvalitňováním infrastruktury potřebné pro zajištění služeb sociálních (a obdobných), vzdělávacích a dopravní dostupnosti. Dále opatření navazují na specifické cíle a opatření oblasti hospodářství zejména priority 1.1 zaměstnanost. Zlepšováním vzhledu intravilánů a realizací doprovodných aktivit výsadby zeleně opatření mají vazbu na prioritu 3.5 kulturní krajina a příroda. Vazba jednotlivých opatření programového rámce na konkrétní opatření strategie (SCLLD) uvádí následující schéma.

Obrázek 39: Vazba opatření programového rámce IROP na opatření mimo programové rámce

Infrastruktura sociálních služeb a začleňování	<ul style="list-style-type: none"> •1.1.4 Sociální podnikání •2.1.4 Bydlení pro potřebné •2.2.2 Inkluzivní vzdělávání •3.5.3 Intravilány a veřejná prostranství
Vzdělávací infrastruktura	<ul style="list-style-type: none"> •2.1.1 Rozvoj klíčových kompetencí •2.2.2 Inkluzivní vzdělávání •2.2.3 Komunitní role škol •2.3.1 Kvalitní trávení volného času dětí a mládeže •2.3.4 Vzdělávání pro veřejnost •3.5.3 Intravilány a veřejná prostranství
Udržitelná a bezpečná doprava	<ul style="list-style-type: none"> •3.4.1 Dopravní infrastruktura •3.5.2 Pozemkové úpravy •3.5.3 Intravilány a veřejná prostranství

Programový rámec Operačního programu Životní prostředí

Opatření daného programového rámce má vazbu na další aktivity péče o krajinu a přírodní dědictví (opatření strategie 3.5.1) a na další opatření specifického cíle 3.5 Vytvořit příležitosti pro obnovení a využití tradiční kulturní krajiny. Dílčí návaznosti jsou i na opatření 1.3.2 Cestovní ruch. Vazba jednotlivých opatření programového rámce na konkrétní opatření strategie (SCLLD) uvádí následující schéma.

Obrázek 40: Vazba opatření programového rámce OPŽP na opatření mimo programové rámce

Péče o krajinu a přírodní dědictví	<ul style="list-style-type: none"> •1.3.1 Cestovní ruch •3.5.2 Pozemkové úpravy •3.5.3 Intravilány a veřejná prostranství •3.5.4 Brownfieldy
------------------------------------	--

10 HORIZONTÁLNÍ TÉMATA

Tato kapitola přináší přehled vlivu strategie na horizontální témata. V první části je uveden vliv jednotlivých specifických cílů a v druhé části je uveden stručně vliv jednotlivých programových rámců.

Celkově lze vliv strategie na horizontální témata chápat jako neutrální až pozitivní. Celá strategie je koncipována v duchu udržitelného rozvoje (jedná se o jeden z principů strategie, viz kap. 4) a všechny specifické cíle mají pozitivní až neutrální vliv. Vliv strategie na rovnost mužů a žen je neutrální. U některých opatření specifického cíle 1.1 lze nalézt pozitivní vliv. Strategie má neutrální až pozitivní vliv na rovné příležitosti a nediskriminaci. Pozitivní vliv mají zejména specifické cíle 1.1, 2.1, 2.2, 4.2.

Tabulka č. 24: Vliv specifických cílů strategie na horizontální témata

Specifický cíl	Rovnost mužů a žen	Podpora rovných příležitostí a nediskriminace	Udržitelný rozvoj
1.1 Zlepšit příležitosti pro zvýšení zaměstnanosti a uplatnění zejména znevýhodněných skupin obyvatel na trhu práce	Pozitivní	Pozitivní	Pozitivní
1.2 Zlepšit podnikatelské prostředí	Neutrální	Neutrální	Pozitivní
1.3 Vytvořit příležitosti pro zvýšení konkurenceschopnosti místních výrobků a služeb	Neutrální	Neutrální	Pozitivní
1.4 Vytvořit příležitosti pro zvýšení konkurenceschopnosti místního zemědělství a lesnictví	Neutrální	Neutrální	Pozitivní
2.1 Zlepšit příležitosti pro začlenění sociálně vyloučených nebo sociálním vyloučením ohrožených osob a skupin osob	Pozitivní	Pozitivní	Pozitivní
2.2 Přiblížit vzdělávání, školy a s nimi spolupracující organizace životu venkovských společenství	Neutrální	Neutrální	Pozitivní
2.3 Rozšířit a zkvalitnit nabídku volnočasových a vzdělávacích aktivit pro veřejnost	Neutrální	Neutrální	Pozitivní
2.4 Zkvalitnit podmínky pro spolkovou činnost	Neutrální	Neutrální	Pozitivní
2.5 Zachovat existující a obnovit opomíjené kulturní dědictví a tradice a rozvíjet podmínky pro jejich praktické využití v současnosti a v budoucnosti	Neutrální	Pozitivní	Neutrální
3.1 Zlepšit příležitosti pro širší využití obnovitelných zdrojů energií a pro šetrné nakládání se zdroji	Neutrální	Pozitivní	Pozitivní
3.2 Zlepšit příležitosti pro snížení podílu směsného komunálního odpadu na celkovém objemu odpadů	Neutrální	Neutrální	Pozitivní
3.3 Vytvořit příležitosti pro rozšíření a zkvalitnění systému likvidace odpadních vod	Neutrální	Neutrální	Pozitivní
3.4 Vytvořit příležitosti pro zkvalitnění dopravy a dopravní infrastruktury	Neutrální	Neutrální	Pozitivní
3.5 Vytvořit příležitosti pro obnovení a využití tradiční kulturní krajiny	Neutrální	Neutrální	Pozitivní
4.1 Zefektivnit samosprávu a řízení rozvoje území	Neutrální	Neutrální	Pozitivní
4.2 Zlepšit příležitosti pro šíření praxe zapojování veřejnosti a partnerství	Neutrální	Neutrální	Pozitivní
4.3 Zlepšit příležitosti pro zvýšení bezpečnosti území	Neutrální	Neutrální	Neutrální
4.4 Zlepšit příležitosti pro rozvoj metody LEADER v Pobeskydí	Neutrální	Neutrální	Pozitivní

Programový rámec OP ŽP má pozitivní vliv na udržitelný rozvoj. K ostatním horizontálním tématům má neutrální vliv. Programový rámec IROP má neutrální až pozitivní vliv na udržitelný rozvoj k tomuto přispívá zejména opatření Udržitelná a bezpečná doprava. Vliv na rovné příležitosti a nediskriminace mají opatření Infrastruktura sociálních služeb a začleňování a Zefektivnění kapacit a vybavenosti infrastruktury pro vzdělávání. Vliv programového rámce na rovnost mužů a žen je neutrální. Programový rámec OPZ má neutrální až mírně pozitivní vliv na udržitelný rozvoj zejména sociální složku. Pozitivní vliv má daný programový rámec na rovné příležitosti a nediskrimi-

naci. Opatření přímo řeší rovné příležitosti a nediskriminaci na trhu práce a sociální začleňování. Opatření respektují rovnost mužů a žen a jedno s navrhovaných opatření v zásobníku je přímo zaměřené na rovnost mužů a žen ve sladění rodinného a profesního života. Programový rámce programu rozvoje venkova má pozitivní vliv na udržitelný rozvoje. Snahou navržených opatření je zvýšit konkurenceschopnost místního hospodářství (ekonomická složka) a přitom neohrozit či zvýšit kladný vliv na životní prostředí (environmentální složka). Další dva horizontální témata budou respektována při implementaci programového rámce PRV a jsou ovlivňována neutrálně.

IMPLEMENTAČNÍ ČÁST

147

¹⁴⁷ Zdroj: "Meat eater ant nest swarming" by Taken byfir0002 | flagstaffotos.com.au Canon 20D + Sigma 150mm f/2.8 - Own work. Licensed under GFDL 1.2 via Wikimedia Commons - https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Meat_eater_ant_nest_swarming.jpg#/media/File:Meat_eater_ant_nest_swarming.jpg.

11 ŘÍDICÍ A REALIZAČNÍ STRUKTURA MAS

MAS Pobeskydí, z. s. (dále také „MAS Pobeskydí“) bude v rámci implementace této strategie tj. Strategie komunitně vedeného místního rozvoje (dále také „SCLLD“ nebo „strategie“) mít zejména následující úkoly:

- Realizace (řízení a administrace) programových rámců
- Animační aktivity
- Spolupráce mezi místními akčními skupinami
- Monitoring a evaluace strategie

Pro správné zajištění těchto úkolů MAS Pobeskydí má vytvořený systém řízení a fungování. MAS Pobeskydí má jasně stanovený řád a postupy pro řízení, sledování a hodnocení strategie a programových rámců, které jsou zakotveny v jejich základních dokumentech:

- Stanovy MAS Pobeskydí, z. s. (schvaluje valná hromada)
- Statut programového výboru (schvaluje programový výbor)
- Statut kontrolní komise (schvaluje programový výbor)
- Statut výběrové komise (schvaluje programový výbor)
- Statut odborných pracovních skupin (schvaluje programový výbor)

Dílčí postupy účetního a administrativního charakteru jsou uvedeny ve vnitřních směrnících MAS Pobeskydí (podepisuje předseda, v jeho nepřítomnosti místopředseda). Specifické postupy pro řízení, sledování a hodnocení SCLLD jsou také obsahem indikátorového a evaluačního plánu (který kontrolní komise předkládá programovému výboru ke schválení) a způsob hodnocení a výběru projektů, vč. příslušných kritérií, který má schvalovat valná hromada na základě návrhu programového výboru. Pro plnění výše uvedených úkolů bude závazná také tato část strategie a metodické pokyny, pravidla a závazné postupy stanovené řídicími orgány příslušných programů a dalšími pověřenými organizacemi (Státní zemědělský intervenční fond, Centrum pro regionální rozvoj atd.)

Všechny výše uvedené dokumenty (kromě způsobu hodnocení a výběru projektů, vč. příslušných kritérií¹⁴⁸) jsou schvalovány a případně měněny stanoveným způsobem.

11.1 ŘÍDICÍ A REALIZAČNÍ STRUKTURY MAS

Tato a následující kapitoly obsahují popis způsobu řízení MAS Pobeskydí zejména ve vztahu k implementaci strategie a realizaci programových rámců. Organizační struktura a základní úkoly, povinnosti a odpovědnosti povinných orgánů MAS Pobeskydí vychází ze standardu MAS.¹⁴⁹

Implementace strategie a realizace programových rámců se týká zejména orgánů, členů a zaměstnanců MAS Pobeskydí a místních aktérů a široké veřejnosti. V širším pojetí jsou do těchto procesů zapojení externí subjekty z řad poskytovatelů dotací, veřejné správy atd.

Orgány a zaměstnanci MAS Pobeskydí

Nejvyšším orgánem MAS Pobeskydí (právní forma spolek) je valná hromada. Statutárním orgánem je předseda a místopředseda. Dále MAS Pobeskydí má tři povinné orgány: programový výbor (výkonný a rozhodovací orgán), výběrová komise (výběrový orgán), kontrolní komise (kontrolní orgán). Dále stanovy určují pozici ředitele jako vedoucího zaměstnance pro realizaci SCLLD. Ředitel je přímým nadřízeným ostatních zaměstnanců¹⁵⁰. Ve vztahu k realizaci programových rámců je struktura řízení následující:

- Valná hromada schvaluje strategii a jejich aktualizace (zásadní a významné změny)
- Programový výbor schvaluje indikátorový a evaluační plán (na základě návrhu kontrolní komise)
- Valná hromada schvaluje způsob hodnocení a výběru projektů (na základě návrhu programového výboru)
- Programový výbor schvaluje výzvy k podávání žádosti

¹⁴⁸ Obsah tohoto dokumentu bude vycházet z výzev příslušných programů pro integrovaný nástroj komunitně vedený místní rozvoj.

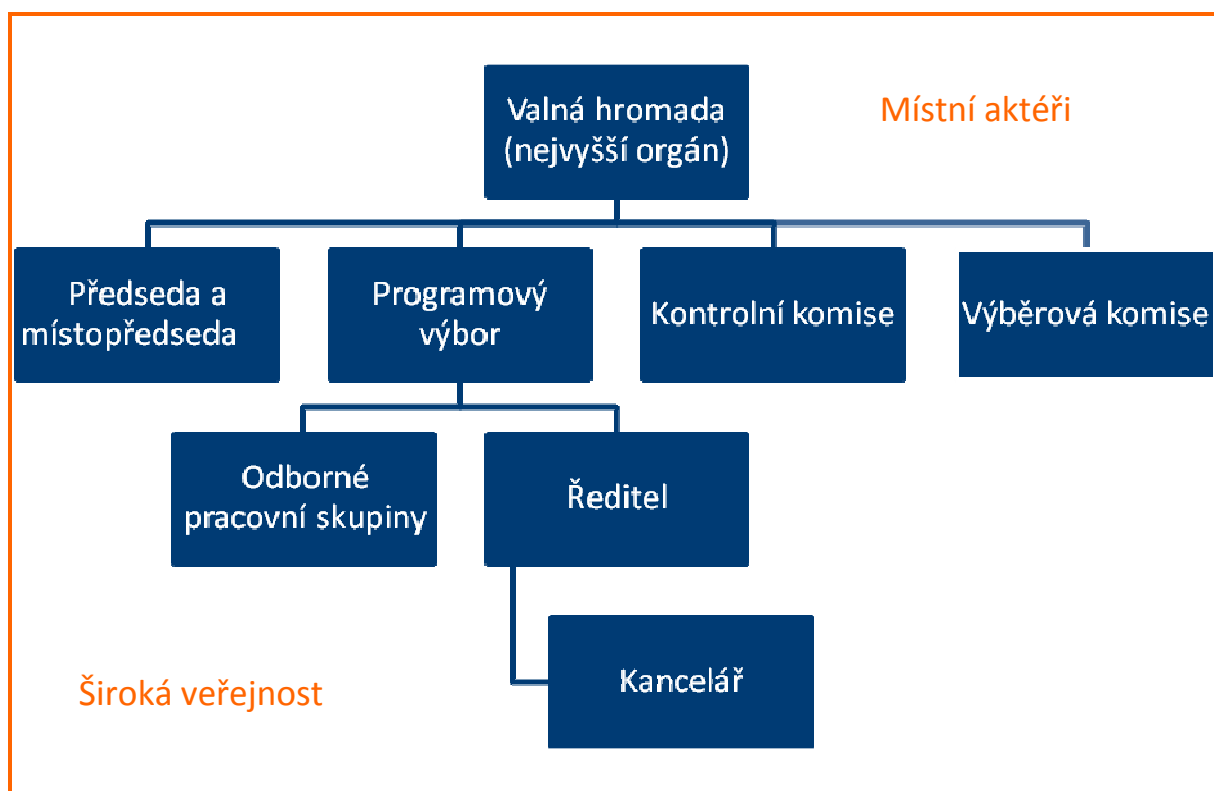
¹⁴⁹ Viz Metodika pro standardizaci místních akčních skupin v programovém období 2014–2020.

¹⁵⁰ V ojedinělých případech může být zaměstnanec přímo podřízen statutárnímu orgánu.

- Výběrová komise provádí předvýběr projektů a navrhuje jejich pořadí dle přínosu projektů k plnění záměru a cílů SCLLD
- Programový výbor vybírá projekty k realizaci a stanovuje výši alokace finančních prostředků na projekty
- Kontrolní komise zodpovídá za monitoring a hodnocení SCLLD
- Ředitel zajišťuje (s ostatními zaměstnanci) plnění dílčích úkolů zadaných mu předsedou a místopředsedou, usneseními programového výboru a valné hromady nebo na základě součinnosti s dalšími povinnými orgány.

Aktuální složení orgánů (včetně pracovních skupin) a výčet zaměstnanců a dalších kontaktních osob jsou dostupné na internetových stránkách a v sídle/kanceláři MAS Pobeskydí. Ze zasedání (dále také „jednání“) orgánů se pořizují zápisy, které jsou zveřejňovány na internetových stránkách MAS Pobeskydí. Bližší popis orgánů uvádí následující kapitola a schematické znázornění uvádí následující obrázek.

Obrázek 41: Organizační schéma

Členové MAS Pobeskydí

Členskou základnu MAS Pobeskydí tvořilo k 4. 12. 2014 34 členů. Tím byl naplněn standard MAS - na jednoho člena připadá maximálně 2 tis. obyvatel Pobeskydí. Členství vzniká na základě rozhodnutí nejvyššího orgánu, pokud Stanovy MAS Pobeskydí, z. s. nestanoví jinak. Při vstupu musí nový člen prohlásit, že souhlasí se stanovami spolku a zastupuje veřejné nebo soukromé místní socioekonomické zájmy. Člen dále musí splňovat podmínku, že má trvalé bydliště, sídlo nebo provozovnu v území působnosti spolku, nebo prokazatelně na daném území místně působí. Zájem o členství se vyjadřuje odevzdáním přihlášky ke členství. Všechny podmínky členství, práva a povinnosti členů jsou uvedeny ve stanovách a jsou zveřejněny na internetových stránkách MAS Pobeskydí.

Členové MAS Pobeskydí jsou rozdělení do 6 zájmových skupin vymezených dle zaměření SCLLD:

- Podnikání a zaměstnanost,
- Zemědělství a lesnictví,
- Pomoc pro potřebné a sociální služby,
- Vzdělávání, děti a mládež,
- Pospolitost a kulturní dědictví a
- Životní prostředí, infrastruktura a rozvoj území.

Členové MAS Pobeskydí při implementaci strategie mají následující pravomoci a úlohy zejména:

- navrhovat a rozvíjet aktivity směřující k naplňování předmětu činnosti MAS Pobeskydí tj. k realizaci strategie,
- aktivně se podílet na činnosti MAS Pobeskydí,
- vysvětlovat zájmy a záměry MAS Pobeskydí v území tj. realizace strategie a
- sladovat své zájmy se zájmy MAS Pobeskydí.

Členové MAS mohou být také realizátory projektů, kterými přispívají k implementaci strategie a realizaci programových rámců. V této oblasti mají stejná práva a povinnosti jako ostatní žadatele a příjemci.

Aktuální složení členské základny a rozdělení členů spolku do zájmových skupin jsou dostupné na internetových stránkách a v sídle/kanceláři MAS Pobeskydí.

Místní aktéři a široká veřejnost

Místní aktéři (vč. členů MAS, obcí) a zástupci široké veřejnosti v rámci implementace strategie a realizace programových rámců plní dvě funkce. Aktivně se zapojují přípravou paralelních strategických plánů, vlastních akčních plánů (akční plány místních aktérů), realizací projektů a hodnocením dopadů a výsledků strategie. V pasivní rovině využívají výstupy strategie a vnímají její dopady.

Významnými místními aktéry jsou dobrovolné svazky obcí, které se zapojují do implementace strategie zejména přípravou strategických a akčních plánů svých mikroregionů a realizací a iniciací projektů. Pro zvýšení úspěšnosti implementace strategie ve svém mikroregionu mohou dobrovolné svazky obcí jmenovat manažery implementace strategie na úrovni mikroregionů.

11.2 ORGÁNY MAS POBESKYDÍ

Tato kapitola přibližuje kompetence a požadavky na povinné i nepovinné orgány MAS Pobeskydí, jak jsou uvedeny ve stanovách s akcentem na povinnosti a funkce v rámci realizace SCLLD (viz Obrázek 42).

Valná hromada (VH)

Valná hromada je nejvyšším orgánem MAS Pobeskydí. Je tvořena všemi členy MAS Pobeskydí, přičemž veřejný sektor¹⁵¹ ani žádná ze zájmových skupin nesmí na valné hromadě mít více než 49 % hlasovacích práv. Jednání valné hromady se účastní člen osobně (u fyzické osoby) nebo člen statutárního orgánu člena MAS Pobeskydí (u právnické osoby) nebo člen MAS Pobeskydí zmocní fyzickou osobu, která ho na jednání valné hromady bude zastupovat. Valná hromada je usnášeníschopná, je-li přítomna nadpoloviční většina členů MAS Pobeskydí. Rozhodnutí valné hromady musí být schváleno většinou hlasů přítomných členů.

V rámci implementace SCLLD a realizace programových rámců valná hromada distribuuje finanční prostředky a nese odpovědnost za distribuci veřejných prostředků a provádění SCLLD na území Pobeskydí (tj. území v působnosti MAS Pobeskydí). V její kompetenci je zejména schvalování SCLLD a její zásadní a významné změny (tj. aktualizace), schvalování způsobu hodnocení a výběru projektů, zřizování povinných orgánů (tj. programového výboru, výběrové komise, kontrolní komise) a volení a odvolávání členů povinných orgánů, předsedy a místopředsedy. Valná hromada také schvaluje svůj jednací řád a další vnitřní předpisy MAS Pobeskydí, pokud nejsou právním řádem nebo rozhodnutím valné hromady svěřeny jinému orgánu MAS,¹⁵² rozhoduje o přeměně a zrušení MAS Pobeskydí, o změně stanov, schvaluje rozpočet MAS Pobeskydí, výroční zprávu o činnosti a hospodaření spolku, rozhoduje o přijetí a vyloučení členů MAS Pobeskydí, vymezuje zájmové skupiny atd.

Způsob svolávání, jednání a rozhodování a další pravomoci a úkoly valné hromady a další relevantní ustanovení k tomuto orgánu jsou blíže uvedeny ve Stanovách MAS Pobeskydí, z. s. a jednacím řádu valné hromady.

¹⁵¹ Veřejným sektorem je myšleno stát, kraje, obce, dobrovolné svazky obcí, orgány státní správy a právnické osoby, které jsou zřízeny či vlastněny min. z 50 % obcemi, dobrovolnými svazky obcí, kraji či státem bez ohledu na jejich právní formu.

¹⁵² Kompetence schvalování statutu orgánů MAS a dokumentů navazujících na SCLLD byly usnesením valné hromady svěřeny programovému výboru; kompetence schvalování vnitřních předpisů zejména administrativního a účetního charakteru byly usnesením valné hromady svěřeny předsedovi a místopředsedovi.

Předseda a místopředseda

Předseda a místopředseda je kolektivním statutárním orgánem spolku. Jedná se o fyzické osoby, přičemž jedna fyzická osoba vykonává funkci předsedy a druhá funkci místopředsedy (stanovy připouští používání názvu funkcí předsedkyně a místopředsedkyně). Předseda a místopředseda zastupují a jednají jménem spolku dle stanov spolku, usnesení valné hromady a usnesení programového výboru a to každý samostatně. Podepisování za spolek se děje tak, že k názvu spolku připojí svůj podpis samostatně předseda nebo samostatně místopředseda. V rámci implementace SCLLD a realizace programových rámců zastupují a jednají jménem spolku a podepisují za spolek (v souladu s výše uvedeným). Předseda nebo místopředseda může poskytnout řediteli plnou moc k zastupování spolku v běžných záležitostech nebo na konkrétní účel. Složení, kompetence a další relevantní ustanovení k tomuto orgánu uvádí Stanovy MAS Pobeskydí, z. s.

Programový výbor (PV)

Programový výbor je výkonným a rozhodovacím orgánem MAS Pobeskydí. Členy programového výboru volí valná hromada z členů MAS Pobeskydí. Je-li členem programového výboru fyzická osoba, musí být svéprávná a bezúhonná ve smyslu právního předpisu upravujícího živnostenské podnikání. Je-li členem právnická osoba, musí tuto podmínku splňovat také ten, kdo tuto právnickou osobu zastupuje. Členové programového výboru nesmí být současně členy kontrolní komise nebo členy výběrové komise, nebo fyzické osoby zastupující členy kontrolní komise nebo fyzické osoby zastupující členy výběrové komise. Složení členů programového výboru musí splňovat podmínku, že veřejný sektor ani žádná ze zájmových skupin nepředstavuje více než 49 % hlasovacích práv v programovém výboru. Při rozhodování je hlasovací právo členů programového výboru rovné. Programový výbor je usnášeníschopný, je-li přítomna nadpoloviční většina členů. Pro přijetí rozhodnutí je třeba souhlasu většiny přítomných. Při rozhodování o výběru projektů musí náležet nejméně 50 % hlasů členům programového výboru, kteří nejsou zástupci veřejného sektoru. Ke splnění některých úkolů nebo k zajištění dlouhodobé specializované činnosti může programový výbor zřízovat pracovní skupiny. Programový výbor z řad svých členů volí předsedu programového výboru a odvolává ho. Předseda programového výboru svolává a řídí zasedání programového výboru. Programový výbor svolává minimálně jednou ročně jednání valné hromady.

Do jeho pravomocí a úkolů při implementaci strategie a realizaci programových rámců patří zejména:

- zpracovávat návrh způsobu hodnocení a výběru projektů vč. příslušných kritérií, který předkládá valné hromadě ke schválení,
- schvalovat výzvy k podávání žádostí,
- vybírat projekty k realizaci a stanovovat výši alokace finančních prostředků na projekty na základě návrhu výběrové komise,
- schvalovat nezásadní a nevýznamné změny SCLLD,
- schvalovat uzavření a ukončení pracovněprávního vztahu s ředitelem.

Způsob svolávání, jednání a rozhodování, další pravomoci a úkoly programového výboru a další relevantní ustanovení k tomuto orgánu jsou blíže uvedeny ve Stanovách MAS Pobeskydí, z. s. a ve statutu daného orgánu.

Ředitel

Ředitel (ředitelka) je vedoucím zaměstnancem pro realizaci SCLLD. Řídí práce na realizaci SCLLD, plní věcné úkoly uložené mu předsedou a místopředsedou, usnesením programového výboru a valnou hromadou. Jedná za spolek v běžných záležitostech na základě plné moci v rozsahu obvyklém vzhledem k jeho funkci. Plní zaměstnavatelské funkce vyplývající z pracovně právních předpisů vůči ostatním zaměstnancům spolku.

V rámci implementace SCLLD a realizace programových rámců bude plnit dílčí úkoly, které povedou k plnění úkolů MAS Pobeskydí (výše uvedených) dle postupů, které popisují následující kapitoly. Při plnění svých úkolů ředitel zadává úkoly a koordinuje činnost ostatních zaměstnanců MAS. Další upřesňující informace o kompetencích ředitele jsou uvedeny ve vnitřních směrnících MAS Pobeskydí.

Kontrolní komise (KK)

Kontrolní komise je kontrolním orgánem MAS Pobeskydí. Členy kontrolní komise volí valná hromada z členů spolku. Je-li členem kontrolní komise fyzická osoba, musí být svéprávná a bezúhonná ve smyslu právního předpisu upravujícího živnostenské podnikání. Je-li členem právnická osoba, musí tuto podmínku splňovat také ten, kdo tuto právnickou osobu zastupuje. Členy kontrolní komise a fyzické osoby zastupující tyto členy nesmí být členové programového výboru nebo členové výběrové komise nebo fyzické osoby zastupující členy programového výboru nebo fyzické osoby zastupující členy výběrové komise, ředitel a další zaměstnanci spolku. Při rozhodování je hlasovací právo členů kontrolní komise rovné. Kontrolní komise je usnášeníschopná, je-li přítomna nadpoloviční vět-

šina členů. Pro přijetí rozhodnutí je třeba souhlasu většiny přítomných. Kontrolní komise ze svých řad volí předsedu kontrolní komise a odvolává ho. Předseda kontrolní komise svolává a řídí její zasedání. Kontrolní komise předkládá jedenkrát ročně svoji zprávu valné hromadě o výsledcích své kontrolní činnosti.

V rámci implementace SCLLD a realizace programových rámců kontrolní komise plní zejména kontrolní a monitorovací funkci. Mezi hlavní pravomoci a úkoly kontrolní komise patří zejména:

- projednávat a doporučovat valné hromadě ke schválení výroční zprávu o činnosti a hospodaření MAS Pobeskydí,
- dohlížet na to, že MAS Pobeskydí vyvíjí činnost v souladu se stanovami, zákony, platnými pravidly, standardy MAS a SCLLD,
- nahlížet do účetních knih a jiných dokladů spolku týkající se činnosti MAS Pobeskydí a kontrolovat tam obsažené údaje,
- svolávat mimořádné jednání valné hromady a programového výboru, jestliže to vyžadují zájmy spolku,
- kontrolovat metodiku způsobu výběru projektů MAS Pobeskydí a její dodržování, včetně vyřizování odvolání žadatelů proti výběru MAS Pobeskydí,
- zodpovídat za monitoring a hodnocení SCLLD (zpracovávat a předkládat ke schválení programovému výboru indikátorový a evaluační plán SCLLD).

Způsob svolávání, jednání a rozhodování, další pravomoci a úkoly kontrolní komise a další relevantní ustanovení k tomuto orgánu jsou blíže uvedeny ve Stanovách MAS Pobeskydí, z. s. a ve statutu daného orgánu.

Výběrová komise (VK)

Výběrová komise je zvláštním orgánem spolku. Členy výběrové komise volí valná hromada z členů spolku nebo jiných osob, které na území Pobeskydí prokazatelně místně působí a byly doporučeny členem spolku. Je-li členem výběrového orgánu právnická osoba, zmocní fyzickou osobu, aby ji v orgánu zastupovala, jinak právnickou osobu zastupuje člen jejího statutárního orgánu. Je-li členem výběrové komise fyzická osoba, musí být svéprávná a bezúhonná ve smyslu právního předpisu upravujícího živnostenské podnikání. Je-li členem právnická osoba, musí tuto podmínku splňovat také ten, kdo tuto právnickou osobu zastupuje. Jedna fyzická osoba může ve výběrové komisi zastupovat pouze jednu osobu tj. sebe nebo jednu právnickou osobu. Funkční období členů je stanoveno na dobu jednoho roku, pokud valná hromada nestanoví kratší dobu. Opakované zvolení je možné. Členy výběrové komise a fyzické osoby zastupující tyto členy nesmí být členové programového výboru nebo členové kontrolní komise nebo fyzické osoby zastupující členy programového výboru nebo fyzické osoby zastupující členy kontrolní komise.

Složení členů výběrové komise musí splňovat podmínku, že veřejný sektor ani žádná ze zájmových skupin nepředstavuje více než 49 % hlasovacích práv ve výběrové komisi. Při rozhodování je hlasovací právo členů výběrové komise rovné. Při rozhodování o výběru projektů musí náležet nejméně 50 % hlasů členům výběrové komise, kteří nejsou zástupci veřejného sektoru. Výběrová komise je usnášeníschopná, je-li přítomna nadpoloviční většina členů. Pro přijetí rozhodnutí je potřeba souhlasu většiny přítomných. Výběrová komise ze svých řad volí předsedu výběrové komise a odvolává ho. Předseda výběrové komise svolává a řídí její zasedání.

Mezi její základní pravomoci a úkoly v rámci implementace SCLLD a realizace programových rámců patří provádět předvýběr projektů na základě objektivních kritérií a navrhnout jejich pořadí podle přínosu těchto projektů k plnění záměrů a cílů SCLLD. Výběrová komise může také předkládat programového výboru návrh způsobu hodnocení a výběru projektů.

Způsob svolávání, jednání a rozhodování, další pravomoci a úkoly výběrové komise a další relevantní ustanovení k tomuto orgánu jsou blíže uvedeny ve Stanovách MAS Pobeskydí, z. s. a ve statutu daného orgánu.

Odborné pracovní skupiny

Odborné pracovní skupiny v rámci implementace strategie a realizace programových rámců plní zejména funkce garantů implementace jednotlivých oblastí SCLLD (dle jejich zaměření).

Mezi hlavní úkoly odborných pracovních skupin patří zejména:

- aktivně se podílet na přípravě strategie komunitně vedeného místního rozvoje,
- projednávat a připomínkovat dílčí části i celou SCLLD vč. jejích aktualizací,
- rozšiřovat povědomí o strategii v území,
- iniciovat projekty na úrovni místní akční skupiny i v území,
- spolupracovat na přípravě a realizaci projektů MAS Pobeskydí,
- zajišťovat odborné posouzení a zhodnocení naplňování cílů strategie.

Odborné pracovní skupiny vytvářejí platformu pro kontinuální zapojování místních aktérů do implementace, monitoringu a hodnocení strategie. Způsob svolávání, jednání a další pravomoci a úkoly odborných pracovních skupin jsou blíže uvedeny v statutu odborných pracovních skupin.

Obrázek 42: Opatření pro řízení a sledování strategie

11.3 KANCELÁŘ MAS POBESKYDÍ

Kancelář MAS Pobeskydí je vedena ředitelem, který vykonává funkci vedoucího pracovníka pro realizaci SCLLD, zejména koordinuje celý proces realizace SCLLD a věnuje se finančnímu a organizačnímu řízení procesu realizace SCLLD.

Řediteli jsou podřízeni ostatní zaměstnanci věnující se realizaci SCLLD. Všichni zaměstnanci mají jasně stanovené své povinnosti a odpovědnosti, které jsou uvedeny v popisu pracovní funkce (či obdobném dokumentu).

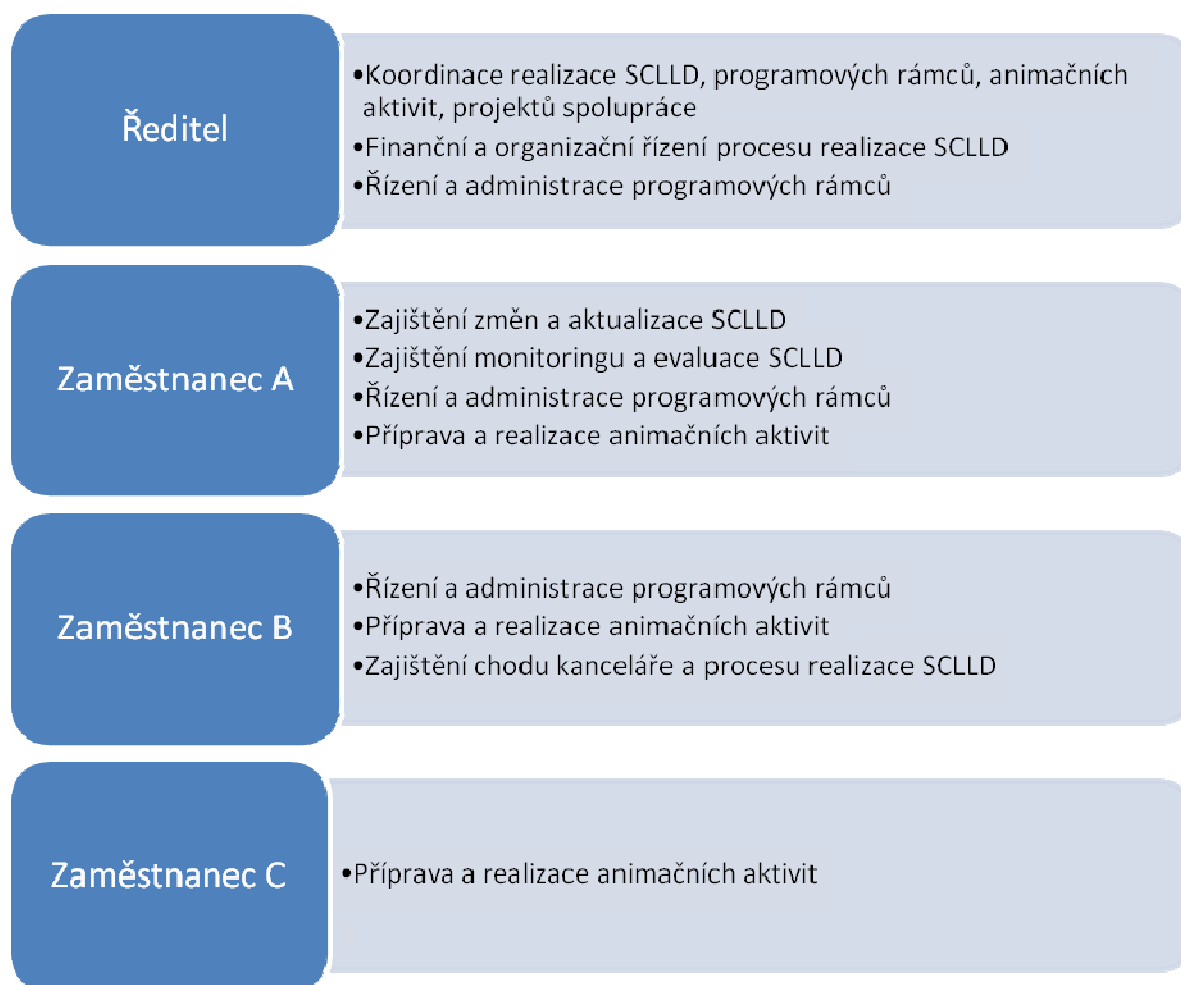
Při realizaci SCLLD budou zaměstnanci MAS Pobeskydí vykonávat následující funkce:

- Koordinace realizace SCLLD
- Zajištění změn a aktualizace SCLLD
- Zajištění monitoringu a evaluace SCLLD
- Koordinace programových rámců
- Řízení a administrace programových rámců (výzvy, administrace integrovaných projektů atd.)
- Koordinace animačních aktivit
- Příprava a realizace animačních aktivit
- Koordinace projektů spolupráce

- Příprava a realizace projektů spolupráce
- Finanční a organizační řízení procesu realizace SCLLD¹⁵³
- Zajištění¹⁵⁴ chodu kanceláře a procesu realizace SCLLD

Jeden zaměstnanec může vykonávat více funkcí a spolupracovat s dalšími zaměstnanci. Přirozeně bude docházet ke kumulaci funkcí, což bude umožňovat vzájemnou zastupitelnost zaměstnanců. V případě nepřítomnosti ředitele jej zastoupí¹⁵⁵ v provozních záležitostech pověřený zaměstnanec. Pro zajištění výše uvedených funkcí a plánovaného rozsahu programových rámců a animačních aktivit se odhaduje potřeba 4–5 zaměstnanců (3,5 až 5 pracovních úvazků). Následující obrázek uvádí pouze příklad zajištění činnosti zaměstnanci MAS Pobeskydí. Reálné rozdělení funkcí se bude odvíjet od znalostí, schopností a zkušeností konkrétních zaměstnanců. Předpokládá se postupné přijímání nových zaměstnanců v průběhu prvních let realizace, kdy bude docházet k postupnému vyhlásování výzev a rozšiřování animačních činností. Dále budou dle potřeby přijímáni zaměstnanci na realizaci projektů spolupráce a další zaměstnanci na podpůrné, odborné a specializované činnosti¹⁵⁶ (např. lektor, facilitátor, zpravovatel studií, účetní).

Obrázek 43: Příklad zajištění činnosti zaměstnanci¹⁵⁷

¹⁵³ vč. souvisejícího projektu IROP specifického cíle 4.2.

¹⁵⁴ Podpůrné administrativní práce, archivace, zajištění kancelářského materiálu, občerstvení apod.

¹⁵⁵ Rozhodovací pravomoci zůstávají statutárnímu orgánu a programovému výboru.

¹⁵⁶ Není vyloučeno, že tyto činnosti budou zajišťovány dodavatelsky.

¹⁵⁷ Nejsou zde zařazeni zaměstnanci pro některé podpůrné, odborné a specializované činnosti.

12 POPIS POSTUPŮ NA ÚROVNI MAS POBESKYDÍ

Tato kapitola Strategie komunitně vedeného místního rozvoje MAS Pobeskydí (dále „SCLLD“) přináší podrobný popis postupů pro vyhlášení výzev MAS, hodnocení a výběr projektů atd. s uvedením plánované personální kapacity.

12.1 PROCES REALIZACE VÝZVY NA ÚROVNI MAS POBESKYDÍ

Proces realizace výzvy se skládá s dílčích kroků, které je možno rozdělit do tří částí: výběr integrovaných projektů, realizace integrovaných projektů, zajištění udržitelnosti integrovaných projektů (dále také „projekty“). Tento proces se bude pravidelně opakovat s cílem průběžné realizace projektů v rámci jednotlivých programových rámců dle stanoveného časového harmonogramu a finančního plánu. Výzvy a následující realizace projektů jednotlivých programových rámců budou synchronizovány (v rámci možnosti) s cílem zvýšení synergetických efektů.

Odpovědnost za tento proces nese valná hromada, jako orgán, která má odpovědnost za distribuci veřejných prostředků a provádění SCLLD na území Pobeskydí. Stěžejní úlohu v tomto procesu má programový výbor, který jedná dle usnesení valné hromady, platných vnitřních dokumentů MAS Pobeskydí, SCLLD a dalších závazných dokumentů. Dále do procesu na úrovni MAS Pobeskydí je zapojena výběrová komise, ředitel a další zaměstnanci MAS Pobeskydí. Významnou úlohu sehrávají koneční žadatelé a řídicí orgány jednotlivých dotačních programů resp. jimi pověřené subjekty.

Výběr integrovaných projektů

Výběr integrovaných projektů se skládá s dílčích kroků od vyhlášení výzvy na úrovni MAS po vydání právního aktu o poskytnutí/převodu podpory ze strany programu (viz následující obrázek). Následující text vychází ze závazných dokumentů ministerstva pro místní rozvoj pro využití integrovaných nástrojů¹⁵⁸, standardů MAS¹⁵⁹ a vnitřních dokumentů MAS Pobeskydí.

Klíčovou podmínkou pro vyhlášení výzvy k předkládání žádostí o podporu v rámci SCLLD (dále „výzva MAS“) jsou:

- vyhlášení průběžné výzvy na předkládání žádostí o podporu v rámci SCLLD příslušným řídicím orgánem (dále „výzva ŘO“) a
- schválení způsobu hodnocení a výběru projektů (zejména preferenčních¹⁶⁰ kritérií pro výběr projektů) valnou hromadou (pokud podmínky výzev ŘO nestanoví jinak).

MAS Pobeskydí (ředitel¹⁶¹) připraví návrh výzvy MAS. Výzva MAS je následně schválena programovým výborem a ředitelem předložena ke schválení řídicímu orgánu (dále „ŘO“) resp. Státnímu zemědělskému intervenčnímu fondu (dále „SZIF“) případně jinému subjektu (orgánu), kterého ŘO pověří. Výzva obsahuje popis způsobu výběru projektů, kritéria pro hodnocení a výběr projektů a alokace na jednotlivé Fiche programového rámce Programu rozvoje venkova, výši podpory. Výše podpory nesmí překročit maximální procentuální výši podpory projektů stanovenou výzvou ŘO, výše podpory projektu může být snížena na úrovni výzvy MAS.

Pro schválení výzvy MAS Pobeskydí (ředitel) vyhlásí výzvu MAS v rámci výzvy ŘO. Výzva je vyhlášena prostřednictvím MS2014+ resp. IS SZIF. Výzva je zároveň zveřejněna minimálně na internetových stránkách MAS¹⁶² (informace o vyhlášení výzvy může být zaslána na obce nebo další relevantní aktéry, zveřejněna na facebookových stránkách MAS Pobeskydí, případně dalšími komunikačními kanály).

¹⁵⁸ Metodické stanovisko ministryně pro místní rozvoj č. 1 k metodickému pokynu pro využití integrovaných nástrojů v programovém období 2014–2020 k integrovanému nástroji Komunitně vedeného místního rozvoje (CLLD); Metodický pokyn pro využití integrovaných nástrojů v programovém období 2014–2020

¹⁵⁹ Metodika pro standardizaci místních akčních skupin v programovém období 2014–2020

¹⁶⁰ Metodika pro standardizaci místních akčních skupin v programovém období 2014–2020 používá termín „výběrová kritéria“

¹⁶¹ V následujícím textu jsou v závorce uváděny orgány a osoby, vykonávají či odpovídající za danou činnost na úrovni MAS Pobeskydí. V případě, že pro daný úkon je potřeba podpisu statutárního zástupce je jeho součinnost jednoznačná a v textu není uváděna s ohledem na přehlednost.

¹⁶² Okamžikem vyhlášení výzvy MAS se rozumí její zveřejnění na internetových stránkách MAS.

Následovat bude příprava projektů a žádosti o podporu na straně konečných žadatelů (dále také „žadatelů“) a jejich podání na MAS Pobeskydí prostřednictvím MS 2014+ resp. IS SZIF. Termíny vyhlášení výzvy, zahájení a ukončení příjmu žádosti budou nastaveny v souladu s výzvou ŘO (a specifickými pravidly) a mezi vyhlášením výzvy a ukončením příjmu žádosti bude minimálně 5 pracovních dnů, pokud výzva ŘO (a specifická pravidla) nestanoví jinak. MAS Pobeskydí (ředitel a další zaměstnanci) bude poskytovat zdarma konzultace související s implementací SCLLD. Ke každé výzvě proběhne školení pro žadatele, případně konzultační dny.

MAS Pobeskydí (ředitel a další zaměstnanci) provede základní administrativní kontrolu obsahu povinných částí žádosti o podporu tj. kontrolu formálních náležitostí a přijatelností. Žádosti, u kterých budou zaznamenány nedostatky, budou doplněny nebo vyřazeny z dalšího hodnocení (může být upřesněno specifickými pravidly či doporučeními příslušného řídicího orgánu resp. jim pověřeným subjektem). Lhůta na doplnění budou stanoveny v souladu s výzvou ŘO (a specifickými pravidly). Lhůta na první doplnění bude stanovena minimálně na 5 pracovních dnů, pokud výzva ŘO (a specifická pravidla) nestanoví jinak.

Tuto kontrolu budou provádět zaměstnanci MAS Pobeskydí. Předpokládá se, že pro provedení výše uvedené kontroly budou pro každý programový rámec vyčleněni min. dva zaměstnanci (z toho jeden bude přímo pověřen řízením a administrací příslušného programu) a bude respektováno pravidlo dvojí kontroly.

Následuje hodnocení a výběr projektů, které může být doplněno o další aktivity, které přispějí ke zkvalitnění předvýběru projektů, např. veřejnou prezentaci projektů, prohlídka projektů ex-ante apod. Při rozhodování o výběru projektů musí náležet nejméně 50 % hlasů členům, kteří nezastupují veřejný sektor. Způsob hodnocení a výběru projektů je stanoven valnou hromadou v souladu se standardy MAS¹⁶³. Kritéria pro hodnocení a výběr projektů stanovená s důrazem na soulad projektu s SCLLD a příslušným programem a v souladu s principy pro určení preferenčních kritérií MAS uvedenými ve schválené SCLLD.

Nejprve je proveden předvýběr projektů resp. hodnocení projektů (věcné hodnocení) výběrovou komisí, která bude hodnotit soulad s vyhlášenou výzvou, SCLLD a přínos k naplňování jejích cílů, záměrů/opatření a indikátorů. Hodnocení bude prováděno dle preferenčních kritérií. ŘO resp. SZIF či jiný pověřený ŘO subjekt (orgán) může stanovit některá kritéria jako povinná. Preferenční kritéria budou stanovena v souladu s principy pro určení preferenčních kritérií uváděných v programových rámcích a případně doplněny o povinná kritéria stanovena ŘO resp. SZIF či jiným pověřeným ŘO subjektem (orgánem). Na základě bodového hodnocení, MAS Pobeskydí (výběrová komise) stanoví pořadí projektů podle přínosu k plnění záměrů a cílů SCLLD za každý specifický cíl SCLLD (programového rámce)¹⁶⁴ resp. Fichi zvlášť.

Členové výběrové komise jsou povinni postupovat transparentně, nezájatě a nestranně a zachovávat mlčenlivost vůči třetím osobám (s výjimkou oprávněných orgánů). Toto členové výběrové komise čestně prohlásí před každým zasedáním výběrové komise. Současně budou vhodným způsobem vyloučení z hodnocení členové výběrové komise, kteří jsou majetkově či personálně propojeni s žadatelem¹⁶⁵. Při hodnocení bude dodrženo minimálně pravidlo, že jeden projektu bude hodnocen minimálně dvěma hodnotiteli. Minimální počet členů výběrové komise je stanoven na 7 členů. Všichni členové výběrové komise jsou seznámeni s cíli programového rámce, podmínkami výzvy, preferenčními kritérii. Většinou toto seznámení bude probíhat formou školení. V rámci programového rámce OP ŽP budou členové výběrové komise vhodně proškoleni v řešené problematice daného programového rámce (tj. Prevence šíření a omezování výskytu invazních druhů). Při výběru členů výběrové komise bude přihlédnuto k jejich znalostem a zkušenostem v oblastech řešených programovými rámci MAS Pobeskydí.

Výběr projektů provádí a schvaluje programový výbor. V zájmu zachování objektivity a transparentnosti programový výbor není oprávněn provádět změny v doporučení výběrové komise, ale je oprávněn, v případě zjištění závažného pochybení na straně výběrové komise, rozhodnout o opakování předvýběru resp. hodnocení projektů výběrovou komisí. Ze zasedání výběrové komise a programového výboru budou pořizeny zápisy, které budou zveřejněny na internetových stránkách MAS Pobeskydí do 5 pracovních dnů od schválení výběru projektů MAS Pobeskydí.

MAS Pobeskydí (ředitel) postoupí vybrané projekty ŘO resp. SZIF k závěrečnému ověření jejich způsobilosti před schválením. ŘO resp. SZIF či jiný pověřený ŘO subjekt (orgán) provede kontrolu způsobilosti projektů a ověří administrativní kontrolu. Při tomto kroku bude zajištěna plná spolupráce ze strany MAS Pobeskydí (ředitel).

ŘO resp. SZIF či jiný pověřený ŘO subjekt (orgán) schvaluje způsobilé projekty, v pořadí a ve výši podpory schválené MAS k realizaci. Nezasahuje do pořadí projektů, jen v případě zjištění nesrovnalosti či porušení postupů. Může ovšem schválenou výši podpory snížit, pokud o to požádá žadatel nebo nebudou požadované výdaje způsobilé v plné výši. Není dotčena pravomoc ŘO resp. SZIF či jiného pověřeného ŘO subjektu (orgánu) provést kontrolu procesních postupů MAS. Na závěr této části dochází k vydání právního aktu o poskytnutí/převodu podpory ze strany ŘO resp. SZIF nebo oprávněného zprostředkujícího subjektu.

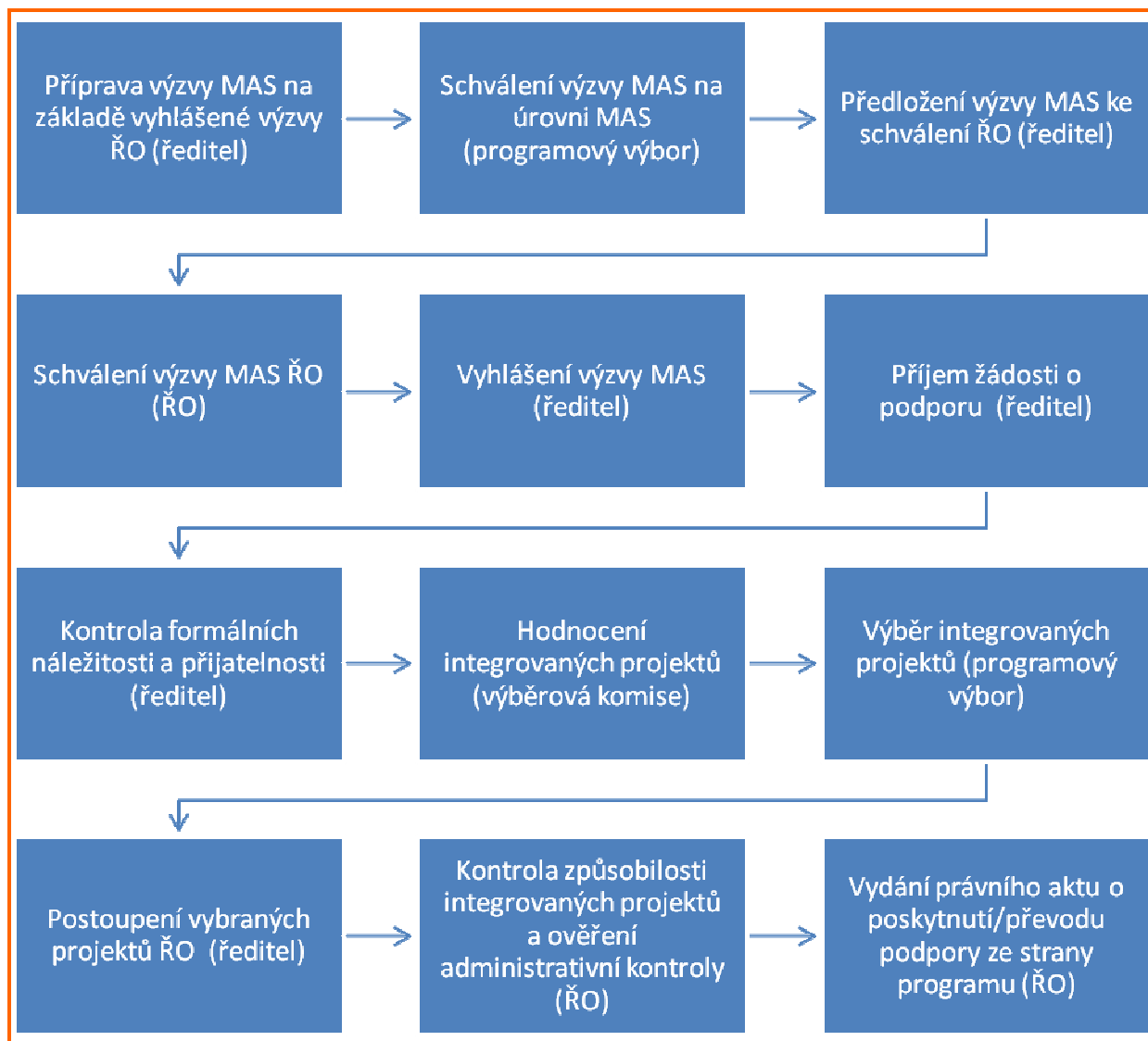
¹⁶³ Metodika pro standardizaci místních akčních skupin v programovém období 2014–2020.

¹⁶⁴ Je potřeba odlišit od specifických cílů uváděných v kap. 5.

¹⁶⁵ Posuzuje způsobem, který určí ŘO resp. SZIF. Pokud není tento způsob určen, postupuje se způsobem, který vychází z [Metodického pokynu pro řízení výzev, hodnocení a výběr projektů v programovém období 2014–2020](#).

Uvedený postup bude případně upraven dle potřeb a požadavků jednotlivých ŘO resp. SZIF či jiného pověřeného ŘO subjektu (orgánu).

Obrázek 44: Proces výběru integrovaných projektů (zjednodušeně)¹⁶⁶

Realizace integrovaných projektů

Realizace integrovaných projektů bude zahájena v souladu s výzvou MAS. Většinou bude zahájena po vydání právního aktu o poskytnutí/převodu podpory. Po celou fázi realizace projektů bude MAS Pobeskydí zajišťovat administraci projektu a podporu pro žadatelem např. konzultace výběrového řízení, změn v projektu, žádosti o platbu. Zpravidla bude MAS Pobeskydí pořádat školení pro příjemce případně konzultační dny. Realizátor projektů bude mít možnost individuálních konzultací dle potřeby. Veškeré konzultace a administrace projektů bude poskytována zdarma.

Na úrovni MAS Pobeskydí bude pro každý programový rámec určen zaměstnanec, který se bude řídit programový rámec (dále „určený zaměstnanec“). Dále dle potřeby bude k dispozici další zaměstnanec, který bude nápomocen a v případě potřeby určeného zaměstnance zastoupí. Mezi základní úkony na straně MAS Pobeskydí (určený zaměstnanec) patří posuzování změn projektu a kontrola žádosti o platbu resp. proplacení dotace. Tyto úkony provádí a schvaluje určený zaměstnanec případně vedoucí zaměstnanec pro realizaci SCLLD. Sporné a nejasné záležitosti jsou řešeny s předsedou programového výboru či příslušným ŘO resp. SZIF resp. jim pověřeným subjektem

¹⁶⁶ ŘO tj. řídicí orgán případně může být nahrazeno platební agentura SZIF nebo oprávněný zprostředkující subjekt. V závorce jsou uváděny odpovědné subjekty/orgány.

(orgánem). Žadatel resp. příjemce dotace je povinen příslušné dokumenty předložit ke kontrole na MAS Pobeskydí v dostatečném předstihu (cca 5 pracovních dnů resp. dle dohody s určeným zaměstnancem).

Projekt bude ukončen podáním a schválením žádosti o platbu resp. proplacení dotace. MAS Pobeskydí (určený zaměstnanec) se účastní případných kontrol na místě ŘO resp. jím pověřeného subjektu (orgánu), pokud bude o této skutečnosti v dostatečném předstihu informována. O úspěšně zrealizovaných projektech bude MAS Pobeskydí informovat veřejnost.

Uvedený postup bude případně upraven dle potřeb a požadavků jednotlivých ŘO resp. SZIF či jiného pověřeného ŘO subjektu (orgánu).

Udržitelnost integrovaných projektů

Následovat bude provozní fáze projektu a udržitelnost projektu. Po dobu udržitelnosti projektu bude MAS Pobeskydí v rozsahu stanovených dotačním programem resp. řídicím orgánem zajišťovat administrativní podporu příjemci dotace a sledování podpořených projektů. Při této své činnosti bude MAS Pobeskydí požadovat součinnost příjemce dotace.

12.2 SPECIFICKÁ OPATŘENÍ A POSTUPY PŘI REALIZACE SCLLD

Opatření na úrovni řízení v zájmu zachování transparentnosti a střetu zájmu

V zájmu zachování transparentnosti a zamezení střetu zájmu jsou při rozhodování a řízení uplatňována tato opatření:

- jeden člen MAS může být pouze členem jednoho povinného voleného orgánu tj. programového výboru nebo kontrolní komise nebo výběrové komise,
- složení členů rozhodovacích orgánů tj. valné hromady, programového výboru a výběrové komise musí splňovat podmínku, že veřejný sektor ani žádná ze zájmových skupin nepředstavuje více než 49 % hlasovacích práv ve složení daného orgánu,
- při rozhodování o výběru projektů náleží nejméně 50 % hlasů členům, kteří nejsou veřejnými orgány,
- MAS Pobeskydí nesmí přijímat odměny, rady či jinak definované příjmy za poradenství, zpracování či administraci projektů, které jsou následně administrovány MAS Pobeskydí,
- MAS Pobeskydí eviduje finanční a věcné dary v hodnotě nad 1 000 Kč. Veškeré dary mohou být přijímány pouze za konkrétním účelem, který musí být v darovací smlouvě specifikován. Seznam dárců a přijatých darů týkajících se SCLLD zveřejňuje MAS Pobeskydí ve výroční zprávě o činnosti a hospodaření MAS Pobeskydí,
- MAS Pobeskydí minimálně 1 krát za rok informuje veřejnost o plnění SCLLD,
- konzultace v souvislosti s implementací SCLLD jsou MAS Pobeskydí poskytovány zdarma,
- členové výběrové komise při rozhodování o výběru projektů musí postupovat transparentně, nezaujatě a nestranně, v případě možného střetu zájmu jsou učiněna nezbytná opatření k zamezení střetu zájmu (např. člen výběrové komise bude vyloučen z hodnocení příslušné fiche, specifického cíle SCLLD či programového rámce),
- programový výbor není oprávněn provádět změny v doporučení výběrové komise, ale je oprávněn, v případě zjištění závažného pochybení na straně výběrové komise, rozhodnout o opakování předvýběru výběrovou komisí,
- ředitel tj. vedoucí zaměstnanec pro realizaci SCLLD musí jednat transparentně, nezaujatě a nestranně. Možný střet zájmů je povinen hlásit programovému výboru, který učiní nezbytná opatření. Obdobnou povinnost mají i ostatní zaměstnanci MAS. V těchto případech je přijetí nezbytných opatření na straně ředitele,
- kontrolní komise každoročně provádí kontrolní činnost a předkládá jedenkrát ročně svoji zprávu valné hromadě o výsledcích své kontrolní činnosti,
- MAS Pobeskydí zajistí externí audit účetní závěrky za každý rok, ve kterém byla poskytnuta dotace z IROP, nejdříve za rok 2017.

Postup pro administraci klíčových projektů MAS

MAS Pobeskydí nezvažuje realizaci klíčových projektů, tj. do akčního plánu není žádný klíčový projekt zahrnut. V případě potřeby bude v rámci aktualizace/změny strategie zařazena realizace klíčových projektů. V tom případě bude postupováno dle následujícího.

Klíčové projekty MAS Pobeskydí jsou zařazeny do akčního plánu vlastních projektů MAS Pobeskydí. Akční plán vlastních projektů MAS Pobeskydí obsahuje k jednotlivým klíčovým projektům minimálně tyto údaje: název projektu, zaměření projektu, vazba na SCLLD, odhadovaný rozpočet a harmonogram, zodpovědná osoba nebo orgán MAS Pobeskydí.

Klíčové projekty MAS Pobeskydí připravuje ředitel resp. jiná pověřená osoba. Žádost o podporu klíčového projektu schvaluje programový výbor. Hodnocení klíčového projektu provádí výběrová komise, pokud toto požaduje ŘO příslušného programu. O výběru projektu k podpoře rozhoduje programový výbor. Při rozhodování o výběru projektu náleží nejméně 50 % hlasů členům, kteří nejsou veřejnými orgány.

Klíčový projekt MAS Pobeskydí administruje (vč. zajištění povinnosti žadatele a příjemce dotace) určený zaměstnanec MAS Pobeskydí. Realizaci projektů je pověřen zaměstnanec MAS Pobeskydí, případně jiná pověřená osoba/organizace (pokud tuto možnost připouští ŘO příslušného programu).

Hodnocení souladu projektů s SCLLD

Při hodnocení musí projekty splnit podmínku souladu s SCLLD a příslušnou výzvou. Hodnocení souladu projektů s SCLLD (a příslušnou výzvou) se provádí odpovědi na následující otázky:

- Přispívá projekt k naplňování minimálně jednomu specifickému cíli SCLLD?
- Lze projekt přiřadit k opatření v programovém rámci (fiche)?
- Lze k projektu přiřadit minimálně jeden indikátor výstupů?
- Je projekt realizován nebo má prokazatelný dopad na území Pobeskydí?
- Odpovídá příjemce dotace možným příjemcům dotace uváděných ve výzvě?
- Vyhovují celkový způsobilé výdaje projektu minimální a maximální hranici celkových způsobilých výdajů uvedené ve výzvě?
- Vyhovuje téma projektu zaměření výzvy?

Míra a způsob naplňování cílů SCLLD je hodnocena na základě preferenčních kritérií určených v souladu s principy pro určení preferenčních kritérií MAS uvedených v kap. 9.

Uvedený postup bude případně upraven dle potřeb a požadavků jednotlivých ŘO resp. SZIF či jiného pověřeného ŘO subjektu (orgánu).

Archivace a zajištění auditní stopy

Archivace a zajištění auditní stopy bude zajištěno v souladu s vnitřními směrnici MAS Pobeskydí upravující archivační a skartační řád a oběh dokladů. Směrnice jsou aktualizovány dle platných předpisů a potřeb organizace.

Archivační řád upravuje příjem a ukládání všech písemností a dokumentů, jejich využívání a ochranu. Za archivaci písemností odpovídá ředitel, provádí pověřená osoba. Veškeré došlé i odeslané písemnosti se zapisují do knihy pošty a po vyřízení ukládají k jednotlivým spisům v příručním archivu. Obdobný postup platí pro vnitřní písemnosti, které nejsou odesílány, a nezapisují se do knihy pošty. Postup oběhu účetních dokladů je uveden v příslušné vnitřní směrnici. Po ukončení hospodářského roku resp. projektu se označí názvem spisu, rokem vzniku, skartačním znakem a skartační lhůtou uloží do archivu, který je vhodně zabezpečen a chráněn proti nepříznivým vlivům. Přírůstky do archivu se vedou v archivační knize společně s protokoly příslušného státního archivu.

Specifický postup je nastaven pro základní dokumentaci spolku (např. stanovy, statuty orgánů), které jsou ukládány do příslušného spisu. Na dokumentech jsou uváděny údaje o platnosti a účinnosti (pokud toto charakter dokumentace předpokládá). Stanovy, účetní závěrky a další povinně zveřejňované dokumenty jsou předávány k uložení do sbírky listin příslušného veřejného rejstříku. Dokumenty týkající se členů tj. seznam členů, přihlášky k členství, plné moci jsou ukládány do příslušného spisu. Obdobně je veden seznam čestných členů a seznam obcí v působnosti MAS Pobeskydí. Dokumentace ze zasedání povinných orgánů je ukládána do příslušného spisu chronologicky. K jednotlivým zasedáním povinných orgánů je pořizován a uložen zápis, pozvánka, prezenční listina (pokud není součástí zápisu) a případné další výstupy s jednání (např. fotodokumentace). Na zápisech je jednoznačně uváděn orgán, kterého se zasedání týká, den konání, program, záznam o průběhu zasedání, usnesení (pokud byla schvalována), jména a podpisy zapisovatele a ověřovatele zápisu.

Skartační řád stanoví jednotný postup pro posuzování a výběr při vyřazování (skartování) písemností, které jsou nadále pro činnost organizace nepotřebné. Skartací se oddělují písemnosti trvalé hodnoty od písemností již bezvýznamných. Za skartaci odpovídá ředitel, provádí ji pověřená osoba. Skartace písemností uložených v archivu se provádí po uplynutí skartační lhůty. Lhůta se počítá od 1. ledna následujícího roku po věcném uzavření dané písemnosti. Skartační lhůta nelze zkrátit.

V souladu s příslušnými pravidly a metodickými pokyny budou jednotlivé spisy související s realizací strategie resp. programových rámců archivovány po stanovenou lhůtu. Účetní a dalších dokumenty vztahující se k výdajů MAS budou archivovány minimálně do roku 2028. Pokud je v českých právních předpisech stanovena lhůta delší, bude použita pro úschovu delší lhůta.

Uvedený postup bude případně upraven dle potřeb a požadavků jednotlivých ŘO resp. SZIF či jiného pověřeného ŘO subjektu (orgánu).

13 POPIS ANIMAČNÍCH AKTIVIT

Animační aktivity zahrnují všechny činnosti MAS v rámci komunitně vedeného místního rozvoje mimo administraci projektů konečných žadatelů/příjemců. V obecné rovině se bude jednat o:

- tvorbu a distribuci propagačních a informačních materiálů a předmětů k propagaci (a realizaci) strategie a MAS ve vztahu k dotčeným operačním programům a Programu rozvoje venkova,
- pořádání seminářů, konferencí, workshopů, besed, výstav apod. související s relevantními operačními programy a Programem rozvoje venkova,
- poskytování konzultací, informačních schůzek apod.

Animační aktivity budou zajišťovat následující funkce (dle závazných dokumentů ministerstva pro místní rozvoj pro využití integrovaných nástrojů¹⁶⁷): propagace SCLLD, informování žadatelů o způsobu výběru projektů, výměna informací mezi zúčastněnými stranami, koordinace aktivit místních aktérů směřujících k naplňování SCLLD, podpora žadatelů/příjemců v rozvíjení projektových záměrů. Plnění těchto funkcí bude zajišťována různými animačními aktivitami, přičemž jedna animační aktivita může naplňovat více funkcí. Část animačních aktivit bude mít přímou časovou návaznost na vyhlášení výzev např. informování žadatelů o způsobu výběru projektů. Ovšem velká část aktivit bude probíhat nezávisle na harmonogramu výzev např. propagace SCLLD.

Mezi základní animační aktivity patří následující (jejichž četnost a rozsah bude vycházet z aktuálních potřeb):

- propagační a informační akce pro širokou veřejnost (dle aktuální potřeby),
- zpravodaj MAS Pobeskydí (2× ročně + mimořádná čísla dle potřeby),
- webové a facebookové stránky MAS (průběžně),
- propagační a informační materiály a předměty (dle potřeby, min. 1 za rok),
- semináře pro žadatele a příjemce k výzvám (četnost dle harmonogramu výzev),
- články v místních zpravodajích nebo periodikách (četnost dle harmonogramu výzev),
- zasedání odborných pracovních skupin (min. 1× ročně),
- účast na sněmeh starostů, setkáních místních aktérů (min. 4× ročně),
- workshopy, besedy, semináře apod. (min. 1 akce ročně),
- konference, exkurze a studijní cesty k osvojování příkladů dobré praxe, výměny zkušeností, prezentace podpořených projektů apod. (dle zájmu),
- individuální konzultace a informační schůzky (dle zájmu) a
- vedení zásobníku projektů zapojených místních aktérů (dle zájmu).

Zajištění dostatečné propagace SCLLD

Tato činnost bude zajištěna zejména v první řadě průběžnou aktualizací webových a facebookových stránek MAS Pobeskydí a vydáváním zpravodaje MAS Pobeskydí (dva čísla ročně + mimořádná čísla dle potřeby). Zpravodaj bude vycházet primárně v elektronické podobě a v omezeném rozsahu i v tištěné podobě. Bude zveřejněn na stránkách MAS Pobeskydí, rozeslán členům MAS Pobeskydí, na obce a dalších místních aktéry a případně distribuován dalšími kanály (např. při dalších animačních aktivitách). Dále propagace strategie bude podpořena tvorbou a distribucí propagačních a informačních materiálů a předmětů. Jejich tvorba bude především navázána na dalších animačních aktivitách. V případě potřeby zvýšení informovanosti a propagace strategií a MAS budou realizovány další animační akce pro širokou veřejnost (např. výstavy, besedy, soutěže, články v místních zpravodajích nebo periodikách apod.).

Informování žadatelů a příjemců

Pro informování žadatelů (vč. potenciálních) a příjemců budou využity již výše uvedené animační aktivity zejména zpravodaj MAS Pobeskydí, stránky MAS Pobeskydí. Důležité informace o harmonogramu výzev a jednotlivých výzvách apod. budou dle potřeby zveřejňovány formou článků v místních zpravodajích nebo periodikách. Stěžejní prostor pro informování žadatelů a příjemců budou semináře pro žadatele a příjemce k výzvám a dále individuální konzultace, informačních schůzek. Pro předávání informací budou sloužit i další v této kapitole uvedené animační aktivity.

¹⁶⁷ Metodické stanovisko ministryně pro místní rozvoj č. 1 k metodickému pokynu pro využití integrovaných nástrojů v programovém období 2014–2020 k integrovanému nástroji Komunitně vedeného místního rozvoje (CLLD); Metodický pokyn pro využití integrovaných nástrojů v programovém období 2014–2020

Výměna informací mezi zúčastněnými stranami a koordinace aktivit místních aktérů směřujících k naplňování SCLLD

Pro plnění těchto funkcí budou využity v první řadě zasedání odborných pracovních skupin, která jsou veřejně přístupná (min. 1× ročně), účast na sněmech starostů a setkáních místních aktérů (min. 4× ročně) a individuální konzultace a informační schůzky. Dle aktuální potřeby budou pořádány workshopy, besedy, semináře apod. zejména k osvojování příkladů dobré praxe, výměny zkušeností, koordinaci aktivit. Dále tyto aktivity mohou být dle aktuální potřeby doplněny o konference, exkurze či studijní cesty k osvojování příkladů dobré praxe, výměny zkušeností, prezentaci podpořených projektů apod. Jejich pořádání budeme koordinovat s obdobnými akcemi jiných místních aktérů. V případě možnosti s ohledem na finančních a časové úspory budeme tyto akce požádat s dalšími místními aktéry jako spoluorganizátoři.

Podpora žadatelů/příjemců v rozvíjení projektových záměrů

Žadatele a příjemce budeme podporovat v rozvíjení projektových záměrů zejména dvěma způsoby: pořádáním workshopů, besed, seminářů apod. (kterých se budou účastnit dle potřeby externí lektori, poradci a odborníci) a individuálním přístupem založeným na individuálních konzultacích, informačních schůzkách a vedení zásobníku projektů¹⁶⁸.

Animace školských zařízení v OP VVV

Animace školských zařízení v OP VVV představuje zvláštní skupinu animačních aktivit jejich obsah je jednoznačně zaměřen na:

- metodickou pomoc ZŠ a MŠ s výběrem vhodných šablon,
- školení pro žadatele a příjemce na ZŠ a MŠ,
- konzultační činnosti při realizaci projektu, např. k zadávání veřejných zakázek, indikátorům, povinné publicitě,
- metodickou pomoc ZŠ a MŠ při zpracovávání monitorovacích zpráv, zadávání dat do monitorovacího systému, zajištění správnosti předávaných výstupů,
- metodickou pomoc s vypořádáním připomínek k monitorovacím zprávám a
- metodickou pomoc při kontrole na místě, při ukončování realizace projektu a při přípravě závěrečné zprávy o realizaci.

V rámci zajištění této činnosti budou realizovány zejména semináře a workshopy (dle potřeby), individuální konzultace a poradenství (osobní, mailem, telefonicky).

¹⁶⁸ V rámci aktivity vedení zásobníků projektů, budeme zajišťovat průběžné informování o konkrétní možné podpoře projektů v zásobníku v dotčených programech.

14 SPOLUPRÁCE MEZI MÍSTNÍMI AKČNÍMI SKUPINAMI

Spolupráce s tuzemskými a zahraničními partnery je jednou z důležitých činností MAS Pobeskydí, která přispívá k naplňování poslání MAS. Partnerství je realizováno ve dvou rovinách: v rovině vzájemné výměny zkušeností a znalostí a v rovině přípravy a realizace společných projektů. Tato kapitola se zaměřuje na spolupráci na národní, mezinárodní úrovni a přeshraniční spolupráce.

14.1.1 DOSAVADNÍ SPOLUPRÁCE

MAS Pobeskydí od svého založení aktivně vyhledává možnosti spolupráce na regionální, národní i mezinárodní úrovni. Aktivně se podílela na založení a fungování Národní sítě místních akčních skupin v ČR, jako stěžejní organizace pro vzájemnou spolupráci. Zástupci MAS Pobeskydí se aktivně zapojují do řady pracovních skupin na celostátní úrovni.

Spolupráce na místní úrovni

Síť místních partnerství se spontánně začala na území Pobeskydí vytvářet již od konce devadesátých let dvacátého století. Důležitým impulzem pro další prohlubování spolupráce místních aktérů představoval úspěšný projekt Venkovské podnikatelské zóny v Třanovicích. Postupně vzniká síť specializovaných spolupracujících institucí, jejichž společným cílem je rozvoj místního venkova.

V roce 2004 vznik místní akční skupiny přináší možnost institucionalizace tohoto přirozeného partnerství a řada se spolupracujících institucí se stává členem MAS. Jedním z hlavních úkolů pro programové období let 2007 až 2013 bylo širší zapojení občanů do veřejného života regionu. Snahy o naplnění této úkolu se projevily i ve výrazném rozšíření členské základny MAS a zapojení zejména členů z řad neveřejného sektoru (spolky, církevní organizace, místní podnikatelé).

Spolupráce na projektech

Dále se MAS Pobeskydí a její zaměstnanci zapojují do rozvojových projektů zejména neinvestičního charakteru na místní a regionální úrovni. Níže je uveden výčet nejvýznamnějších projektů:

- Profesionálové moravskoslezského venkova (hlavní partner, realizátor Národní observatoř venkova, o.p.s.; multioborový vzdělávací systém, 2006-2008)
- Partnerství k prosperitě (partner, realizátor Moravskoslezský kraj, strategické plánování, 2007)
- EURO NET (MAS Pobeskydí (lektor a konzultant; realizátor Sdružení obcí povodí Stonávky, mikroregion Těrchovská dolina, strategické plánování, 2009-2010)
- Zelené centrum v Třanovicích (partner, realizátor Třanovice služby, o.p.s., EVVO a environmentální poradenství, 2011-2012)

Spolupráce a výměna zkušeností na regionální a národní úrovni

MAS Pobeskydí je zakládajícím členem krajské sítě místních akčních skupin. Spolupráce mezi MAS na krajské úrovni je velmi dobrá. Spontánně dochází k vzájemné výměně zkušeností a znalostí jak při naplňování principu LEADER, tak při řešení konkrétní problémů. Jedním z úspěchů vzájemné spolupráce je realizace projektu spolupráce (opatření IV.2.1 Programu rozvoje venkova 2007-2013) 10 MAS Moravskoslezského kraje zaměřeného na metodiku evaluace a hodnocení strategií MAS (rok 2015)

Svou významnou úlohu MAS Pobeskydí sehrála v předávání zkušeností a znalostí v rámci spolupráce s nově vzniklými místními akčními skupinami v rámci projektů opatření 3.4.1. Programu rozvoje venkova 2007-2013. Jedná se o MAS Jablunkovsko, MAS Slezskou bránu a MAS Podbrněnsko. Vzájemná spolupráce a předávání zkušeností pokračuje nadále.

Spolupráce se zahraničními MAS a obdobnými organizacemi

Spolupráce se zahraničními partnery je dlouhodobý proces začínající navazováním kontaktů, vzájemného poznávání přes výměnu zkušeností a znalostí až po přípravu a realizaci společných projektů. Za svou desetiletou historii

MAS Pobeskydí navázala kontakty s desítkami místních akčních skupin či obdobných subjektů věnující se rozvojem venkova. Pouze u některých došlo k identifikaci společných potřeb a problémů a spolupráce se postupně prohlubuje. Zapojili jsme se do přípravy pár projektů, které bohužel nebyly ve finále realizovány z důvodu nezískání finanční podpory. Za nejpřínosnější lze považovat spolupráci s následujícími organizacemi:

- LGD „Zywiecki raj“ (Polsko) – výměna zkušenosti, navázání spolupráce (2015),
- MAS Pontivy (Francie) – výměna zkušeností, vyhledávání a navazování spolupráce, vzájemné poznávací cesty (2010, 2011),
- Asociácia za edukáciu i regionálny rozvoj (Srbsko) – výměna zkušeností, vyhledávání a navazování spolupráce, příprava společných projektů, vzájemné poznávací cesty (2010, 2011),
- LGD ProKoPaRa (Polsko) – výměna zkušeností, vyhledávání a navazování spolupráce, exkurze v Pobeskydí (2008) a
- Združenie obcí Poloniny (Slovensko) – výměna zkušeností, vyhledávání a navazování spolupráce, poznávací cesta (2007, 2008).

14.1.2 PLÁNOVANÉ AKTIVITY SPOLUPRÁCE

Spolupráci s místními akčními skupinami MAS Pobeskydí považuje za svou prioritu, čemuž odpovídá i zařazení této problematiky do strategie území (opatření 4.3.1 Spolupráce a výměna zkušeností). Spolupráci vidíme nejenom ve vzájemné výměně zkušeností a znalostí, ale i v aktivním zapojení do společných projektů. Projekty by měly být zaměřeny především na realizaci opatření strategie nebo na vytváření podmínek pro jejich realizaci. Hlavním kritériem zapojení se do projektu bude jeho zřetelný přínos pro území a soulad se strategií. Nezbytnou podmínkou zejména u projektů s vlastní finanční spoluúčastí bude podpora členů MAS. Zejména se bude jednat o neinvestiční projekty (investiční projekty nejsou vyloučeny).

MAS Pobeskydí identifikovala zejména následující témata vzájemné spolupráce:

- rozvoj místní produkce a lokálního trhu (vč. cestovního ruchu)
- podpora zaměstnanosti a práce
- obnova a rozvoj pospolitosti a sounáležitosti místního společenství (vč. podpory spolkové činnosti)
- obnova a zachování tradic a kulturního dědictví venkova
- vzdělávání a role škol na venkově (vč. rozvoje klíčových kompetencí)
- podpora rodiny a sociálních jistot
- ochrana, tvorba a prezentace tradiční venkovské krajiny a přírodního dědictví
- rozvoj environmentálních technologií na venkově
- podpora samospráv a jejich spolupráce
- zapojování veřejnosti a podpora občanské iniciativy
- regionální rozvoj a příklady dobré praxe

Zájem o spolupráci ve výše uvedených tématech projevily, zejména místní akční skupiny z ČR. Navázaná je rovněž spolupráce se zahraničními místními akčními skupinami či obdobnými partnerstvími, kde podoba konkrétních projektů se bude odvíjet od konkrétních pravidel projektů spolupráce. Velká část projektů bude realizována jako projekty spolupráce příslušné fiche PRV (viz příslušný programový rámec). Část typů projektů bude potřeba realizovat jako individuální projekty, případně zrcadlové projekty MAS v rámci jednotlivých operačních programů nebo projekty financované z vlastních zdrojů. S potenciálním partnery jsou průběžně uzavírány rámcové dohody o spolupráci a smlouvy o spolupráci na konkrétní projekty.

15 SLEDOVÁNÍ A HODNOCENÍ NA ÚROVNI MAS

Monitoring a hodnocení strategie je v kompetenci kontrolní komise MAS Pobeskydí. Hodnocení a monitoringem strategie se zabývá zvláštní dokument - indikátorový a evaluační plán, který kontrolní komise předkládá programovému výboru ke schválení. Do procesu hodnocení mohou být zapojeni i další odborníci na evaluaci. Podklady k hodnocení a sledování indikátorů pro monitoring jsou zajišťovány zaměstnanci MAS Pobeskydí nebo externími dodavateli, ve spolupráci s pracovními skupinami, které se zabývají odborným posouzením a vyhodnocením „měkkých indikátorů“.

Kontrolní komise každoročně v rámci své kontrolní činnosti sestavuje monitorovací a evaluační zprávy o realizaci strategie, které jsou schvalovány programovým výborem a předkládány valné hromadě (pokud příslušný metodický pokyn nestanoví jinak). Tato zpráva bude zveřejňována. Současně bude průběžně zveřejňováno (ve stanoveném intervalu) naplňování vybraných (z pohledu veřejnosti atraktivních) indikátorů.

Monitoring a evaluace bude prováděna na dvou úrovních strategie a programových rámců.

15.1 MONITORING A EVALUACE STRATEGIE

15.1.1 MONITORING STRATEGIE

Monitoring se provádí průběžně a označujeme tímto pravidelné sledování indikátorů. Za monitoring je zodpovědná kontrolní komise, která pro tyto účely navrhuje indikátorový plán (součást indikátorového a evaluačního plánu). Indikátorový plán určuje seznam sledovaných indikátorů, způsob jejich zjišťování, vstupní a cílové hodnoty (u indikátorů programových rámců jsou určeny i hodnoty k mid-term hodnocení) a odpovědné osoby za jejich sledování (zejména zaměstnanci MAS).

Součástí monitoringu strategie bude prováděn i monitoring na úrovni programových rámců tj. monitoring vybraných výstupových a výsledkových indikátorů, které jsou navázány na specifické cíle programů. Tyto indikátory jsou sledovány v Monitorovacím systému pro programové období 2014-2020 (dále „MS2014+“). Pouze indikátory výstupové jsou pro MAS Pobeskydí jako nositele integrovaného nástroje závazné.

15.1.2 EVALUACE STRATEGIE

Evaluace strategie bude probíhat ve stanoveném časovém období v určené podrobnosti. Výstupem budou zprávy, které budou schvalovány programovým výborem a předkládány valné hromadě a zveřejňovány.

Pravidelně opakované hodnocení (evaluace ongoing)

Kontrolní komise MAS Pobeskydí každoročně v rámci své zprávy o hodnocení hospodaření a činnosti MAS, bude podávat monitorovací a evaluační zprávu o realizaci strategie (případně dílčích programových rámců), ve které bude uvedeno postup naplňování stanovených cílů strategie a zhodnocení celého procesu implementace. Dále zpráva může doporučovat opatření směřující ke zkvalitnění procesu implementace (realizace), zvýšení úspěšnosti implementace, případně může upozorňovat na potřebu aktualizace a podobně. Jedná se o pravidelně opakovanou evaluaci, jejímž hlavním účelem je zlepšení systému implementace. Hodnocení pracuje s monitorovanými indikátory cílů strategie a údaji o průběhu procesu implementace.

Zpráva o plnění integrované strategie (průběžná)

Na úrovni programových rámců se podává MMR ve stanovených intervalech zpráva o plnění integrované strategie. Za její zpracování zodpovídá kontrolní komise, pokud příslušný metodický pokyn nestanoví jinak. Obsah zprávy je určen příslušným metodickým pokynem. Zpráva bude obsahovat zejména přehled vývoje realizace, schválených a realizovaných projektů a plnění podmínek včetně plnění indikátorů, dodržení harmonogramu a finančního plánu. Zpráva je schvalována programovým výborem, pokud příslušný metodický pokyn nestanoví jinak. Na základě hodnocení dosaženého plnění a hodnocení kontextu v rámci regionu může MAS Pobeskydí jako nositel integrovaného nástroje ve zprávě o plnění integrované strategie navrhnout změny.

Střednědobé hodnocení (evaluace mid-term)

V polovině období implementace bude vypracováno střednědobé hodnocení ve formě zprávy, kterou bude kontrolní komise předkládat programovému výboru (ke schválení) a valné hromadě (na vědomí), pokud příslušný metodický pokyn MMR nestanoví jinak. Toto hodnocení se bude zaměřovat na naplňování cílů a využití finančních prostředků, průběh monitorování, systém implementace přes MAS. Dále bude hodnotit dopady dosavadní implementace a revizi potřeb a problémů území. Hodnocení pracuje s monitorovanými indikátory cílů strategie, údaji o průběhu procesu implementace na úrovni MAS a dále socioekonomickými údaji. Součástí zprávy o střednědobém hodnocení může být doporučení pro aktualizaci strategie.

Na úrovni programových rámců bude evaluace mid-term zpracovávána dle pokynu MMR a bude přiměřeně respektovat metodický pokyn pro evaluace v programovém období 2014–2020.

Závěrečná zpráva o plnění integrované strategie

Závěrečná zpráva o plnění integrované strategie se sestavuje na úrovni programových rámců. Zpráva se předkládá MMR (případně jinému pověřenému orgánu) ve stanovené lhůtě od ukončení posledního projektu realizovaného v rámci integrovaného nástroje. Způsob zpracování, obsah, projednání a schválení je totožný jako u zprávy o plnění integrované strategie.

Závěrečné hodnocení (evaluace ex-post)

Po ukončení implementace strategie bude vypracováno závěrečné hodnocení, které ve formě zprávy bude kontrolní komise předkládat valné hromadě. Toto hodnocení se bude zaměřovat na naplnění cílů, využití finančních prostředků přes MAS. Budou hodnoceny dopady, účelnost a účinnost intervencí a udržitelnost výsledků. Hodnocení pracuje s monitorovanými indikátory cílů strategie, údaji o průběhu procesu implementace na úrovni MAS a dále socioekonomickými údaji a údaji o dopadech a efektech intervence. Hodnocení může obsahovat závěry a doporučení pro budoucí rozvoj území i pro budoucí fungování místní akční skupiny.

16 ZÁVĚREČNÉ SHRNUTÍ

Strategie komunitně vedeného místního rozvoje MAS Pobeskydí je Integrovanou strategií rozvoje území v působnosti MAS Pobeskydí, která byla zpracována na základě potřeby aktérů rozvoje venkovského regionu Pobeskydí rozvíjet současné a inicializovat další, nové aktivity. Jejím účelem je efektivně využít místní zdroje a koordinovat společné i individuální aktivity subjektů veřejného, soukromého podnikatelského i neziskového sektoru k prospěchu obyvatel regionu. Při zpracovávání byl kladen důraz na zapojení veřejnosti a místních aktérů.

Tato strategie je zpracovávána na období od jejího schválení nejvyšším orgánem MAS Pobeskydí, z. s. do roku 2023. Její hlavní těžiště spočívá v orientaci na programové období EU 2014–2020 a v koordinaci s nástroji regionální politiky Evropské unie, České republiky a Moravskoslezského kraje, které se od principů tohoto programového období odvíjejí. Nositelem strategie je MAS Pobeskydí, z. s., která má více než desetileté zkušenosti s metodou LEADER a rozvojem venkova. Strategie byla předložena ke schválení nejvyššímu orgánu MAS Pobeskydí, z. s. 27. dubna 2015.

16.1 ANALÝZA ÚZEMÍ

Pobeskydí se nachází ve východní části Moravskoslezského kraje, v nejvýchodnější části České republiky. Jeho území je definováno jako vnitřně koherentní region vymezený územími obcí, které jsou členy následujících svazků obcí: Mikroregion Žermanické a Těrlické přehrady (s výjimkou statutárního města Havířov), Sdružení obcí povodí Stonávky, Sdružení obcí povodí Morávky a Sdružení měst a obcí povodí Ondřejnice (s výjimkou obce Kateřinice) a územími čtyř dalších obcí (Horní Suchá, Chotěbuz, Staré Město a Stonava), které nejsou členy žádného z výše vyjmenovaných svazků.

Rozmanitost krajiny a jejích složek na relativně malém území je bohatstvím Pobeskydí. Je určujícím faktorem sídelní struktury, ekonomických aktivit a současně zdrojem potenciálů a limitů dalšího rozvoje území. Z fyzikogeografického pohledu lze Pobeskydí rozdělit na tři základní celky: horský masiv Beskyd – jižní část regionu, okrajové části Ostravské pánve – severní část regionu a přechodnou oblast – neostře vymezená oblast pahorkatin a vrchovin.

V Pobeskydí žilo k 31. prosinci 2013 celkem 67 544 obyvatel. Míra lidnatosti je v jižní části území, kterou vyplňují hřbety Moravskoslezských Beskyd, výrazně nižší než v severních oblastech, jež postupně přecházejí do Ostravské pánve. Celková míra lidnatosti území dosahuje 124,69 obyvatel/km². Sídelní struktura a populační velikost obcí Pobeskydí prošla v průběhu dvacátého a počátku dvacátého prvního století zásadními změnami v důsledku urbanizace, suburbanizace, budování vodohospodářské infrastruktury a těžby uhlí. Od roku 1991 došlo k nárůstu celkového počtu obyvatel Pobeskydí. Hnací silou tohoto vývoje je migrace praceschopného obyvatelstva do obcí v zázemí okolních měst. V souladu s obecnými populačními trendy dochází i v Pobeskydí k demografickému stárnutí, jehož průběh však v jednotlivých obcích výrazně deformuje selektivní charakter migrace. Změny v rozmístění obyvatelstva a v jeho věkové struktuře kladou vysoké nároky na přizpůsobení kapacity a struktury sítě infrastruktury a služeb v jednotlivých obcích.

Pobeskydí je horským a podhorským regionem, jehož hospodářský význam úzce souvisí s vývojem blízké ostravsko-karvinské průmyslové aglomerace. Místní aktéři považují vysokou závislost místního hospodářství a trhu práce na dodavatelích, odběratelích a zaměstnavatelích sídlících a působících mimo region za závažný problém. Ekonomické vazby mezi místními producenty, zpracovateli a spotřebiteli jsou v Pobeskydí dosud velmi slabé, ačkoli je zde významný potenciál tvorby dodavatelsko-odběratelských sítí a ve společnosti obecně roste zájem o místní produkty a služby.

Hlavní komunikační osu silniční dopravy v regionu vytváří komunikace tzv. slezského kříže. Jedná se o silnici E462 (R48) v ose severovýchod – jihozápad a silnici I/11 ve směru východ – západ. Silniční síť v Pobeskydí sice disponuje dostatečnou hustotou dopravních komunikací umožňující dobrou propustnost krajinou, ale kvalita povrchu komunikací především nižších tříd je nízká úměrně možnostem jejich správců investovat do jejich údržby, obnovy a modernizace. Vybavenost území technickou infrastrukturou se liší podle jednotlivých obcí. V oblasti zásobování elektřinou a pitnou vodou je pokrytí domů a bytů relativně uspokojivé, negativní situace trvá v oblasti nakládání s odpadními vodami a v oblasti zásobování plynem.

Koncentrace sociální infrastruktury (školská, zdravotní, sociální a jim podobná zařízení a služby) v sídlech Pobeskydí je úměrná významu sídla v sídelní struktuře území a je ovlivněna řadou protisměrně působících vlivů, zahrnujících neúprosný tlak ekonomické racionalizace sítě služeb, rostoucí nároky na jejich kvalitu, turbulentní demografické trendy (zejména suburbanizaci a demografické stárnutí) a faktory mobility obyvatel Pobeskydí. Tyto vlivy

vyžadují intenzivní a efektivní spolupráci samospráv a dalších zřizovatelů jednotlivých zařízení, sdílení kapacit a nákladů a hledání alternativních způsobů zajištění základních služeb pro obyvatele regionu.

Stav jednotlivých složek životního prostředí je ovlivňován množstvím znečišťujících vstupů a jiných škodlivých vlivů a jejich charakterem. V devadesátých letech dvacátého století došlo k zásadnímu zlepšení prakticky všech složek životního prostředí. Přesto nelze stav životního prostředí v regionu považovat za zcela uspokojivý. Jedním z nejpalčivějších ekologických problémů v regionu je vysoké znečištění ovzduší. Dalšími problémy jsou dlouhodobě vysoké nároky na zábor zemědělské půdy, kvalita povrchových vod a invazní druhy rostlin.

Na současnou situaci v Pobeskydí a jeho budoucí vývoj působí nepřehledné množství aktérů soukromého, podnikatelského i neziskového sektoru, domácnosti a jednotlivci, z nichž zdaleka ne všichni mají v regionu sídlo nebo bydliště. Trendem posledních dvaceti let je postupné zahušťování vnitřního a vnějšího institucionálního prostředí územního rozvoje. Primárním nositelem odpovědnosti za rozvoj území ve své působnosti je 43 obcí, které tvoří Pobeskydí a které ze zákona pečují o všestranný rozvoj svého území a o potřeby svých občanů. Od druhé poloviny devadesátých let dvacátého století, v reakci na složité podmínky pro výkon samosprávních funkcí a na nastolené rozvojové výzvy, je prohlubována spolupráce obcí prostřednictvím mikroregionů. Kromě obcí a mikroregionů se na současné podobě a budoucím směřování Pobeskydí výrazně podílí nesčetné podnikatelské a neziskové subjekty, domácnosti a agilní jednotlivci. Mezi jednotlivými aktéry na lokální a regionální úrovni se postupem času rozvíjí atmosféra kreativní spolupráce, prostřednictvím níž lze snáze, synergickým spolupůsobením překonávat limity, dané omezenými vlastními kapacitami jednotlivých aktérů.

Souhrnný přehled problémů, potřeb a potenciální oblasti dalšího rozvoje přináší SWOT analýza. Jako nejdůležitější silné, slabé stránky, příležitosti a ohrožení byly identifikovány následující body: strategicky výhodná poloha vůči ostravsko-karvinské průmyslové aglomeraci, hlavním dopravním tahům a hranicím s Polskem a Slovenskem; chronický nedostatek finančních prostředků v hospodářství, ve veřejné správě i v neziskovém sektoru a kritická závislost řady subjektů i územního rozvoje na dotacích; zájem o bydlení na venkově v zázemí okolních měst ze strany solventních rodin s malými dětmi; demografické stárnutí obyvatel, růst rozdílů v životní úrovni a sociální vyloučení osob se sociálním či zdravotním znevýhodněním.

16.2 NAVRŽENÁ STRATEGIE

Výchozím bodem pro tvorbu návrhové části bylo definování poslání a vize této strategie.

Posláním této strategie je přispět k všestrannému rozvoji Pobeskydí prostřednictvím efektivního využití místních zdrojů a koordinace společných i individuálních aktivit subjektů veřejného, soukromého podnikatelského i neziskového sektoru k prospěchu obyvatel regionu. Vize strategie nabízí pohled na Pobeskydí v budoucnosti a na to, jakou podobu bude mít díky realizaci této strategie. Ústředním mottem této vize je „Pobeskydí – více než dobrá adresa“.

Strategie se hlásí k principům udržitelného rozvoje a metody LEADER. Navazuje na dlouhodobě uplatňovaný systémový přístup. Dosažení linie trvale udržitelného rozvoje vyžaduje harmonické zastoupení opatření zaměřených na ekonomický růst, sociální pokrok a ochranu a tvorbu životního prostředí. S ohledem na tuto skutečnost byly zvoleny tři tematicky zaměřené oblasti strategie: Společnost, Hospodářství a Životní prostředí a infrastruktura. Čtvrtá oblast, Management rozvoje území, je průřezová (tj. týká se všech ostatních strategických oblastí) a zaměřuje se na opatření, která napomáhají vytváření vhodných podmínek pro rozvoj území a realizaci strategie.

V návaznosti na vizi strategie definuje základní strategické cíle a indikátory dopadů.

Celkem bylo pro jednotlivé oblasti stanoveno pět strategických cílů:

- Zvýšit konkurenceschopnost místního hospodářství. Důraz bude kladen především na aktivity využívající místní zdroje ve prospěch místních společenství a na aktivity s vyšší přidanou hodnotou.
- Zvýšit spokojenost místních obyvatel s životními podmínkami a s kvalitou života v Pobeskydí. Důraz bude kladen na dostupnost základních služeb, kvalitní podmínky pro rodinný život a na pospolitost venkovských společenství.
- Zefektivnit stávající a doplnit chybějící infrastrukturu. Důraz bude kladen na jednoduchá, efektivní a moderní řešení v souladu s potřebami a možnostmi území.
- Zvýšit ekologickou stabilitu krajiny při zachování legitimních životních potřeb obyvatel Pobeskydí. Důraz bude kladen na naplňování principů dlouhodobé udržitelnosti ve prospěch člověka i přírody.
- Zefektivnit proces řízení rozvoje území. Důraz bude kladen na rozvoj lidských zdrojů a uplatňování principů zapojování veřejnosti a partnerů do rozhodování o rozvojových aktivitách a do jejich realizace.

V jednotlivých strategických oblastech byly identifikovány priority, které jsou klíčové pro naplňování strategických cílů. V rámci těchto priorit jsou stanoveny specifické cíle (celkem 18), které navazují na strategické cíle a vizi.

Naplňování jednotlivých specifických cílů bude probíhat realizací opatření a bude sledováno soustavou monitorovacích indikátorů.

Jako velmi významná je místními aktéry a veřejností hodnocena priorita zaměstnanost a na ni navazující priority zaměřené na vzdělávání, zajištění péče o děti a další závislé osoby a starší seniory, přístup k zaměstnání jako prevence a prostředek při boji proti chudobě a sociálnímu vyloučení, podpora podnikání a zaměstnavatelů, doprava a dopravní infrastruktura atd.

Základním integrujícím prvkem této strategie je zaměření na udržitelný rozvoj území. Výslednou strategií se táhne několik témat, která průřezově zasahují jednotlivé oblasti, priority a opatření. Těmito tématy jsou rodina, místní pospolitost a sociální začleňování, životní prostředí, práce a konkurenceschopnost, inovace, místní zdroje.

Na úrovni MAS Pobeskydí budou podporovány projekty prostřednictvím programových rámců čtyř programů a to: Operačního programu Zaměstnanost, Programu rozvoje venkova, Integrovaného regionálního operačního programu, Operačního programu Životní prostředí. Souhrn programových rámců je označován jako integrovaný akční plán rozvoje území Pobeskydí.

16.3 ZÁVĚR

Strategie byla zpracovávána s vědomím toho, že její cíle budou naplňovány realizací dílčích aktivit, z nichž většina bude mít charakter samostatných projektů. Dosažení cílů strategie závisí na realizaci a vzájemné souvztáznosti (obsahově i časově) jednotlivých projektů. Realizace bude vyžadovat nemalé výdaje, které bude třeba získávat z různých zdrojů, počínaje vlastními zdroji zejména obcí a podnikatelských subjektů, přes úvěrové zdroje až po dotační a nadační fondy.

Na strategii plynule navazují programové rámce a akční plány. Jedná se o nástroje implementace této strategie. Programové rámce definují realizaci části strategie prostřednictvím jednoho z dotačních programů spolufinancovaných z fondů EU, jejichž součástí je využití integrovaného nástroje místních akčních skupin. Souhrn programových rámců je označován jako integrovaný akční plán rozvoje území Pobeskydí. Současně na úrovni MAS Pobeskydí vznikne akční plán MAS Pobeskydí, který bude definovat a upřesňovat realizaci části strategie prostřednictvím projektů MAS Pobeskydí.

PŘÍLOHY

1. Mapa území a seznam obcí
2. Popis postupu zapojení komunity do vypracování
3. Tematické mapy
4. Tabulkové přehledy k analýze
5. Priority, specifické cíle a opatření
6. Monitoring a hodnocení strategie
7. Přehled návaznosti specifických cílů strategie na strategické dokumenty
8. Finanční plán
9. Analýza rizik